

SPEAK TRUTH TO POWER

Curaj fără frontiere

KERRY KENNEDY

Fotografii de EDDIE ADAMS

SPEAK
TRUTH
TO POWER

CURAJ
FĂRĂ

FRONTIERE

Un proiect al:

În colaborare cu:

MINISTERUL
EDUCAȚIEI,
CERCETĂRII,
TINERETULUI ȘI
SPORTULUI

Realizat cu sprijinul:

Canada

Curtea
veche

Cuprins

DREPTURILE OMULUI ÎN ROMÂNIA	10
KERRY KENNEDY, EDDIE ADAMS, NAN RICHARDSON, ARIEL DORFMAN ..	14
GLOSAR DE TERMENI	18
CE SUNT DREPTURILE OMULUI?	19
SCURTĂ ISTORIE A DREPTURILOR OMULUI	20
ELIE WIESEL / TOLERANȚA ȘI DREPTURILE MINORITĂȚILOR	24
HELEN PREJEAN / PEDEAPSA CU MOARTEA	28
KA HSAW WA / RESPONSABILITATEA CORPORATISTĂ MULTINAȚIONALĂ	32
WANGARI MAATHAI / DREPTURILE FEMEILOR ȘI MEDIUL	36
JULIANA DOGBADZI / SCLAVIA SEXUALĂ ȘI TRAFICUL DE PERSOANE	40
VAN JONES / BRUTALITATEA POLIȚIEI ÎN EUROPA	44
PATRIA JIMÉNEZ / DREPTURILE HOMOSEXUALILOR, LESBIENELOR, BISEXUALILOR ȘI TRANSSEXUALILOR	48
NATAŠA KANDIĆ / DREPTURILE OMULUI ÎN TIMP DE RĂZBOI: PURIFICAREA ETNICĂ ȘI GENOCIDUL	52
KAILASH SATYARTHI / DREPTURILE COPIILOR ȘI MUNCA ACESTORA	56
FAUZIYA KASSINDJA / MUTILAREA GENITALĂ A FEMEII ȘI IMIGRAREA	60
BALTASAR GARZÓN / JURISDICȚIA UNIVERSALĂ, PACEA ȘI RECONCILIAREA	64
MARINA PISKLAKOVA / VIOLENȚA DOMESTICĂ ȘI VIOLENȚA ÎMPOTRIVA FEMEILOR	68
GÁBOR GOMBOS / DREPTURILE CELOR CU INFIRMITĂȚI MINTALE	72
ABUBACAR SULTAN / COPIII-SOLDAȚI	76
<i>CURAJ FĂRĂ FRONTIERE.</i> <i>VOCI DE DINCOLO DE ÎNTUNERIC</i>	81
SURSE SUPLIMENTARE DE INFORMAȚII	93
BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ	94

„Puțini au măreția să influențeze istoria, dar fiecare dintre noi poate încerca să schimbe măcar o parte din evenimente, care la sfârșit să însumeze istoria acelei generații... Din nenumărate acte de curaj și credință se formează istoria omenirii. De fiecare dată când un om se bate pentru idealurile lui sau acționează pentru a dezvolta idealurile unui grup sau luptă împotriva nedreptății, el trimite o fărâamă de speranță și, intersectându-se între ele, din milioane de centre de energie și curaj, aceste fărâme pot forma un curent întreg, care poate doborî cele mai puternice forme de rezistență și opresiune.“

— ROBERT F. KENNEDY

- 1 Elie Wiesel — România / Statele Unite
- 2 Helen Prejean — Statele Unite
- 3 Ka Hsaw Wa — Birmania (Myanmar)
- 4 Wangari Maathai — Kenya
- 5 Juliana Dogbadzi — Ghana
- 6 Van Jones — Statele Unite
- 7 Patria Jiménez — Mexic
- 8 Nataša Kandić — Serbia
- 9 Kailash Satyarthi — India
- 10 Fauziya Kassindja — Togo / Statele Unite
- 11 Baltasar Garzón — Spania
- 12 Marina Pisklakova — Rusia
- 13 Gábor Gombos — Ungaria
- 14 Abubacar Sultan — Mozambic

DREPTURILE OMULUI ÎN ROMÂNIA

Secolul XX a lăsat în istoria României urmele unor pogromuri, atrocități, abuzuri, dar și ale multor câștiguri și regrese în lupta pentru drepturile omului. Ascensiunea la putere a comunistilor susținuți de către URSS după sfârșitul celui de-Al Doilea Război Mondial și ridicarea Cortinei de Fier au prins România în „centura de siguranță” a statelor care orbitau în jurul URSS. România s-a aflat sub un regim comunist represiv până în 1989. Sute de mii de cetățeni au fost arestați și întemnițați și alte mii au fost uciși din motive politice. Schimbările de regim din Europa de Est care au urmat căderii Zidului Berlinului s-au manifestat în România prin proteste stradale violente, ce au dus la arestarea liderului comunist Nicolae Ceaușescu și a soției lui, Elena, și la un proces în urma căruia cei doi au fost executați, la 25 decembrie 1989. Această oglindă tulburătoare a procesului de eliberare din alte țări ale blocului estic a prevestit, într-un fel, dificultățile ce aveau să urmeze.

Noul guvern al României a acționat relativ rapid pentru a începe tranziția spre o economie de piață și un climat politic deschis. Noua Constituție, adoptată în 1991, includea prevederi privitoare la drepturile omului, declarând că „demnitatea omului, drepturile și libertățile cetățenilor, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme”. Printre obstacolele importante în calea promovării valorilor democratice și a drepturilor omului la începutul anilor '90 se numără tulburările civile, escaladarea conflictelor interetnice dintre români și maghiari în Transilvania și agresiunile împotriva romilor. În ciuda unui început dificil, România a făcut pași importanți în domeniul protecției drepturilor omului și în îndeplinirea criteriilor politice necesare aderării la NATO și la Uniunea Europeană. În 2004, România a fost admisă în NATO, iar pe 1 ianuarie 2007, a intrat în UE.

În ciuda progreselor, au mai rămas numeroase provocări. Mai exact, România trebuie să-și îmbunătățească punerea în practică a legislației privind drepturile omului în cinci domenii importante: discriminarea minorităților, traficul de persoane, abuzurile poliției, drepturile femeilor și cele ale copiilor. Pe lângă acestea, corupția rămâne un motiv important de îngrijorare, dat fiind că afectează de multe ori drepturile fundamentale ale omului. Situația persoanelor în vârstă trezește de multe ori compasiune și se întâmplă rar să se ia măsurile potrivite.

Cea mai vizibilă formă de **DISCRIMINARE A MINORITĂȚILOR** din societatea românească se manifestă sub forma rasismului îndreptat împotriva romilor: atitudine anti-țigani. Populația romă din România a fost estimată ca fiind în număr de 730 174, potrivit guvernului român, în 2005¹, ceea ce înseamnă cam 3,3% din populația țării. Estimări credibile ale sociologilor indică cifra de 1,5 milioane de romi² sau 6,8% din populație. Dar sporadic apar discursuri, articole și emisiuni cu caracter rasist. Mulți formatori de opinie, având influență asupra opiniei publice, inclusiv politicieni și jurnaliști, continuă să nu pară conștienți sau preocupați de consecințele cultivării de către ei a xenofobiei și a instigării la ură etnică. Unele reprezentări publice ale populației rome continuă să îi arate nu numai drept niște paria, ci și ca inamicul amenințător din interior.

Această ură nu își are originile numai în România. De curând, unele crime violente foarte mediatizate din Italia și Ungaria, care implicau romi, au provocat în țările respective o intensificare a discursurilor pline de ură și a violențelor anti-români, în special anti-romi. Această violență s-a reflectat în ostilitatea crescută, în România, împotriva romilor. O bună parte din societatea românească acceptă și chiar promovează dihotomia români vs. romi. Acest proces este un prim pas pe teren alunecos spre promovarea violenței motivate etnic.

Acest gen de violență a erupt destul de des la începutul anilor '90, dar cel mai recent incident de acest tip, care a avut ca rezultat incendierea în grup a unor case ale romilor, datează din iunie 2009. Pe stadioanele românești, în timpul meciurilor de fotbal, încă se mai pot auzi îndemnuri la uciderea romilor. Violența manifestă nu reprezintă decât o față a problemei: există cazuri de segregare în domeniul locuințelor, al sănătății și al educației, precum și cazuri de excludere socială, în ciuda eforturilor oficialităților de a îmbunătăți situația.

Deși se află în vigoare o legislație antisemitism, antirasism și antixenofobie, iar în 2005 a fost fondat un Consiliu Național pentru Combaterea Discriminării cu scopul de a monitoriza aplicarea acestei legislații, încă mai sunt semnalate atitudini discriminatorii. Astfel, cândva semnificativă numeric, populația evreiască din România este extrem de redusă acum. Cu toate acestea, atitudinile antisemite persistă, un exemplu fiind vandalizarea din ultimii ani a unor cimitire evreiești. Rolul jucat de regimul mareșalului Antonescu în exterminarea evreilor români și a romilor în timpul celui de-Al Doilea

Război Mondial este încă ignorat de o parte a populației, în ciuda gestului tranșant al Președinției române, care a cerut scuze publice pentru crimele împotriva celor două grupuri.

Se manifestă în continuare neglijarea și asistența inadecvată a persoanelor cu dizabilități mintale, parțial din cauza lipsei de resurse și de personal calificat, dar și din cauza stigmatizării sociale, care rămâne puternică în societatea românească.

Articolul 200 din Codul Penal care incrimina practicile homosexuale a fost abrogat în anul 2002. Cu toate acestea, discriminarea socială împotriva homosexualilor încă se manifestă. Într-un sondaj recent raporta că 92% din populație și cele mai importante biserici și grupuri religioase se opun homosexualității.

Constituția română garantează libertatea religioasă, dar grupurile evanghelice s-au plâns în legătură cu tentativele Bisericii oficiale de a le îngreuna activitățile de prozelitism. Problema restituirii proprietăților și lăcașurilor de cult aparținând Bisericii Greco-Catolice, confiscate în perioada comunistă, rămâne nerezolvată. Și, deși nu a fost niciodată interzisă predarea teoriei darwiniste în licee, totuși experții în drepturi civile continuă să fie preocupați de ponderea educației religioase în școlile de stat.

TRAFICUL DE PERSOANE este o chestiune care stârnește din ce în ce mai multă îngrijorare, dat fiind că România continuă să reprezinte atât o sursă semnificativă de persoane traficate, cât și o țară de tranzit pentru traficanți. Traficul uman are ca țintă, preponderent, femeile tinere și fete din zone rurale sărace, folosite pentru prostituție și exploatare sexuală în Europa de Vest și în Turcia. A crescut numărul de copii traficați pentru a fi obligați să cerșească. În decembrie 2005, a fost înființată Agenția Națională împotriva Traficului de Persoane, ce are drept scop evaluarea și prevenirea traficului, aducerea în fața justiției și pedepsirea traficantilor, precum și protecția și reintegrarea socială a victimelor. Observatorii internaționali subliniază necesitatea unor eforturi concertate pentru pedepsirea traficantilor și pentru dezvoltarea unui sistem național de identificare a victimelor și de asistență a acestora. Protecția și reintegrarea socială a victimelor continuă să reprezinte o provocare, din cauza stigmatului atașat acestora de către societate. În mass-media au apărut cazuri în care victimele erau cele acuzate, și nu cumpărătorii serviciilor sexuale.

DREPTURILE FEMEILOR — motive de îngrijorare în România rămân inegalitatea între sexe și violența domestică împotriva femeilor. Constituția garantează drepturi egale pentru femei, dar discriminarea se manifestă încă. La ora actuală, numai 12% dintre parlamentari sunt femei. Din 72 de locuri de muncă la cel mai înalt nivel guvernamental, doar 9 sunt ocupate de femei³. Violența împotriva femeii este un lucru comun: statistici oficiale ale Agenției Naționale pentru Protecția Familiei raportează că una din trei femei suferă abuzuri fizice sau verbale în familie. Punerea sub acuzare pentru abuz marital este rar întâlnită, pentru că victimele refuză să depună mărturie, multe neavând alt loc unde să meargă, cu excepția

domiciliului propriu. Acuzarea pentru viol este la fel de dificilă, pentru că necesită un martor și un certificat medical. Agenția Națională pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați, fondată în aprilie 2005, având propriul avocat al poporului, propune programe și legi, monitorizează aplicarea legii în domeniu și ia măsuri cu privire la problemele economice cu care se confruntă femeile, în special în zonele rurale. Misiunea acestei agenții este să asigure resursele necesare pregătirii femeilor pentru meserii calificate și să încurajeze progresul economic, dar bugetul care îi e alocat este limitat.

DREPTURILE COPIILOR — între 1986 și 1989, 10 000 de copii români au fost infectați cu HIV prin transfuzii contaminate conținând sânge netestat, în orfelinatele de stat și în spitale. 7 200 dintre acești copii au supraviețuit până în ziua de astăzi (cel mai mare număr de copii infectați cu HIV din Europa), sunt adulți acum, dar continuă să îndure stigmatizarea publică îndreptată împotriva tuturor celor bolnavi de HIV/SIDA, în ciuda campaniilor de informare publică. Un fenomen îngrijorător recent este faptul că aproximativ 300 000 de copii sunt lăsați în grija fraților mai mari, a rudelor mai în vârstă sau chiar a vecinilor, în vreme ce părinții sunt plecați să muncească în străinătate luni ori chiar ani la rând. O preocupare o reprezintă și numărul inadecvat de centre de detenție pentru minori și numărul mare de minori deținuți în pușcării pentru adulți, ca urmare a acestui fapt.

Guvernul administrează toate programele de sănătate publică și educație pentru copii, în ciuda resurselor insuficiente, iar ONG-urile și organizațiile internaționale îi sprijină eforturile. Numărul copiilor din instituțiile de stat s-a redus de la peste 100 000, în urmă cu zece ani, la 33 000, ca urmare a eforturilor guvernului de a închide marile orfelinate, unde condițiile de viață erau inacceptabile în ceea ce privește igiena, îngrijirea medicală, hrana și asistența generală. Majoritatea sunt acum îngrijiți de asistenți maternali și în case organizate după modelul unei familii. Guvernul a luat, de asemenea, măsuri de prevenire a adopțiilor internaționale necontrolate, precum cele din anii '90.

În ceea ce privește **ABUZURILE POLIȚIEI**, în mass-media apar sporadic știri și reportaje despre agresiunile exercitate de anumiți membri ai forțelor de ordine, asupra unor persoane presupuse a fi vinovate.

Guvernul a făcut eforturi pentru a îmbunătăți situația. Cu sprijinul unor agenții străine instituite pentru respectarea legii, guvernul oferă seminare de pregătire pentru poliție, pe teme ca drepturile omului și modul în care trebuie tratați suspectii. Forțele polițienești includ din ce în ce mai multe cadre de sex feminin sau aparținând minorităților naționale. (De exemplu, în 2008 erau 176 de ofițeri romi.) În ultimii doi ani, a fost implementat un program menit să îmbunătățească relațiile și să promoveze cooperarea dintre poliție și minoritățile naționale. De asemenea, poliția a apelat la mediatori romi pentru a facilita comunicarea dintre populația romă și autoritățile și pentru a asista autoritățile în situații de criză.

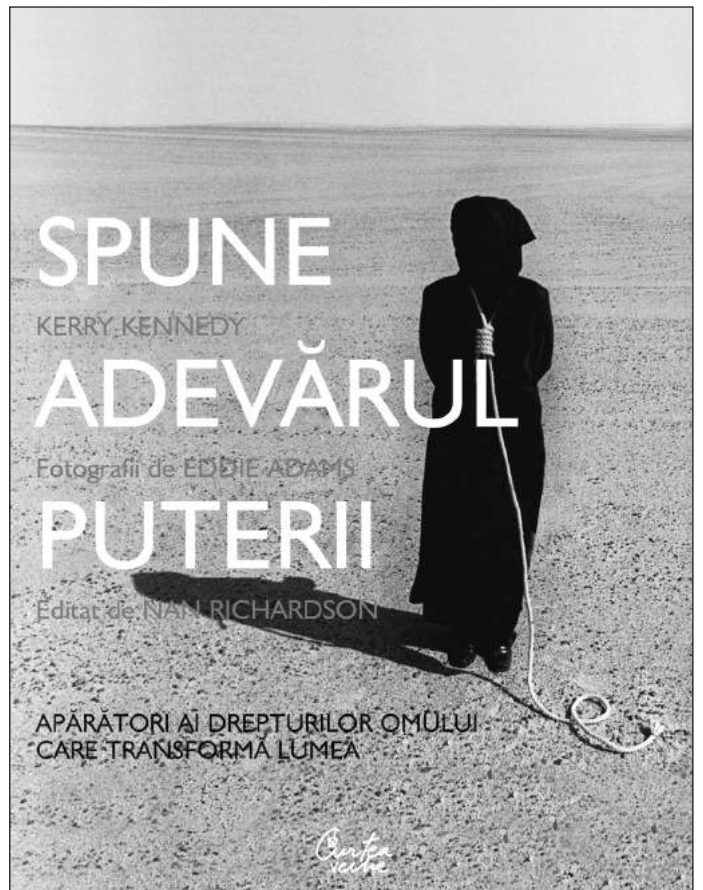
CORUPȚIA rămâne o problemă gravă. În 2008, România s-a aflat pe locul 69 din 180 de țări incluse în Indicele de Percepție a Corupției calculat de Transparency International, fiind din acest punct de vedere penultima țară din U.E. La 22 iulie 2009, Comisia Europeană a declarat că România „continuă să se afle sub așteptări în ceea ce privește o guvernare bună” și că este nevoie să „se facă mai multe eforturi pentru a lupta cu corupția de la nivel înalt”. Comisia a considerat că reformele din România „încă nu sunt consolidate”. Corupția din cadrul poliției rămâne, de asemenea, o preocupare majoră, privită de multe ori ca unul dintre motivele lipsei de respect a românilor față de autorități. Populația română a exprimat o nemulțumire generală vizavi de extinderea corupției la toate nivelurile din administrațiile locale și din sistemul sanitar de stat.

În ceea ce privește drepturile omului, România a îmbrățișat modelul european, nimeni nu poate nega asta. A aprobat și a ratificat toate legile și convențiile internaționale legate de drepturile omului și de chestiunile corelate cu acestea. În ultimii 20 de ani, aspectul respectării drepturilor omului s-a îmbunătățit în mod impresionant pentru majoritatea românilor. Totuși, de multe ori pașii finali sunt cei mai dificili. Este momentul ca respectul pentru drepturile omului să se extindă până la fiecare cetățean. Succesul în această întreprindere va depinde de evoluția schimbărilor implementate la nivelul atitudinilor și politicilor naționale, precum și la nivelul forțelor cu impact social.

¹ *O hartă socială a comunităților de romi*, Banca Mondială, București, iunie 2005

² *Politici publice pentru romi. Evoluții și perspective*, Mariea Ionescu, Sorin Cace, Editura Expert, București, 2006

³ Potrivit Agenției Naționale pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați, iunie 2009

Spune adevărul puterii. Apărători ai drepturilor omului care transformă lumea conține interviuri cu peste 50 de apărători ai drepturilor omului din toată lumea, însoțite de portrete realizate de un câștigător al Premiului Pulitzer, fotograful Eddie Adams. Autoarea Kerry Kennedy a intervievat numeroși eroi, aleși din peste patruzeci de țări de pe cinci continente. În fiecare interviu, Kennedy examinează calitatea curajului bărbaților și femeilor care își pun cel mai puternic amprenta asupra comunităților sau țărilor în care trăiesc. Sunt oameni care au făcut dificila alegere de a se confrunta cu cele mai mari probleme din lume la ora actuală — de la libertatea de exprimare la drepturile femeilor, de la problemele mediului înconjurător la abolirea sclaviei. Portretele celor paisprezece apărători ai drepturilor omului prezentate în această broșură educațională sunt extrase din cartea *Spune adevărul puterii* (Curtea Veche Publishing, București, 2009). Poveștile lor sunt doar exemple de oameni care pot fi întâlniți în orice comunitate: oameni care doresc să se ridice în picioare, să vorbească și să schimbe ceva. Mai multe povești fascinante și informații se pot găsi în carte sau online, la adresele: www.speaktruthtopower.org, www.RFKCenter.org sau www.RFKEurope.org. (Pentru a comanda cartea, vizitați site-ul www.curteaveche.ro.)

Kerry Kennedy

Kerry Kennedy, © Marselha Gonçalves Margerin

KERRY KENNEDY are trei fiice, Cara, Mariah și Michaela. Este autoarea bestsellerului Being Catholic Now, Prominent Americans talk about Change in the Church and the Quest for meaning. Și-a dedicat viața apărării dreptului la justiție egală, susținerii și protecției drepturilor fundamentale, ca și prezervării principiului statului de drept. A înființat Robert F. Kennedy Center for Justice and Human Rights în 1988 și s-a ocupat de diverse probleme legate de drepturile omului, precum drepturile copiilor, munca acestora, disparițiile, drepturile populațiilor indigene asupra pământului, independența judecătorească, libertatea de exprimare, violențele etnice, impunitatea și mediul înconjurător. S-a ocupat în mod special de drepturile femeilor, demascând injustițiile și educând publicul cu privire la problemele femeilor, în special crimele de onoare, sclavia sexuală, violența domestică, discriminarea la locul de muncă, agresiunile sexuale, maltratarea prizonierilor și multe altele. A condus peste 40 de delegații înființate pentru drepturi ale omului pe tot globul. Într-o vreme în care idealismul este la pământ, iar cinismul față de serviciile publice este în creștere, viața ei și conferințele susținute reprezintă dovezi ale angajamentului său față de valorile de bază ale drepturilor omului.

Într-o lume care se plânge de lipsa eroilor, de prea multe ori disperarea și cinismul sunt percepute drept dovezi ale dispariției curajului moral. Această percepție este greșită. Oameni curajoși, cu inimă mare, devotați unor țeluri nobile, care au făcut multe sacrificii personale, trăiesc printre noi în fiecare țară a globului. Mi-am petrecut ultimii doi ani călătorind prin lume pentru a intervieva cincizeci și una de persoane din aproape patruzeci de țări de pe cinci continente, unele dintre ele fiind incluse în aceste pagini și în piesa semnată de Ariel Dorfman. E vorba de oameni ale căror vieți sunt pline de extraordinare acte de curaj. I-am ascultat vorbind despre calitatea și natura curajului, și în poveștile lor am găsit speranța și inspirația necesare, o viziune asupra unei lumi mai bune.

Pentru mulți dintre acești eroi, felul cum a fost percepută încălcarea drepturilor omului a ținut foarte mult de experiența lor personală: amenințări cu moartea, întemnițarea și, în unele cazuri, vătămarea corporală. Însă, cu siguranță, această carte nu este o compilație de povești cu victime. Mai curând curajul, prin afirmarea posibilității de schimbare, este ceea ce îi definește, atât priviți individual, cât și laolaltă. Fiecare mi-a vorbit cu o elocvență captivantă despre cauzele cărora și-a devotat viața și pentru care este în stare să se sacrifice — de la libertatea de exprimare la respectarea legilor statului de drept, de la problemele mediului înconjurător la abolirea sclaviei, de la accesul la capital la dreptul la un proces echitabil, de la drepturile femeilor până la libertatea religioasă. Ca niște Martin Luther King ai țărilor lor, acești lideri au în comun un număr impresionant de realizări și o profundă capacitate de a determina schimbarea.

Vocile apărătorilor drepturilor omului ridică întrebări fundamentale: cum se face că persoanele amenințate cu închisoarea, tortura sau moartea își mai continuă activitatea, când șansele de reușită sunt atât de mici, iar consecințele asupra vieților lor pot fi atât de grave? Cum au ajuns să se implice? Ce îi determină să meargă mai departe? De unde își extrag puterea și inspirația? Cum pot trece peste frică? Și cum măsoară ei succesul? Din răspunsurile lor rezultă un portret înduioșător și dătător de putere al deciziei personale și al hotărârii în fața nedreptății. Aceste întrebări fundamentale sunt de interes personal pentru mine. Ca mamă a trei fete, am vrut să înțeleg dacă există pași pe care îi pot face pentru a-mi încuraja copiii să dobândească trăsături asemănătoare sau dacă curajul moral este ceva cu care unii se nasc, în timp ce noi ceilalți (cu mai puțină sensibilitate) suntem lăsați să ne descurcăm cumva. Și, dacă suntem capabili de mai puțin, atunci am scăpat? Păcătoși condamnați pe viață, mai are vreun sens să încercăm să devenim sfinți?

Numeroși apărători ai drepturilor omului își amintesc momente sau incidente apărute timpuriu în viața lor, care le-au trezit conștiința socială pentru totdeauna. Unii au povestit despre confruntări puternice cu nedreptatea încă din copilărie, cum ar fi, de exemplu, Patria Jiménez, care vorbește despre intoleranța din familia ei față de homosexuali și despre propria experiență cu prejudecățile ca lesbiană. Mulți apărători sunt membri ai unor grupuri supuse reprimării permanente și au ajuns să înțeleagă în mod natural problemele și dorința de a învinge nedreptățile, precum Juliana Dogbadzi. Alții au văzut nedreptatea în comunități din care nu făceau parte și le-au preluat cauza. Iar alții, care se bucurau de confortul de a face parte din

elita țărilor lor, au riscat ostracizarea — și chiar mai rău — pentru a repara răul făcut de semenii lor, precum în cazul notabil al lui Kailash Satyarthi. În ciuda puterilor copleșitoare aliniate împotriva lor, acești bărbați și femei, priviți ca un întreg, sunt optimiști. În interviul meu cu Arhiepiscopul Tutu, el a subliniat această atitudine, spunând: „Avem un Dumnezeu care nu spune: «Ha!... Te-am prins!» Nu. Dumnezeu spune: «Ridică-te!» Dumnezeu ne pune pe picioare și spune: «Încearcă din nou!»“ Probabil că această atitudine ar trebui clasificată mai puțin ca fiind optimistă și mai mult ca fiind plină de speranță. Deosebit de pragmatici și realiști în legătură cu posibilele schimbări, foarte conștienți de provocările ce îi așteaptă, ei continuă totuși să-și împingă bolovanii la deal. Oscar Arias Sánchez, un activist câștigător al Premiului Nobel pentru Pace, subliniază că: „Într-o lume în care are loc o luptă atât de dramatică între viață și moarte, deciziile pe care le luăm despre cum să ne organizăm viețile, despre ce fel de oameni vrem să fim au consecințe importante. În acest context, trebuie să te afli de partea vieții... Luptăm pentru dreptate, și nu pentru victorii importante, ci din simplul motiv că fie și numai angajarea în luptă merită efortul.“

Aceste voci sunt, mai mult ca oricare, un apel la acțiune, foarte necesară deoarece încălcările drepturilor omului se întâmplă adesea la adăpostul nopții, în locuri retrase și întunecate. Pentru mulți dintre cei care suferă, izolarea este inamicul numărul unu, iar dezvoltarea atrocităților e singura lor speranță. Trebuie să aducem în centrul atenției internaționale aceste infracțiuni și să extindem numărul acelor care știu și căroră le pasă de persoanele portretizate aici. Numai o astfel de acțiune poate pune capăt unei dispariții, poate amâna actele de tortură și poate chiar, într-o zi, să salveze o viață. Cartea include, pe lângă fiecare poveste, liste de contacte ale apărătorilor și organizațiilor lor, în speranța că tu, cititorule, vei face ceva, vei trimite o donație, vei avea nevoie de mai multe informații, vei vrea să te implici. Cu cât sunt mai multe voci care protestează, cu atât mai multe șanse de izbândă vor avea.

Am crescut în tradiția creștină, unde ne-am pictat profeții pe tavane și am sigilat sfinții în sticlă pictată. Ei au fost supraoameni, de neatins, ceea ce ne-a eliberat de povara de a fi la înălțimea lor. Dar și aici, pe pământ, trăiesc astfel de oameni și nenumărați alți apărători ai drepturilor omului, oameni care respiră printre noi. Fermitatea lor, curajul și angajarea în confruntarea cu pericolele copleșitoare îl îndeamnă pe fiecare dintre noi să preia ștafeta, pentru o societate mai bună. Astăzi suntem binecuvântați cu prezența acestor oameni. Ei sunt profesori care ne arată nu cum să fim sfinți, ci cum să fim întru totul umani.

Kerry Kennedy

Eddie Adams

EDDIE ADAMS (1933-2004), câștigător al Premiului Pulitzer și beneficiar a peste cinci sute de titluri internaționale, naționale și locale. Adams s-a implicat în domeniile jurnalismului, afacerilor, editorialelor, modei, spectacolelor și fotografiei publicitare. Cea mai notabilă misiune a avut-o în Vietnam, unde a însoțit trupele americane și vietnameze în peste 150 de acțiuni. Acolo, în 1968, Adams a făcut faimoasa fotografie a generalului vietnamez Nguyen Ngoc Loan executând cu un glonț în cap un locotenent

al Vietcongului, fotografie cu care a câștigat Premiul Pulitzer în 1969. Adams a colaborat cu Associated Press și cu revista Time și a fost timp de douăzeci de ani corespondent special al revistei Parade. Câțiva ani mai târziu, Adams a trecut printr-una dintre cele mai dificile, dar mai pline de satisfacții misiuni ale vieții lui: a fost primul care a surprins imagini cu „oamenii bărcilor“ părăsind Vietnamul. În timp ce se afla pe o barcă de pescuit lungă de nouă metri, împreună cu alți cincizeci de oameni, Adams a înfățișat plecarea din țara dezbinată. Fotografiiile au fost făcute publice și au determinat un răspuns fără precedent din partea Statelor Unite, inclusiv a Departamentului de Stat și a Președintelui Jimmy Carter. În câteva luni, Carter și-a dat acceptul pentru ca 179 000 de „oameni ai bărcilor“ să intre în Statele Unite. Adams a afirmat: „Fotografiile mele au comunicat către Congres și Președinte, în mod direct și eficient, urgența situației. Au fost dovezi că acele evenimente chiar s-au întâmplat — fotografiile mele au salvat vieți.“ Pentru mai multe detalii asupra activității lui Adams, accesați adresa www.eddieadamsworkshop.com.

Nan Richardson

NAN RICHARDSON, cofondatoare împreună cu Kerry Kennedy a proiectului Speak Truth to Power, a cărui coordonatoare a fost din 2000. A lucrat timp de douăzeci de ani ca scriitor, editor și curator, publicând peste două sute de cărți și colaborând cu muzee și publicații din Statele Unite și Europa, între care Aperture, Random House, Simon & Schuster, HarperCollins, Muzeul de Artă Americană Whitney, The Renaissance Society, Muzeul Orsay și Muzeul Victoria și Albert. A fost curatoarea a peste 30 de expoziții, în galerii

și muzee. În 1991 a fondat Umbrage Editions, www.umbragebooks.com, editură specializată în cărți ilustrate de prestigiu, ce abordează problemele social-politice. Ca parte a misiunii sale culturale, editura creează, prezintă și administrează 12 expoziții și trei website-uri. Nan Richardson este autoare sau coautoare a aproape 20 de cărți, printre care The White T, Pandemic: Facing AIDS, Wild Love, Wild Babies, Drag Diaries și multe altele. Pentru cartea de față, împreună cu Kerry Kennedy a produs un documentar la PBS și cinci filme de scurtmetraj la Court TV, piesa de teatru Voci de dincolo de întuneric (cu sute de spectacole susținute de amatori și profesioniști în nouă țări și în șapte limbi, până în prezent), a organizat patru expoziții internaționale pe patru continente și a colaborat cu numeroase publicații.

Ariel Dorfman

ARIEL DORFMAN este considerat drept una dintre cele mai importante voci ale literaturii secolului XX, oferind un exemplu de scriere interculturală cu mult înainte ca acest curent să se manifeste. Scrierile lui îi reflectă adesea identitatea de exilat și outsider.

Născut în Argentina în 1942, Dorfman a făcut școala primară la New York și apoi a trăit în Chile, stat a cărui cetățenie a și dobândit-o. A urmat cursurile Universității Berkeley, California, între 1968 și 1969, apoi s-a întors în Chile. Obligat să părăsească țara în 1973, după lovitură de stat a lui Augusto Pinochet și moartea președintelui Salvador Allende, pentru care lucra în acea perioadă, a trăit ulterior la Paris, Amsterdam și Washington, D.C. În prezent locuiește în Durham, N.C., și conduce catedra Walter Hines Page la Universitatea Duke. Dorfman descrie excepțional această viață de exilat și bicultural în volumul său de memorii *Heading South, Looking North*, apreciat de Elie Wiesel, Nadine Gordimer, Thomas Keneally și alții. După acesta a fost făcut un film documentar, *A Promise to the Dead: The Exile Journey of Ariel Dorfman*, ce a câștigat mai multe premii în cadrul festivalurilor de film și care s-a aflat pe lista nominalizărilor la premiile Oscar în 2008.

După ce a scris cunoscuta sa critică la adresa imperialismului cultural nord-american, *How to Read Donald Duck* (1975), Dorfman a creat un impresionant volum de opere, traduse în peste patruzeci de limbi și puse în scenă în mai mult de 100 de țări. Pe lângă poezii, eseuri și nuvele — *Hard Rain* (1990), distins cu Premiul Sudamerican; *Widows* (1983); *The Last Song of Manuel Sendero* (1987); *Mascara* (1988); *Konfidenz* (1995); *The Nanny and the Iceberg* (1999) și *Blake's Therapy* (2001) —, a mai scris și: piese de teatru, printre care *Death and the Maiden* (1991), ce a primit Premiul Olivier pentru cea mai bună piesă de teatru și a avut mii de reprezentații în întreaga lume, *Widows*, *Purgatorio*, *The Other Side* și *Picasso's Closet*; proză scurtă, printre care *My House Is on Fire* (1990) și *Gringos*, care a primit Premiul O. Henry pentru cea mai bună proză scurtă în 2007; nonficțiune, printre care *The Empire's Old Clothes: What the Lone Ranger, Babar, and Other Innocent Heroes Do to Our Minds* (1996) și *Desert Memories: Journeys through the Chilean North*, distins cu Premiul Lowell Thomas Silver

Ariel Dorfman, © 1998 James Silk

pe 2004, pentru scrieri de călătorie.

A câștigat mai multe premii internaționale, printre care două Premii Kennedy Center Theater. În 1996, împreună cu fiul său Rodrigo, a primit un premiu pentru cea mai bună dramă de televiziune în Marea Britanie, pentru *Prisoners in Time*. După cartea sa de poeme, *Last Waltz in Santiago*, a fost făcut un film de ficțiune de o jumătate de oră, *Deadline*, în care apar vocile unor celebrități — Emma Thompson, Bono, Harold Pinter și alții.

În 2008, Dorfman a primit, din partea North American Congress on Latin America (NACLA), Premiul Latin America Peace and Justice, pentru eforturile sale de promovare a păcii și justiției pe subcontinentele americane. Între cele mai recente lucrări ale sale se află libretul versiunii pentru operă a piesei *Death and the Maiden*, ce a avut premiera la Malmö, Suedia, în 2008. A scris, de asemenea, un nou roman, *Americanos: Los Pasos de Murieta*, publicat în Argentina și în Chile în primăvara anului 2009.

În toamna anului 2009, piesa sa de teatru *Purgatorio* a avut premiera spaniolă la Teatro Español din Madrid, Spania, cu Viggo Mortensen și Ariadna Gil în rolurile principale.

Dorfman scrie, de asemenea, cu regularitate pentru unele dintre cele mai importante ziare și reviste din întreaga lume.

Nu a fost ușor pentru aceste voci să se facă auzite. În primul rând, au trebuit să treacă peste frică. Întotdeauna există frică înaintea unei călătorii, frica și sora ei cea rea, violența, la începutul fiecărei călătorii spre curaj.

Corpurile care adăpostesc aceste voci fie au suferit această violență personal, fie au fost martore la cum a afectat ea un alt om, un

CRONOLOGIA DREPTURILOR OMULUI

Circa 2100 î.Hr.

Pe teritoriul de azi al Irakului, Codul lui Hammurabi, primul cod juridic scris, promitea solemn „să facă astfel încât dreptatea să domnească în regat, răul și violența să fie distruse, să educe țara și să promoveze binele poporului“.

Circa 570 î.Hr.

Regele Cyrus cel Mare al Persiei (actualul Iran) emite, pentru locuitorii regatului său, decretul prin care erau recunoscute drepturile la libertate, securitate, liberă circulație, dreptul la o proprietate personală și unele drepturi economice și sociale.

1215

Regele John al Angliei semnează Magna Carta.

1628

În Anglia, Petiția Dreptului garantează inviolabilitatea persoanei.

grup sau o națiune. Unii și-au văzut tatăl, fiul sau soția răpiți în mijlocul nopții. Alții au văzut copii transformați în războinici și obligați săucidă de la o vârstă fragedă. Alții au văzut studenți bătuți, femei mutilate, comunități reduse la tăcere și masacrate, muncitori împușcați pentru că cereau o plată decentă. Fiecare dintre ei a văzut ceva inadmisibil: un om ucis din cauza culorii pielii sau a opiniilor lui, oameni aruncați în camere lipsite de aer și executați cu sânge rece, soldați întorcând armele împotriva propriului popor, femei urâte din cauza preferințelor sexuale. Au văzut pământurile furate de la deținătorii lor de drept, păduri devastate, limbi interzise. Au văzut cărți interzise, prieteni supuși torturilor, copii transformați în sclavi. Au văzut avocați închiși și exilați pentru că au apărat victimele.

Dar deodată ceva s-a întâmplat. Ceva extraordinar și aproape miraculos. Au găsit o modalitate să vorbească, și vocile bărbaților și ale femeilor care au ajuns acum la noi au decis că nu pot să stea fără să facă nimic, că nu-și pot păta viața nespunând nimic. Au înțeles că, dacă au fost martori la aceste orori comise asupra lor sau a altora și nu vor face nimic, vor deveni, într-un fel, complici.

Odată ce au început să vorbească, au descoperit că frica începea cu încetul să le dispară. Nu violența. Violența a sporit în momentul în care au vorbit răspicat și de cele mai multe ori au suferit pe propria piele, pentru prima dată sau din nou, ceea ce suferiseră deja alții. Dar când au vorbit și au descoperit că sunt și alte voci pe același drum, lângă ei sau mai departe, au început să își controleze frica, în loc să o lase să îi domine.

Iar apoi au apărut dificultăți și mai greu de suportat. Nu gheata soldatului sau minciunile guvernelor, ci ceața indiferenței. Au trebuit să îndure nenumărate nopți când părea că nimănui nu-i pasă, când se simțeau înconjurați de întunericul apatiei, când vocile lor păreau să nu primească ecoul sau răspunsul dorit. Au trebuit să înfrunte demonul din mintea lor și pe cel din lumea de afară, ambii repetând același mesaj: că nu are niciun rost, mai bine să închidă ochii și să își astupe urechile și să creadă că aceste crime împotriva umanității și împotriva libertății nu au loc.

Dar ei au perseverat — încă odată, e un mister cum de au reușit, cum de au găsit puterea și umorul și încăpățânarea să continue — au continuat pentru că, dacă s-ar fi complăcut în nepăsare, ar fi fost ca și cum ar fi murit, ar fi fost mai bine să nu se fi născut deloc.

Și uneori aceste voci au reușit, alteori, nu. Dar au știut întotdeauna că realizarea lor cea mai mare a fost simpla lor existență, faptul că nu au tăcut, astfel ca oamenii din apropierea lor sau din alte părți să nu poată spune că ei n-au știut ce se întâmplă. Că în timpuri când unii dintre semeni își făceau cele mai sinistre orori unii altora,

alții declarau, unul câte unul, că specia noastră este altceva, ar trebui să fie altceva, ar putea să fie altceva.

Luați aminte: lumea poate fi schimbată, lumea în care trăim nu trebuie să fie așa.

Și vocile lor au continuat să existe și au reușit să se facă ascultate, iar una dintre persoanele care au auzit, care au venit să asculte, să înregistreze și să țină minte a fost Kerry Kennedy. Pentru ca aceste voci să depășească granițele ținutului și ale comunității lor, pentru ca aceste voci să-i inspire și pe alții, pentru ca aceste voci să treacă mai departe de la unul la altul, ele au fost reunite într-o carte.

Apoi Kerry mi-a trimis mie acele voci pe care le-a adunat. Nu a fost ușor pentru ele să mă găsească.

M-am pregătit toată viața pentru această șansă de a deveni puntea lor de afirmare. Încă de când eram copil am fost mișcat de nedreptățile din jurul meu, ca adolescent mi-am dat seama că ororile existau în forme mult mai grave departe de orizontul meu imediat și după aceea, ca tânăr, a fost rândul meu să văd cum dictatura pune stăpânire pe țara mea, Chile, să-mi văd prietenii persecutați și omorâți în timp ce eu eram cruțat. Atunci a venit rândul meu să plec în exil și să pribegesc prin lume și am găsit aceleași nedreptăți ogindite parcă din țară în țară; atunci a venit rândul meu să încerc să găsesc cuvintele care să exploreze suferința umană și complexitatea și mai mare din enigmele răului. De atunci, am așteptat ocazia să îmi pot pune arta la dispoziția acelora care mi-au oferit afectiune în perioadele mele dificile.

Am fost suficient de norocos ca acele voci să ajungă la mine așa cum primești o binecuvântare în întuneric, iar eu să le dau o formă dramatică, să caut acel loc de unde acele voci să mai vorbească o dată, și încă o dată și încă o dată, atât timp cât există oameni, bătrâni și tineri, profesori și studenți, spectatori și actori, care vor să asculte și să înțeleagă și să-și arate solidaritatea. A fost o șansă de a fi colaboratorul vremelnice al vieții lor uneori trecătoare și întotdeauna admirabile, o șansă de a-i ajuta să supraviețuiască. Mi-a luat o viață întreagă să găsesc o voce a mea care să însoțească aceste voci.

Așa că, vedeți, nu a fost ușor ca aceste voci să ajungă la voi. Și totuși, acum ele vă aparțin. Aveți grijă de ele, știind cât de mult au călătorit, prin câte au trecut ca să ajungă atât de departe. Puneți-le în lumină, discutați-le, studiați-le problemele și implicațiile, aflați de ce s-au răzvrătit și ce mai e de făcut.

Luați aceste voci cu voi acasă, plimbați-le prin lume. Această lume are nevoie de schimbare.

Luați aminte: lumea nu trebuie să rămână pentru totdeauna așa cum este azi.

Ariel Dorfman

1648

Tratatul de la Westphalia, un prim tratat internațional, stabilește egalitatea în drepturi între catolici și protestanți.

1679

În Anglia, actul *Habeas Corpus* garantează fiecărui deținut dreptul la un proces corect într-un anumit interval de timp.

1689

Declarația Drepturilor din Anglia stabilește supremația Parlamentului asupra Regelui și consfințește dreptul la liberă exprimare, dreptul la cauziune, eradicarea torturii, alegeri libere și dreptul la un proces.

1776

Declarația de Independență a Statelor Unite ale Americii proclamă independența Americii de Nord față de Imperiul Britanic.

GLOSAR DE TERMENI

ADVOCACY: Un proces constând în acțiuni publice destinate să transforme interesele cetățenești sau populare în drepturi; un proces destinat să influențeze deciziile privind problemele sociale și politice, la nivel național și internațional; acțiuni menite să atragă atenția unei comunități asupra unui subiect și să direcționeze legislația spre găsirea unei soluții.

AUTODETERMINARE: Determinarea de către un popor de pe un anumit teritoriu a viitorului său politic, liber de constrângerile unor puteri din afara regiunii.

AZIL: Orice loc care oferă protecție sau siguranță.

CRIME DE RĂZBOI: Încălțări ale legilor războiului — sau ale legii umanitare internaționale — care implică responsabilitatea penală individuală. Aceste crime includ omorurile intenționate, tortura și tratamentele inumane.

EDUCAȚIE ÎN DOMENIUL DREPTURILOR OMULUI: Diseminarea informației menite să construiască o cultură universală a drepturilor omului, prin comunicarea cunoștințelor și abilităților și modelarea atitudinilor înspre: consolidarea respectului pentru drepturile omului și libertățile fundamentale; dezvoltarea completă a personalității umane și a demnității sale; promovarea înțelegerii, respectului, egalității între sexe, prieteniei între toate națiunile, popoarele indigene și grupurile rasiale, naționale, etnice, religioase și lingvistice; recunoașterea dreptului tuturor persoanelor de a participa efectiv la viața unei societăți libere; progresul activităților Națiunilor Unite pentru Menținerea Păcii.

EXPULZARE: Atunci când o persoană este retrimisă forțat în țara natală, unde viața i-ar putea fi pusă în pericol; numită și repatriere forțată.

GENOCID: Asasinarea sistematică a oamenilor, din cauza rasei ori a etniei.

INDIVIZIBIL: Se referă la egala importanță a fiecărei legi a drepturilor omului. Unei persoane nu i se poate refuza un drept deoarece cineva decide că este „mai puțin important“ sau „neesențial“.

I.N.S.: Acronim pentru Serviciul de Naturalizare și Imigrare — departamentul din guvernul SUA responsabil cu problemele de imigrare.

INTERDEPENDENT: Se referă la legăturile complementare dintre drepturile omului. De exemplu, capacitatea de participare în guvern este afectată direct de dreptul la exprimare, dreptul la educație și chiar de dreptul la obținerea celor necesare vieții.

ORGANIZAȚII NEGUVERNAMENTALE (ONG-uri): Organizații formate de oameni din afara guvernului. ONG-urile monitorizează procedurile organizațiilor din domeniul drepturilor omului (precum Comisia ONU pentru Drepturile Omului) și sunt „câinii de pază“ ai drepturilor omului incluse în mandatul lor. Unele sunt mari și internaționale; altele pot fi mici și locale. ONG-urile joacă un rol important în influențarea politicilor ONU, și multe dintre ele au un statut oficial consultativ la ONU.

ORIENTARE SEXUALĂ: Folosit pentru a denumi direcțiile atracției sau conduitei emoționale. Aceasta poate fi orientată către oamenii de sex opus (orientare heterosexuală), către oameni de ambele sexe (orientare bisexuală) sau către oameni de același sex (orientare homosexuală).

POPOARE INDIGENE: Popoare formate din locuitori originari sau naturali ai unei țări. Nativii americani, de exemplu, sunt poporul indigen al Statelor Unite.

REFUGIAT: O persoană care fuge într-o țară sau la o putere străină pentru a scăpa de pericol ori de persecuție.

TRANSSEXUAL: Se referă la acei oameni care simt o identificare psihologică cu sexul biologic opus, ce poate fi profundă și copleșitoare, conducându-i pe unii spre soluția „schimbării sexului“ prin metode medicale. Este o chestiune privită de obicei ca ținând de identitatea de gen a unei persoane.

TRATAT: O înțelegere formală între state, care definește și modifică îndatoririle și obligațiile reciproce. Sinonim cu convenția sau acordul.

VIOLENȚĂ DE GEN: Violența comisă împotriva femeilor; violențele comise în special asupra femeilor, cum ar fi violul, violența sexuală, circumcizia feminină, arderea văduvelor etc.; violența împotriva femeilor ce nu respectă normele restrictive din anumite societăți. Declarația de la Viena a recunoscut în mod special violența de gen drept o chestiune ce ține de drepturile omului.

1789

Declarația Drepturilor Omului și Cetățeanului (Franța) este proclamată după răsturnarea monarhiei franceze de către propriul popor.

1791

Declarația Americană a Drepturilor, Constituția și Primele Zece Amendamente proclamă, laolaltă, drepturile fundamentale civile și politice ale cetățenilor, libertatea de exprimare și statul de drept.

1864

Convenția pentru Ameliorarea Condițiilor Răniților de pe Câmpurile de Luptă (Prima Convenție de la Geneva), un tratat internațional al Comitetului Internațional al Crucii Roșii, garantează protecția răniților în război și a bolnavilor și oferă imunitate cadrelor medicale și Crucii Roșii în timp de război.

1878

Este semnat Tratatul de la Berlin, ce protejează drepturile minorităților religioase și etnice din Balcani.

CE SUNT DREPTURILE OMULUI?

Drepturile omului sunt drepturi pe care o persoană le are prin simplul fapt că este o ființă umană. Drepturile omului sunt deținute de toate persoanele în mod egal, universal și pentru totdeauna. Sunt inalienabile: nu poți pierde aceste drepturi, așa cum nu poți înceta să fii om. Sunt indivizibile: nu ți se poate refuza un drept pentru că „este mai puțin important“ sau pentru că „nu este esențial“. Sunt interdependente: toate drepturile omului fac parte dintr-un întreg complementar. De exemplu, capacitatea de a governa este afectată direct de dreptul la exprimare, dreptul la educație și chiar de dreptul la obținerea celor necesare vieții.

Altă definiție: drepturile omului înseamnă standardele de bază, fără de care oamenii nu pot trăi cu demnitate. A încălca drepturile unui om înseamnă a trata acea persoană ca și cum nu ar fi o ființă umană. A apăra drepturile omului înseamnă să ceri să fie respectată demnitatea umană a tuturor oamenilor. Pentru a revendica aceste drepturi, fiecare trebuie să accepte, de asemenea, obligația de a nu încălca drepturile altora și de a-i sprijini pe cei ale căror drepturi sunt încălcate sau negate.

Drepturile omului oferă inspirație și sunt practice. Principiile drepturilor omului susțin o viziune a unei lumi libere, corecte și pașnice și stabilesc standarde minime pentru modul în care persoanele și instituțiile ar trebui să trateze oamenii. Drepturile omului împuternicesc, de asemenea, oamenii cu un cadru de acțiune atunci când aceste standarde minime nu sunt întrunite, deoarece oamenii beneficiază în continuare de aceste drepturi, chiar dacă legile celor aflați la putere nu le recunosc sau nu le respectă.

Ne exersăm drepturile de fiecare dată când ne rugăm conform credinței noastre sau când alegem să nu avem nicio credință; când dezbatem și criticăm acte ale guvernului; când ne alăturăm unui sindicat; când călătorim în alte părți ale țării sau peste hotare. Deși de obicei considerăm aceste acțiuni firești, oameni atât de la noi din țară, cât și din alte țări nu se bucură de toate aceste libertăți în egală măsură. Încălări ale drepturilor omului au loc atunci când un părinte își abuzează copilul, când o familie nu are casă, când o școală nu oferă o educație adecvată, atunci când femeile sunt plătite mai puțin ca bărbații sau când o persoană fură de la alta. Drepturile omului sunt o problemă de fiecare zi.

VERSIUNE PRESCURTATĂ A DECLARAȚIEI UNIVERSALE A DREPTURILOR OMULUI

- Articolul 1 Egalitatea în drepturi
- Articolul 2 Interzicerea discriminării
- Articolul 3 Dreptul la viață, libertate și siguranță personală
- Articolul 4 Interzicerea sclaviei
- Articolul 5 Interzicerea torturii și a tratamentelor degradante
- Articolul 6 Dreptul la personalitate juridică
- Articolul 7 Dreptul la egalitate în fața legii
- Articolul 8 Dreptul la proces în fața unei instanțe juridice competente
- Articolul 9 Interzicerea arestării abuzive și a exilării
- Articolul 10 Dreptul la un proces public echitabil
- Articolul 11 Dreptul de a fi considerat nevinovat până la proba contrarie
- Articolul 12 Interzicerea imixtiunii în viața personală, familie, domiciliu sau corespondență
- Articolul 13 Dreptul la libera circulație în țară și în afara țării
- Articolul 14 Dreptul la azil în alte țări în caz de persecuție
- Articolul 15 Dreptul la cetățenie și libertatea de a o schimba
- Articolul 16 Dreptul de a te căsători și de a-ți întemeia o familie
- Articolul 17 Dreptul la proprietate
- Articolul 18 Libertatea de conștiință și religie
- Articolul 19 Libertatea de opinie și de informare
- Articolul 20 Libertatea de întrunire și de asociere pașnică
- Articolul 21 Dreptul de a lua parte la conducerea treburilor publice ale țării și la alegeri libere
- Articolul 22 Dreptul la securitate socială
- Articolul 23 Dreptul la libera alegere a muncii și la asociere sindicală
- Articolul 24 Dreptul la odihnă și recreere
- Articolul 25 Dreptul la un nivel de trai adecvat
- Articolul 26 Dreptul la învățătură
- Articolul 27 Dreptul de a participa în mod liber la viața culturală a comunității
- Articolul 28 Dreptul la o orânduire socială în acord cu prezentul document
- Articolul 29 Dreptul la îndeplinirea datoriilor față de comunitate, în scopul dezvoltării libere și depline a personalității
- Articolul 30 Interzicerea interferenței statului sau a altor persoane în exercitarea drepturilor și libertăților enunțate în prezenta declarație

1899-1907

Sunt încheiate Convențiile de la Haga, ce stabilesc legi umanitare internaționale pentru tratamentul aplicat civililor, prizonierilor de război și răniților.

1919

Tratatul de la Versailles pune bazele Ligii Națiunilor și Organizației Internaționale a Muncii, cu scopul de a îmbunătăți condițiile de muncă și de a promova dreptatea socială.

SCURTĂ ISTORIE A DREPTURILOR OMULUI

Credința conform căreia fiecare, în virtutea umanității sale, este îndreptățit la anumite drepturi e relativ nouă. Rădăcinile sale se regăsesc totuși în tradițiile și documentele timpurii ale multor culturi. A fost nevoie de schimbările aduse de cel de-Al Doilea Război Mondial, pentru a propulsa drepturile omului pe scena și în conștiința globală. De-a lungul istoriei, oamenii au dobândit atât drepturi, cât și responsabilități datorită apartenenței lor la un grup — familie, națiune, religie, clasă socială, comunitate sau stat. Majoritatea societăților au avut tradiții similare „legii de aur”, potrivit căreia „ce ție nu-ți place, altuia nu face”. *Vedele* hinduse, Codul Babilonian al lui Hammurabi, Biblia, Coranul și *Analectele* lui Confucius sunt cinci dintre cele mai vechi izvoare scrise cu privire la îndatoririle oamenilor, dar și cu privire la drepturile și responsabilitățile acestora. De asemenea, codurile aztece de conduită și justiție, ca și Constituția Irocheză au fost izvoare americane care au existat cu mult înaintea secolului al XVIII-lea. De fapt, toate societățile, fie prin tradiția scrisă, fie prin cea orală, au creat sisteme de justiție și de proprietate, ca și căi de a asigura sănătatea și bunăstarea membrilor lor.

PRECURSORI AI DOCUMENTELOR DIN SECOLUL XX PRIVITOARE LA DREPTURILE OMULUI

Documentele care atestă drepturile individuale, precum Magna Carta (1215), Declarația Drepturilor din Anglia (1689), Declarația franceză a Drepturilor Omului și Cetățeanului (1789), Constituția Statelor Unite și Declarația Americană a Drepturilor (1791), stau la baza multora dintre documentele privitoare la drepturile omului din zilele noastre. Totuși, multe dintre aceste documente, atunci când au fost inițial transformate în politici, excludeau femeile, oamenii de culoare, precum și membrii unor anumite grupuri sociale, religioase, economice sau politice. În schimb, oamenii asupriți din toate colțurile lumii s-au bazat pe principiile pe care aceste documente le exprimă pentru a sprijini revoluțiile prin care s-a afirmat dreptul la autodeterminare.

Legea contemporană internațională a drepturilor omului și Organizația Națiunilor Unite au antecedente istorice importante. Eforturile depuse în secolul al XIX-lea pentru interzicerea comerțului cu sclavi și pentru limitarea ororilor războiului sunt exemplele principale. În 1919, mai multe state au înființat Organizația Internațională a

Muncii (OIM), pentru a superviza tratatele care îi protejau pe muncitori și respectarea drepturilor acestora, incluzând sănătatea și siguranța lor. Îngrijorarea față de protecția anumitor grupuri minoritare a fost pentru prima dată adusă în discuție de Liga Națiunilor la sfârșitul Primului Război Mondial. În orice caz, această organizație internațională pentru pace și cooperare, creată de aliații europeni victorioși, nu și-a atins niciodată scopurile. Liga a eșuat din cauza refuzului Statelor Unite de a participa, dar și din cauza eșecului său de a preveni invazia japoneză din China și Manchuria (1931) și atacul Italiei împotriva Etiopiei (1935). Liga Națiunilor și-a încetat existența odată cu începutul celui de-Al Doilea Război Mondial (1939).

CREAREA NAȚIUNILOR UNITE

Ideea de drepturi ale omului s-a manifestat cu mai multă putere după cel de-Al Doilea Război Mondial. Exterminarea de către nazii germani a peste șase milioane de evrei, cât și a țiganilor, homosexualilor și a persoanelor cu dizabilități a îngrozit lumea. La Nürnberg și Tokio au avut loc, după cel de-Al Doilea Război Mondial, numeroase procese în urma cărora oficiali din țările învinse au fost pedepsiți pentru comiterea de crime de război, „crime împotriva păcii” și „crime împotriva umanității”.

Guvernele s-au angajat atunci să pună bazele Organizației Națiunilor Unite (ONU), având ca scop principal menținerea păcii internaționale și prevenirea conflictelor. În acest fel, oamenii au vrut să se asigure că niciodată nimănui nu-i va mai fi refuzat, în mod nejustificat, dreptul la viață, libertate, hrană, adăpost sau naționalitate. Esența acestor principii de drept a fost inițial cuprinsă în Discursul asupra Stării Națiunii rostit de președintele american Franklin Delano Roosevelt, în 1941, când acesta a vorbit despre o lume bazată pe patru libertăți fundamentale: libertatea de exprimare, libertatea de credință, dreptul la un trai decent și dreptul la siguranță. Din întreaga lume veneau apeluri pentru crearea unor standarde de drepturi ale omului care să protejeze cetățenii de abuzurile propriilor guverne, astfel trase la răspundere pentru tratamentele aplicate celor care trăiesc înăuntrul frontierelor acestora. Aceste voci au jucat un rol esențial în elaborarea Cartei Națiunilor Unite în 1945 — documentul inițial al Organizației Națiunilor Unite, prin care erau stabilite scopurile, funcțiile și responsabilitățile acesteia.

1941

Aliații proclamă ca obiective „cele patru libertăți”: libertatea de exprimare, libertatea de credință, dreptul la un trai decent și dreptul la siguranță. Aliații au repetat acest angajament în Carta Atlanticului din 1941.

1942

Comisia pentru Crime de Război a Națiunilor Unite stabilește pentru crimele de război procese, ce vor avea loc la Nürnberg și la Tokio, după Al Doilea Război Mondial.

1945-1948

Carta ONU stabilește scopurile, funcțiile și responsabilitățile Organizației Națiunilor Unite. ONU adoptă Declarația Universală a Drepturilor Omului.

1961

Un avocat britanic înființează organizația Amnesty Internațional.

DECLARAȚIA UNIVERSALĂ A DREPTURILOR OMULUI

Statele membre ale Națiunilor Unite s-au angajat să încurajeze respectarea drepturilor tuturor oamenilor. Pentru îndeplinirea acestui scop, Națiunile Unite au înființat o Comisie pentru Drepturile Omului, a cărei sarcină era să redacteze un document care să reglementeze drepturile și libertățile fundamentale proclamate în Cartă. Comisia, condusă de Eleanor Roosevelt, a reușit să capteze atenția întregii lumi. La 10 decembrie 1948, Declarația Universală a Drepturilor Omului a fost adoptată de cincizeci și șase de membri ai Națiunilor Unite. Votul a fost favorabil, deși opt țări au ales să se abțină de la vot.

Declarația Universală a Drepturilor Omului, denumită și Magna Carta Internațională, a extins revoluția din domeniul dreptului internațional introdusă de Carta Națiunilor Unite. Felul în care un guvern își tratează propriii cetățeni devenise acum o problemă de interes internațional, nu doar o chestiune internă. Aceasta susținea că toate drepturile sunt interdependente și indivizibile. Preambulul documentului specifică în mod clar acest lucru:

„Recunoașterea demnității inerente tuturor membrilor familiei umane și a drepturilor lor egale și inalienabile constituie fundamentul libertății, dreptății și păcii în lume.“

Declarația Universală a Drepturilor Omului a avut o influență enormă. Principiile sale au fost încorporate în constituțiile celor mai multe dintre cele peste 185 de țări membre ale Națiunilor Unite. Deși o declarație nu este un document cu efecte obligatorii, Declarația Universală a dobândit statut de lege internațională, datorită faptului că oamenii o privesc ca pe „un standard comun de realizat pentru toți oamenii și toate națiunile“.

CONVENȚIILE PRIVIND DREPTURILE OMULUI

Având ca scop stabilirea unor mecanisme de aplicare a Declarației Universale, Comisia pentru Drepturile Omului a Națiunilor Unite a început în 1966 redactarea a două tratate: Convenția Internațională cu privire la Drepturile Civile și Politice (CIDCP), împreună cu Protocolul său facultativ, și Convenția Internațională cu privire la Drepturile Economice, Sociale și Culturale (CIDESEC). Împreună cu Declarația Universală, acestea sunt în general reunite sub denumirea de Legea Internațională a Drepturilor Omului. CIDCP se concentrează mai mult pe probleme precum dreptul la viață, libertatea de exprimare, religie și vot. CIDESEC se concentrează pe problemele legate de hrană, edu-

Eleanor Roosevelt, New York, 1949

cație, sănătate și adăpost. Ambele convenții susțin extinderea drepturilor asupra tuturor persoanelor și interzic discriminarea. Până în anul 2000, peste 130 de țări ratificaseră aceste convenții. Statele Unite au ratificat totuși doar CIDCP, având chiar și în privința acestora multe rețineri.

DOCUMENTELE ULTERIOARE PRIVIND DREPTURILE OMULUI

Pe lângă convențiile Legii Internaționale a Drepturilor Omului, Națiunile Unite au adoptat peste douăzeci de tratate principale, în continuarea elaborării drepturilor omului. Acestea includ convenții menite să prevină și să interzică abuzuri specifice, precum tortura și genocidul, și să protejeze în special categoriile vulnerabile, precum refugiații (Convenția privind Statutul Refugiaților, 1950), femeile (Convenția privind Eliminarea Tuturor Formelor de Discriminare Împotriva Femeilor, 1979) și copiii (Convenția cu privire la Drepturile Copilului, 1989). Până în prezent, Statele Unite au ratificat doar câteva dintre aceste convenții:

- Convenția Internațională privind Eliminarea Tuturor Formelor de Discriminare Rasială
- Convenția pentru Prevenirea și Reprimarea Genocidului
- Convenția privind Drepturile Politice ale Femeilor
- Convenția din 1926 privind Sclavia

1966

ONU ratifică acum Convenția Internațională privind Drepturile Civile și Politice și Convenția Internațională privind Drepturile Economice, Sociale și Culturale. Împreună cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, acestea completează Carta Internațională a Drepturilor Omului.

1979

La ONU se desfășoară Convenția Internațională privind Eliminarea Tuturor Formelor de Discriminare Împotriva Femeilor.

1984

ONU instituie Convenția Internațională împotriva Torturii și a Altor Pedepse și Tratamente Crude, Inumane sau Degradante.

1989

La ONU se semnează Convenția Internațională cu privire la Drepturile Copilului.

Semnarea Cartei Națiunilor Unite, San Francisco, SUA, 1945

- Convenția împotriva Torturii și Altor Pedepse și Tratamente Crude, Inumane sau Degradante

În Europa, în cele două Americi și în Africa, alte documente regionale pentru protecția și promovarea drepturilor omului au extins Legea Internațională a Drepturilor Omului. De exemplu, statele africane și-au elaborat propria Cartă a Drepturilor Omului și Popoarelor (1981), în timp ce statele musulmane au elaborat Declarația de la Cairo asupra Drepturilor Omului în Islam (1990). Schimbările dramatice din Europa de Est, Africa și America Latină, începând cu 1989, au demonstrat o puternică creștere a dorinței de respectare a drepturilor omului. Mișcări populare în China, Coreea și alte state asiatice dezvăluie un angajament similar față de aceste principii.

ROLUL ORGANIZAȚIILOR NEGUVERNAMENTALE

La nivel global, campionii drepturilor omului s-au dovedit a fi, de cele mai multe ori, cetățenii, și nu oficialii guvernamentali. În particular, organizațiile neguvernamentale (ONG-uri) au jucat un rol important în atragerea atenției comunității internaționale asupra problemelor drepturilor omului. De exemplu, activitățile ONG-urilor care au participat la cea de-A Patra Conferință Mondială a Femeilor, ce a avut loc la Beijing, China, au atras o atenție fără precedent asupra unor grave încălcări ale drepturilor femeilor. ONG-uri precum Amnesty International, Societatea Anti-Sclavie, Comisia Internațională a

Juriștilor, Grupul Internațional de Lucru asupra Afacerilor Indigene, Human Rights Watch, Centrul Robert F. Kennedy pentru Justiție și Drepturile Omului și Human Rights First monitorizează acțiunile guvernelor și fac presiuni asupra lor pentru a acționa în conformitate cu principiile drepturilor omului.

Oficialii guvernamentali care înțeleg natura și complexitatea drepturilor omului pot, de asemenea, determina schimbări semnificative în favoarea libertății. Mulți președinți americani, precum Abraham Lincoln, Franklin Roosevelt, John F. Kennedy, Lyndon B. Johnson, Jimmy Carter și Bill Clinton, au militat pentru drepturile omului. În alte țări, lideri precum Nelson Mandela și Václav Havel au determinat schimbări mari în numele drepturilor omului.

EVOLUȚIA LEGII DREPTURILOR OMULUI

Începând cu 1948, Declarația Universală a Drepturilor Omului a stat la baza a încă douăzeci de convenții majore referitoare la drepturile omului. Multe convenții de acest gen au intrat în vigoare; altele sunt încă încurs de ratificare, în timp ce la altele, precum o convenție asupra drepturilor popoarelor indigene sau o alta asupra drepturilor la mediu, se lucrează încă. Pe măsură ce nevoile anumitor grupuri de oameni sunt recunoscute și definite, dar și pe măsură ce evenimentele din lume arată că există o nevoie de conștientizare și de acțiune cu privire la unele probleme specifice ale drepturilor omului, legislația internațională a drepturilor omului evoluează în perma-

1995

Are loc la Beijing, China, A Patra Conferință Mondială a Femeilor. Participanții acceptă un plan pe cinci ani pentru promovarea libertății sociale, economice și politice a femeilor, îmbunătățirea sănătății lor, dezvoltarea educației și promovarea drepturilor matrimoniale și sexuale.

1998

Statutul de la Roma, semnat de 120 de țări în 1998 și intrat în vigoare la 1 iulie 2002, pune bazele Curții Penale Internaționale (CPI). CPI are jurisdicție asupra celor mai grave crime ce privesc comunitatea internațională, cum ar fi genocidul, crimele împotriva umanității și crimele de război.

2001

Se desfășoară Conferința Mondială împotriva Rasismului. Reprezentanții țărilor membre ONU s-au întâlnit la Durban, Africa de Sud, pentru a discuta despre problema minorităților și a drepturilor populațiilor indigene, traficul de ființe umane, migrația și discriminarea. Declarația de la Durban a schițat un plan de acțiune pentru a pune în aplicare obiectivele conferinței.

Robert F. Kennedy, fotografie de Warren K. Leffler, prin bunăvoința Library of Congress, Washington (SUA)

ROBERT FRANCIS KENNEDY s-a născut la 20 noiembrie 1925, în Brookline, Massachusetts, fiind al șaptelea copil al familiei lui Rose și Joseph P. Kennedy; a obținut o diplomă în studii politice și administrative la Universitatea Harvard, 1948; a fost licențiat în drept al Universității Virginia, 1951. În 1952 debutează în politică, fiind managerul de campanie al fratelui său, John. În 1960, a fost managerul campaniei prezidențiale a lui John Kennedy. După alegerea acestuia, a fost numit Consilier pentru Justiție, calitate în care a lansat o campanie de succes împotriva crimei organizate și s-a dedicat apărării drepturilor afroamericanilor, dreptului la vot, dreptului la o educație egală, dreptului de a folosi bunurile publice. A colaborat cu președintele Kennedy la elaborarea Legii Drepturilor Civile.

În 1964 ajunge senator de New York, calitate în care a inițiat o serie de proiecte locale, printre care se numără unele de asistență și ajutor pentru copiii dezavantajați, pentru elevii cu dizabilități, precum și înființarea Bedford-Stuyvesant Restoration Corporation pentru îmbunătățirea condițiilor de viață și a oportunităților de angajare în zonele sărace din Brooklyn. După 32 de ani, acest program rămâne un model pentru orice comunitate din SUA.

De asemenea, s-a dedicat activității în domeniul drepturilor omului peste granițe. Pe 18 martie 1968, Robert Kennedy și-a anunțat candidatura pentru a primi nominalizarea Partidului Democrat în cursa prezidențială. A fost împușcat pe 5 iunie 1968, la scurt timp după ce își anunțase victoria în alegerile decisive din acest stat. A murit în dimineața zilei de 6 iunie 1968, la vârsta de 42 de ani.

nență, ca răspuns. Scopul final este protejarea și promovarea drepturilor fundamentale ale fiecărei persoane, de oriunde ar fi. Deși în lumea întreagă s-au făcut multe progrese în acest sens, realitatea tulburătoare este că oamenii care au omorât, torturat și violat în mod sistematic sau la o scară masivă încă se pot sustrage pedepsei. Odată cu intrarea în noul mileniu, a venit timpul să transmitem un mesaj clar tuturor celor care cred că sunt mai presus de lege — încălcarea drepturilor omului nu va fi tolerată. Lumea are nevoie de o curte internațională permanentă care să fie dreaptă, justă și eficientă, pentru a-i putea aduce în fața legii pe cei care încalcă drepturile omului. După ani de pregătire intensă, guvernele s-au întâlnit în 1998 la Roma, Italia, pentru a adopta statutul care stabilește înființarea unei Curți Penale Internaționale permanente (CPI). CPI a fost oficial instituită după ratificarea Statutului de la Roma al Curții Penale Internaționale, de către șaiszeci de țări. Scopul acestei instituții a fost ca ea să funcționeze ca tribunal juridic permanent, având o jurisdicție globală, pentru a-i judeca pe cei care s-au făcut vinovați de cele mai odioase crime din lume — genocid, alte crime împotriva umanității și crime grave de război.

MIȘCAREA MODERNĂ A DREPTURILOR OMULUI

Adoptarea Declarației Universale a Drepturilor Omului în 1948 este considerată drept începutul mișcării moderne pentru drepturile

omului. Înființarea unor ONG-uri precum Amnesty International a propulsat problemele ce țin de drepturile omului în conștiința universală. Mișcarea modernă a drepturilor omului a dus la schimbări sociale majore: mișcarea drepturilor pentru femei a reușit să obțină mai multă egalitate în raport cu bărbații, precum dreptul de a vota. Mișcarea americană pentru Drepturi Civile a făcut ca minorități rasiale îndelung oprimate să ceară drepturi egale. Țări din întreaga lume și-au dobândit independența față de puterile coloniale. Dar mai este încă mult de făcut.

A sosit timpul să respectăm drepturile omului. Declarația Universală a Drepturilor Omului este un apel la libertate și justiție pentru toate popoarele lumii. În fiecare zi, guverne care încalcă drepturile propriilor cetățeni sunt chemate și trase la răspundere. În fiecare zi, oameni din întreaga lume se mobilizează și înfruntă nedreptatea și tratamentele inumane. Precum picăturile de apă care cad succesiv în același loc, ei slăbesc forțele opresiunii și aduc lumea mai aproape de îndeplinirea principiilor exprimate în Declarația Universală a Drepturilor Omului.

Sursa: Adaptare după David Shiman, *Teaching Human Rights* (Center for Teaching International Relations Publications, University of Denver, Denver, 1993).

2003

La Curtea Internațională de Justiție începe primul proces referitor la crimele de război din fosta Iugoslavie.

2007

Ellen Johnson-Sirleaf, din Liberia, este aleasă prima femeie președinte de pe continentul african.

2008

Se aniversază șaiszeci de ani de la semnarea Declarației Universale a Drepturilor Omului.

2009

Curtea Penală Internațională îl pune sub acuzare pe Omar Hassan Al-Bashir, președintele Sudanului, pentru atrocitățile comise în Darfur.

Elie Wiesel

România / Statele Unite

„Ce-mi doresc, ce-am sperat toată viața este ca trecutul meu să nu devină viitorul copiilor voștri.“

ELIE WIESEL a crescut într-o restrânsă comunitate evreiască din Sighet, Transilvania. Când avea 15 ani, familia i-a fost urcată în tren și deportată de autoritățile maghiare hortyste în lagărul morții de la Auschwitz. Mama și sora mai mică au murit la Auschwitz, două surori mai mari au supraviețuit. Wiesel și tatăl său au fost transportați la Buchenwald. Acolo a pierit și tatăl său. În autobiografia sa, Wiesel scrie: „Nu voi uita niciodată acea noapte, prima noapte în lagăr, care mi-a transformat viața într-o lungă noapte, blestemată de șapte ori și de șapte ori pecetluită. Și niciodată nu voi uita fețele copiilor ale căror corpuri s-au transformat în rotocoale de fum sub cerul albastru și senin. Nu voi uita niciodată acele flăcări care mi-au consumat destinul pentru totdeauna. Nu voi uita niciodată acea liniște nocturnă care m-a privat pe veșnicie de dorința de a trăi. Nu voi uita niciodată aceste lucruri, chiar dacă voi fi condamnat să trăiesc la fel de mult ca Dumnezeu însuși. Niciodată.“ Wiesel și-a dedicat viața scopului de a nu lăsa lumea să uite atrocitățile naziste, în speranța că ele nu se vor mai repeta. După război, Wiesel a devenit jurnalist la Paris, rupând tăcerea în privința experiențelor lui din timpul Holocaustului odată cu publicarea cărții *Noaptea*, în 1958. Tradusă în douăzeci și cinci de limbi, cu milioane de exemplare tipărite în întreaga lume, *Noaptea* este o relatare zguduitoare despre lagărele naziste ale morții. Wiesel a scris peste patruzeci de cărți și a câștigat numeroase premii pentru activitatea literară și cea de apărător al drepturilor omului. A fost președintele Comisiei Prezidențiale a Holocaustului și președinte fondator al Consiliului American pentru Păstrarea Memoriei Holocaustului. În 1986, a câștigat Premiul Nobel pentru Pace. Wiesel predă la Universitatea din Boston și călătorește în întreaga lume ca fervent apărător al drepturilor omului și ca promotor al discuțiilor pe probleme de etică.

Elie Wiesel, © 2000 Eddie Adams

Când te gândești la ceilalți, îți dai seama că trebuie făcut ceva. Dacă mă gândeam numai la mine, probabil că nu aș fi făcut prea multe. Dar ce aș mai putea păți pe lângă ceea ce am pățit deja? Mă gândesc la copiii de astăzi, care au nevoie de vocile noastre, probabil și de prezența noastră și de tot ajutorul nostru, sau cel puțin de emoțiile noastre. Mă gândesc la minorități etnice, religioase, cu probleme de sănătate, victime ale SIDA sau Alzheimer. Nu mai ai dreptul să spui: „De vreme ce nu pot face nimic, atunci la ce bun?“ Camus spunea într-unul dintre eseurile sale un lucru minunat: că ar trebui să ni-l imaginăm pe Sisif fericit. Bine, eu nu cred că Sisif a fost fericit, dar nici alții nu sunt. Și pentru că ceilalți sunt nefericiți, nu am dreptul să nu încerc să le diminuez tristețea.

KK: De unde vi se trage speranța?

Dr. Wiesel: E foarte simplu. Numai o altă persoană poate să-mi dea speranță, pentru că numai o altă persoană poate să mi-o și ia. Nu e Dumnezeu. E o persoană, o ființă umană. În cele din urmă, relațiile noastre cu cei din jur ne afectează destinul și, cu siguranță, propria atitudine morală și soarta (numește-o iubire, prietenie, convingere) se leagă de ceilalți. Indiferent ce înseamnă relația mea cu ceilalți, ea nu este o relație cu Dumnezeu. Toate legile, moralitatea, se referă la relațiile dintre oameni.

KK: Ați scris că ați fost inspirat de curajul evreilor de a-și păstra credința, chiar și atunci când s-au confruntat cu răul, fiind complet neputincioși în fața lui.

Dr. Wiesel: Pentru mine, neputincioșii sunt cei mai importanți, cei slabi și mici. De aceea, în fiecare carte, în fiecare roman pe care l-am scris există întotdeauna un copil, un bătrân, un nebun. Pentru că sunt atât de neglijați de guvern și de societate. Așa că le-am dat un adăpost. În copilărie, îmi petreceam după-amiezile cu niște scriitori bătrâni, care scriau în idiș și pe care nu-i citea nimeni, pentru că erau marginalizați, și-mi doream să le dau sentimentul că există cineva care îi citește.

KK: E important să-i ajuți pe cei marginalizați?

Dr. Wiesel: Da, pe aceia care simt că nimic nu mai contează, că sunt uitați. Iar în ceea ce-i privește pe prizonieri, nimic nu este mai rău decât să creadă că au fost uitați. De obicei, aceia care-i chinuiesc, tortionarii, se folosesc de acest argument pentru a-i face să colaboreze, spunându-le că nimănui nu îi pasă de ei. Nimănui. De aceea, la o conferință de la

Washington, după ce a avut loc un furt de obiecte de artă și bani, am întrebant: „De ce așa de târziu? De ce atâta grabă acum? Uităm că majoritatea victimelor nu sunt bogate. Vorbim numai de averile și galeriile celor bogați. Dar cum rămâne cu sărăcia săracilor? Câteodată, atunci când vorbesc, oamenii ascultă, dar nu aud. Le datorăm ceva celor care rămân după noi. Sărbătorim tinerețea, puterea — e suficient să vezi reclamele de la televizor, cu fete frumoase, bărbați tineri și sănătoși, ca să înțelegi că e vorba de un fel de respingere a celor care nu sunt tineri, sănătoși, bogați. De aceea, simt că le datorez ceva. De aceea și scriu. Despre asta scriu. Am scris peste patruzeci de cărți, dar

foarte puține despre război. De ce? Pentru că eu învăț și vreau să împărtășesc acea învățătură. Am o mare pasiune pentru învățat și predat. Multe dintre cărțile mele sunt despre învățătură — din Biblie, profeti, misticism.

KK: Cum devin oamenii nemiloși, puteți să ne vorbiți despre ură?

Dr. Wiesel: Cel puțin, noi ne aflăm în situația în care înțelegem consecințele. Cei care urăsc nu înțeleg că, urând un grup, de fapt urăsc toate grupurile. Ura este contagioasă, e ca un cancer. Trece de la o celulă la alta, de la o rădăcină la alta, de la o persoană la alta. Dacă nu este oprită, poate invadea întreaga țară, întreaga lume. Cel care urăște

DESPRE SUBIECT:

TOLERANȚA ȘI DREPTURILE MINORITĂȚILOR

În ciuda existenței unei puternice legislații antidiscriminatorii și a politicilor care încurajează incluziunea romilor, realitatea arată că discriminarea există în România, ca peste tot. Există cazuri de discriminare în domeniile educației, sănătății, locuințelor și accesului la justiție și servicii, femeile și copiii romi fiind în mod special vulnerabili. Segregarea apare sporadic și în educație, mai ales în cazul copiilor romi cu o situație familială precară.

Există o profundă îngrijorare privind continuarea tratamentului discriminatoriu și a excluziunii romilor, ca și în privința escaladării incidentelor motivate de ură și a retoricii rasiste, atât în România, cât și în țările vecine, precum Ungaria.

În vremuri de criză economică, anumite comunități precum cea romă împreună cu imigranții și alte grupuri vulnerabile devin ușor țapi ispășitori pentru extremiști. Liderii politici trebuie să condamne în mod public și neechivoc toate formele de violență ce-i au drept țintă pe romi și să evite incitarea la tensiuni etnice în declarații, în timp ce jurnaliștii trebuie să respecte principiile etice de relatare în articolele lor sau în programele de radio și televiziune.

Sursa: Națiunile Unite

SURSE DE INFORMAȚII:

ELIE WIESEL

The Elie Wiesel Foundation for Humanity
555 Madison Avenue, 20th Floor, New York, NY 10022
Fax: 212-490-6006
www.eliewieselfoundation.org

ACCES LA EDUCAȚIE PENTRU GRUPURI DEZAVANTAJATE

www.totilascoala.ro / www.totilascoala.wordpress.com

Proiect în cadrul unui program desfășurat de Ministerul Educației, Cercetării și Inovării în 2001-2009, sub sloganul: „În școală nu e loc pentru discriminare. Cunoaște-mă, înainte să mă judeci!” Obiectivul campaniei: promovarea educației în rândurile părinților, copiilor, profesorilor, ale opiniei publice și formatorilor de opinie, în vederea eliminării segregării și marginalizării în școli și pentru susținerea toleranței și a multiculturalismului. Campania vizează în special copiii romi și pe cei cu dizabilități.

CENTROPA

www.centropa.org

Primul proiect de istorie orală ce combină fotografiile vechi de familie cu povești ce le completează. Centropa a intervievat peste 1 350 de bătrâni evrei ce trăiesc în Europa Centrală și de Est, în fosta Uniune Sovietică și în comunitățile sefardice din Grecia, Turcia și din Balcani. Cu o bază de date de 25 000 de imagini digitalizate, Centropa aduce la viață istoria evreilor.

Centrul de Resurse pentru Comunitățile de Romi

www.romacenter.ro

Fundație independentă, activă din 2000, cu misiunea de a contribui la ameliorarea condițiilor de viață pentru comunitățile de romi din România.
Str. Țebeii nr. 21, Cluj-Napoca, România, cod poștal 400305
Tel.: + 40 264 420 474 / Fax: + 40 264 420 470

THE HOLOCAUST CENTRE (CENTRUL PENTRU HOLOCAUST) — MAREA BRITANIE

www.holocaustcentre.net

Centrul pentru Holocaust asigură facilități pentru explorarea istoriei și implicațiilor Holocaustului. Acestea includ Muzeul Memorial, Călătoria, Grădinile Memoriale, Bibliotecă și Cafeneaua. Există seminare și facilități de cercetare pentru studenți, profesori, elevi și specialiști.

ASOCIAȚIA ROMÂNĂ DE DEZBATERI, ORATORIE ȘI RETORICĂ

ARDOR are ca misiune susținerea educației prin intermediul dezbaterilor, promovând dialogul argumentat și gândirea critică. Asociația încurajează tinerii să practice debate-ul, atât ca exercițiu de comunicare și exprimare în public, cât și ca formulă de identificare de soluții la chestiuni aflate în dezbateri în spațiul public.

Șos. Ianului 10, Bl. 114 B, Sc. B, ap. 50, interfon 050, București, România
office.ardor@gmail.com
www.ardor-deb.ro

nu înțelege că, de fapt, distrugându-i pe alții, se distruge pe sine însuși. Dezvăluind finalitatea, arăți urățenia. Nu e nicio glorie să ucizi oameni sau să-i înjosești. Nu există glorie în persecuție. Asta este lecția cea mai importantă.

KK: Aceeași lecție, repetată mereu. Are vreun rost?

Dr. Wiesel: Bineînțeles că are un rost. Știu că nu reușesc să-i conving pe oameni să se schimbe, dar cu toate acestea continuu s-o fac. Să-ți spun o poveste: odată, un om drept s-a decis să salveze umanitatea. Așa că a ales un oraș, cel mai păcătos dintre toate. Hai să spunem că era Sodoma. Așa că a studiat. A învățat arta de a emoționa, de a le schimba oamenilor mintea și inima. S-a dus apoi la un bărbat și la o femeie și le-a spus: „Nu uitați că nu e bine să ucideți, e o greșeală.“ La început, oamenii s-au adunat în jurul lui. Era foarte ciudat, ca la circ. S-au adunat și au ascultat. Și el a tot vorbit. Au trecut zile. Au trecut săptămâni. Și ei nu au mai ascultat. După mulți ani, un copil l-a oprit și i-a spus: „Ce faci aici? Nu vezi că nu te ascultă nimeni? De ce continui să strigi așa? De ce?“ Și atunci omul i-a răspuns: „O să-ți spun de ce. La început, am fost convins că dacă strigam destul de tare, ei aveau să se schimbe. Acum însă știu că ei nu se vor schimba. Dar dacă strig și mai tare acum, asta e din cauza faptului că nu vreau ca ei să mă schimbe pe mine.“

KK: Este posibil să ai curajul să produci o schimbare în viața altor oameni dacă n-ai suferit tu însuși?

Dr. Wiesel: Bineînțeles, studiind suferința altora. Dacă o persoană suferă, nu-i poți reduce suferința, dar poți realiza un lucru, și anume ca acea suferință să devină o sursă pentru natura umană.

KK: Ce înseamnă pentru dumneavoastră curajul?

Dr. Wiesel: Curajul depinde de modul în care-l definești. În inima mea, rămân un refugiat. Mi-e frică de poliție. Dacă mă întâlnesc cu ea, mă opresc și mă retrag. O las pe soția mea să se descurce. Mi-e frică de uniforme. Generalii mă înfioară. Nu a fost curajos din partea mea să-i spun lui Ronald Reagan să nu se ducă la Bitburg, a fost însă firesc. Pentru mine, profesii au fost curajoși, pentru că nu aveau electorat, nu-i proteja nimeni.

KK: Nu exista cineva mai puternic care avea grijă de ei?

Dr. Wiesel: Dovedește-o. Există vreo carte de identitate pe care să scrie: „Eu, Dumnezeu universului, te-am numit în funcție?“ Numai profetul spune: „Dumnezeu m-a trimis.“ Cu toate acestea, prin personalitatea și cuvintele lui, vorbește în numele lui Dumnezeu. Asta înseamnă să ai curajul să spui adevărul. Puterea poate fi a unui președinte sau a unui rege. Puterea poate fi distructivă pentru individ. Iar puterea trebuie să fie un lucru pe care-l abordezi curajos, asta este adevărul. Problema este cum îl găsești?... Ce-mi doresc, ce-am sperat toată viața este ca trecutul meu să nu devină viitorul copiilor voștri.

Din *Spune adevărul puterii* (Curtea Veche Publishing, 2009)

REGINA ELENA A ROMÂNIEI

Majestatea Sa regina-mamă Elena a României s-a născut la Atena, Grecia, pe 2 mai 1896, și a murit la Lausanne, Elveția, pe 28 noiembrie 1982. A fost fiica regelui Constantin I al Greciei și a reginei Sofia, născută principesă a Prusiei. În 1921, Elena s-a căsătorit cu Carol al II-lea al României și, în același an, a devenit mama regelui Mihai al României.

În 1993, instituția Yad Vashem din Israel i-a conferit post-mortem titlul și medalia „Drept între Popoare“, pentru eforturile umanitare generoase și necondiționate pe care regina le-a făcut în timpul celui de-Al Doilea Război Mondial, în scopul de a-i apăra de holocaust pe evreii din regat.

Între anii 1941 și 1944, regina Elena a făcut repetate apeluri umanitare la oficialitățile din România, Germania și Vatican, pentru a împiedica crimele antisemite și dominația nazistă. În timp, regina a influențat formarea unui grup de opoziție. Alături de Majestatea Sa, împotriva holocaustului au luat poziție: patriarhul Nicodim Munteanu al României, mitropolitul Nicolae Bălan al Ardealului, nunțul apostolic Andreea Cassulo, reprezentantul diplomatic elvețian René de Weck, academicianul Alexandru Șafran (rabinul-șef al României), Nicolae Lupu (șeful partidului țărănist), Iuliu Maniu, Dinu Brătianu, Ion Mihalache, Eugen Lovinescu, Ion Pillat, Vasile Voiculescu și alte personalități publice influente ale epocii.

În 1941, regina Elena și regele Mihai au mers în audiență la papa Pius al XII-lea, pentru a-i solicita intervenția în favoarea evreilor români din Transnistria. Iar prin medicii săi personali, regina a menținut tot timpul contactul cu liderii evreilor. În cele din urmă, a obținut acordul puterii, pentru a trimite ajutoare celor care fuseseră deja deportați în Transnistria.

În 1942, regina Elena l-a determinat pe regele Mihai să intervină pe

lângă mareșalul Ion Antonescu, astfel încât acesta să amâne (pentru totdeauna!) prima deportare masivă, care viza, conform recensământului, aproape 300.000 de evrei. Planul german urmărea deportarea tuturor evreilor români rămași în viață, care urmau să fie duși în lagărul de exterminare de la Belzec, Polonia, după care trebuiau gazați și arși într-un ritm de 2000 pe zi. Mareșalul a acceptat cererea de anulare a deportărilor, urmărind să evite un conflict deschis cu Casa Regală, de care avea nevoie pentru a-și păstra imaginea de conducător legitim.

În 1943, regina Elena a sprijinit acțiunile de repatriere a zeci de mii de deportați și a câtorva mii de orfani evrei din Transnistria, în ciuda faptului că se afla într-un conflict tot mai acut cu mareșalul, care avea față de casa regală o atitudine suspicioasă și ostilă. De la un moment dat, reginei nu i s-a mai permis să intre în contact cu reprezentanții străini, fără informarea prealabilă a lui Antonescu. Totuși, Majestatea Sa nu s-a lăsat intimidată de amenințări, deși principesa Irina (sora sa) fusese arestată de nemți în Italia și apoi sechestrată în Germania, iar principesa Mafalda (verișoara sa și nora regelui Italiei) avea să moară în lagărul de la Buchenwald. Mai mult, o rețea de informatori naziști îi urmărea fiecare acțiune și se zvonea că însuși Hitler îi sugerase lui Antonescu ideea de a o suprima fizic pe regină. Ulterior, regina a aflat că urma să fie dusă în Germania, în scopul de a servi ca garant pentru comportarea regelui Mihai, care ar fi trebuit astfel să sprijine regimul pronazist antonescian. Până la actul de la 23 august 1944, pregătit de regele Mihai împotriva regimului Antonescu — inițiativă prin care România trecea de partea Aliților —, poziția Casei Regale a fost mereu nesigură. Dar regina Elena a declanșat și susținut, cu toate forțele sale, o permanentă opoziție la nivel național față de persecutarea, deportarea și asasinarea evreilor români.

IMPLICAȚI- VĂ!

TEME DE DISCUȚIE ȘI ACTIVITĂȚI

PROBLEME DE DISCUTAT

- Holocaustul a însemnat exterminarea sistematică a evreilor germani și a inamicilor celui de-Al Treilea Reich, condus de Adolf Hitler, și a lăsat în urmă efectele cruzimilor naziste, persecuției și tragediei. Informați-vă despre Holocaust, în special despre situația politică din Germania în acea perioadă, sporirea persecuțiilor, cine era la putere, dar și ce a determinat lumea să reacționeze în cele din urmă. Care sunt cele mai importante lecții ale acestuia în ce privește toleranța și protecția drepturilor minorităților? Despre care dintre aceste lecții vorbește Elie Wiesel în *Noaptea*? În ce măsură sunt importante, în prezent, aceste lecții pentru viața voastră zilnică?
- Gândiți-vă la felul în care oamenii sunt clasificați ca aparținând unor minorități sau ca parte a unei majorități. Dați exemple de câteva situații sociale care determină situarea unei persoane într-o categorie sau alta. Cine sau ce determină, în general, așa ceva? Care sunt caracteristicile generale ale unei minorități sau ale unei majorități?
- Martorii care păstrează tăcerea permit intoleranței și violenței să se răspândească în comunitățile din întreaga lume, chiar dacă doar un mic procent al acestor comunități ia parte în mod activ la comiterea crimelor. Ce poate reuși o voce activă? Gândiți-vă la situațiile din istorie, dar și la cele personale, când ridicarea vocii împotriva violenței a pus capăt înrăutățirii situației. Care dintre calitățile voastre credeți că pot fi folosite în modul cel mai eficient: ați putea fi scriitor, artist, orator etc.?
- Intimidarea este o formă de violență în creștere, ca și de marginalizare și zdrobire a opoziției. Ce rol au intimidările în crearea unor medii discriminatorii și de unde își extrag puterea? Ce forme de intimidare există? Cum pot ceilalți oameni să pună capăt în mod eficient și sigur intimidării?
- În ce mod se răspândesc rasismul și discriminarea? În ce fel poate discursul necenzurat să deschidă ușa atât pentru găsierea unor soluții, cât și pentru alte probleme? Sugerati mai multe moduri prin care tehnologii precum Internetul permit răspândirea unor prejudecăți.
- Caracteristic pentru România: Conform anumitor politologi și istorici occidentali, în timpul Holocaustului, masacrul brutal al evreilor români a fost mai mare decât în orice altă țară, cu excepția Germaniei înseși, alte minorități fiind de asemenea persecutate. Examinați soarta românilor persecutați în comparație cu victimele germane ale lui Hitler. În ce fel s-au asemănat situațiile politice și metodele de persecuție? Orașul vostru natal a avut un rol istoric semnificativ?

La nivel personal

- Amintiți-vă momentul când ați fost marginalizați din cauza statutului vostru de minoritari și consemnați-l în scris, incluzând și răspunsul vostru emoțional și fizic.
- Amintiți-vă să acționați zilnic pentru a pune capăt intoleranței. Vorbiți-le cu blândețe, dar ferm celor ca voi, dacă observați un limbaj sau practici discriminatorii.
- Aflați în ce mod poate afecta discriminarea viețile minorităților, în cazul unor situații precum scăderea calității serviciilor medicale, insuficiența locurilor de muncă sau șansele scăzute la educație.
- Aflați care sunt drepturile voastre legale și cum să verificați dacă acestea sunt respectate. Faptul că veți fi conștienți de aceste drepturi va da posibilitatea să acționați în cazul în care vă vor fi amenințate și să militați pentru politici mai favorabile.
- Caracteristic pentru România: Informați-vă despre istoria locală pentru a afla cum a fost implicată regiunea voastră în Holocaust. Puteți da numele unor eroi locali sau găsi informații despre cei ale căror realizări rămân necunoscute?

La nivel local

- Faceți apel la conștiința comunității cu privire la problema unei minorități propunând un articol pe această temă unui ziar local.
- Ocupați-vă de organizarea unei vizionări publice de filme despre problemele minorităților, care să dezvăluie intoleranța.
- Colaborați cu comunitatea voastră pentru a organiza un workshop în cadrul căruia grupurile minoritare defavorizate din zonă să fie ajutate să dobândească o calificare profesională sau cunoștințe de planificare financiară.
- Luați atitudine împotriva prejudecăților aruncate asupra minorităților, punându-vă ideile pe hârtie și trimițând o scrisoare agenției locale de știri.
- Redactați un angajament de practicare a toleranței și de oprire a discriminării și adunați semnături pentru acesta din cadrul comunității voastre.
- Dacă în zona voastră există discriminare împotriva unei comunități minoritare, găsiți modalități de a îndemna la schimbare folosindu-vă calitatea de consumator, alegător sau de simplă voce care pledează pentru un tratament egal. (Vezi, pentru o sugestie similară, secțiunea LHBT.)
- Caracteristic pentru România: Pe 9 octombrie — Ziua Națională a Holocaustului —, aprindeți în comunitatea voastră lumânări pentru a-i comemora pe cei care au murit și pe cei care și-au dat viața pentru a-i salva pe alții.
- Caracteristic pentru America: Organizați împreună cu prietenii sau cu membrii comunității o vizită la cel mai apropiat Muzeu al Holocaustului din statul vostru sau la Muzeul Holocaustului din Statele Unite.

La nivel național

- Examinați cu atenție cele mai cunoscute canale media naționale pentru a vedea dacă există comentarii rasiste sau discriminatorii. Mai sunt încă admise atitudinile rasiste și prejudecățile? Se îmbunătățește cumva situația — și unde?
- Contactați-vă legiuitorii și liderii politici și îndemnați-i să denunțe politicile discriminatorii ale guvernului și ale agențiilor sale, inclusiv ale canalelor media controlate de guvern, cele din programele școlare, din forțele de poliție etc.
- Examinați în special canalele media naționale și instituțiile de guvernare, aflați care grupuri au un cuvânt de spus în politicile naționale și care grupuri au nevoie de mai mulți susținători ai drepturilor lor.
- Comparați măsurile luate în țara voastră în lupta pentru a pune capăt intoleranței cu măsurile luate în alte țări; cum se compară legile țării voastre cu cele ale comunității internaționale? Ce ar trebui îmbunătățit? Spuneți-le oficialilor aleși ce credeți despre soluționarea discriminării.
- Discutați cu cei mai importanți lideri din domeniul drepturilor omului pentru a afla cum se poate lupta împotriva celor mai presante probleme de intoleranță din țara voastră.

La nivel global

- Folosiți sursele online precum learn.org pentru a vedea ce fac elevii din lumea întreagă pentru a pune capăt intoleranței și pentru a vă alătura sau a crea un proiect educațional.
- Priviți intoleranța dintr-o perspectivă internațională, studiind eforturile din prezent ale minorităților din lumea întreagă și comparându-le cu cele cu care se confruntă țara voastră.
- Studiați evoluțiile din politica internațională pentru a vedea care politici sunt cele mai eficiente pentru stoparea intoleranței de către liderii naționali.

Helen Prejean

Statele Unite

„Pedeapsa cu moartea nu e un subiect secundar, care se referă la ceea ce e de făcut cu câțiva criminali care au comis crime odioase.

Ea personifică cele mai adânci trei răni din societatea noastră, pe care trebuie să încercăm să le vindecăm. Prima rană este rasismul...

A doua rană este agresarea săracilor...

A treia rană este înclinația noastră de a rezolva problemele sociale prin violență.“

Louisiana, 1977. Frații Patrick și Eddie Sonnier au recunoscut că i-au tâlhărit pe David LeBlanc, de 17 ani, și pe Loretta Bourque, de 18 ani, într-o seară de toamnă, dar fiecare a dat vina pe celălalt pentru uciderea acestora și pentru violarea lui Bourque. Eddie a fost condamnat pe viață, iar Patrick la moarte prin electrocutare. În vara anului 1982, SORA HELEN PREJEAN s-a mutat în zona de case pentru familii cu venituri mici din St. Thomas, unul dintre cele mai violente cartiere din New Orleans, când un prieten i-a cerut să devină corespondenta lui Pat Sonnier. Considerând această propunere o extensie a activității sale religioase, Prejean a fost de acord și a început să se informeze despre viața celor condamnați la moarte. Ea i-a fost alături lui Sonnier în următorii doi ani, până în ziua în care a fost ras în cap, legat fedeleș de un scaun și executat. Ca urmare, Helen Prejean și-a început activitatea susținută de abolire a pedepsei cu moartea. Ea și-a povestit amintirile în bestsellerul Culoarul morții. Această carte a devenit apoi un film de succes (pentru care Susan Sarandon a câștigat un Oscar în 1995, interpretând rolul lui Helen Prejean), iar publicitatea făcută cărții și filmului a ajutat la lansarea campaniei lui Prejean la nivel mondial pentru abolirea pedepsei capitale. Statele Unite reprezintă singura țară occidentală care mai aplică pedeapsa cu moartea: aproape patru sute de oameni își așteaptă în momentul de față execuția. În același timp, Helen Prejean a creat SUR VIVE, o organizație cu care lucrează îndeaproape, pentru susținerea și recunoașterea nevoilor familiilor victimelor care au suferit din pricina delictelor violente.

Helen Prejean, © 2000 Eddie Adams

Pedeapsa cu moartea legalizează tortura și crima împotriva cetățenilor noștri, imitând violența criminalilor pentru a pedepsi. Am ajuns la această concluzie după ce am fost martoră pentru prima dată la o execuție. Când am ieșit din acea cameră de execuție a lui Patrick, eram golită pe dinăuntru. Ești fie paralizat de așa ceva, fie îți sunt galvanizate energiile. Și când spun galvanizate, mă refer la principiul învierii, la transcenderea morții și la rezistența în fața răului. Cum spune Gandhi, trebuie să demaști răul și să-i rezisti. În acea zi s-a născut misiunea mea. Patrick murise, dar nu aveam de ales. Era un lucru pe care trebuia să-l fac pentru că știam că eram cel mai important martor și că-i voi face pe oameni să înțeleagă. Așa că timp de cincisprezece ani am făcut eforturi să împiedic pedeapsa cu moartea.

Pedeapsa cu moartea nu e un subiect secundar, care se referă la ceea ce e de făcut cu câțiva criminali care au comis crime odioase. Ea personifică cele mai adânci trei răni din societatea noastră, pe care trebuie să încercăm să le vindecăm. Prima rană este rasismul, pentru că sistemul judiciar este marcat profund de rasism — începând cu victima și cu cei cărora le pasă de ea. Când albi sunt uciși, asta este întotdeauna cea mai groaznică crimă comisă în această țară. Așa încât 85% dintre cei care au primit pedeapsa cu moartea au fost condamnați pentru că au ucis albi. Un studiu recent, realizat în Pennsylvania, arată că rasismul se manifestă și prin pedepsele disproporționate aplicate oamenilor de culoare care comit aceleași crime ca albi.

A doua rană este agresarea săracilor. Nu e o întâmplare că 3 600 de oameni condamnați la moarte în această țară sunt săraci. Nu au resursele necesare pentru a obține o echipă de avocați, ca în cazul lui Johnny Cochran. Nu e niciodată un joc cinstit. Se presupune că în sistemul nostru partea adversă e reprezentată de procurori, iar de partea ta se află apărarea. Jurații vor asculta ambele părți și vor lua o decizie. Dar toate resursele sunt de obicei de partea procurorilor, iar când intervine apărarea, foarte rar se întâmplă să câștige. Noi considerăm că oamenii săraci sunt răsplătiți după sărăcia lor. În Europa există mai mult sprijin social. Dacă delictele încep să prolifereze, atunci apare întrebarea: „Cu ce greșim noi ca societate?“ Ei se uită la substanță, la material. În America, spunem: „Mărul ăsta e stricat, aduceți alt coș, aruncați merele stricate.“

DESPRE SUBIECT:

PEDEAPSA CU MOARTEA

În fiecare an, în Statele Unite sunt condamnați la moarte în jur de 250 de oameni, dintre care 35 sunt executați. În 1967, Curtea Supremă a Statelor Unite a suspendat pedeapsa cu moartea în timpul dezbaterii asupra constituționalității acesteia. Pedeapsa cu moartea este cea mai crudă formă de pedeapsă impusă în SUA în prezent. Între 1972 și 1976, pedeapsa capitală a fost declarată neconstituțională de către Curtea Supremă deoarece a fost considerată crudă și extremă. În 1976, Curtea a decis că, în anumite cazuri, pedeapsa cu moartea este legitimă, iar acum este aplicată în aproape toate statele, cu excepția a treisprezece dintre ele și a Districtului Columbia.

Cei care susțin aplicarea pedepsei cu moartea cred că, deși închisorile sunt menite să reeduce criminalii, în unele cazuri — când vina este sigură, iar acuzatul are un trecut marcat de un comportament violent — societatea are dreptul să ceară pedeapsa capitală. Cu toate acestea, folosirea acestei forme de pedeapsă încalcă dreptul fundamental al unui individ, dreptul la viață. Este irevocabilă și se îmtâmplă să fie aplicată și unor nevinovați. În plus, deși la fiecare 3,5 zile are loc o execuție (media actuală a execuțiilor în SUA), crimele violente continuă, dovedind că pedeapsa cu moartea nu reprezintă o soluție de intimidare. Este oare pedeapsa cu moartea doar încă o formă de răzbunare într-o societate deja afectată de violență? 88% dintre execuțiile condamnaților la moarte au loc în cinci țări: China, Iran, Pakistan, Arabia Saudită și SUA. Până în ianuarie 2009, peste două treimi din țările lumii aboliseră pedeapsa cu moartea. Acest număr este în creștere constantă.

Surse: Speakout.com și Amnesty International

© 1996 Jane Evelyn Atwood,
Too Much Time: Women in Prison
(Phaidon/Umbrage, 2000)

SURSE DE INFORMAȚII:

SISTER HELEN PREJEAN

3009 Grand Rte., St. John #6
New Orleans LA 70119 USA
T: 504-948-6557 / F: 504-948-6558
E-mail: hprejean@dpdiscourse.org

AMERICAN CIVIL LIBERTIES UNION

www.aclu.org/capital/index.html

Pagina de surse bibliografice a ACLU pe subiectul pedepsei cu moartea include link-uri către numeroase rapoarte și informații cu privire la pedeapsa capitală.

ENSEMBLE CONTRE LE PEINE DU MORT

<http://www.abolition.fr/ecpm/index.php>

AMNESTY INTERNATIONAL DEATH PENALTY SITE

<http://www.amnesty.org/en/death-penalty>

Site al Amnesty International destinat abolirii pedepsei cu moartea.

CAMPAIGN TO END THE DEATH PENALTY:

www.nodeathpenalty.org Încurajează implicarea în și conștientizarea luptei împotriva pedepsei cu moartea.

NO ALLA PENNA DI MORTE: CAMPAGNA INTERNAZIONALE

<http://www.santegidio.org/it/pdm/index.html>

Sponsorizată de comunitatea din Sant'Egidio, campania reprezintă un efort internațional de a eradică pedeapsa cu moartea în întreaga lume.

WORLD COALITION AGAINST THE DEATH PENALTY

www.worldcoalition.org

Înființată la Roma în mai 2002, coaliția reunește asociații juridice, uniuni, guverne locale, organizații neguvernamentale și alte persoane implicate în

lupta împotriva pedepsei cu moartea, care doresc să-și coordoneze activitățile la nivel internațional.

ABOLITION UK

<http://www.abolitionuk.org/>

Abolition UK este o organizație ce are drept scop consolidarea dimensiunii internaționale a luptei împotriva pedepsei capitale prin eforturi concentrate strict pe subiectul abolirii pedepsei capitale. Site în limba engleză.

LIFESPARK

<http://www.lifespark.org/>

Lifespark este o asociație elvețiană care organizează relaționarea prin scrisori a condamnaților la moarte din Statele Unite. Site disponibil în limbile engleză, franceză și germană.

INTERNATIONAL HELSINKI FEDERATION FOR HUMAN RIGHTS

<http://www.ihf-hr.org/welcome.php>

Organizație internațională, neguvernamentală, care încearcă să promoveze punerea în acord a prevederilor referitoare la drepturile omului din Actul Final de la Helsinki și din documentele subsecvente cu obligațiile legale internaționale asumate în cadrul Consiliului Europei (CE) și al ONU și cu normele privitoare la drepturile omului promovate de Uniunea Europeană (UE). Site în limba engleză.

COALITION FOR TRUTH AND JUSTICE

<http://cftj.org/>

CFTJ este o organizație nonprofit belgiană înființată pentru a le acorda sprijin condamnaților la moarte. Site în limbile franceză și engleză.

THE EUROPEAN UNION DEATH PENALTY EXTERNAL POLICY HUB

http://ec.europa.eu/external_relations/human_rights/adp/index.htm

Pagină în limba engleză despre eforturile diplomatice ale Uniunii Europene pentru abolirea pedepsei cu moartea.

A treia rană este înclinația noastră de a rezolva problemele sociale prin violență. Facem acest lucru de multă vreme. Țara noastră a fost clădită pe violență: violență împotriva sclavilor, împotriva indienilor americani, violența născută din faptul că nu le permitem tuturor să-și exprime voința — de pildă, femeile, care multă vreme nu au avut dreptul să voteze.

De aceea, nu consider că execuțiile reprezintă un subiect secundar; ci unul central pentru substanța din care e făcută țara noastră, un act de profundă disperare. Nu știm ce altceva să facem și de aceea imităm îngrozitorul comportament al criminalilor. Ucidem oamenii careucid oameni, pentru că noi credem că: „Tu nu ai dreptul la viață. Tu nu ești o ființă umană ca noi toți ceilalți, de aceea ne putem dispensa de tine.“ E o atitudine periculoasă, distrugătoare. Duce la moartea cetățenilor noștri în alte feluri. Pedepsa cu moartea este foarte explicită. Supunem oamenii care sunt în viață unui proces de tortură și apoi îi ucidem.

Curtea Supremă de Justiție a Statelor Unite a susținut că execuțiile nu acționează împotriva demnității umane. Amnesty International definește tortura ca fiind un atac fizic și mental extrem asupra unei persoane lipsite de apărare. Atunci, haideti să ne gândim la un scenariu în care cineva își închide victima în casă și îi spune: „Te voi executa, te voi împușca în cap marți la ora nouă seara.“ Iar când se face ora șapte se răzgândește: „Nu în seara asta, poate în alta.“ Și duce victima înapoi și mai așteaptă, apoi scoate victima din nou și cu pistolul la ceafă îi spune: „Nu în seara asta.“ La asta se mai adaugă faptul că familia victimei e martoră la tot ce se întâmplă. Aceasta este practica torturii, aceasta este pedeapsa cu moartea.

Curajul pentru mine este foarte asemănător cu integritatea. Înseamnă să faci ceea ce trebuie. Înseamnă să acționezi. Să ieși și să

faci ceva. Nu numesc curaj faptul de a însoți pe cineva la execuție. E doar un act de iubire. Deși poate că ei sunt curajoși atunci când merg la moarte, păstrându-și demnitatea. Dar pentru mine curajul vine mai mult din încercarea de a schimba sistemul american și din dragostea și speranța că oamenii pot schimba lucrurile. Curajul e hotărârea de a continua, chiar dacă asta înseamnă că vei fi amenințat. De exemplu, când am demonstrat în Louisiana, am primit telefoane de amenințare: „Liberală cu inima însângerată, iubitoare de criminali“ sau „O să fac o donație unei grupări numai în monede de 25 de cenți, care să fie topite și transformate în gloanțe.“ Se opreau mașini, ne arătau degetul mijlociu și țipau la noi. Pentru că violența atrage violență. Ideea din spatele execuției este de fapt condusă de preceptul „Învață-l minte!“

Visul meu este ca drepturile omului să prevaleze în noul mileniu. Cu cât ne vom dezvolta simțul apartenenței la comunitate, cu atât ni se va întări și respectul față de cei din jur, demnitatea, și vom învăța să construim o societate. Bunătatea se întoarce întotdeauna la mine și mă inspiră, îmi dă energie. Atunci când a fost ucis, lisus a spus: „Iartă-i, Doamne, că nu știu ce fac!“ Eu cred că lipsa conștiinței și a cunoașterii ne face atât de insensibili față de ceilalți, și de aceea ne și comportăm ca atare. Dacă îi determinăm pe oameni să conștientizeze, atunci vor reacționa. Aceasta este misiunea noastră.

Din *Spune adevărul puterii* (Curtea Veche Publishing, 2009)

EROU LOCAL: DILOBAR KHUDOBERGANOVA

Viața lui Dilobar Khudoberganova s-a schimbat în mod radical în dimineața de februarie a anului 1999 când peste 20 de soldați au apărut și au încercuit casa fratelui său Iskandar, acuzându-l de terorism și că ar fi încercat să răstoarne regimul constituțional din Uzbekistan. În perioada următoare, fratele și tatăl lui Dilobar au fost închiși și torturați, împreună cu alți membri ai familiei care au primit grave amenințări. Ambii părinți ai lui Dilobar au ajuns în spital, iar ea a fost exmatriculată din universitate. În următorii doi ani, Dilobar și-a dedicat viața pentru a-și salva fratele ce fusese condamnat la închisoare pe viață în 2002. În ciuda hărțuirii permanente din partea autorităților, Dilobar lucrează ca voluntar în cadrul organizației Mame Împotriva Pedepsei cu Moartea și a Torturii, ajutând familiile care se află în aceeași situație ca și ea. Îi consiliază pe părinții deținuților, îi ajută să scrie scrisori și să facă recursuri pentru rezolvarea cazurilor lor, iar prin munca pe care o depune le readuce speranța. În 2008, Uzbekistanul a votat abolirea pedepsei cu moartea. Este a 134-a țară care a făcut acest lucru.

IMPLICAȚI- VĂ!

TEME DE DISCUȚIE ȘI ACTIVITĂȚI

Este esențial să stabiliți, pe cât posibil, de ce informații dispuneți în legătură cu orice subiect de care sunteți interesați. Folosind resursele disponibile (de la biblioteca locală sau cea online), aflați dacă următoarele afirmații despre pedeapsa cu moartea sunt false sau adevărate. În timpul cercetării, s-ar putea să apară și alte întrebări; notați-le și discutați-le data viitoare.

Fals sau adevărat?

- Toate democrațiile vestice, cu excepția SUA, au abolit pedeapsa cu moartea.
- Pedeapsa cu moartea pune capăt crimelor.
- Costurile pedepsei capitale sunt mai mici decât cele ale închisorii pe viață.
- Biblia și Coranul sunt de acord cu pedeapsa capitală.
- Pedeapsa cu moartea este rasistă.
- Oameni nevinovați sunt executați.

Odată ce ați stabilit dacă afirmațiile de mai sus sunt adevărate sau false, structurați două coloane pe o tablă sau pe o foaie de hârtie: una pentru opiniile favorabile pedepsei cu moartea și una pentru cele contrare pedepsei cu moartea. Care sunt argumentele în cazul fiecărei opinii? După prezentarea argumentelor, discutați:

- Este pedeapsa cu moartea „crudă și extremă”? De ce da și de ce nu?
- Este doar o pedeapsă? Dacă da, ce părere aveți despre executarea celor nevinovați?

PUTEREA CUVÂNTULUI: REDACTAȚI SCRISORI ÎN FAVOAREA DREPTURILOR OMULUI

Redactarea de scrisori poate fi o modalitate foarte eficientă de a conștientiza publicul cu privire la un subiect sau de a cere luarea de măsuri cu privire la o anumită problemă. În trecut, campaniile de scrisori au dus la eliberarea prizonierilor de conștiință și i-au convins pe legiuitori să-și schimbe voturile.

Alegeți o țară care aplică pedeapsa cu moartea (poate chiar a voastră?). Căutați-i pe reprezentanții acesteia, precum ambasadorul ei, șeful statului, ministrul justiției, și cereți-le să dispună suspendarea sau să abolească definitiv această practică. Iată mai jos câteva sfaturi, menite să vă ajute să aflați cui și cum să scrieți o scrisoare eficientă.

1. Aflați CUI trebuie să-i scrieți și puneți-vă următoarele întrebări:

- Este vorba de o problemă locală, națională sau internațională?
- Este o problemă care ar trebui să fie mai bine cunoscută?
- O scrisoare către editorul unui ziar ar putea avea acest efect?
- Este o problemă ce necesită implicarea instituțiilor de stat?

- Este o problemă pentru soluționarea căreia e necesară o nouă legislație? Care sunt legiuitorii implicați?

Fiecare țară decide dacă adoptă sau renunță la pedeapsa capitală. Cine sunt reprezentanții voștri locali? Cum au votat pe acest subiect în trecut? Aflați cine sunt și cum au votat, folosind resursele online sau de la bibliotecă, sunând la linia telefonică pentru informații guvernamentale locale sau regionale, contactând una dintre diferitele organizații din comunitatea voastră care monitorizează activitatea guvernului.

2. Decideți CE vreți să scrieți:

- Identificați-vă. Dacă sunteți elev, precizați vârsta și în ce clasă sunteți. Dacă scrieți în numele întregii clase, precizați numele școlii.
- Descrieți problema și poziția voastră față de aceasta, cât mai amănunțit cu putință.
- Arătați la ce drepturi anume vă referiți. Identificați articolele relevante din legea acelei țări cu privire la drepturile omului și din Declarația Universală a Drepturilor Omului
- Arătați cine beneficiază și cine are de suferit, direct sau indirect, ca rezultat al acestei încălcări.
- Dacă cereți un răspuns, specificați foarte clar ce doriți. Dacă sunteți de părere că ar trebui făcut ceva, dați câteva motive ca argument. Dacă credeți că ar trebui făcut ceva, veniți cu câteva exemple.
- Să fiți întotdeauna politicoși; scrieți frumos și îngrijit.

Ar trebui să mai aveți în vedere:

- Informația pe care o dețineți este corectă? Să nu acuzați niciodată pe cineva de ceva fără a avea dovezi.
- Dacă scrieți către o publicație, verificați orice fel de reguli care ar putea exista acolo. Aceste reguli pot fi găsite, de obicei, în secțiunea „Scrisori către editor”; de asemenea, puteți telefona/scrie un e-mail publicației respective pentru a cere îndrumări exacte.
- Păstrați o copie a scrisorii.
- Încurajați-i și pe alții să redacteze scrisori sau organizați o campanie de scrisori! Cu cât se aud mai multe voci, cu atât va fi mai eficientă scrisoarea voastră. Puteți începe chiar o campanie online pentru a aduna un volum maxim de scrisori.

Ka Hsaw Wa

Birmania (Myanmar)

„M-am gândit: «Ce fac eu? Nu obțin nimic pentru mine și nici nu pare că alin suferința sătenilor. În același timp nu pot să renunț. Dacă renunț, cine se va mai ocupa de toate astea?»“

KA HSAW WA este fondatorul *Organizației Internaționale pentru Drepturile Pământului (Earth Rights International)*, o organizație neguvernamentală care a intentat proces unei corporații americane pentru torturile comise de agenții ei, creând astfel un precedent. În plângerea făcută, agenții guvernului din Birmania angajați de Unocal, o companie petrolieră cu sediul central în Statele Unite, erau acuzați că, pentru a asigura transportarea, securizarea și infrastructura conductei lor de petrol, au extorcat bani, au torturat, au violat, au supus la muncă forțată și au comis crime împotriva populației indigene. Ka Hsaw Wa este printre primii care au aflat de crimele comise de armată. A petrecut ani de zile parcurgând mii de kilometri prin pădurile din Birmania, intervievând martori și înregistrând confesiunile victimelor abuzurilor. A învățat sute de oameni cum să investigheze, să documenteze și să dezvăluie încălcările drepturilor omului. Ca lider al studenților, în 1980, Ka Hsaw a organizat demonstrații pro-democrație în Rangoon. A fost prins și torturat de agenții armatei birmaneze, aflate la putere din 1962 (și reintitulate CIOLS — Consiliul Instaurării Ordinii și Legii Statului), la sfârșitul anului 1988. Când poliția a deschis focul asupra demonstrațiilor care manifestau pașnic, unul dintre cei mai buni prieteni ai lui Ka Hsaw i-a murit acestuia în brațe. Ka Hsaw a plecat în exil, pe la granița cu Thailanda. Ca să-și protejeze familia, și-a luat alt nume, Ka Hsaw Wa, care înseamnă „elefantul alb“. Documentarea meticuloasă a lui Ka Hsaw Wa despre sistemul muncii forțate și al abuzurilor furnizează informațiile pe care se bazează luările de poziție ale Amnesty International, Human Rights Watch și ale altor organizații internaționale. Filmul *Total Denial*, care a și fost premiat (www.totaldenialfilm.com), îi relatează povestea. Ka Hsaw Wa își continuă activitatea în junglile din Birmania, asumându-și un mare risc.

Ka Hsaw Wa, © 2000 Eddie Adams

Fac asta de unsprezece ani. În majoritatea timpului coordonez munca de teren, adun informații, conduc misiuni de identificare a incidentelor și îmi învăț oamenii să facă aceleași lucruri, în special în zona în care se află conducta de petrol a companiei americane Unocal. În momentul de față, avem un proces în așteptare împotriva companiei. Esența cazului este faptul că această companie comite abuzuri împotriva drepturilor omului pentru a-și mări profitul.

Intervievăm cetățeni birmanezi în legătură cu cazurile de violare a drepturilor omului de către guvernul militar. Auzim de torturi, muncă forțată, violuri și crime. Câteodată, strâng informații în afara Birmaniei, la granița cu Thailanda, iar altă dată în taberele de refugiați.

Sătenii care ne susțin iau legătura cu noi în secret sau codificat. Folosim radiouri și GPS-uri pentru a găsi drumul prin junglă. E foarte periculos. Există multe baze militare. Câteodată, soldații trec prin fața noastră, atât de aproape că-i putem atinge. Trebuie să fim foarte atenți. Am fost împușcat de două ori.

Au loc multe încălcări ale drepturilor omului în legătură directă cu conducta de petrol Unocal. Cele mai comune sunt munca forțată și căratul bagajelor. Soldații îi obligă pe săteni să le care muniția, proviziile și mâncarea. Hamalii nu sunt plătiți pentru munca lor și câteodată încearcă să scape și să raporteze autorităților aceste ilegalități. Dacă sunt prinși sunt torturați, aruncați în pușcărie sau ucși de membrii CIOLS.

DESPRE SUBIECT:

RESPONSABILITATEA CORPORATISTĂ MULTINAȚIONALĂ

Toate companiile au o responsabilitate directă de a respecta drepturile umane în operațiunile pe care le efectuează. Iar comunitatea de afaceri are o responsabilitate și mai mare — morală și legală — de a-și folosi influența pentru a promova respectarea drepturilor omului. Companiile multinaționale au responsabilitatea de a nu contribui la încălcarea acestor drepturi, ci de a ridica glasul pentru stoparea încălcării drepturilor omului, în țările în care desfășoară operațiuni. Companiile mari, de regulă, încearcă să influențeze taxele guvernamentale, politicile comerciale, legislația muncii și normele de mediu. Tăcerea puternicelor interese de afaceri în fața nedreptății nu înseamnă neutralitate.

În ultimii zece ani, din ce în ce mai multe corporații au abordat în mod direct probleme legate de drepturile omului. Producătorii de încălțăminte și îmbrăcăminte au fost primii care au răspuns, în parte deoarece marketingul produselor lor depindea mult de imaginea corporației. O reputație de exploatator dăuna acelei imagini. Dar mișcarea a depășit acum cu mult etapa tricourilor și a pantofilor. Executarea în 1995 a nigerianului Ken Saro Wiwa, activist democratic și de mediu, a înțeles protestele cauzate de activitatea Royal Dutch Shell și a altor companii petroliere în delta fluviului Niger. În acea vreme, Shell și-a făcut publică politica de protecție a drepturilor omului. Dar ce înseamnă în realitate acea politică rămâne de văzut.

Deși corporațiile nu sunt considerate instituții responsabile de drepturile omului, totuși, sectorul corporatist are un rol critic în dezvoltarea respectului general față de drepturile omului. Iar o reputație bună în această privință e oportună în afaceri.

Sursa: Arvind Ganesan (Human Rights Watch) și Amnesty International

SURSE DE INFORMAȚII:

KA HSAW WA

EarthRights International
1612 K St. NW
Ap. 401
Washington DC 20006 USA
www.earthrights.org

LINK-UL PENTRU AFACERI AL AMNESTY INTERNATIONAL

www.amnesty-usa.org/group/business

BUSINESS AND HUMAN RIGHTS RESOURCE CENTER

www.business-humanrights.org
Acoperă peste 3 000 de companii din peste 160 de țări. Se actualizează la fiecare oră, cu știri și reportaje din întreaga lume despre impactul (pozitiv sau negativ) al respectării drepturilor omului în diferite companii.

BUSINESS AND HUMAN RIGHTS

www.hrw.org/en/category/topic/business
Informații despre companiile Human Rights Watch referitoare la afaceri și la drepturile omului. Include comentarii și rapoarte recente.

GLOBAL REPORTING INITIATIVE

www.globalreporting.org În viziunea acestei instituții, raportarea performanțelor economice, sociale și de mediu ar trebui să devină o rutină, comparabilă cu raportarea financiară.

THE TRANSNATIONAL INSTITUTE

www.tni.org Având sediul în Olanda, aceasta este prima organizație care creează o uniune mondială a specialiștilor preocupați de analiza critică a problemelor globale de azi și de mâine.

UNITED NATIONS GLOBAL COMPACT

www.unglobalcompact.org Inițiativă internațională creată de secretarul general al ONU, această instituție caută să promoveze colegialitatea corpo-

ratistă responsabilă, în scopul de a răspunde provocărilor globalizării și a crea o economie mondială mai puternică.

EUROPEAN COALITION FOR CORPORATE JUSTICE

www.corporatejustice.org Fiind o inițiativă a șaisprezece organizații europene, aceasta este interesată în principal de promovarea responsabilității corporatiste, care ar putea duce la crearea unei lumi mai stabile. Instituția lucrează îndeaproape cu guvernele, în efortul de a stabili standarde internaționale și principii în privința drepturilor omului, dar și standarde economice, de muncă și de mediu pentru comportamentul corporatist.

THE NEW INTERNATIONALIST

www.newint.org Este o editură independentă nonprofit, focalizată pe importante probleme globale, precum drepturile omului, foamea, mediul înconjurător și justiția socială. Organizația publică și o revistă lunară, cu același titlu.

CORPORATE EUROPE OBSERVATORY

www.corporateeurope.org Instituția reunește un grup de cercetare nonprofit, preocupat de studierea amenințărilor împotriva democrației, a justiției sociale și a mediului, acestea fiind cauzate de puterea economică și politică a corporațiilor și de grupurile lor de interese.

Activists Beyond Borders: Advocacy Networks in International Politics

Margaret Keck și Kathryn Sikkink, Cornell University Press, New York, 1998
Aceasta este o carte ce a fost premiată pentru felul în care examinează activismul transnațional și rețelele formate în scopul de a influența politicile globale.

În ultimii patru sau cinci ani, am auzit de douăsprezece până la cincisprezece femei violate de către soldații CIOLS care păzeau conducta de petrol. Două dintre aceste victime sunt martori în procesul intentat de noi. Toată regiunea este împânzită de soldați și aceste femei au fost violate în timp ce se îndreptau din satul lor către o fermă din apropiere.

Ca răspuns la aceste abuzuri, am organizat în 1988 un grup de studenți care să protesteze împotriva CIOLS și să manifeste pentru democrație. Deși locuiam în Rangoon, fiecare student din grupul meu a organizat la rândul lui o demonstrație în orașul său. În cele din urmă, au avut loc manifestații de protest în toată Birmania, cu scopul de a educa oamenii să protesteze și să reziste împotriva trupelor CIOLS. În timpul unei demonstrații din Rangoon, doi dintre prietenii mei au fost uciși. Unul a murit chiar lângă mine; altul a fost împușcat prin gură și maxilar. L-am dus la spital, dar ca să scap, a trebuit să-l abandonez.

Nu am vrut să-mi părăsesc părinții în vârstă și Birmania, așa că am decis să plec într-o zonă din afara orașului Rangoon. Pe atunci, stăteam în junglă și eram martorul vieții oribile a sătenilor. Dimineața, sătenii luau sape și coșuri și erau obligați să construiască diverse lucruri pentru militari. Am mers prin junglă, împreună cu un student și un sătean, timp de cinci zile, până în regiunea Karen. Pe drumul nostru am văzut atrocități înfiorătoare care mi-au schimbat complet viața. Cum nimeni nu lua interviuri la acea vreme, am decis s-o fac eu. Am vorbit cu toată lumea.

La început nu aveam nici hârtie, nici măcar un pix cu care să scriu. M-am dus la centrul de rezistență al Uniunii Naționale din Karen (UNK) și mi s-au dat papucii ca oricărui alt student. Uniunea mi-a spus că astfel de incidente se întâmplă tot timpul și că nimănui nu-i pasă. Mi-au spus să nu-mi bat capul, ci să iau o armă și să lupt împotriva soldaților. Nu știam cum să fac ceea ce-mi doream fără ajutor și sprijin. M-am tot dus la UNK și i-am rugat să-mi cumpere un reportofon, hârtie și pix cu care să scriu și să transmit informații celor interesați. Mi-au spus să nu mă mai prostesc.

Am decis să continui să iau mărturie. Tot ce puteam face era să merg cu oamenii și să memorez poveștile lor cât mai bine posibil. Locuiam în mijlocul junglei, așa că m-am hotărât să merg în oraș să-mi cumpăr hârtie și ceva de scris. Am scris mesaje, dar nu m-a ascultat nimeni, nimănui nu i-a pasat. Atunci m-am gândit: „Ce fac eu?” Eram atât de frustrat.

La începutul lui 1992 am întâlnit un bărbat pe nume Kevin Heppner. Era canadian, și împreună am început să adunăm materiale legate de drepturile omului. Am tradus mărturiile în engleză, le-am tipărit și le-am trimis tuturor celor care puteau fi interesați. Kevin a trimis informațiile mai întâi grupărilor pentru drepturile omului, ca Amnesty International, pentru că eu nu aveam acte să pot trece în Thailanda. Am fost arestat de patru sau cinci ori în Thailanda pentru că mă aflam acolo ilegal. M-au băgat la închisoare șapte zile și m-au eliberat. Era extrem de dificil. La început, nu aveam resurse financiare. În cele din urmă, am întâlnit o franțuzoaică. Ea ne-a dat bani de hârtie și pentru poștă. Eram atât de fericiți că, în sfârșit, puteam face ceva.

În 1994, unul dintre prietenii mei a murit și am vrut să renunț. Am hotărât să fac ceva pentru mine. Aveam nevoie de bani ca să le dau oamenilor. „Dacă renunț, m-am gândit, cine se va mai ocupa de toate astea?” Suferința nu se va sfârși niciodată. Deși mi-a fost greu să iau această decizie, am hotărât să nu mă opresc și să lucrez pentru oameni. Am îndurat sărăcia, trăind în junglă, cu foarte puțină mâncare.

Nu știu dacă curajul vine din putere sau din durere. Îmi amintesc că, odată, am ascultat o mărturie și am început să tremur din tot corpul. Era cel mai oribil lucru pe care îl auzisem vreodată. Astfel de istorii îmi provoacă repulsie, dar, în același timp, îmi dau curaj. Suferința prin care am trecut eu e nimic în comparație cu a lor. Nevoile acestor oameni sunt mult mai mari decât ale mele.

Din *Spune adevărul puterii* (Curtea Veche Publishing, 2009)

EROU LOCAL:

Jeremy Woodrum

Jeremy Woodrum, în vârstă de 21 de ani, a efectuat muncă de teren pentru EarthRights International, o organizație neguvernamentală din Bangkok, Tailanda, fiind susținut printr-o bursă Patrick Stewart Human Rights. El a sprijinit proiectele educaționale și de instruire pentru birmanezi ale instituției EarthRights International și a contribuit cu un capitol la noul lor manual, focalizându-se asupra monitorizării drepturilor omului și a tehnicilor de apărare a acestora. În calitate de student al instituției American University din Washington D.C., Jeremy a demonstrat un devotament puternic față de activismul din campus, în special în ceea ce privește Birmania și conexiunea dintre mediu și drepturile omului.

„Unii ar putea să creadă că sloganuri ca «Birmania Liberă» sau «Tibetul Liber» sunt cauze iluzorii, pe care le promovează doar cei de stânga sau hipioții. Acest gen de opinie s-a dovedit a fi greșit în ochii mei, după ce un birmanez de 28 de ani pe care eu îl cunoșteam a fost torturat sever și aruncat în închisoare (unde se află și acum, fiind condamnat la 58 de ani), doar pentru că a organizat o adunare a consiliului elevilor de liceu. Când am aflat că a fost arestat, am conștientizat că puteam alege fie să-l ajut pe el și cauza lui cum puteam, fie să nu fac nimic. Apoi mi-am amintit cuvintele lui Elie Wiesel: «Reversul bunătății este indiferența.»”

IMPLICAȚI-VĂ!

TEME DE DISCUȚIE ȘI ACTIVITĂȚI

RECUNOAȘTEREA RESPONSABILITĂȚII CORPORATISTE

Corporațiile încep să admită relația dintre profitabilitate și responsabilitatea corporatistă față de mediu, comunități locale și drepturile omului. La începutul anilor 1990, de exemplu, compania Coca-Cola și-a retras investițiile din multe companii active în sudul Africii, care aveau afinități față de partidele politice susținătoare ale politicii de apartheid. Acest lucru s-a întâmplat nu doar din cauza protestelor și a presiunilor exercitate de activiștii locali, ci și a campaniilor internaționale de presă îndreptate împotriva Coca-Cola și acționarilor săi. Dictatura militară din Birmania a reușit totuși — cu ajutorul corporației internaționale Daewoo — să își finanțeze regimul represiv. Compania construiește conducta de gaz Shwe, un proiect imens, de la care se speră că va aduce gaze naturale din largul mării, prin Birmania, în China și în India. Guvernul militar birmanez a fost acuzat de nenumărate ori pentru implicarea forțată a localnicilor în munca la proiectele de infrastructură și pentru hărțuirea severă și relocarea masivă de persoane (în mare parte membri ai minorităților etnice Karen sau Shan).

CE PUTEȚI FACE: TRECEȚI LA ACȚIUNE

Folosind ceea ce ați învățat despre scrierea de scrisori, contactați Daewoo. Transmiteți-i companiei preocuparea dumneavoastră față de operațiunile sale din Birmania și îngrijorarea față de relația acesteia cu un regim militar cunoscut pentru încălcarea drepturilor omului. Rugați-i pe cei de la Daewoo să își folosească influența în Birmania pentru a denunța în mod ferm folosirea muncii forțate și pentru a ruga guvernul local să oprească aceste practici și să elibereze toți prizonierii implicați. În momentul de față, Daewoo nu are nicio politică publică față de drepturile omului. Puteți scrie pe adresa:

Young-Won Kang, CEO
DAEWOO INTERNATIONAL
541, 5-Ga, Namdaemunno, Chung-gu
C.P Box 2810, Seoul, Korea

Michael Grimaldi, CEO
news@gmability.com
GM Stockholder Services
Mail Code 482-C38-B71
General Motors Corporation
300 Renaissance Center
P.O. Box 300
Detroit, MI 48265-3000

REDACTAȚI SCRISORI

Prin scrisori, puteți face apel la acele corporații implicate în conjuncturi cu impact actual și potențial asupra drepturilor omului și mediului înconjurător, pentru a le determina:

- Să susțină Declarația Universală a Drepturilor Omului; să conceapă reglementări clare în privința drepturilor omului, în conformitate cu standardele internaționale, și să creeze mecanisme de monitorizare și raportare a acestor reglementări la standarde. Iar raportările ar trebui să fie verificabile extern.
- Să asigure susținerea mediului înconjurător, prin investițiile corporației ori prin proiecte, controlând, inducând și potențând impactul acestora asupra mediului, încă din faza de concepție, în concordanță cu standardele internaționale.
- Să respecte interesele, drepturile, și obiceiurile comunităților afectate din regiunile în care corporația operează, prin strânsa legătură cu liderii legitimi ai acestora și prin consultarea lor în privința concepției, planului, construcției, realizării și finalizării tuturor proiectelor.
- Să respecte standardele internaționale în privința normelor proprii de securitate, aplicate prin intermediul companiilor private sau a forțelor guvernului gazdă, atunci când asigură paza facilităților companiei sau când răspund la demonstrații comunitare.
- Să folosească influența considerabilă a corporației, pentru a înclina balanța înspre protejarea mediului periclitat și sprijinirea drepturilor omului.

Sursa: Amnesty Internațional

Wangari Maathai

Kenya

„Trebuie să treci la acțiune. Trebuie să te informezi. Ești îndreptățit să întrebi, ești îndreptățit să afli. Ai toate drepturile să controlezi direcția vieții tale.“

WANGARI MAATHAI, cea mai înfocată susținătoare a drepturilor femeii și a mediului înconjurător din Kenya, a fondat Mișcarea Greenbelt de Ziua Pământului, în 1977, încurajând fermierii (dintre care 70% sunt femei) să creeze terasamente împădurite pentru a preveni eroziunea solului, pentru a avea umbră și o sursă de cherestea și de lemne de foc. A distribuit răsaduri femeilor din zonele rurale și a creat un sistem de stimulare a celor care au reușit să planteze cât mai multe răsaduri. Până în prezent, această organizație a plantat peste cincisprezece milioane de copaci și a produs venituri pentru optzeci de milioane de oameni numai în Kenya, ea extinzându-și eforturile în peste treizeci de țări africane, Statele Unite și Haiti. Maathai a obținut Premiul Africa pentru efortul ei de prevenire a foametei și i s-a acordat titlul de cetățean de onoare de către guvernul kenyan și presa oficială. Câțiva ani mai târziu, când Maathai l-a denunțat pe președintele Daniel Arap Moi pentru propunerea de a ridica un zgârie-nori de șaizeci și două de etaje în mijlocul celui mai mare parc din Nairobi (împodobit deja cu statuia cât patru etaje a președintelui Moi), oficialitățile au avertizat-o să-și atenueze criticile. Când și-a făcut cunoscută publicului campania, a fost vizitată de forțele de securitate. Iar când a refuzat să tacă, a fost supusă unei campanii de hărțuire și amenințări, poliția a arestat-o și interogată-o, fără a fi în prealabil acuzată. În cele din urmă, Moi a fost nevoit să renunțe la proiect datorită presiunii pe care Maathai a reușit să o genereze. Wangari Maathai își continuă activitatea de protejare a mediului și lupta pentru drepturile femeii și reforme democratice. În 2004 a primit Premiul Nobel pentru Pace, ca recunoaștere a eforturilor sale.

Wangari Maathai, © 2000 Eddie Adams

Mișcarea Greenbelt din Kenya a început în 1977, atunci când femeile din centrele rurale și urbane, reflectând asupra necesității de a se organiza în forumuri, au vorbit despre degradarea mediului. Nu aveau lemne de foc. Le trebuiau fructe pentru a-și trata copiii de malnutriție, aveau nevoie de apă curată de băut, dar pesticidele și erbicidele folosite de fermieri pentru recoltele lor bănoase poluaseră apele.

Femeile povesteau cum, cu ani în urmă, nu erau nevoite să piardă atât de mult timp cu adunatul lemnului de foc pentru că locuiau lângă pădure. De asemenea, pe vremuri, produsele erau nepoluate. Acum, prepararea mâncării presupune mai puțin efort, dar le afectează sănătatea. Femeile spun că familiile lor sunt mult mai slăbite, că nu mai au rezistență la boli, iar trupurile le sunt istovite din cauza degradării mediului.

Consiliul Național al Femeilor, o organizație neguvernamentală, a răspuns îngrijorării lor încurajându-le să planteze copaci. La început, a fost greu, pentru că femeile nu simțeau că dețin pregătirea, tehnologia și capitalul necesare ca să se poată ocupa de așa ceva. Dar le-am demonstrat în scurt timp că nu este nevoie de toate acestea pentru a planta copaci. Plantarea copacilor le-a îmbărbătat pe aceste femei, nefiind vorba de o activitate complicată, ci de una pe care o puteau face și căreia îi puteau vedea ușor rezultatele. Ca urmare a acțiunii lor, viața li se putea îmbunătăți.

Când i-am povestit unui silvicultor că vrem să plantăm cincisprezece milioane de copaci, a râs și ne-a spus că putem să luăm de

DESPRE SUBIECT:

DREPTURILE FEMEILOR ȘI MEDIUL

În ultimii ani, mai multe țări au adoptat constituții sau au actualizat legislații prin care se desființa discriminarea pe bază de sex. Astăzi, e destul de răspândit dreptul femeilor de a vota. Însă acest drept fundamental încă nu e pus în practică, pentru milioane de femei din întreaga lume. La sfârșitul secolului XX, femeile constituiau două treimi din populația analfabetă a lumii, ajunsă la un miliard. Ele continuă să poarte o povară dublă — aceea de a munci și aceea de a îngriji copii, totuși posedând mai puțin și câștigând mai puțin decât bărbații — și sunt sistematic excluse din cercurile de decizie publică, inclusiv în ceea ce privește deciziile referitoare la propriul corp.

În 1995, s-a desfășurat la Beijing A Patra Conferință Mondială a Femeilor, care a subliniat rolul central al drepturilor omului în raport cu lupta femeilor pentru drepturile lor. În urma acelei conferințe, au existat două realizări importante: adoptarea în 1998 a unui tratat prin care se institua Curtea Penală Internațională (CPI) și adoptarea Protocolului Facultativ al Convenției Internaționale privind Eliminarea Tuturor Formelor de Discriminare Împotriva Femeilor. Ambele realizări ar trebui să faciliteze accesul femeilor la justiție. La conferință, au fost dezbătute și teme legate de drepturile femeilor, printre care: sărăcia, educația, violența, mediul și conflictele armate.

Mediul este un subiect de îngrijorare pentru toți oamenii, desigur, dar există și o nișă specială, denumită „ecofeminism“. Women's Environment and Defense Organization afirmă: „Femeile sunt, de obicei, cele mai sensibile la schimbările de mediu, deoarece sunt în contact permanent cu casa lor și cu pământul; ele se află în prima linie. Supraviețuirea femeilor și a familiilor lor este strâns legată de sănătatea pământului, a pădurilor, a mediului acvatic și a altor resurse naturale. Există dovezi puternice că pagubele irevocabile aduse mediului ne afectează în diferitele etape ale ciclului de viață, în special în cea de fetus și în copilărie.“ Creșterea rolului femeilor în acțiunile legate de mediu, mai ales în țările agrare, are o importanță vitală.

Sursa: Amnesty International

SURSE DE INFORMAȚII:

WANGARI MAATHAI

Greenbelt Movement Headquarters
Hughes Building, 1st Floor
Muindi Mbingu Street, Kenyatta Avenue Wing
P.O. Box 67545-00200
Nairobi, Kenya
254 (0) 20 221 1842
gbm@greenbeltmovement.org
www.greenbeltmovement.org

WOMEN'S ENVIRONMENT AND DEVELOPMENT ORGANIZATION

www.wedo.org Cea mai importantă organizație mondială de politici publice pentru femei.

WOMEN'S ENVIRONMENTAL NETWORK

www.wen.org.uk Grupare ecofeministă cu sediul la Londra, axată pe problemele de mediu și de sănătate, privite din perspectiva femeilor.

EVE ONLINE

http://eve.enviroweb.org Instituția este dedicată promovării tuturor aspectelor ecofeministe.

WOMEN IN EUROPE FOR A COMMON FUTURE

www.wecf.org Organizație care sprijină femeile în eforturile lor de a îmbunătăți politicile de mediu, cu scopul de a crea un acord între diferitele perspective referitoare la mediu, sănătate și economie.

The Death of Nature: Women, Ecology and Scientific Revolution

Carolyn Merchant, Harper & Row, San Francisco, 1980

Lucrare de referință, care subliniază trecerea de la culturile feministe la sistemele de gândire raționale/ierarhice dominate de bărbați.

Feminist Political Ecology: Global Issues and Local Experience

Rocheleau, Thomas-Slayter și Wangari, Routledge Press, Londra, 1996
Lucrarea explorează relaționările dintre ecologie, economie și politică, în comunități foarte diverse — de la culegătorii de cauciuc din pădurile tropicale braziliene și până la grupurile de activiști care luptă împotriva rasismului în New York.

Staying alive: Women, Ecology and Development in India

Vandana Shiva, Kali for Women, New Delhi, 1988
Autoarea prezintă legătura dintre consecințele colonialismului, opresiunea femeilor și distrugerea mediului.

ASOCIAȚIA APCAPBC

www.salvativamaveche.ro
svv@salvativamaveche.ro
Strada Mihai Eminescu, nr. 124, sc A, ap.2, București, România
Asociația are ca scop promovarea diversității naturale și culturale în zone de interes turistic precum 2 Mai-Vama Veche, prin protejarea specificului peisagistic și bio-socio-cultural local.

la el câți puiți vrem, fiind convins că nu vom putea planta atâția. În foarte scurt timp, și-a retras oferta, pentru că noi colectăm de la el mai mulți copaci decât putea să ne dea gratuit, căci noi nu aveam bani. Atunci am decis să producem propriul nostru puiet. Ne duceam și strângeam doar semințele copacilor și ne întorceam și le plantam ca pe oricare altă sămânță. Am plantat peste douăzeci de milioane de copaci numai în Kenya.

Am început astfel de programe în peste douăzeci de țări. Preocuparea de bază este găsirea modalităților prin care să-i putem mobiliza pe oamenii obișnuiți să facă ceva pentru mediul înconjurător. Este în primul rând un program educațional și, implicit, unul civic, prin activitățile noastre de plantare și strategia de încurajare ce le dă oamenilor sentimentul că-și pot lua destinul în mâini, că pot scăpa de frică și că-și pot susține drepturile, ale lor și ale mediului înconjurător.

Strategia pe care o folosim se numește „sindromul autobuzului greșit“, o analogie simplă care-i face pe oameni să înțeleagă mai bine despre ce este vorba. Ei vin la noi cu diverse probleme: nu au ce mânca, le este foame, apa e murdară, infrastructura e distrusă, nu au apă pentru animale, nu-și pot trimite copiii la școală. Cel mai mare număr de probleme pe care l-am înregistrat la o adunare de o sută de persoane a fost de o sută cincizeci. Credeau că noi le vom rezolva problemele. Eu doar le consemnez, dar nu fac nimic în privința lor. Le notez pentru a le da oamenilor un sentiment de ușurare și pentru a crea un forum unde ei să-și exprime doleanțele.

După ce facem o listă cu problemele lor, îi întrebăm: „De unde credeți că vin toate astea?“ Mulți dau vina pe guvern, guvernator, președinte sau miniștri. Vina e a puterii. Oamenii nu consideră că ei ar putea contribui la rezolvarea acestor probleme. Așa că noi folosim simbolul autobuzului (pentru că este cel mai obișnuit mijloc de transport din țară). Dacă te urci în autobuzul greșit, ajungi la o destinație greșită. Poți fi foarte flămând pentru că nu ai bani. Poți să fii salvat de persoana pe care ți-ai propus să o vizitezi, dar poți fi și arestat de poliție dacă stai pe stradă și dai impresia că te-ai rătăcit! Poți fi jefuit,

orice ți se poate întâmpla! După care îi întrebăm: „Ce v-ar putea determina să urcați în autobuzul greșit? Cum e posibil să te duci în stație și, în loc să te urci în autobuzul corect, să iei alt autobuz?“ Asta este una dintre cele mai comune experiențe. Răspunsul obișnuit este că nu pot să scrie și să citească și, de frică, se suie în alt autobuz. De asemenea, dacă ești arrogant și crezi că le știi pe toate, dacă nu ai mintea limpede sau nu te concentrezi, poți face greșeala de a te urca în alt autobuz. Sunt multe motive.

Trebuie să treci la acțiune. Trebuie să te informezi. Ești îndreptățit să întrebi, ești îndreptățit să afli. Să cobori din autobuz înseamnă să-ți conduci singur viața.

Când începi o astfel de activitate, o faci cu inima deschisă și din compasiune. Iată un citat din manifestul nostru: „Obiectivul principal al organizației este să ridice nivelul de conștiință al oamenilor pentru a face ceea ce este bine pentru mediul înconjurător, odată ce inimile lor au fost sensibilizate și mintea lor convinsă că a face bine este singurul lucru logic.“

Evidența lucrului bine făcut îți dă curaj, îndepărtează frica, te ajută să te concentrezi și te provoacă să întrebi. Sunt atâtea lucruri pe care nu le știi și pe care trebuie să le cunoști. Acum ai coborât din autobuz și te îndrepti în direcția corectă. Se va observa că te miști cu pasiune, convingere și perseverență. Ești foarte concentrat. Adesea, reprezintă un pericol, fie pentru cei care se află în autobuzul greșit, fie pentru cei care conduc autobuzul, pentru că tu știi că acesta duce oamenii într-o direcție greșită și atunci le ceri să nu-și urmeze conducătorii. În final, te simți suficient de liber și puternic să le spui: „Te îndrepti într-o direcție greșită, și liderul tău la fel.“

Cred că cea mai bună definiție a curajului este absența fricii. Nu trebuie să te gândești la pericolul care te paște. Mintea trebuie să-ți fie golită de orice noțiune referitoare la pericol. Asta te ajută să mergi mai departe și să te comporti ca un om curajos. Dar curajul se datorează și faptului că tu nu simți frica pe care o resimt ei.

Din *Spune adevărul puterii* (Curtea Veche Publishing, 2009)

EROU LOCAL:

JULIA „BUTTERFLY“ HILL

Protejarea mediului poate lua multe și variate forme. Din 1997 până în 1999, activista pe probleme de mediu Julia Hill, supranumită „Fluturele“, a trăit într-un copac sequoia foarte bătrân, înalt de peste 60 de metri, localizat într-o pădure aflată la 370 de kilometri nord de San Francisco.

Împreună cu câțiva colegi, Julia a ocupat vechiul copac gigant, cunoscut sub numele de „Luna“, pentru a împiedica astfel tăierea acestuia și a copacilor din jur. Ea nu a pus piciorul pe pământ până când proprietarul terenului — The Pacific Lumber Company — nu a fost de acord să salveze zona respectivă, în schimbul coborârii ei din copac și a sumei de 50 000 de dolari — destinați cercetării științifice universitare. Deși mass-media internațională a promovat-o și pe ea alături de copacul Luna, Julia a declarat că nu a vrut altceva decât să accentueze importanța tuturor formelor de viață, puterea iubirii și felul în care oamenii pot (și este necesar) să facă diferența.

Julia „Butterfly“ Hill, într-un copac sequoia denumit „Luna“, fotografie de Stuart Franklin/Magnum, copyright © 1999

IMPLICAȚI-VĂ!

TEME DE DISCUȚIE ȘI ACTIVITĂȚI

În interviul dat de Wangari Maathai, ea vorbește despre cum să eviți „să te urci în autobuzul greșit“ și cum să corectezi lucrurile, odată ce ți-ai dat seama că mergi în direcția greșită. Câteodată, problemele despre care citim ni se par copleșitoare sau petrecute undeva mult prea departe de noi, ca să ne mai propunem să facem ceva. Dar este important să vă dați seama că și acțiunile întreprinse la nivel local pot să aibă efecte globale. Pe măsură ce începeți să conștientizați problemele și să vă ocupați de drepturile omului, este important să înțelegeți ce puteți face, astfel încât schimbarea dorită să se petreacă, sau cum să faceți pentru ca ceea ce se întâmplă să influențeze drepturile omului într-o manieră pozitivă. Este nevoie de cercetare și planificare, pentru a înțelege cum trebuie să procedați ca să faceți ceva semnificativ.

1. Împărțiți-vă în grupuri mici. Începeți prin a identifica problemele locale sau globale care vă îngrijorează (de exemplu, lipsa de adăpost, foamea, abuzurile față de copii, câmpurile minate sau violența împotriva femeilor). Listați-le, după care încercați să definiți problemele în termeni specifici drepturilor omului (de exemplu, lipsa de adăpost și foamea implică Declarația Universală a Drepturilor Omului, art. 25 — care garantează dreptul la un standard de viață adecvat).

2. Alegeți trei sau patru probleme legate de drepturile omului asupra cărora doriți să vă concentrați. Aprofundați acele probleme.

3. Puneți pe hârtie întrebările pe care le aveți, alături de cele care urmează:

- a) Care este problema din punctul vostru de vedere? Încercați să o definiți cu propriile cuvinte.
- b) Cum se manifestă problema pe plan local? Dar național? Global?
- c) Ce drepturi specifice sunt afectate? Identificați articolele conexe din constituția țării voastre și pe cele din Declarația Universală a Drepturilor Omului.
- d) Cine este responsabil pentru săvârșirea și perpetuarea acelei încălcări a legii?

- e) Cine beneficiază direct și indirect de rezultatul acelei violări a drepturilor?
- f) Cine suferă direct și indirect, ca rezultat al acelei infracțiuni?
- g) Există și alți indivizi sau alte grupuri care se interesează de respectiva problemă?
- h) Ce anume se face — local, național și global — pentru rezolvarea acelei probleme?
- i) În sarcina cui cade responsabilitatea pentru rezolvarea problemei?
- j) Ce ar putea să facă cei implicați, în comunitățile lor sau într-un context mai larg?

4. Strângeți cât mai multe dovezi cu puțință despre problema în cauză. Clarificați diferența dintre opinie și fapt.

5. Analizați comunitatea în care trăiți, pentru a determina dimensiunile problemei la nivel local, dar și măsurile pe care le iau organizațiile guvernamentale și neguvernamentale în acest sens.

6. Strângeți aceleași tipuri de date, dar la nivel global, folosind diferite resurse, printre care bibliotecile și Internetul.

7. Comentați ceea ce ați găsit, în cadrul grupului vostru; decideți apoi ce probleme ale drepturilor omului ați vrea să adoptați ca proiecte de acțiune. Tot grupul poate lucra pe o singură problemă sau mai multe grupuri mici pot lucra pe proiecte separate.

8. Pe toată durata proiectului sau în restul anului școlar, concepeți și implementați un plan de acțiune în vederea rezolvării acelor probleme ale drepturilor omului, prin activități de informare a școlii și comunității, în care să includeți: postere, piese de teatru, întruniri, televiziuni cu acces public, articole de ziar, demonstrații și campanii de scrisori. Strângerea de fonduri, voluntariatul și activitatea de lobby față de oficialii guvernamentali și reprezentanții aleși ai poporului sunt, de asemenea, strategii eficiente.

Juliana Dogbadzi

Ghana

„Există încă multe femei aici care au nevoie de ajutor. Nimeni nu le poate reprezenta mai bine decât cineva care a fost în acel loc și care a trecut prin acele suferințe... În ciuda tuturor neajunsurilor, am decis să-mi asum responsabilitatea de a face cunoscută această situație și continui să fac acest lucru și astăzi.“

JULIANA DOGBADZI a fost trimisă de copil în sclavie la un loc de rugăciune, conform unei tradiții numite Trokosi, și forțată să lucreze fără plată, fără mâncare sau haine și să-l servească sexual pe Preasfinția Sa. A reușit să evadeze șaptesprezece ani mai târziu, după multe încercări nereușite, la vârsta de 23 de ani. Trokosi provine dintr-un cuvânt în dialectul ewe și înseamnă „sclavul zeilor“. Este vorba de o practică religioasă și culturală prin care tinerele fete, majoritatea virgine, sunt trimise în sclavie pe viață, ca să ispășească posibilele crime ale rudelor. În 1997, s-a estimat că aproximativ 5 000 de fete și femei erau captive în 345 de lăcașuri sfinte, în sud-estul Ghanei. Datorită curajului de a evada al Juliane Dogbadzi și eforturilor ei ulterioare de a denunța sistemul, practica Trokosi a fost interzisă în Ghana, deși aplicarea legii este încă destul de laxă. Dogbadzi continuă să condamne practica Trokosi, călătorind prin țară, întâlnindu-se cu astfel de sclavi și încercând să le determine emanciparea; și e din ce în ce mai puțin singură în această întreprindere curajoasă.

Juliana Dogbadzi, © 2000 Eddie Adams

Când aveam 7 ani, părinții m-au luat de acasă și m-au dus într-un lăcaș sfânt, unde am fost sclava unui preot fetișist timp de șaptesprezece ani. Se spunea că bunicul meu furase doi dolari. Când a fost suspectat de această infracțiune și i s-a cerut să returneze banii, a susținut că e nevinovat. Femeia care l-a acuzat de infracțiune s-a dus la lăcașul sfânt și a blestemat familia bunicului, și de atunci membrii ei au început să moară. Pentru a opri morțile, un prezicător ne-a spus că bunicul trebuie să se prezinte la lăcașul sfânt, la *Trokosi*. Preotul i-a sfătuit pe părinții mei să aducă o fată tânără ca să liniștească zeii. Una dintre surori a fost trimisă la Kebenu, la o mie de kilometri distanță, dar a murit câțiva ani mai târziu. Și cum eu m-am născut imediat după moartea bunicului, am înlocuit-o pe sora mea.

Am trăit și am lucrat pe câmpurile preotului și am făcut curat în tabără. În tot acest timp, am fost violată în mod repetat de către preot, pe preșurile rupte de pe podelele barăcilor fără geamuri. Nici eu, nici vreuna dintre femeile de acolo nu am primit mâncare sau îngrijire medicală. De asemenea, trebuia să găsim timp, după ce aveam grijă de ferma preotului, să facem cărbuni sau să vindem lemne de foc în orașul învecinat pentru a avea bani de mâncare. A fost o perioadă când am trăit cu ardei iuți și sămburi de palmier ca să rămânem în viață.

Pentru că eram doar un copil, nu știam ce să fac. În mod obișnuit, erau o sută de slave în lăcașul sfânt, dar preotul a trimis nouăzeci dintre ele să lucreze la fermele lui din alte sate. Împreună, aveau șaiszeci și cinci de copii și trebuiau să muncească pentru a avea grijă de ei.

Doisprezece dintre noi, patru femei și opt copii, trăiam într-o cameră, într-o casă acoperită cu stuf. Era construită din lut și nu avea

DESPRE SUBIECT:

SCLAVIA SEXUALĂ ȘI TRAFICUL DE PERSOANE

Traficul de persoane presupune transportarea unor oameni de către alții într-un regim de violență sau de pe o poziție dominantă, în scopul exploatării sexuale sau economice în avantajul traficantilor. Traficul de femei este o industrie în creștere, în cadrul căreia sunt exploatare și umilite femei și fete din întreaga lume. Cele provenind din țări sărace, refugiatele și femeile din clasa de jos sunt cele mai vulnerabile, deoarece, de obicei, ele sunt nevoite să emigreze în țări bogate pentru a scăpa de sărăcia extremă, fiind motivate de dorința de a-și întreține familia. Altele emigrează pentru a se elibera de violența domestică sau după un viol (incident care, în multe societăți tradiționaliste, aduce „dezonorarea” familiei).

Multe femei sunt recrutate în mod deschis și convinse să practice prostituția, să accepte statutul de servitor domestic, munca silnică ori căsătoria în cadrul căreia au rol de menajere; de asemenea, ele sunt determinate să practice turismul sexual, pornografia și cerșetoria. Altele sunt răpite sau vândute chiar de familie. Acestea sunt victimele sclaviei moderne, fiind ulterior forțate să aducă venituri ca prostituate, fără să beneficieze de mâncare și servicii medicale, suferind abuzuri fizice și psihice, toate mișcărilor fiindu-le restricționate și controlate.

Cele mai multe asemenea femei provin din Asia de Sud-Est, Asia de Sud, America Latină, Africa și Europa de Est. Conform informațiilor UNICEF (care încearcă să documenteze problema), România devine mai mult o țară de tranzit decât o sursă. Recent, s-a constatat că anual au fost salvate din rețelele traficantilor circa 1 000 de persoane, dintre care trei sferturi femei — existând indicii că numărul real ar fi mult mai mare.

Surse: About.com, The Coalition Against Trafficking of Women și ONU

SURSE DE INFORMAȚII:

JULIANA DOGBADZI

Juliana Dogbadzi

International Needs Network Ghana (IN Network Ghana)

Second Floor Scripture Union Building

18 Castle Road

Ridge, Accra

233 21 236582

Post: P.O. Box DS 690, Dansoman Estates Accra

info@innetwork.org.gh

www.innetwork.org.gh

THE BAN-YING COORDINATION CENTER

<http://www.ban-ying.de/> Ban-Ying are sediul în Germania, iar eforturile acestei instituții se concentrează asupra examinării relației dintre migrarea forței de muncă de sex feminin din Asia de Sud-Est și fenomenul traficului de femei. Site-ul funcționează în limbile germană, engleză, thailandeză și rusă.

CAPTIVE DAUGHTERS

www.captivedaughters.org Organizație americană nonprofit, având un site dedicat eradicării traficului sexual cu fete, în special din Asia.

COALITION AGAINST TRAFFICKING IN WOMEN

www.catwinternational.org Această instituție pune la dispoziția celor interesați publicații, declarații, mărturii și date de contact pentru probleme legate de sclavia sexuală și traficul internațional de femei.

ECPAT INTERNATIONAL

www.ecpat.net Acronimul ECPAT înseamnă „stoparea prostituției, pornografiei și traficului cu copii în scopuri sexuale”, iar instituția caută să

încurajeze comunitatea internațională în inițiativa de a le asigura copiilor de pretutindeni dreptul fundamental de a trăi liberi de toate formele de exploatare comercială sexuală.

EUROPEAN NETWORK AGAINST TRAFFICKING IN WOMEN FOR SEXUAL EXPLOITATION (ENATW)

<http://www.aretusa.net/> Un site comunitar dedicat prevenirii și combaterii traficului de femei în scopul exploatării sexuale, instituția fiind dedicată și asistenței acordate victimelor. Acest site funcționează în engleză și italiană.

GLOBAL ALLIANCE AGAINST TRAFFIC IN WOMEN

<http://gaatw.net> Organizație neguvernamentală cu sediul în Thailanda, având scopul de a monitoriza autoritățile și agențiile care lucrează împotriva traficului de femei, astfel încât acestea să respecte drepturile omului pentru toate femeile considerate victime ale traficului.

LA STRADA INTERNATIONAL

www.lastradainternational.org La Strada International caută să prevină și să stopeze traficul — prin lobby, educație și asistență socială.

REACHING OUT FOUNDATION

www.reachingoutromania.org

reachingoutrom@yahoo.com

Str. Câmpineanu, bl.2, sc.C, ap 14., Pitești, România

A fost prima fundație din România dedicată exclusiv victimelor traficului uman.

nici geamuri, nici uși. Apa intra înăuntru, șerpii la fel. Camera avea șase metri lungime și patru lățime. Tavanul era jos, un pic deasupra capetelor noastre, și toți dormeam pe un preș așternut pe podea. Asta nu e tot ce-mi amintesc, dar poveștile astea îmi stârnesc amintiri dureroase și mi-e greu să retrăiesc toate acele experiențe.

În lăcașul sfânt nu aveai voie să porți pantofi sau să-ți acoperi capul cu o pălărie pentru a te proteja de soare. Dacă ploua sau era frig, aveai doar o bucățică de pânză în jurul tău. O zi tipică acolo decurgea astfel: te trezeai dimineata, te duceai la pârâu, la cinci kilometri distanță, să aduci apă pentru tabără, măturai, pregăteai mâncarea pentru preot (din care tu nu mâncai), te duceai la fermă, munceai până la șase seara și te întorceai să dormi fără mâncare sau măcar niște resturi. Noaptea, preotul o chema pe una dintre noi în camera lui și o viola. Aveam doisprezece ani când am fost violată prima dată.

Când am văzut femeile care veneau în sat să cumpere mâncare purtând rochii frumoase, am început să-mi dau seama că trebuie să fac ceva pentru mine. Trebuia să mă eliberez.

Trebuia să fac ceva care să-mi schimbe viața. Am evadat de multe ori. Prima dată, m-am dus la părinții mei. Le-am spus că sufeream, dar le-a fost frică să mă țină acasă. Au spus că, dacă mă primesc, zeii îi vor pedepsi. Așa că m-au adus înapoi la preot să trec prin aceleași chinuri. Mi-am spus că asta nu mi se va mai întâmpla. Trebuia să găsească o soluție să mă eliberez pe mine și pe celelalte femei.

Într-o zi, un bărbat de la o organizație nonprofit a sunat la International Needs-Ghana și a venit în tabără să vorbească cu preotul. Asta a fost șansa mea. Nu știu de unde mi-a revenit încrederea, dar mi-a dispărut complet frica. Nu-mi mai era frică de moarte și eram pregătită să mă jertfesc pentru alții. Îi mulțumesc lui Dumnezeu pentru că am trăit acel sentiment. Nu am scăpat imediat, pentru că eram foarte slăbită, sarcina era avansată și nu puteam să parcurg distanțe lungi. Spre norocul meu, am născut câteva săptămâni mai târziu. Cu copilul legat în spate și cu celălalt, Wonder, în brațe, am fugit în pădure și am ajuns la strada principală, de unde m-a luat cineva până la Adidome, și de acolo la sediul International Needs-Ghana.

Am învățat multe de la membrii organizației, care m-au ținut departe de preot. M-au învățat să fac pâine și multe alte lucruri. Cu toate astea, mi-am zis: „Există încă multe femei aici care au nevoie de ajutor. Nimeni nu le poate reprezenta mai bine decât cineva care a fost în acel loc și care a trecut prin acele suferințe, cineva care poate să spună lumii ce se petrece acolo. Dacă nimeni nu oprește aceste practici, vor muri toate.” În ciuda tuturor neajunsurilor, am decis să-mi asum responsabilitatea de a face cunoscută această situație și continui să fac acest lucru și astăzi. M-am dus la diverse lăcașuri sfinte și am vorbit cu cei aflați acolo. Le-am spus că trebuie să aibă curajul să plece, așa cum am făcut și eu.

Lăcașul pretinde că posedă puteri pe care nu le are, pentru a induce frica și a-i opri pe sclavi să evadeze. Această practică e o încercare deliberată a bărbaților de a subjugă femeile. Bărbatul comite crima și femeia trebuie să plătească pentru ea.

Spre deosebire de majoritatea fetelor și femeilor, eu am reușit să depășesc frica indusă de sistemul *Trokosi*. Asta a fost arma mea. Acum, după ce am scăpat, încerc să diminuez teama femeilor spunându-le povestea mea. Le vorbesc despre munca mea și despre faptul că sunt încă în viață, că nu am murit, așa cum li se spune lor. Încerc să-i ajut pe preoți să înțeleagă durerea prin care trec aceste femei. Unii nu mă mai lasă să pătrund în lăcașurile sfinte. Când sunt în oraș, le povestesc oamenilor despre viața din acele lăcașuri religioase și susțin eradicarea acestei practici.

Ceea ce fac eu este foarte periculos, dar sunt pregătită să mor pentru o cauză dreaptă. Am primit scrisori de amenințare și chiar amenințări directe. Îi mulțumesc lui Dumnezeu că oamenii cu care lucrez sunt foarte puternici și mă încurajează. În momentul de față, opt fete mi s-au alăturat și lucrează pentru organizație. Următorul pas în eradicarea practicii *Trokosi* este să mă asigur de aplicarea legii și să mă aliez cu organizații din Togo și Benin pentru a opri această practică în țările lor.

Din *Spune adevărul puterii* (Curtea Veche Publishing, 2009)

EROU LOCAL: MAILI LAMA

Maili Lama locuia într-un mic sat nepalez în 1996, când copilul ei s-a îmbolnăvit. Din cauză că soțul ei era plecat, un vecin s-a oferit s-o ducă la Katmandu pentru a cere ajutor medical, apoi a drogat-o și a vândut-o unui proxenet, care la rândul lui a vândut-o unui bordel din Bombay. Fiica i-a fost sechestrată și a trebuit să facă o alegere: să accepte să se prostitueze cu peste 20 de bărbați pe zi sau fiica ei avea să moară. A acceptat. În 1998, a fost salvată de către Maiti Nepal (Mother House) și s-a întors acasă. Spre deosebire de alte femei, care sunt renegate de familiile lor, soțul ei și sătenii au primit-o înapoi, iar acum lucrează împreună cu soțul și cu organizația Maiti Nepal, www.maitinepal.org, pentru salvarea altor femei din bordeli, în special a celor din Nepal. Potrivit organizației Human Rights Watch, numai în Bombay peste 100 000 de femei sunt obligate să se prostitueze. „Vreau să cred că vocile noastre vor fi auzite; că oamenii vor observa plânsul nostru”, a spus ea. Maili Lama încearcă să-și schimbe trecutul, prin fiecare femeie pe care o ajută.

IMPLICAȚI-VĂ!

TEME DE DISCUȚIE ȘI ACTIVITĂȚI

DREPTURILE OMULUI / DREPTURILE FIINȚELOR UMANE

Partea A: Ce înseamnă să fii „om“?

1. Scrieți cuvintele „OM“ și „DREPTURI“, în partea de sus a unei foi de hârtie sau a tablei. Sub cuvântul „om“, desenați un cerc sau conturați un om. Identificați în grup ce calități definesc ființa umană și scrieți cuvintele respective sau simbolizați-le în interiorul conturului. De exemplu, „inteligentă“ sau „empatie“.

2. Apoi, scrieți de ce anume este nevoie pentru a proteja și dezvolta aceste calități umane. Pe acestea, scrieți-le în afara conturului, apoi rugați participanții la discuție să le detalieze. De exemplu, „educație“, „prietenie“, „familie iubitoare“.
(Notă: Păstrați această listă pentru a o folosi în Partea B.)

3. Discutați despre:

- Ce înseamnă să fii „om“ cu adevărat? Care este diferența dintre „a fi om“ și „a fi în viață“ sau „a supraviețui“?
- În baza acestei liste, reflectați la lucrurile de care au nevoie oamenii pentru a trăi cu demnitate?
- Sunt toți oamenii în mod esențial egali? Ce valoare au diferențele dintre oameni?
- E posibil să ne fie răpită vreo calitate „esențială“? De exemplu, având în vedere că numai ființele umane pot comunica prin limbaj complex, mai poți fi considerat om dacă îți pierzi capacitatea de a vorbi?
- Ce se întâmplă când o persoană sau un guvern încearcă să deposedeze pe cineva de ceva ce îi este necesar pentru a-și păstra demnitatea umană?
- Ce s-ar întâmpla dacă ar trebui să renunțați la vreuna dintre aceste necesități umane?

4. Acum, uitați-vă la cercul vostru. Totul, în cerc, are legătură cu demnitatea umană, cu entitatea umană. Tot ce se află în afara lui reprezintă lucruri necesare pentru a garanta demnitatea umană. Iar drepturile omului se bazează pe aceste necesități.

„Recunoașterea demnității inerente tuturor membrilor familiei umane și a drepturilor lor egale și inalienabile constituie fundamentul libertății, dreptății și păcii în lume...”

Citat din Preambul,
Declarația Universală a Drepturilor Omului

„Toate ființele umane se nasc libere și egale în demnitate și în drepturi. Ele sunt înzestrate cu rațiune și conștiință și trebuie să se comporte unele față de altele în spiritul fraternității.”

Articolul 1, Declarația Universală a Drepturilor Omului

Partea B: Ce este un drept?

5. Comentați între voi diferitele înțelesuri ale cuvântului „drept“ (de exemplu, „corect“ sau „opus al lui stâng“). Luați în calcul și expresiile uzuale, precum „suntem îndreptățiți“ sau „nu ai niciun drept să spui asta“. Scrieți aceste sensuri pe tablă sau pe hârtie. Care este înțelesul cuvântului „drept“, când vorbim despre drepturile omului?

6. În grupuri mici sau toți laolaltă, căutați o definiție pentru „drepturile omului“ și scrieți rezultatele obținute pe tablă. Încercați să găsiți o variantă asupra căreia toată lumea să fie de acord și notați-o într-o casetă separată.

7. Scrieți pe tablă următoarea definiție a „drepturilor omului“: „Drepturile omului aparțin tuturor oamenilor, indiferent de sex, rasă, culoare, limbă, naționalitate, vârstă, clasă socială, religie sau convingere politică. Ele sunt universale, inalienabile, indivizibile și interdependente.”

DISCUȚAȚI DESPRE:

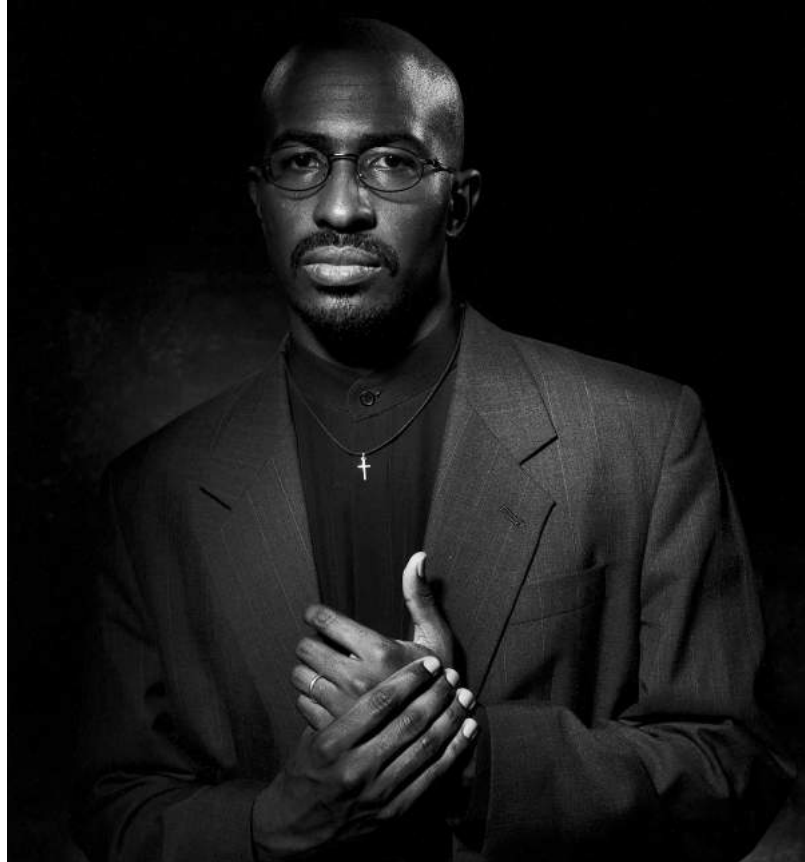
- Ce înseamnă „universal“? Dar „inalienabil“? Dar „indivizibil“? Dar „interdependent“? Rugați participanții la discuție să caute acești termeni în dicționar și să îi explice în fața grupului.
- Drepturile omului sunt valabile pentru copii și adolescenți la fel ca și pentru adulți?
- Adulții și copiii au exact aceleași drepturi? Adulții și tinerii au exact aceleași drepturi?
- Ce trebuie să facă adulții, pentru a se asigura că tinerii și copiii beneficiază de drepturile omului? Ce trebuie să facă tinerii și copiii pentru a se asigura că beneficiază de drepturile omului?
- Cum sunt afectate generațiile viitoare de faptul că tinerilor le sunt refuzate/acordate drepturile omului?

Van Jones

Statele Unite

„Acest om a fost bătut, lovit, călcat în picioare, împroșcat cu spray paralizant, i s-a pus un căluș în gură (pentru că nu vroiau ca el să-i umple de sânge) și a fost abandonat într-o celulă. Acestea sunt lucruri la care te aștepți să se întâmple în Guatemala, dar s-au petrecut la numai cincisprezece sau douăzeci de minute de aici.“

Bay Area Police Watch este o organizație dedicată stopării comportamentului necorespunzător și protejării victimelor de eventualele abuzuri. Police Watch are o abordare multiplă, combinând apărarea cu educarea publicului și cu organizarea comunității. Jones lucrează direct cu cei care au suferit în urma hărțuirii, intimidării și brutalității poliției. Eforturile lui de a câștiga atenția civililor și de a cere transparență și asumarea responsabilității în cadrul procedurilor disciplinare au dat roade. Eforturile sale de a interzice folosirea spray-urilor paralizante, utilizate în mod curent de poliție pentru a liniști suspectii, au ajutat la lansarea unei campanii naționale împotriva armelor chimice. Linia telefonică pentru urgențe a organizației arhivează plângerile celor care telefonează și îndrumă victimele spre avocați, care, la rândul lor, sunt pregătiți de Police Watch pentru rezolvarea cazurilor de comportament necorespunzător. Membrii Police Watch ajută apoi victimele și avocații cu procedurile legale, coordonează sprijinul comunității și compar din partea victimelor în fața oficialilor publici și a presei. VAN JONES este președintele fondator al organizației Green for All, ce susține o economie ecologică, aptă să ofere oportunități de locuri de muncă pentru cei dezavantajați și să scoată astfel milioane de oameni din sărăcie. Eforturile lui Jones oferă o lecție în privința abuzurilor teribile împotriva drepturilor omului care încă au loc, chiar și sub protecția atât de laudată oferită de legile democratice din Statele Unite.

Van Jones, ©2000 EddiE Adams

Bay Area Police Watch, din cadrul Centrului Ella Baker pentru Drepturile Omului, este un centru strategic de documentare și demascare a încălcării drepturilor omului în Statele Unite, în special a celor perpetuate de apărătorii legii. Avem o linie telefonică pe care am deschis-o în 1995 aici, în San Francisco Bay, și în 1998 în orașul New York, la care oamenii pot suna și raporta abuzurile. Am creat o bază de date, prima de acest fel din țară, care ne ajută să identificăm ofițerii, circumscripțiile și birourile care creează probleme, și doar printr-o simplă apăsare pe mouse putem identifica zonele cu probleme și pe cei care le cauzează. Acest sistem ne-a creat un mare avantaj în încercarea de a înțelege și a evalua dimensiunea situațiilor. Bineînțeles că atunci când cineva sună și spune: „Ofițerul cutare mi-a făcut ceva“, nu înseamnă că acel lucru s-a și întâmplat, dar dacă primești, două, patru, șase telefoane în legătură cu același ofițer, începi să depistezi similitudinile și asta te ajută să înaintezi în direcția corectă. De asemenea, încercăm să scoatem la lumină abuzurile prin educarea publicului. În acest domeniu suntem deschizători de drumuri. Câteodată, când oamenii suferă abuzuri din partea poliției, încearcă să implice mass-media, și o fac în așa fel încât par isterici, alarmiști sau instigatori la diviziune rasială. De aceea noi am considerat important să interacționăm într-un mod inteligent cu mass-media, s-o facem să înțeleagă că avem credibilitate și că suntem interesați să ne ocupăm de aceste probleme cu simț de răspundere.

Primim zilnic zeci de telefoane de la victime ale comportamentului abuziv și ale violenței poliției. Unele conțin mesaje de genul: „Ofițerul cutare mi-a zis «mucosule»“ sau ceva minor de genul acesta, însă se poate ajunge până la ucideri din culpă. Avem toată gama aici. Încercăm să petrecem între o jumătate de oră și o oră cu fiecare

DESPRE SUBIECT:

BRUTALITATEA POLIȚIEI ÎN EUROPA

În 2005, doi tineri de origine africană au fost electrocuțați în timp ce se ascundeau de poliție în suburbia săracă a Parisului Clichy-sous-Bois, iar marile centre urbane și orașele din întreaga Franță au fost cuprinse de violență. După patru zile de revoltă, poliția a crescut tensiunea în momentul în care a aruncat gaze lacrimogene într-o moschee din cauza unei mașini suspecte parcate în fața clădirii. Ministrul de Interne Nicolas Sarkozy a răspuns numindu-i pe scandalagii „gunoaie” și „viermi” și sugerând că suburbiile trebuie să fie „curățate”.

Răsculații erau în mare parte tineri musulmani fără locuri de muncă, sături de verificările permanente ale actelor de identitate și de hărțuirile poliției franceze, ca și de utilizarea forței excesive împotriva lor. Într-un raport efectuat la începutul aceluși an, Amnesty International condamnase sistemul judiciar francez pentru acoperirea unor astfel de ofense, concluzionând că „eșecul permanent al guvernului de a pune capăt acestor încălcări a creat un adevărat climat de impunitate pentru forțele de ordine”. Pentru comunitățile sărace de imigranți din Franța, poliția a ajuns să reprezinte nu legea de drept, ci o structură judiciară ce continuă să respingă integrarea

lor economică și culturală în societate. Dar Franța nu este singura țară europeană care se confruntă cu această problemă. În 2006, în sudul comitatului Yorkshire din Marea Britanie, o tânără epileptică, de culoare, care era beată, a fost brutal agresată de polițistul care o aresta în apropierea unui club de noapte. Incidentul a fost filmat de camerele de supraveghere ale clubului, iar a doua zi ziarul *The Guardian* a postat clipul pe Internet. Posturile de televiziune britanice au difuzat apoi înregistrarea, ce a stârnit proteste publice.

Brutalitatea poliției, oriunde apare, este cauzată de slaba comunicare dintre forțele de ordine și comunitățile pe care ar trebui să le apere. Fiecare incident nepedepsit conduce doar la divizări mai profunde și la violență. Organizații precum Centrul Ella Baker din San Francisco, SUA, și Newham Monitoring Project din Londra, Marea Britanie, combat problema în ambele sale direcții, prin susținerea unor programe de sensibilizare, care să-i facă pe ofițerii de poliție mai responsabili față de comunitate, și a unor pedepse mai aspre, pentru a fi siguri că ofițerii care încalcă legea vor fi trași la răspundere.

Surse: Human Rights First și Amnesty Internațional

SURSE DE INFORMAȚII:

VAN JONES

Ella Baker Center for Human Rights
344 40th Street
Oakland, CA 94609 USA
Telefon: 510-428-3939
Fax: 510-428-3940
E-mail: info@ellabakercenter.org
Website: www.ellabakercenter.org

ACLU: FIGHTING POLICE BRUTALITY

www.adv.org/library/fightingpoliceabuse.html Informații de la ACLU despre cum să te comporți cu poliția, și în caz de abuz al poliției, unde să te adresezi pentru a cere ajutor.

AMNESTY INTERNATIONAL'S RIGHTS FOR ALL

www.rightsforall.amnesty.org Apelul Amnesty International către Statele Unite pentru a pune capăt brutalităților poliției, abuzului prizonierilor și existenței unui sistem disfuncțional.

EUROPEAN CIVIL LIBERTIES NETWORK

www.ecln.org ECLN a fost înființată la 19 octombrie 2005, ca un proiect pe termen lung de dezvoltare a unei platforme pentru grupurile din întreaga Europă care se ocupă de problemele ce țin de libertățile civile.

EUMAP

www.eumap.org EUMAP, un program al Open Society Institute (OSI), monitorizează evoluția drepturilor omului, precum și criteriile și politicile referitoare la domnia legii în Uniunea Europeană. Include vaste surse bibliografice pe tema protecției drepturilor minorităților.

EUROPEAN INFORMATION NETWORK ON RACISM AND XENOPHOBIA (RAXEN)

www.raxen.eumc.eu.int Agenția colectează date despre subiecte privind rasismul, xenofobia și intoleranțele ce țin de acestea în statele membre ale Uniunii Europene.

SOCIAL SCIENCE RESEARCH COUNCIL FORUM ON THE 2005 PARIS RIOTS

<http://riotsfrance.ssrc.org/> Analize academice ale revoltelor din Paris și ale foarte mediatizatului răspuns al poliției.

NEWHAM MONITORING PROJECT

www.nmp.org.uk Newham Monitoring Project (NMP) este o organizație cu sediul în estul Londrei, care luptă de 25 de ani împotriva hărțurii rasiale și a nedreptăților civile.

STATEWATCH

www.statewatch.org Statewatch monitorizează statul și libertățile civile în Uniunea Europeană.

EUROPEAN NETWORK FOR MINORITY ISSUES

www.ecmi.de The European Centre for Minority Issues (ECMI) coordonează cercetări pragmatice, furnizează informații și documente și oferă servicii consultative privitoare la relațiile minoritate-majoritate în Europa.

INJUSTICE (2001)

În 1969, David Oluwale a devenit prima persoană de culoare care a murit în arestul poliției, în Marea Britanie. Mulți alții au murit de atunci încolo. Nici unul dintre ofițerii de poliție implicați nu a fost vreodată condamnat pentru aceste morți. În acest documentar, familiile victimelor întrebă „De ce nu?”

persoană care telefonează. Unii ne sună pentru că le-a venit copilul acasă cu un braț rupt sau cu maxilarul ori dinții spartți sau pentru că acel copil a fost reținut fără să fie acuzat de nimic. Atunci când ne telefonează, îi lăsăm să ne povestească varianta lor, o scriem în detaliu pe calculator și nu încercăm să-i grăbim.

Apoi le comunicăm care le sunt drepturile și ce soluții există. Sau îi îndrumăm, dacă vor să facă o plângere în privința unui ofițer din acea municipalitate, unde anume să telefoneze, ce formular trebuie să obțină și care este procedura. Le explicăm cum să procedeze dacă vor să intenteze proces sau să facă o plângere pentru a obține despăgubiri bănești.

Dacă apelantul deține dovezi ale brutalității, atunci apelăm la cei aproximativ douăzeci de avocați cu care colaborăm și pe care îi putem recomanda. Acei avocați ne lasă pe noi să investigăm până la un anumit punct și să punem suficiente întrebări despre incident, astfel încât dacă o persoană le telefonează și le spune: „Police Watch m-a recomandat“, să poată avea cât de cât siguranța că au de unde să pornească.

Ne-am început activitatea în ianuarie 1995, în cadrul Comitetului Avocaților pentru Drepturile Omului. Chiar dacă problemele poliției nu făceau parte din registrul lor de procese (de obicei se axează pe șomaj, discriminare și alte subiecte), au înțeles că exista această necesitate.

Necesitatea a devenit din ce în ce mai evidentă după ce am schițat acest proiect, pe parcursul cazului Aaron Williams. Acesta era afro-americanul care murise în arest. Ne-am simțit foarte legați de acest caz. Câteodată, trebuie să menții o anumită distanță profesională, dar în acest caz nu a fost deloc așa. Familia lui și voluntarii din cadrul organizației Police Watch și-au unit eforturile și și-au petrecut împreună doi ani din viață. Am trecut prin trei audieri disciplinare separate ale aceluiași ofițer, în cadrul aceluiași caz, timp de opt luni, am pierdut de două ori și în cele din urmă am câștigat, în 1997. Nu voi uita niciodată expresia de pe fața acelui ofițer. Nu mai era vorba

doar de Aaron. Nu am vrut să lăsăm autoritățile să scape, după ce au arătat o asemenea lipsă de respect și un asemenea dispreț pentru viața omului și domnia legii.

Din *Spune adevărul puterii* (Curtea Veche Publishing, 2009)

EROU LOCAL:

VASILE PARASCHIV

Un erou adevărat al luptei împotriva comunismului în România; biografia lui Paraschiv a fost inclusă în textele cărților de istorie din România cu câțiva ani în urmă.

Născut la 3 aprilie 1928, a părăsit casa părinților săi doisprezece ani mai târziu pentru a găsi un loc de muncă în București. În 1946 s-a înscris în PCR (Partidul Comunist), iar în 1946, în armată. Dar în 1951 partidul s-a opus căsătoriei sale (se considera că ea avea „o origine nesănătoasă“) și a fost dat afară din armată. În 1963, copiii săi s-au îmbolnăvit de tuberculoză. În 1968, a părăsit PCR, iar atunci persecuția a început cu adevărat.

A trimis scrisori de protest. A fost internat într-un spital de boli psihice de numeroase ori. În 1977, s-a alăturat mișcării pentru apărarea drepturilor omului inițiate de Paul Goma și a fost arestat în casa acestuia. La acel moment, ca semnatar al scrisorii trimise Conferinței Post-Helsinki de la Belgrad, era cunoscut pe plan

internațional. A plecat în Franța și, luat în grijă de Eugen Ionescu, le-a vorbit sindicaliștilor francezi despre problemele muncitorilor români și despre folosirea psihiatriei ca armă politică.

În 1978 s-a întors în România, doar pentru a fi expulzat și trimis înapoi, de data aceasta la Viena. În urma presiunilor internaționale, i s-a permis să se întoarcă, însă a aflat că fusese concediat din cauza absențelor de la muncă și transferat la o fabrică din Ploiești. Acolo Paraschiv a citit declarația de înființare a Sindicatului Liber al Oamenilor Muncii din România, ceea ce i-a adus și mai multe probleme. Răpit de ofițerii Securității, bătut crunt de mai multe ori, Paraschiv a supraviețuit totuși.

Revoluția din 1989 a pus capăt torturii, dar nu și luptei sale. Paraschiv militează astăzi contra a ceea ce el consideră ca fiind nedemocratic: când Președintele Băsescu i-a oferit cea mai înaltă distincție pentru extraordinarul său curaj, „Steaua României“, l-a refuzat. Aceasta i-a adus admirația multor tineri care nu au avut „șansa“ de a trăi „visul de aur al comunismului“, dar care, datorită lui Paraschiv, înțeleg mai bine costul acestei libertăți...

IMPLICAȚI-VĂ!

TEME DE DISCUȚIE ȘI ACTIVITĂȚI

ACTIVITATE: REFLECTAREA DREPTURILOR OMULUI ÎN ȘTIRI

Împărțiți participanții în grupuri mici. Fiecare grup primește diferite ziare, foarfeci, lipici sau scotch și o planșă, pentru a construi un poster cu colaje decupate din ziar grupate pe următoarele categorii:

- Drepturi puse în practică
- Drepturi negate
- Drepturi protejate
- Drepturi în conflict

Nu ar trebui să căutați doar articole, ci și anunțuri sau reclame (de exemplu, însăși limba în care e scris ziarul ilustrează dreptul la limbă și cultură, reclamele pot ilustra dreptul la proprietate privată, iar rapoartele despre evenimente sociale ilustrează dreptul la organizarea de evenimente culturale).

Rugați o persoană din fiecare grup să rezume selecțiile grupului. Alegeți una sau două relatări de pe afișul fiecărui grup și apoi cereți grupului să-și explice analiza în termenii Declarației Universale a Drepturilor Omului:

- Ce drepturi specifice au fost implicate în relatări?
- Ce articole din Declarația Universală a Drepturilor Omului sunt implicate?
- Au fost mai multe relatări axate pe drepturile civile și politice sau pe cele sociale, economice și culturale? De ce credeți că un anumit drept a apărut mai des ca altele?

Puncte de discuție:

- Ce categorii de drepturi au fost cel mai ușor de găsit? Dar cel mai greu? De ce?
- Au fost articole din Declarația Universală a Drepturilor Omului care au apărut mai des decât altele? Există și altele care nu au apărut deloc? Cum puteți explica asta?
- Câte articole au menționat în mod explicit drepturile omului? Câte articole se refereau la drepturi ale omului, dar nu au folosit cuvintele respective? De ce credeți că drepturile omului nu au fost menționate?
- Pe baza acestor relatări din știri, care pare să fie situația drepturilor omului în lumea de astăzi? Dar în România? Dar în comunitatea voastră?
- Care sunt inițiativele și acțiunile pozitive pentru protecția și satisfacerea drepturilor omului indicate în relatări? Cine ia aceste măsuri?

SĂ MERGEM MAI DEPARTE

1. Comparați acoperirea în mass-media — rugați participanții să compare ponderea acelorași relatări despre drepturi ale omului în diferite ziare sau/și alte canale media (de exemplu, radio, reviste, TV). Care sunt diferențele observabile în importanța acordată relatării? În accentul pus asupra unor detalii ale relatării? Există variante diferite asupra aceluiași eveniment? A menționat vreo relatare, în mod explicit, drepturile omului?

2. Măsurați acoperirea televizată — rugați participanții să se uite la un buletin de știri și să își noteze temele abordate și durata de timp acordată fiecărei subiect privind drepturile omului.

Sursa: Nancy Flowers, Human Rights Educator's Network, Amnesty International, SUA

ACȚIONAȚI

1. Adunați informații: Dacă aveți motive să credeți că există o problemă legată de brutalitatea poliției în comunitatea voastră, trebuie să adunați informații din mai multe surse despre politici și rapoartele poliției din comunitatea voastră.

2. Cunoașteți-vă drepturile: Cunoscându-vă drepturile și cum să le folosiți, vă puteți proteja pe voi și pe cei din jur. Vă puteți folosi cunoștințele pentru a avea un impact asupra politicii publice și pentru a ajuta la inițierea unei reforme a politicii atunci când va fi necesar.

Participanți la un miting solicitând dreptate în cazul uciderii de către poliție a lui Anthony Baez, Bronx, fotografie de Kirk Condyles/Impact Visuals, copyright © 1995

Patria Jiménez

Mexic

„Trebuie să forțăm guvernul să ofere drepturi egale, să oprească discriminarea și să respecte dreptul la îngrijire medicală și la un loc de muncă al homosexualilor. Pentru a-ți exercita aceste drepturi, trebuie să le ceri.“

Primul membru al Congresului care și-a recunoscut deschis orientarea homosexuală, PATRIA JIMÉNEZ FLORES a fost aleasă în 1998 în Congres, la 41 de ani. Al nouălea copil din zece al unei familii conservatoare catolice, Jiménez a depășit prejudecățile propriei familii pentru a se confrunta cu bigotismul societății. Se ocupă de violența provocată de homofobie, violarea drepturilor fundamentale, educație sexuală și sexualitate, activism cultural, dar și de informarea în privința bolilor cu transmitere sexuală și SIDA. În plus, conduce programele care se ocupă de violența domestică și e un supporter al negocierilor pentru pace cu rebelii zapatisti din statul mexican Chiapas. Ca membru al legislaturii naționale, Jiménez se ocupă de minoritățile sexuale și de cei deposedați de drepturi și nereprezentați de pe întreg cuprinsul Mexicului. Între 1991 și 1993, douăzeci și cinci de homosexuali au fost asasinați în Mexic, majoritatea făcând parte din comunitatea de travestiți din Chiapas. Jiménez este o apărătoare neobosită a justiției, făcând presiuni asupra poliției ca să redeschidă anchetele. În ziua în care a fost realizat acest interviu, Jiménez vorbea la telefon în Chiapas, aflând de la organizațiile pentru drepturile omului că autoritățile folosiseră din nou violența în acea dimineață și că prezența ei ar fi putut ajuta la prevenirea unei eventuale confruntări. Poate să ajungă la timp la demonstrație? În ciuda numeroaselor cazuri cu care se confruntă, Patria Jiménez a luat primul avion.

Patria Jiménez, ©2000 Eddie Adams

Douăzeci și cinci de travestiți au fost executați unul câte unul în statul Chiapas. Ucigașii aveau arme de mare calibru, rezervate exclusiv forțelor armate și poliției judiciare. A fost o petrecere privată, la care se pare că cineva a înregistrat o casetă video, și, ca urmare, se pare că guvernatorul i-a ucis pe toți cei care ar fi putut avea de-a face cu această situație. Deși discriminările violente sunt mai dese în cadrul zonelor care au un partid de dreapta la putere, și alte state din Mexic au parte de violențe îndreptate împotriva homosexualilor, lesbienele și transsexualilor.

În Mexico City, odată cu alegerea noului guvern (Partidul Revoluției Democratice), am observat o schimbare în domeniul transparenței și al libertății de exprimare. Am făcut propuneri pentru îmbunătățirea situației drepturilor omului în cazul diverselor grupări sexuale, inclusiv pentru crearea primului centru dedicat lor în cadrul comunității. O puteam face și singuri, dar a fost important să obținem susținerea guvernului. E o luptă care nu s-a încheiat.

Am fost activistă lesbiană timp de douăzeci de ani. Cred că faptul că nu mă simt vinovată pentru asta, că nu trebuie să cer permisiunea nimănui sau să mă mai ascund dă naștere unui sentiment eliberator. Nu știu dacă e o conștiință pe care o dobândești. Cu siguranță că m-au întărit discursurile feministe, faptul că am găsit grupuri de femei care au abordat toate problemele: rolurile sexuale, diviziunea muncii, violența. Ce am învățat este că nu poți să discriminezi pe cineva pe baza unei condiții umane. Nu poți să-i ceri unui chinez să aibă ochii rotunzi sau altcuiva să-și schimbe culoarea pielii ori unui homosexual să fie heterosexual. Dar în cultura mea acest adevăr nu este universal cunoscut și acceptat.

Violența împotriva copiilor homosexuali începe, bineînțeles, în familie. Are loc o marginalizare în cadrul familiei, pedepse aplicate de către frați, tați, unchi. Într-un fel, am simțit-o și eu în familia mea. Referirile la homosexuali erau întotdeauna negative. Și bineînțeles că asta te face să reprimi ideea că ești homosexual.

Nu m-am ascuns niciodată. Am plecat de acasă pentru ca ei să nu încerce să mă ducă la psiholog sau psihiatru. Dar am ajuns practic pe străzi, demonstrând și proclamând ceea ce eram. La prima demonstrație la care am luat parte am expus un afiș în fața ambasadei iraniene, pentru că le ucideau pe femeile care-și scoteau vălul. Pe afiș

DESPRE SUBIECT: DREPTURILE HOMOSEXUALILOR, LESBIENELOR, BISEXUALILOR ȘI TRANSSEXUALILOR

Peste tot în lume, oamenii sunt bătuți, închiși și omorâți de propriile societăți sau guverne din cauza orientării homosexuale, iar cei suspectați că ar fi lesbiene, homosexuali, bisexuali sau transsexuali (LHBT) sunt victime obișnuite ale hărțuiei, discriminării și violenței. Mulți dintre cei care iau atitudine în favoarea drepturilor homosexualilor și lesbienele, indiferent de orientarea lor sexuală, sunt la rândul lor persecutați sistematic, fără să fie pedepsit cineva. Cele mai multe acte de violență comise împotriva homosexualilor și a lesbienele nu sunt de obicei declarate — nici către poliție, nici în media. Problema actelor de violență motivate de ură împotriva homosexualilor și a lesbienele se agravează, deși numărul actelor de violență a scăzut, în general. Este foarte probabil însă ca aceste statistici să nu fie corecte. Victimele lesbiene și homosexuale ale infracțiunilor motivate de ură sunt adesea reticente în raportarea acestora, din cauză că de cele mai multe ori ele nu sunt luate în serios de către poliție și alți oficiali guvernamentali.

Sursa: Amnesty International

SURSE DE INFORMAȚII:

ACCEPT

<http://accept-romania.ro/> ACCEPT este membru al Asociației Internaționale a Lesbienele și Homosexualilor (AILH) și al Organizației Internaționale de Tineret a Lesbienele și Homosexualilor (OITLH). Site în limbile română și engleză.

BE AN ANGEL ROMANIA (BAAR)

<http://www.beanangel.ro/> Misiunea BAAR este să combată discriminarea în societatea română, sub toate formele sale, concentrându-se pe drepturile LHBT și pe discriminarea motivată de orientarea sexuală. Site în limba română.

CoSO

<http://www.coso.org.uk/> Coaliția Orientării Sexuale a fost înființată de grupuri de lesbiene, homosexuali, bisexuali și transsexuali (LHBT) din Irlanda de Nord pentru a oferi o voce comunității LHBT în dezbaterile și consultările privind drepturile comunității. Site în limba engleză.

HomO

<http://www.homo.se> Ombudsman împotriva Discriminării pe motive de Orientare Sexuală (în suedeză, acronimul HomO) acționează pentru contracararea homofobiei și se ocupă de problema discriminării pe motiv de orientare sexuală la toate nivelurile societății suedeze. Site în limbile suedeze și engleză.

ILGA

<http://www.ilga.org/> Asociația Internațională a Lesbienele, Homosexualilor, Bisexualilor, Transsexualilor și Intersexualilor acționează pentru egalitatea acestora și pentru eliberarea de toate formele de discriminare. Site în limbile engleză, spaniolă, franceză și portugheză.

ASOCIAȚIA NAȚIONALĂ DANEZĂ A HOMOSEXUALILOR ȘI LESBIENELOR (LBL)

<http://www.lbl.dk> Site în limbile engleză și daneză.

FEDERAȚIA GERMANĂ A LESBIENELOR ȘI HOMOSEXUALILOR (LSVD)

<http://www.lsvd.de/229.98.html> LSVD sprijină și ajută comunitățile homosexualilor și lesbienele în cazurile legale și sociale de discriminare, marginalizare și violență, având drept scop, în același timp, îmbunătățirea situației în ce privește drepturile homosexualilor și lesbienele din Germania — prin promovarea emancipării personale, o participare sporită din punct de vedere social și politic și oportunități pentru deplina integrare în societate. Site în limbile germană și engleză.

AMNESTY INTERNATIONAL FOR LESBIAN, GAY, BISEXUAL, & TRANSGENDER HUMAN RIGHTS

www.amnestyusa.org/outfront Link-uri către știri și informații internaționale despre drepturile LHBT.

GAY & LESBIAN ALLIANCE AGAINST DEFAMATION

www.glaad.org O organizație națională care promovează reprezentarea egală, corectă și completă a homosexualilor și lesbienele în media.

HUMAN RIGHTS CAMPAIGN

www.hrc.org Susține drepturi egale pentru lesbiene, homosexuali, bisexuali și transsexuali în America și oferă informații despre posibilitățile de acțiune și a accesă legislația.

INTERNATIONAL GAY AND LESBIAN HUMAN RIGHTS COMMISSION

www.iglhrc.org Protejează și promovează drepturile omului pentru toate persoanele și comunitățile supuse discriminării sau abuzurilor pe motive de orientare sexuală, identitate sexuală sau infectare cu HIV.

NATIONAL GAY AND LESBIAN TASK FORCE

www.nglftf.org Susține organizațiile homosexualilor, lesbienele, bisexualilor și transsexualilor implicate în diverse dispute la nivel local și statal în SUA.

PFLAG

www.pflag.org Părinți, familii și prieteni ai lesbienele și homosexualilor.

Another Mother Tongue: Gay Words, Gay Worlds

Judy Grahn, Beacon Press, Boston, 1984

Carte ce se referă vocabularul și tradițiile homosexualilor, cu meritul de a fi prezentat locul persoanelor homosexuale în istoria lumii.

The Case for Same-Sex Marriage: from Sexual Liberty to Civilized Commitment

William N. Eskridge, Jr., Free Press, New York, 1996

Așa cum subliniază autorul, problema căsătoriei între homosexuali are două aspecte: cel al asimilării homosexualilor și cel al definirii căsătoriei și familiei.

Hidden from History: Reclaiming the Gay and Lesbian Past

Martha Vicinus, George Chauncey, Martin Baum Duberman, NAL Books, New York, 1989

Reunind opinii ale mai multor autori, această carte prezintă istoria homosexualilor și lesbienele în diferite culturi și epoci. Conține fotografii.

Out of the Closets: Voices of gay Liberation, editată de Karla Jay, New York University Press, New York, 1992. Antologie de povestiri despre dezvăluirea orientării sexuale.

scria: „Femeile mexicane lesbiene împotriva asasinării femeilor iraniene.“ Oamenii s-au uitat la el, și s-au întors să se mai uite o dată.

Întotdeauna am profitat de oportunitatea de a recunoaște că suntem lesbiene și am protestat împotriva diverselor lucruri. Pentru că eu consider important să te implici în mișcări sociale ca lesbiană, homosexual, bisexual și să fii activ în cadrul lor, de exemplu în mișcarea indigenilor din Mexic. Asta ne-a dat posibilitatea ambelor părți să realizăm că nu suntem singure.

Ce mi-ar plăcea să fac prin intermediul radioului și al programelor de televiziune este să-i învăț pe părinți să nu-și discrimineze propriii copii. Încercăm să creăm un climat în care tinerii homosexuali și lesbiene să aibă relații bune cu familiile și prietenii lor. Dar mai este lumea exterioară cu care trebuie să ne luptăm. E încă posibil ca un homosexual să-și piardă serviciul dacă se află acest lucru. Un profesionist, un cardiolog, un om eminent poate fi oricând jignit în plină stradă de oricine doar pentru faptul că e homosexual. Și, ca urmare, acea persoană își poate pierde serviciul, chiar și în ziua de astăzi. De aceea avem nevoie de legislație. Acesta e un proces care a evoluat, iar homosexualii trebuie să știe că au și ei drepturi.

De douăzeci de ani lucrăm la asta — să explicăm că suntem cetățeni și că plătim taxe. Pentru că aceste comunități, diferite din punct de vedere sexual, au înțeles că au aceleași drepturi ca și ceilalți oameni, scopul nostru este să le facem să și le exercite. Abia am ajuns în punctul în care am realizat că homosexualii au putere. Ne-am surprins singuri propunând un marș în Mexico City în timpul demonstrației anuale. Oamenii au venit cu miile și am spus în sfârșit: „Da, suntem cetățeni.“ A fost un pas foarte important în procesul pe care îl trăim acum. Nu putem ajunge la toți homosexualii din Mexic, dar organizația noastră devine tot mai accesibilă. Trebuie să forțăm guvernul — indiferent dacă e vorba de Partidul Acțiunii Naționale, Partidul Revoluționar Instituțional sau Partidul Revoluției Democratice — să ofere drepturi egale, să oprească discriminarea și să respecte dreptul la îngrijire medicală și la un loc de muncă al homosexualilor. Pentru a-ți exercita aceste drepturi, trebuie să le ceri.

Din *Spune adevărul puterii* (Curtea Veche Publishing, 2009)

Erou local:

MASARU FUJITANI

Masaru, un student japonez de 25 de ani care învață în Statele Unite, a făcut un curs de vară la Comisia Internațională pentru Drepturile Homosexualilor și Lesbienele pentru a construi o bază de date a țărilor în curs de dezvoltare din Asia care să furnizeze informații despre condițiile oferite homosexualilor și lesbienele de acolo în ce privește drepturile omului. Baza de date include o listă a ONG-urilor care activează pentru drepturile acestora, pentru drepturile femeilor și ale celor bolnavi de HIV/SIDA din regiune. În timp ce, lucrând la acest proiect, Masaru își îmbunătățește experiența cercetând și colaborând cu organizații din Asia, proiectul va fundamenta rețeaua de bază pentru viitoare proiecte ale comisiei (www.IGLHRC.org) în regiune. (Programul OUTfront al Amnesty va colabora cu Comisia Internațională pentru Drepturile Homosexualilor și Lesbienele la mai multe proiecte.) Masaru are de gând să urmeze o carieră de activist în domeniul drepturilor omului, pentru a oferi justiție socială homosexualilor și lesbienele din țările în curs de dezvoltare.

IMPLICAȚI-VĂ!

TEME DE DISCUȚIE ȘI ACTIVITĂȚI

ACTIVITATE: VIZIONAȚI ȘI DISCUȚAȚI

BĂIEȚII NU PLÂNG NICIODATĂ

Băieții nu plâng niciodată (1999) este un film regizat de Kimberly Pierce, bazat pe povestea reală a vieții lui Brandon Teena, care se considera un bărbat prizonier într-un trup de femeie. *Băieții nu plâng niciodată* explorează contradicțiile și găsirea identității tinerilor americani.

TRAINED IN THE WAYS OF MEN

Trained in the Ways of Men (2007) este un film documentar despre uciderea brutală a lui Gwen Araujo, un tânăr transsexual omorât de patru bărbați după ce au decoperit că era de fapt bărbat, din punct de vedere biologic. Această poveste adevărată examinează violența de gen și agresivitatea în rândul adolescenților în secolul XXI.

BEAUTIFUL THING

Beautiful Thing (1996) spune povestea lui Jaime și Ste, doi adolescenți care se îndrăgostesc pe neașteptate. Vecinul lor dintr-o suburbie a Londrei este confruntat cu acceptarea unui mod de viață considerat deviant, ciudat și greșit de societate, în timp ce învață să le respecte frumusețea sentimentelor.

PHILADELPHIA

Philadelphia (1994), cu Tom Hanks în rol principal, explorează subiectul drepturilor homosexualilor la locul lor de muncă prin intermediul poveștii lui Andrew Beckett — un avocat care este concediat când firma lui descoperă că este homosexual și HIV pozitiv. Beckett dă firma în judecată și se luptă pentru drepturile lui.

PUNCTE DE DISCUȚIE:

- Care sunt aspectele legate de drepturile omului analizate în fiecare film?
- Ale cui drepturi sunt amenințate și de ce?
- Cine se mai simte amenințat și de ce?
- Care este relația dintre nevoile individuale și cele ale majorității și/sau ale societății?

Nataša Kandić

Serbia

„Fără respect pentru drepturile omului și fără implementarea unor standarde, schimbările democratice nu vor avea loc. Drepturile omului sunt, de fapt, o chestiune politică fundamentală.“

În 1991, separarea Sloveniei a atras după ea dezintegrarea fostei Iugoslavii și formarea celorlalte republici: Serbia, Croația, Bosnia și Herțegovina, Muntenegru, Macedonia și Kosovo. Conduce de dictatorul croat Tudjman și de sârbul Miloșevici prin politici de epurare etnică, eforturile de consolidare teritorială pe criterii etnice erau sistematizate și impuse folosindu-se metode precum lagărele de concentrare sau lagăre în care se comiteau violuri și alte încălcări ale drepturilor omului. Odată cu bombardarea Bosniei și, mai târziu, a provinciei Kosovo de către NATO, conflictul de pe câmpul de luptă a încetat. Dacă vitejia fizică este rară pe câmpul de luptă, cea care presupune luarea unei poziții împotriva propriului guvern, a propriei comunități, a familiei, prietenilor, colegilor de breaslă este și mai rară, mai ales atunci când este dedicată înfăptuirii dreptății. NATAŠA KANDIĆ face parte dintr-o comunitate mică de sârbi care au îndrăznit acest lucru, investigând abuzurile comise de poporul ei și de alte grupuri etnice. Sârbii, croații, musulmanii, kosovarii albanezi și populația rromă au numit-o trădătoare din cauza luptei ei nepărtinitoare și neobosite pentru drepturile omului. Născută în 1946 și ocupându-se la început de problema sindicatelor, Kandić a înființat în 1992 Centrul de Drept Umanitar, prima organizație pentru drepturile omului din Iugoslavia. Cunoscută pentru activitatea ei meticuloasă de investigație, în ciuda pericolelor extreme, CDU a fost însărcinată de către Tribunalul pentru Crime de Război să investigheze abuzurile drepturilor omului din timpul războiului. CDU reprezintă victimele în fața tribunalelor și este un pionier al legii, care aduce acuzații guvernelor din Serbia și Muntenegru. CDU oferă asistență legală refugiaților în ceea ce privește revendicările legate de pământ, cetățenie, dreptul de a reveni în țară, dreptul la pensie, dreptul de proprietate și altele. Kandić s-a folosit de talentul său organizatoric în scopul creșterii sprijinului popular pentru pace, inițiind în 1991 campania Lumânările Păcii. Cetățenii au stat cu lumânări aprinse în mâini în fața clădirii prezidențiale în fiecare noapte, timp de șaisprezece luni, citind numelor celor căzuți în război. Kandić a organizat 78 000 de voluntari pentru a aduna semnături în semn de protest împotriva recrutării forțate a sârbilor pentru războiul din Croația. În 1992, Marșul Banderolei Negre a adunat 150 000 de belgrădeni care au demonstrat împotriva suferințelor civililor din Sarajevo. În același an, editorialul săptămânal al lui Kandić (în care 80 de intelectuali cereau pacea) a apărut în Borba, primul ziar independent din Belgrad.

Nataša Kandić, © 2000 Eddie Adams

Înainte de război am fost implicată în activități politice în fosta Iugoslavie, fără a avea cunoștință de existența forțelor internaționale de protecție a drepturilor omului. Când a început războiul, în 1991, mulți dintre prietenii mei au decis să părăsească țara. Le-am înțeles alegerea, dar simțeam că trebuie să rămân și să lupt împotriva războiului. Am început să călătoresc în întreaga Iugoslavie, începând din Croația. Am investigat încălcările drepturilor omului și am încercat să-i apăr pe activiști, inclusiv pe intelectuali și partidele politice. Când a început mai târziu războiul în Bosnia, m-am concentrat pe minorități și musulmani și pe situația lor în Serbia.

În 1992, am hotărât să înființez o organizație care să adune informații despre încălcările legii umanitare. Ideea era să adun probe, să investighez cazuri și să vorbesc deschis despre abuzuri pe baza mărturiilor auzite. Mai întâi, am creat o metodologie, apoi o bază de date. Voiam să fim absolut siguri că fiecare afirmație era adevărată.

Am reușit să documentăm abuzurile, dar bineînțeles că n-am putut opri războiul și asigura pacea. Când am documentat abuzurile împotriva croaților, regimul m-a numit trădătoare. Când am documentat abuzurile asupra musulmanilor, regimul m-a numit din nou trădătoare. În cele din urmă, am documentat abuzurile împotriva sârbilor și a minorităților, cele mai multe împotriva etniei rrome după războiul din Kosovo, iar guvernul a continuat să mă numească trădătoare.

De aceea, nu sunt de acord cu activiștii care susțin că problemele legate de drepturile omului nu au caracter politic. Sunt prin definiție probleme politice, cu implicații serioase asupra viitorului societății. Fără respect pentru drepturile omului și fără implementarea unor standarde, schimbările democratice nu vor avea loc. Drepturile omului sunt, de fapt, o chestiune politică fundamentală.

Pentru a descrie ultimii nouă ani în fosta Iugoslavie, mi-ar lua zile, săptămâni, luni. Așa că voi relata o istorie recentă. În 1999, am participat la o adunare internațională la Paris și m-am întors la Belgrad

DESPRE SUBIECT:

DREPTURILE OMULUI ÎN TIMP DE RĂZBOI: PURIFICAREA ETNICĂ ȘI GENOCIDUL

De ce comunitatea internațională, în general, nu învață din aceste situații? Am văzut ce s-a întâmplat în fosta Iugoslavie. Apoi, în Rwanda, în 1994, a avut loc o campanie de strămutare forțată, înfometare, violuri și masacre în masă, iar lumea a stat și s-a uitat. Acum, conflictul din Darfur a ucis 300 000 de oameni; peste 2 milioane de civili au fost obligați să-și părăsească definitiv casele și trăiesc acum în tabere de refugiați din Sudan și Ciad; peste 3,5 milioane de bărbați, femei și copii sunt dependenți de ajutorul internațional pentru a supraviețui. Am văzut din nou cum au fost incendiate și distruse sute de sate, cum au fost uciși zeci de mii de oameni și cum mii de femei și fete au fost violate și nu s-a făcut nimic. António Guterres, Înalțul Comisar al Națiunilor Unite pentru Refugiați, a descris situația ca fiind „cea mai mare și mai complexă problemă umanitară de pe glob”, dar, în ciuda unui acord pentru trimiterea unei forțe ONU de menținere a păcii, continuă să domnească tăcerea — lipsită de fonduri și copleșită, Misiunea de Monitorizare a Uniunii Africane nu poate stăpâni violența.

„Avem o responsabilitate morală de a garanta siguranța celorlalți, mai presus de frontierele naționale și de statele suverane — o lecție care ne-a costat mult, plătind cu propriii noștri ani amari de război.” — Nataša Kandić, 2008, Humanitarian Law Center

SURSE DE INFORMAȚII:

NATAŠA KANDIĆ

Humanitarian Law Center

Avalska 9, 11 000 Belgrade, Serbia

Telefon: 381-11-444-5741; Fax: 381-11-777-3944

www.hlc.org.yu

DESPRE GENOCID

THE SOCIETY FOR THREATENED PEOPLES

<http://www.gfbv.de> Organizație nonprofit pentru drepturile omului, care susține minoritățile etnice și religioase și drepturile popoarelor indigene. Are peste 20 de asociații în Germania și este activă, de asemenea, în Austria, Bosnia, Franța, Italia, Luxemburg și Elveția.

GENOCIDE WATCH

<http://www.genocidewatch.org/> Are drept scop anticiparea, prevenirea, împiedicarea și pedepsirea genocidului și a altor forme de ucidere în masă. Organizația încearcă să conștientizeze și să influențeze politica publică privitoare la genocidul potențial și la cel real și, în cele din urmă, să construiască o mișcare internațională pentru prevenirea și împiedicarea genocidului. Site în limba engleză.

ASSOCIATION INTERNATIONALE DE RECHERCHE SUR LES CRIMES CONTRE L'HUMANITÉ ET LES GÉNOCIDES

<http://aircrigeweb.free.fr/> Site în limba franceză.

DESPRE BALCANI

Blood and Honey: A Balkan War Journal

Ron Haviv, Umbrage Books, New York, 2001 O istorie ilustrată, premiată, a celor zece ani de conflict neîncetat în cadrul războiului din Balcani.

Yugoslavia: the Death of a Nation

Laura Silber și Allen Little, Penguin, New York, 1997

O analiză a naturii distructive a războaielor din Balcani.

DESPRE HOLOCAUST

Das dritte Reich und die Juden: die Jahre der Vernichtung 1939-1945: VOL. 2

Beck, München, 2006

O descriere însuflețită a vieții evreilor din Franța până în Ucraina, din Grecia până în Norvegia, în perioada lor cea mai tragică, bazându-se pe experiențele relatate în sute de jurnale scrise de evrei în timpul suferinței lor.

Noaptea

Elie Wiesel, Editura Univers, București, 2005

eliewiesel.org

EUROPEAN SURVIVORS OF THE HOLOCAUST BEAR WITNESS

isurvive.org/toc-iii

Treblinka: la révolte d'un camp d'extermination

Jean-François Steiner, Fayard, Paris, 1994 O mărturie a supraviețuitorilor care au reușit să scape de cuptoarele de la Treblinka pe 2 august 1943.

DESPRE DARFUR

<http://www.newsudangeneration.org/> Înființat de un refugiat sudanez, New Sudan Generation este un grup local care se ocupă de reconstrucția țării, după un deceniu de război și genocid ce a devastat Sudanul.

<http://www.savedarfur.org> 170 de grupuri și organizații ce contribuie cu fonduri pentru a ajuta la salvarea victimelor unei tragedii umane de neînțeles.

DESPRE RWANDA

We Wish to Inform You that Today You Will be Killed with Your Families: Stories from Rwanda

Phillip Gourevitch, Picador, New York, 1994

O anchetă aflată între literatură și jurnalism, care pune în lumină trecutul colonial întunecat și consecințele sale în genocidul din Rwanda.

Hotel Rwanda (2004)

Actorul Don Cheadle recompune povestea adevărată a lui Paul Rusesabagina, lucrător într-un hotel în timpul genocidului din Rwanda.

DESPRE KHMERII ROȘII

The Lost Executioner: A Story of the Khmer Rouge

Nic Dunlop, Walker and Company, New York, 2006

O mărturie absolut captivantă despre genocidul ce a avut loc ca un halucinant rezultat al planului de naționalizare al lui Pol Pot.

DESPRE GENOCIDUL DIN ARMENIA

THE ARMENIAN GENOCIDE INSTITUTE-MUSEUM

www.armenocide.am Un proiect al Departamentului de Științe Umanitare al Academiei Naționale de Știință din Armenia. Institutul colectează materiale documentare și istorice din arhive locale și din diferite țări din întreaga lume. Site în limba engleză.

CENTER FOR HOLOCAUST AND GENOCIDE EDUCATION

<http://www.genocide.be/> Organizație belgiană care se ocupă cu studiul și prevenirea genocidului. Site în limba flamandă.

cu ultimul avion, chiar înainte ca NATO să înceapă bombardamentele. După trei zile de bombardamente, m-am decis să mă duc în Kosovo. Războiul continua; nu erau autobuze în acea direcție. Așa că m-am suit într-un taxi și i-am cerut șoferului să mă ducă într-un oraș la vreo sută de kilometri de granița dintre Serbia și Kosovo și a fost de acord. Când am ajuns acolo, l-am întrebat dacă mă poate duce ceva mai departe, până la Priștina. La început, i-a fost foarte frică. Era sârb, iar Armata de Eliberare din Kosovo se afla acolo și putea fi ucis. I-am explicat că numai poliția sârbă și armata iugoslavă se aflau acolo. Așa că s-a hotărât să mă ducă.

Prima mea impresie despre Priștina a fost îngrozitoare. Singurii oameni de pe străzi erau poliția și armata, numai bărbați care lustruiau arme, nicio femeie. Am încercat să-mi găsesc biroul și oamenii, să vedem ce-i de făcut. Era atât de periculos, încât ne-am decis să ne adunăm cu toții și să plecăm în Macedonia. Dar când s-a aflat că eram în Priștina și că voiam să mă duc în Macedonia, s-a creat panică mare. Zvonul a circulat imediat și mii de mașini ne-au urmărit până la graniță. În zece minute, caravane de mașini s-au adunat în jurul nostru. Iar când am ajuns la graniță, aceasta era închisă. Le-am spus soldaților că unii dintre noi erau sârbi, iar alții albanezi; și au fost luați prin surprindere să audă că aveau parte de o companie mixtă. Unul dintre soldați ne-a avertizat să nu mai înaintăm, pentru că niște „polițiști ciudați se aflau acolo“. Ne era frică, așa că ne-am gândit că era mai bine să ne întoarcem imediat la Priștina.

Am circulat pe drumuri pustii, fără mașini sau civili. Totul era abandonat: câmpiile, casele, satele. Polițiștii se ascundeau pentru că NATO viza poliția și forțele armate. Era foarte periculos să călătorești. Dar pentru mine era foarte important s-o fac. Bazându-mă pe experiențele mele din Croația și Bosnia, știam că orice efort făcut în timpuri de restriște aduce un pic de speranță. Trebuia să merg în Kosovo ca să fiu alături de oameni. Le-am citit frica pe chipuri și nu o pot descrie. Stăteau în case fără să se miște. Numai câteva femei aveau curajul să iasă din casă să cumpere de mâncare. Toți bărbații erau închiși în apartamentele lor, le era frică de poliție, erau terorizați de forțele paramilitare și îngroziți de ce li s-ar fi putut întâmpla a doua zi.

Nu-mi permiteam să-mi fie frică, pentru că m-am confruntat cu frica lor. Mă întrebau întruna: „Când te întorci?“ Eram complet izolați și eram aproape singurul lor contact cu lumea exterioară. Nu puteam să le împărtășesc frica, pentru că aveam o obligație. Mi-am petrecut nopți întregi cu ei și am discutat despre situație și ce era de făcut. Am încercat din răspuț să-i conving să rămână, pentru că după război vor avea nevoie de o casă, de proprietatea lor, de computere și cărți. Și cred că majoritatea oamenilor din Priștina care au rămas au făcut-o din cauza acelor zece zile cât am fost acolo și am vorbit cu ei, în casele lor. Era foarte important pentru ei că o persoană din Belgrad îi vizitase, pentru că înțelegeau cât de periculos era acel efort. Știau că exista cineva căruia îi păsa, că nu erau singuri.

Vorbam cu oamenii toată ziua și toată noaptea și mulți au venit la birourile noastre, pentru că toți, ca albanezii din Kosovo, ascultau Europa Liberă, care vorbea despre noi și activitatea noastră. Europa Liberă era un post de radio popular printre albanezi, pentru că puteau afla știri obiective despre evenimentele din fosta Iugoslavie. Când eram la Belgrad, Europa Liberă mă suna tot timpul să se informeze despre situația din Kosovo, ceea ce era foarte important, pentru că nimeni nu deținea informații despre ce se petrecea cu adevărat acolo. Prima dată când m-au intervievat, au început cu întrebarea: „Ți-e frică să vorbești?“ Am răspuns: „Nu, nu mi-e frică. Pentru că sunt o luptătoare și fiecare pas e important.“

După intervenția militară NATO, când trupele au început să ajungă în sate, oamenii mi-au recunoscut vocea, nu chipul, datorită acelor emisiuni. Acest lucru m-a salvat odată dintr-o situație teribilă. Eram cu avocații mei albanezi într-un sat unde șazececi de oameni dintr-o familie fuseseră uciși. Când toți oamenii din sat au început să vină la noi, am spus „Bună ziua“ în sârbă și au fost șocați, apoi foarte furioși. Era înspăimântător. Deodată, unul dintre ei a zis: „Stați un pic, îi recunosc vocea. Ești cea de la radio.“ Și atunci toți s-au îndreptat spre mine și au început să-mi povestească ce au văzut și ce au suferit.

Din *Spune adevărul puterii* (Curtea Veche Publishing, 2009)

Erou local:

TAYLOR KRAUSS

Tânărul realizator de filme documentare Taylor Krauss a întreprins prima călătorie în Rwanda la vârsta de 24 de ani, încercând să înțeleagă cum de în timpurile noastre lumea încă mai îngăduia producerea unui genocid. Până la sosirea lui Krauss în Rwanda, în 2004, țara făcuse progrese extraordinare pentru o națiune în care, cu zece ani în urmă, vreme de trei luni, au fost masacrați aproape 800 000 de etnici tutsi și hutu moderați, dar numeroase persoane au început să-i împărtășească propriile povestiri, din care reieșea cum sute de mii de supraviețuitori tutsi se chinuiau încă să depășească momentul dificil și să își vadă mai departe de viață, ducând cu ei povara traumelor emoționale și efectele încă vizibile produse de genocid. Krauss a înființat Voices of Rwanda pentru a filma aceste mărturii, astfel încât poveștile localnicilor să poată fi văzute în toată lumea, atât în scopuri educaționale sau de cercetare, cât și pentru prevenirea genocidului și pentru păstrarea, pentru generațiile viitoare de rwandezi, a unor înregistrări ale experiențelor istorice prin care au trecut, dar și ca probă împotriva celor care încă refuză să le recunoască.

IMPLICAȚI-VĂ!

TEME DE DISCUȚIE ȘI ACTIVITĂȚI

Ca și genocidul pe care Nataša Kandić l-a trăit în Europa de Sud-Est sau conflictul dintre hutu și tutsi din Rwanda, conflictul actual din regiunea sudaneză Darfur a ucis sute de mii de oameni și a strămutat mai multe milioane. Iată ce puteți face pentru a conștientiza această situație, pentru a lua măsuri și pentru a vă convinge comunitatea să acționeze în scopul de a pune capăt acestui teribil conflict.

CERCETARE

Uitați-vă pe site-urile web ale organizațiilor precum cele de mai jos, ce au drept scop oprirea violențelor din Sudan. Aflați cât puteți de multe despre istoria conflictului.

www.savedarfur.org

www.doctorswithoutborders.org/news/darfur.cfm

www.amnesty.it/pressroom/ra2008/sudan.html

www.ambkhartoum.esteri.it

ACTIVITĂȚI

- Telefonați-le sau scrieți-le reprezentanților voștri în Parlament și spuneți-le că problema din Darfur este importantă pentru voi.
- Ajuțați la răspândirea informațiilor despre situația din Darfur. Spuneți-le prietenilor voștri să creeze un poster pentru școală.
- Alăturați-vă unui grup preocupat de conflictul din Darfur. Dacă nu există unul în comunitatea voastră locală, înființați-l voi!

TEME DE DISCUȚIE

1. Ce se întâmplă în Sudan?
2. Care sunt grupurile combatante și din ce motiv se luptă ele?
3. Este vorba de un război civil, un conflict etnic sau un genocid? Sunt aceste etichete semnificative?
4. Care drepturi ale omului sunt amenințate?
5. Ce măsuri a luat comunitatea internațională pentru pune capăt conflictului? Ce ar mai putea face?
6. Faceți un studiu asupra prezentării conflictului în emisiunile de știri din țară și din lume. Primește conflictul atenția meritată?
7. Conflictul din Darfur s-a extins către țările vecine, inclusiv Ciad și Republica Central Africană. Aflați de ce nu se va putea găsi o soluție națională a conflictului până nu se va găsi una regională.

Kailash Satyarthi

India

„Copii mici, de 6, 7 ani și mai mari sunt obligați să muncească paisprezece ore pe zi fără întrerupere și fără odihnă. Dacă plâng după părinți, sunt bătuti sever, câteodată spânzurați cu capul în jos de copaci și chiar arși cu țigara.“

Kailash Satyarthi, © 2000 Eddie Adams

KAILASH SATYARTHI este steaua care călăuzește India pe drumul abolirii robiei copiilor. În ultimii zece ani, a salvat de la muncă forțată peste 400 000 de oameni, inclusiv peste 65 000 de copii, o formă de sclavie prin care o familie disperată împrumută bani de la un creditor (o sumă echivalentă cu 35 de dolari) și e forțată să-și dea copilul ca gaj până când returnează împrumutul. De multe ori, banii nu pot fi returnați, iar copilul e vândut și revândut la diferiți stăpâni. Muncitorii robi lucrează în minele de diamante, în prelucrarea pietrei, manufactură și alte industrii. Li găsim în industria covoarelor, unde lucrează pentru Statele Unite și alte piețe. Satyarthi salvează copii și femei de la sclavie din fabricile deja pline la refuz, murdare și izolate, unde condițiile sunt deplorabile, iar programul de lucru, inuman, unde nu există protecție, ci numai tortură și violență sexuală. Satyarthi a ieșit pe cauțiune din închisoare, unde a ajuns pe baza mărturiei mincinoase a unei companii exportatoare de covoare, nemulțumită de apariția lui într-o emisiune de televiziune din Europa. Permanentele amenințări cu moartea sunt luate în serios — doi dintre colegii lui Satyarthi au fost uciși. Satyarthi conduce Coaliția Sud-Asiatică pentru Robia Copiilor, al cărei cofondator este din 1989. Sub conducerea sa, CSARC organizează campanii de informare a populației, de apărare, de sprijin, acțiuni legale, de intervenție directă în eliberarea copiilor și a femeilor aflate în robie sau sclavie. CSARC atrage instituții naționale și internaționale, organizații neguvernamentale, fabricanți și importatori, cu ajutorul cărora încearcă să oprească exploatarea muncii ilegale. Satyarthi a organizat și condus două marșuri importante în India pentru a aduce la cunoștința oamenilor detalii legate de sclavia copiilor, iar în 1998 a organizat peste zece mii de ONG-uri din întreaga lume pentru a participa la Marșul Mondial împotriva Sclaviei Copiilor. Încă mai sunt multe de făcut. Există între șase și zece milioane de copii aflați în robie numai în India. Sunt 250 de milioane de copii sclavi în lume, inclusiv 246 000 de copii care muncesc în agricultură și în întreprinderi mici cu program prelungit din Statele Unite. Activitatea lui Satyarthi abia a început.

Munca forțată este o formă modernă de sclavie, în care oamenii obișnuiți își pierd dreptul de mișcare, libertatea de alegere. Sunt obligați să muncească multe ore cu foarte puțină odihnă. Peste cinci milioane de copii se nasc într-o astfel de sclavie. Părinții sau bunicii lor au împrumutat sume minore de la un moșier și, ca urmare, generații la rând trebuie să lucreze pentru acest stăpân. Sunt prizonieri — li se interzice să plece. Alte cinci milioane de copii sunt trimiși să muncească atunci când părinții lor primesc o sumă mică în avans, care e folosită pentru a justifica ani îndelungați de chin.

Condițiile robiei sunt absolut inumane. Copii mici de 6, 7 ani și mai mari sunt obligați să muncească paisprezece ore pe zi fără întrerupere și fără odihnă. Dacă plâng după părinți, sunt bătuti sever, câteodată spânzurați cu capul în jos de copaci și chiar arși cu țigara. Sunt prost hrăniți, pentru că angajatorii consideră că, dacă sunt hrăniți cum trebuie, atunci îi ia somnul și încetinesc ritmul. De multe ori, nici nu li se permite să vorbească între ei sau să râdă, pentru că devin ineficienți. E cu adevărat o sclavie de tip medieval.

Credem că nicio altă formă de încălcare a drepturilor omului nu poate fi mai rea decât aceasta. Este cea mai rușinoasă înfrângere a legislației indiene, a Constituției țării și a Cartei Națiunilor Unite. Cea mai eficientă armă în acest caz este să educăm masele și să provocăm îngrijorare și înțelegere, pentru a lupta împotriva acestei racile sociale. În plus, încercăm să identificăm zonele în care sclavia copiilor se practică în mod obișnuit. Organizăm raiduri secrete pentru a-i elibera pe acești copii și a-i înapoia familiilor lor. Încercăm să urmărim educația și reabilitarea lor, pas vital în acest proces. Facem lobby în diferite sectoare ale societății, printre parlamentari, grupuri religioase, sindicate pe domenii și printre alții despre care credem că pot schimba această situație. Avem aproape o sută de asociați, angajați full-time sau cu jumătate de normă. Dar am format și o rețea de peste 470 de organizații neguvernamentale în India și în alte țări din sudul Asiei.

Pentru noi, a lucra cu copiii aflați în sclavie nu e un lucru ușor. De multe ori, implică angrenarea în situații foarte traumatizante. Acești copii s-au aflat în robie de când se știu. Pentru ei, libertatea e

DESPRE SUBIECT:

DREPTURILE COPIILOR ȘI MUNCA ACESTORA

Ca ființe umane, copiii beneficiază de toate drepturile garantate de Declarația Universală a Drepturilor Omului și de diferitele tratate care i-au urmat. Dar copiii au nevoie de protecție specială și de îngrijire. Ei trebuie să poată depinde de o lume adultă care să aibă grijă de ei, să le apere drepturile și să îi ajute să se dezvolte și să își realizeze potențialul. Munca prestată de copii este o încălcare a drepturilor copilului. Milioane de copii din întreaga lume sunt exploatați sau puși în pericol la locul de muncă.

Campania Free The Children definește munca unui copil drept munca depusă de către copii sub vârsta de 15 ani (14 ani, în unele țări în curs de dezvoltare), ce limitează sau dăunează dezvoltării lor fizice, emoționale, intelectuale, sociale sau spirituale. Cei mai mulți oameni sunt de acord cu faptul că, atunci când vorbim despre copiii forțați să muncească, este vorba de munci considerate inadmisibile sau dăunătoare pentru copii, munci care le neagă dreptul la o dezvoltare deplină, dreptul de a se juca sau de a merge la școală.

SURSE DE INFORMAȚII:

KAILASH SATYARTHI

The Global March Against Child Labor

International Secretariat

L-72, 11th Floor, Kalkaji

New Delhi 110 019, India

Telefon: +91-11-4132-9025

Fax: +91-11-4053-2072

www.globalmarch.org

info@globalmarch.org

ANTI-SLAVERY INTERNATIONAL — PAGINA CHILD LABOR

www.antislavery.org/homepage/antislavery/childlabour.htm

Anti-Slavery International, înființată în 1839, este cea mai veche organizație internațională a drepturilor omului. Include surse bibliografice numeroase privitoare la problema muncii copiilor.

CASA ALIANZA

www.casa-alianza.org Furnizează știri legate de drepturile copiilor din America Latină. Oferă baze de date cu informații bibliografice.

STOP CHILD LABOR

www.stopchildlabor.org Rețea națională pentru schimbul de informații pe tema muncii copiilor.

CHILD RIGHTS INFORMATION NETWORK (CRIN)

<http://www.europeanchildrensnetwork.org/organisations/viewOrg.asp>

Organizație cu sediul în Elveția ce face eforturi pentru a îmbunătăți viața copiilor prin schimbul de informații cu privire la drepturile copilului și la Convenția ONU privind Drepturile Copilului. Site este în limbile engleză, franceză, spaniolă și arabă.

DREPTURILE COPILULUI ÎN ROMÂNIA

<http://www.childrights.ro/> Scopul acestui site este de a conștientiza familiile, grupuri profesionale și mass-media în legătură cu drepturile prevăzute de lege pentru protecția copiilor. Site în limbile engleză și română.

CHILD WATCH INTERNATIONAL

<http://www.childwatch.uio.no/> Cu sediul în Norvegia, Child Watch International Research Network este o rețea globală de instituții care colaborează în domeniul cercetării vieții copilului cu scopul de a promova drepturile copiilor și îmbunătățirea situației copiilor din întreaga lume. Site în limba engleză.

ECLT FOUNDATION

www.eclt.org ECLT s-a dedicat stopării exploatarei prin muncă a copiilor în industria tutunului.

FREE THE CHILDREN

www.freethechildren.com Organizație internațională condusă de copii și adolescenți, care le oferă tinerilor posibilitatea de a vorbi despre problemele legate de drepturile copiilor.

LABORS OF LOVE

www.childlabor.org Site de știri ce postează liste detaliate conținând știri, titluri de cărți, cu link-uri, dacă există disponibile, și cu informații cu privire la ceea ce elevii și profesorii fac sau au făcut pentru a studia problema muncii copiilor.

CONVENȚIA DREPTURILOR COPILULUI

www.unhcr.ch/html/menu3/b/k2crc.htm Tratat ONU adoptat de Adunarea Generală la 20 noiembrie 1989 și intrat în vigoare la 2 septembrie 1990. Include link-ul către „situația ratificării acestei convenții și a altora”.

Iqbal Masih and the Crusaders Against Child Slavery

Susan Kuklin, Henry Holt Company, Inc., New York, 1998

Un apel la acțiune și o mărturie despre sclavia copiilor și lupta împotriva acesteia.

KIDS RIGHTS

kidsrights.org

PO Box 283-60/ AC 6011 1000 AE Amsterdam, Netherlands

info@kidsrights.nl

Oferă sprijin copiilor vulnerabili din lumea întreagă. Acordă Premiul Children' Peace copiilor cu merite extraordinare ce activează în domeniul drepturilor omului.

un lucru neobișnuit. Nu știi ce înseamnă să fii „liber“. Pentru noi, provocarea constă în a le înapoia copilăria pierdută. Nu e atât de simplu precum pare — trebuie să depunem multe eforturi pentru asta. De exemplu, unul dintre copiii pe care i-am eliberat este un băiat de 14 ani, Nageshwar, care fusese însemnat cu un fier înroșit în foc. Ca o coincidență, un oficial al Centrului RFK pentru Drepturile Omului se afla în India și a dat peste acest băiat din New Delhi. Trauma suferită îl făcuse pe Nageshwar să-și piardă abilitatea de a vorbi. Nu a fost nici măcar în stare să-și explice situația. Abia mai târziu, cu ajutorul altor copii, am aflat ce i se întâmplase. Trebuie să lucrăm din greu ca să ajungem la acești copii.

După cum știți deja, marșurile și demonstrațiile sunt o parte integrantă din tradiția indiană. Mahatma Gandhi a mărșăluit de numeroase ori pentru a-i educa pe oameni (și pentru a învăța și el din asta!). Având în vedere impactul lor puternic, în special atunci când se pune problema mobilizării maselor, marșurile au ocupat întotdeauna un loc public important în strategia noastră de ansamblu pentru combaterea sclaviei copiilor. Organizarea unui marș nu înseamnă că încercăm să impunem ceva. Demonstrațiile noastre cuprind între 200 și 250 de participanți, jumătate dintre ei fiind copii, unii eliberați din muncă forțată sau sclavie. Ei sunt exemple vii pentru cei care au mare nevoie de educație și exprimă impactul negativ al sistemului de robie și pe cel pozitiv al eliberării lor. Alți participanți la marș fac parte din organizații pentru drepturile omului, sindicate sau organizații sociale care ni se alătură din spirit de solidaritate. Ne deplasăm în diferite sate în fiecare zi și organizăm întâlniri publice, spectacole de teatru, activități culturale și conferințe de presă pentru a le transmite oamenilor mesajul nostru.

În ciuda acestui fapt, eu nu sunt în favoarea unui boicot general sau pentru interzicerea exportului de covoare indiene. În schimb, am sugerat să se cumpere numai covoare la a căror fabricare nu s-a folosit

munca forțată a copiilor. Educarea consumatorilor e obligatorie pentru ca ei să ceară astfel de covoare. Credem că dacă mai mulți consumatori pun astfel problema, și mai mulți angajatori vor fi nevoiți să-i elibereze pe copii și să-i înlocuiască cu adulți. E foarte trist că, în ultimii ani, în India, Pakistan, Nepal, numărul copiilor aflați în sclavie a crescut aproape la fel de mult ca și exporturile. De exemplu, în prezent, în India există peste 300 000 de copii în industria covoarelor, care înregistrează o cifră de afaceri la exportul practicat cu Statele Unite de 600 de milioane de dolari pe an. Cu zece, cincisprezece ani în urmă, numărul copiilor se situa între 75 000 și 100 000, și atunci cifra exporturilor pentru Statele Unite nu se ridica decât la 100 de milioane de dolari. Relația directă între aceste cifre e evidentă. Acest fapt ne-a determinat să lansăm o campanie care vizează cumpărătorii din străinătate. Sănătatea și mediul au fost întotdeauna motivele principale de îngrijorare pentru consumatorii din Occident — Germania, Statele Unite. Dar problema copiilor nu a fost niciodată adusă la cunoștința consumatorilor. Oamenii se gândeau la mediu și la drepturile animalelor, dar niciodată nu s-au gândit la copii. Dar în ultimii doi ani sunt mândru de faptul că problema sclaviei copiilor a început să fie cunoscută și a devenit una dintre cele mai importante campanii din lume. Ceva ce a început prin conștientizare și informare s-a concretizat în soluții pentru o rezolvare a situației.

Am recomandat crearea unui organism internațional credibil, independent și profesionist, care să inspecteze, să monitorizeze și să certifice în cele din urmă covoarele și alte produse fabricate fără munca forțată a copiilor. Am înființat Fundația Rugmark, ca organism independent, care colaborează cu organizații precum UNICEF. Ei trimit inspecții pe teren și dau tuturilor covoarelor un număr de catalog merit să înregistreze toate detaliile legate de producerea lor. Etichetele sunt țesute pe spatele covoarelor și nimeni nu le poate desprinde sau înlocui. Acesta este un pas important făcut pentru eradicarea exploatarea.

Din *Spune adevărul puterii* (Curtea Veche Publishing, 2009)

Erou local: THANDIWE CHAMA

E timpul să vă prezentăm o tânără curajoasă și inteligentă din Lusaka, Zambia: Thandiwe Chama. Trăiește într-unul dintre cele mai sărace cartiere ale capitalei. În ciuda tuturor dificultăților, are note bune la școală și chiar reușește ca zilnic să aibă un impact în această lume.

Thandiwe crede că educația este cheia viitorului oricărui copil, și de mic copil a fost activă în îmbunătățirea oportunităților educaționale pentru copii săraci și vulnerabili ca ea. Când avea doar 8 ani, școala sa a fost închisă pentru că nu mai erau profesori. Ea a refuzat să accepte acest lucru și a preluat inițiativa căutării unei alte școli, cerându-și dreptul la educație și antrenând cu ea alți elevi în această acțiune. Ca urmare, au fost acceptați într-o nouă școală. A fost prima dată când a simțit că merită să lupte pentru drepturile tale. Încurajată de această realizare, a fost motivată să continue.

În 2007, a primit Premiul Internațional Children's Peace, pentru devotamentul și lupta pentru drepturile copiilor din țara ei. Câștigarea acestui premiu i-a permis lui Thandiwe să devină și mai activă în acest domeniu. Prin intermediul unor canale media precum BBC și MTV, a avut posibilitatea să ajungă la milioane de adulți și copii. S-a adresat de asemenea țării sale, în urma unei invitații a guvernului zambian, a fost invitată la numeroase conferințe și s-a adresat summitului Premiului Nobel pentru Pace.

„E important să îți faci vocea auzită. În acest fel ne-am asigurat, de exemplu, că toți elevii au acces la săli de clasă cu acoperiș, ceea ce e important în climatul nostru. Cred că toți copiii ar trebui să meargă la școală, fiindcă asta le va permite să se întrețină singuri și să aibă un viitor.“

IMPLICAȚI-VĂ!

TEME DE DISCUȚIE ȘI ACTIVITĂȚI

Convenția privind Drepturile Copilului a fost adoptată în 1989 de către Adunarea Generală a ONU ca un tratat special, destinat pentru a proteja drepturile copiilor. Până la 1 aprilie 1996, 187 de țări ratificaseră convenția.

Activitate: ce puteți face pentru a promova drepturile copilului?

La nivel personal

- Informați-vă despre Declarația Universală a Drepturilor Omului și despre Convenția privind Drepturile Copilului.
- Citiți ziarele și studiați relatările privind copiii forțați să muncească.

La nivel local

- Informați-vă ce servicii de sprijin pentru copii și tineri sunt în zona voastră.
- Redactați scrisori către editorul ziarului local pentru a vă exprima ideile cu privire la drepturile copiilor.
- Faceți lobby pe lângă oficialii locali pentru oferirea de servicii mai bune pentru copiii și familiile din zona dumneavoastră.

La nivel național

- Aflați dacă România a semnat/ratificat Convenția cu privire la drepturile copilului.
- Aflați care sunt agențiile guvernamentale responsabile pentru punerea în aplicare a Convenției.
- Contactați UNICEF sau organizația Free the Children și aflați cum puteți participa la promovarea și protejarea drepturilor copiilor.
- Faceți din Convenție o chestiune politică actuală. Întrebați-i pe cei care candidează pentru funcții politice ce intenționează să facă pentru a asigura punerea în acord cu prevederile Convenției.

La nivel global

- Informați-vă despre alte regiuni geografice și țări în care drepturile copiilor sunt încălcate.
- Alăturați-vă unei organizații internaționale în domeniul drepturilor omului; organizați campanii și strângeri de fonduri.
- Folosiți-vă calitatea de consumator pentru a vă exprima opiniile și evitați să cumpărați produse de la companii care utilizează munca forțată a copiilor. Adresați-le o scrisoare companiilor, prin care să le întrebați ce fac pentru a se asigura că produsele lor nu sunt realizate prin folosirea muncii copiilor. Munca acestora este adesea folosită în următoarele industrii: echipamente dentare, mingi de fotbal, bijuterii, artificii, îmbrăcăminte și agricultură.
- Faceți lobby pe lângă reprezentanții voștri în organizațiile internaționale, pentru a atrage atenția asupra încălcării drepturilor copiilor. Acordați-le sprijin în schimbul ajutorului dat de ei pentru susținerea inițiativelor pentru drepturile copiilor.

10 sfaturi pentru a acționa

1. Alegeți o problemă. Nu este greu să o găsiți, însă este dificil să rămâneți axați pe aceasta. Încercați să scrieți o definiție a problemei de care doriți să vă ocupați. Ocupați-vă de fiecare problemă pe rând.
2. Cercetați problema. Faceți un sondaj de opinie pentru a vă informa despre problemă și ce gândesc oamenii despre ea. Sunați-i pe funcționari pentru a cere informații. Redactați scrisori. Citiți ziare, reviste, precum și rapoarte privitoare la acest subiect.
3. Căutați împreună soluții posibile și alegeți una. Luați în calcul orice soluție, oricât de neobișnuită ar fi. Apoi alegeți una sau două soluții care par să aibă cele mari șanse de reușită.
4. Organizați grupuri de sprijin. Găsiți cât mai mulți oameni posibil care sunt preocupați de problemă și sunt de acord cu soluția voastră. Faceți un sondaj în comunitatea voastră. Întrebați-i pe profesori, funcționari, activiștii comunitari și tineri. Cu cât aveți mai multe persoane în echipa voastră, cu atât mai mare putere veți avea pentru a schimba lucrurile.
5. Identificați opoziția. Aflați cine sunt oamenii și organizațiile care se opun soluției voastre. E posibil ca ei să nu fie „răi”, ci doar oameni cu opinii diferite. Gândiți-vă să vă întâlniți cu adversarii voștri — ați putea reuși să ajungeți la un compromis. Cel puțin, vă veți înțelege reciproc punctele de vedere. În orice caz, să fiți întotdeauna politicoși și respectuoși față de opiniile altora.
6. Promovați-vă. Vorbiți-le cât mai multor oameni posibil despre problema pe care încercați să o rezolvați și despre soluția propusă. Ziarele, radiourile și televiziunile sunt de obicei interesate de acțiunile tinerilor și pot oferi gratuit spațiu pentru proiectele care merită. Redactați o scrisoare către editor. Cu cât mai mulți oameni vor ști ceea ce faceți, cu atât mai mulți vor dori să vă sprijine.
7. Strângeți bani. Acest lucru nu este esențial, dar de multe ori puteți fi mai eficienți dacă aveți bani de cheltuit pentru punerea în aplicare a soluției.
8. Duceți-vă soluția până la capăt. Faceți o listă cu toți pașii de urmat și, odată ce v-ați pregătit, acționați!
9. Evaluați. Planul vostru funcționează? De unde știți asta? Încercați să definiți indicatori pe baza cărora să puteți măsura progresul. Sunt unele eforturi eficiente și altele nu? Ați încercat totul? Gândiți în mod creativ pentru a găsi soluția problemei.
10. Nu renunțați. Rezolvarea problemei înseamnă eliminarea tuturor lucrurilor care nu funcționează, până când veți găsi ceva care merge. Nu le dați multă atenție oamenilor care încearcă să vă spună că problema nu poate fi rezolvată. Mergeți mai departe!

Sursa: Adaptare după Amnesty International și Barbara A.Lewis, *The Kids Guide to Social Action*, Free Spirit Press, Minneapolis, 1991

Fauziya Kassindja

Togo / Statele Unite

„La început, nu am vrut să dau interviul pentru *New York Times*... Dacă douăzeci de membri ai Congresului nu reușiseră să mă scoată de la închisoare, cum ar fi putut să mă ajute un interviu? Dar, în cele din urmă, am decis să vorbesc și, spre surprinderea mea, povestea a apărut pe prima pagină... Îmi spuneau că presa e foarte puternică în această țară. Mai puternică decât Congresul!”

FAUZIYA KASSINDJA a scăpat ca prin urechile acului de mutilarea organelor genitale, fugind din satul său îndepărtat din Togo, la adăpostul nopții, și ajungând în Statele Unite, unde, în decembrie 1994, a cerut azil politic. În loc să primească această orfană de 17 ani cu înțelegere și omenie, autoritățile americane au dezbrăcat-o în pielea goală, i-au pus cătușe, au azvârlit-o în închisoare și au făcut-o să treacă prin coșmarul kafkian al sistemului de imigrare al Statelor Unite. După insistențele unui student la drept și apariția pe prima pagină a ziarului *New York Times*, Kassindja a devenit prima persoană care a primit azil politic în Statele Unite pe baza unei amenințări de mutilare genitală. Aproape 130 de milioane de femei din întreaga lume, majoritatea provenind din douăzeci și șase de națiuni africane, au fost supuse mutilării genitale, iar două milioane se confruntă anual cu această amenințare. Procedura presupune tăierea clitorisului. Nu se folosește anestezia. Câteodată, sunt extirpate și alte părți ale organelor genitale, iar orificiul vaginal este în mod obișnuit cusut, aproape complet închis. Infecții, cicatrice, infertilitate, durere infernală la contactul sexual, probleme la naștere și dureri de nesuportat sunt cele mai comune efecte secundare. Multe femei mor ca urmare a acestei proceduri care se face fie cu lame, fie cu pietre ascuțite, cuțite și câteodată bisturie. În ciuda traumei suferite, Kassindja vorbește deschis despre aceste practici și despre dificultățile de care s-a lovit în cadrul sistemului de imigrare al Statelor Unite.

Fauziya Kassindja, © 2000 Eddie Adams

Am patru surori și doi frați; eram al șaselea copil, ultima fată. Eram neascultătoare și foarte apropiată de tatăl meu, care îmi era cel mai bun prieten. Noi, fetele, eram încurajate să facem ce vrem cu viețile noastre. Părinții nu decideau pentru noi. Întotdeauna spuneau: „E decizia ta. Dacă e una pozitivă, noi o să te ajutăm să devină realitate. Dacă e negativă, o să te sfătuim să renunți, dar dacă tu crezi că asta vrei, mergi înainte. Mai târziu, poți da vina doar pe tine. Nu poți să spui că te-au forțat părinții.” Tata ne-a trimis pe toți la școală, să învățăm engleza și să-l ajutăm în afacerile lui. Acest lucru era foarte neobișnuit pentru fetele din Togo.

Pe când aveam 16 ani, tata a murit și totul s-a schimbat. Unchiul și mătușa, frații tatei, au urât-o pe mama de la început, pentru că era din Benin și ei considerau că nu era potrivită pentru tata — nu făcea parte din tribul lor. Au încercat să-l forțeze pe tata să divorțeze de ea, dar el nu i-a ascultat. Spuneau că mama era cea care insistase să ne trimită la școală. Considerau că ea îi otrăvise mintea tatălui meu.

După moartea tatei, mătușa s-a mutat la noi. Ne-a spus că mama a decis să meargă să locuiască cu familia ei în Benin, ceea ce era neadevărat. Ea și unchiul meu au făcut-o pe mama să plece, iar mătușa mi-a devenit tutore. M-au lăsat să merg la școală până la sfârșitul anului. Când am împlinit 17 ani, mi s-a spus că nu voi mai merge la școală, că nu era cazul să irosesc bani și timp, mai ales că toate surorile mele au fost la școală și au sfârșit prin a se mărita.

DESPRE SUBIECT:

MUTILAREA GENITALĂ A FEMEII ȘI IMIGRAREA

În 1977, Organizația Internațională a Sănătății a definit mutilarea genitală a femeii (MGF) drept suma procedurilor care implică îndepărtarea totală sau parțială a organului genital feminin extern sau alte răniri ale acestuia, fie că este vorba de motive culturale, fie non-terapeutice. MGF s-a practicat timp de mii de ani în aproape treizeci de țări din Africa și Orientul Mijlociu. Se mai practică și în unele părți din Asia, însă într-o măsură mai mică. Consecințele devastatoare includ cicatrice, durere, infecții și alte probleme în viața cotidiană a femeii. Pentru părinți, motivele de aderare la această practică merg de la teama pentru onoarea fiicei lor și posibilitățile de a se căsători ale acesteia până la dorința de a se supune normelor comunității. MGF este ilegală în cele mai multe țări vestice și în prezent în multe țări africane, deși câteodată legile nu sunt aplicate și MGF se mai practică.

Sursa: Națiunile Unite

SURSE DE INFORMAȚII:

DESPRE MGF

FEMALE GENITAL MUTILATION EDUCATION AND NETWORKING

www.fgmnetwork.org Include informații generale, rapoarte de țară, link-uri.

TOSTAN

www.tostan.org Oferă programe educaționale dedicate interzicerii MGF. Fondată de UNICEF.

Do They Hear You When You Cry?

Fauziya Kassindja, Delacorte Press, New York, 1998

Despre cazul Kassindjei și despre cum a creat acesta un precedent legal în Statele Unite, în cazurile de azil politic.

Possessing the Secret of Joy

Alice Walker, Harcourt Brace Javanovich, New York, 1992

Povestea unei femei africane care este supusă MGF și își petrece tot restul vieții încercând să înțeleagă semnificația acesteia și trăind consecințele sale.

Moolaade

Un film regizat de Ousmane Sembene. Într-un mic sat din Senegal, Collé Ardo refuză să-și lase unica fiică să sufere excizia. Patru tinere, care află despre actul ei de curaj, vin și îi cer adăpost. În sat, susținătorii tradiției și cei ai modernității se înfruntă. Filmul a fost premiat cu „Un certain regard“ la Cannes, în 2004.

Amel Center For Treatment and Rehabilitation of Victims of Torture

5th Floor, 4th Tour, Kwaiti Bldg., Nile Avenue, Khartoum, Sudan
amelcenter@hotmail.com

Dr. Mohammed Ahmed Abdallah este medic și directorul pentru tratamente medicale al Centrului Amel pentru Tratatamentul și Reabilitarea Victimelor Torturii cu sediul în Darfur, ce oferă servicii și susținere supraviețuitorilor torturii și violențelor sociale, adunând dovezi despre violențe și despre încălcările drepturilor omului. Este de asemenea un respectat lider al comunității sale, negociator de pace și apărător al drepturilor omului. Dr. Ahmed și Centrul Amel, principala organizație locală din domeniul drepturilor omului în Darfur, înfruntă adversitatea pentru a-i proteja pe supraviețuitorii torturii și activează pentru o pace durabilă în Darfur. Centrul Amel operează ca o entitate independentă, oferind sprijin medical și legal supraviețuitorilor încălcărilor drepturilor omului, torturii și violului.

UNHCR (ÎNALTUL COMISARIAT ONU PENTRU REFUGIAȚI)

www.unhcr.org Principalul organism al ONU ce susține eforturile organizației în domeniul drepturilor omului; are sediul la Geneva, Elveția.

DESPRE DREPTURILE IMIGRANȚILOR

TAHIRIH JUSTICE CENTER

www.tahirih.org Activează pentru a aduce dreptate în viața femeilor care se confruntă cu abuzurile asupra drepturilor omului, cu accent pe situația imigranților și a femeilor refugiate.

MELTING POT EUROPA

www.meltingpot.org Proiectul Melting Pot se ocupă de probleme legate de legislația din domeniul imigrării și se vrea a fi un instrument pentru promovarea și extinderea practicilor de acordare a cetățeniei, atât în sfera europeană, cât și la nivel global. Site în limbile română, engleză, franceză, spaniolă, italiană, albaneză, sârbă și arabă.

MIGRATION POLICY GROUP

www.migpolgroup.com Cu sediul la Bruxelles, MPG se ocupă de dezvoltarea politicii privind imigrația și discriminarea, având drept scop generarea unor răspunsuri eficiente și inovatoare vizavi de provocările și oportunitățile imigrației și diversității umane.

INTERNATIONAL RESCUE COMMISSION

www.theirc.org O organizație nonprofit, independentă, pe bază de voluntariat, care oferă protecție, ajutor și servicii de relocare pentru refugiați și victimele opresiunii sau ale unui conflict violent.

Calamities of Exile: Three Nonfiction Novellas

Lawrence Weschler, University of Chicago Press, Chicago, 1998

Weschler narează istoriile unor expatriați care nu reușesc să se întoarcă pe pământurile natale din motive politice, ca în cazul lui Kanan Makiya, un autor care l-a criticat pe Saddam Hussein.

CENTER FOR GENDER AND REFUGEE STUDIES

<http://cgrs.uchastings.edu/> Centrul pentru Studii de Gen și Refugiați din cadrul Facultății de Drept Hastings, San Francisco, SUA, luptă, în cadrul sistemului legislativ, pentru a proteja drepturile fundamentale ale femeilor și fetelor refugiate. Karen Musalo, directoarea centrului, le apără pe femeile care caută protecție pentru a scăpa de practica brutală a mutilării genitale feminine și de alte forme ale persecuției de gen.

THE UNITED NATIONS POPULATION FUND

<http://www.unfpa.org/gender/practices1.htm> Site-ul explică motivele și istoria mutilării genitale feminine și prezintă modalități prin care se poate lua atitudine împotriva practicilor care rănesc femeile. Site în limbile engleză, spaniolă și franceză.

STOP MUTILATION

<http://www.stop-mutilation.org/> Stop Mutilation este o organizație germană dedicată stopării mutilării genitale a femeilor din Africa și Europa. Site în limbile germană și engleză.

Îl pierdusem pe tata, pe mama, și acum și școala. Mă gândeam: „O, Doamne, ce se va mai întâmpla cu mine?”

La scurt timp, un domn a început să vină pe la noi. Credeam că mătușa voia să se recăsătorească, și de fiecare dată când pleca, îi spuneam: „Cred că e un tip extraordinar.” Ea continua să-l laude, cât era de bogat, de faimos, de drăguț. Credeam că era îndrăgostită. Nu știam că ea spunea lucrurile astea ca să mă facă pe mine interesată. Nu mi-a spus că voia să mă mărit cu el până când nu a precizat: „I-am spus că nu te mai întorci la școală.” Eram surprinsă: „De ce trebuia să-i spui că nu mă mai întorc la școală?” Și atunci mi-a răspuns: „Îți amintești ce mi-ai spus, că e un tip drăguț? Vrea să se însoare cu tine.”

Credeam că glumește. Mi-a spus că avea 45 de ani. Am repetat: „Patruzeci și cinci!!!” Și ea a continuat: „Nu-ți face griji. Are trei neveste și ele vor avea grijă de tine.” Am replicat: „Nu vreau să fac așa ceva.” După această discuție, am fost tot timpul la cuțite. Așa că într-o zi mi-a spus: „Știi că nu-l iubești acum, dar după ce ți se face *kakiya* [mutilarea genitală], o să înveți să-l iubești.”

După ce m-am trezit, m-a chemat în camera ei și am văzut multe haine frumoase întinse pe pat — rochii, bijuterii, pantofi. „Toate astea sunt de la soțul tău. Te vrea azi. Așa că mâine va fi ziua pentru *kakiya*.” Eu am răspuns: „Cum, mă mărit astăzi?” Nu știam ce să fac. Căsătoria a avut loc, iar când mi-au dat certificatul de căsătorie să-l semnez, am refuzat. Au venit frații și surorile mele mai mari și am discutat despre asta. S-au scuzat pentru că nu făcuseră nimic ca să prevină aceste lucruri. Sora mea cea mare era foarte supărată. Mi-a spus să nu plâng — totul va fi bine și nimeni nu-mi va face *kakiya*. Dar nu am crezut-o, pentru că nu putea face nimic. Eram acum soția cuiva. Mi-a spus: „Nu-ți face griji. Amaray și cu mine te vom deghiza.” Amaray o strigam noi pe mama, cuvântul înseamnă „strălucitor”.

M-a sfătuit să nu semnez certificatul de căsătorie și să nu-mi fac griji. Totul va fi bine. S-a întors la miezul nopții și am plecat cu ea de acasă, trecând apoi granița cu Ghana. Următorul avion disponibil mergea spre Germania. Sora mea mi-a dat trei mii de dolari, toți banii pe care îi avea. Din Germania, am urcat în avion cu destinația Statele Unite, cumpărând un pașaport. Când ofițerul de la imigrări din Newark, o femeie, m-a întrebat: „Ai vreun ban?”, i-am arătat puținii bani care îmi rămăseseră și i-am zis că voiam azil. Mi-a spus să mă așez pe un scaun, că se va ocupa imediat de mine. Așa că m-am așezat și am așteptat până a verificat pe toată lumea din avion și a venit la mine. M-a întrebat: „Spune-mi ce vrei de la Statele Unite?” I-am răspuns că voiam azil. Mi-a zis că trebuia să-i relatez problema. Așa că i-am mărturisit totul, mă rog, nu chiar totul, pentru că era jenant. Cum ar fi putut să mă înțeleagă? Nici nu știam cuvintele ca să-i explic în engleză. I-am spus că tata murise, mama dispăruse, mătușa voia să mă mărit cu un bărbat pe care nu-l doream și că voiam să mă reîntorc la școală. Asta a fost tot ce i-am spus — nu am menționat *kakiya*, pentru că nu credeam că va înțelege și poate că m-ar fi crezut nebună. Mi-a spus că primirea azilului depindea de judecător, așa că trebuia să merg la închisoare și apoi să mă întâlnesc cu un consilier din țara mea, după care puteam să mă întorc acasă, la familie.

Am început să plâng și să țip spunându-i că aveam doar 17 ani și că nu făcusem nimic rău și că nu voiam să merg la închisoare. Atunci a chemat poliția. Superiorul ei a spus că, dacă nu voiam să rămân, trebuia să mă întorc în Togo sau în Germania. Nu știam pe nimeni în Germania, iar Togo era ultimul loc în care îmi doream să ajung. Mi-au luat amprente. O femeie în uniformă m-a chemat la ea în birou, unde mi-a cerut să mă dezbrac. Am rugat-o: „Vă rog, sunt la ciclu, pot să-mi țin chiloții pe mine?” Și mi-a cerut să-i scot. A fost cel mai umilitor moment din viața mea. I-am scos și-mi doream să intru în pământ. Mi-a dat înapoi pantalonii și puloverul și apoi mi-a

Erou local:

LAYLI MILLER BASHIR

Pe când era doar o studentă la Facultatea de Drept, Layli Miller Bashir a susținut în fața unui judecător de imigrare cazul și a asistat la recursul Fauziyei Kassindja. Acest caz a fost primul în care Consiliul de Apel al Imigrării (cel mai înalt for al tribunalului pentru imigrări) a recunoscut mutilarea genitală feminină ca motiv pentru acordarea azilului. Cazul a stabilit, la nivel național, un precedent juridic și a făcut istorie.

Layli este avocată la firma de avocatură Arnold & Porter din Washington, D.C., și este fondatoarea Centrului de Justiție Tahirih, o organizație nonprofit ce le acordă asistență femeilor cărora li s-au încălcat drepturile umane, prin intermediul ajutorului legal și al serviciilor sociale. Centrul de Justiție Tahirih acordă asistență legală gratuită și alte tipuri de asistență femeilor precum Kassindja, care au fugit de persecuțiile sexuale din țările natale. Clienții centrului includ femei care au avut de înfruntat mutilarea genitală, violurile, violența domestică sau căsătoria forțată.

Fauziya Kassindja și Layli Miller Bashir, copyright © 1998 John Earle

pus cătușele. M-am simțit ca acei criminali pe care-i vezi în filme. Am început să plâng și am implorat: „Vă rog, nu mă trimiteți la închisoare!” M-a ignorat și mi-a pus un lanț în jurul mijlocului. Nu puteam să merg prea repede cu lanțurile, dar mă împingea de la spate și spunea: „Hai! Hai!” Am fost trimisă la o închisoare din Elizabeth, New Jersey.

Aici a început cu adevărat coșmarul. Am fost dezbrăcată și controlată din nou și lăsată într-o cameră mare și rece, după care a venit un bărbat și s-a holbat la mine cum stăteam acolo dezbrăcată. Apoi am fost dusă la o altă închisoare, în Hackensack, unde am fost hărțuită sexual de o prizonieră. Cred că era drogată. M-au dus în zona de maximă securitate, împreună cu o altă prizonieră, care nu știu ce făcuse. Ea fuma, iar eu sufeream de astm. I-am spus medicului că nu puteam rămâne în camera aceea și mi-a răspuns: „Îmi pare rău, doamnă, dar nu vă pot ajuta.” Am început să tușesc și să scuipe sânge, dar nu mi s-au dat medicamente, din cauza statutului meu de imigrant.

Apoi a trebuit să mă duc la închisoarea districtului Lehigh, din Pennsylvania. Eram legată cu cătușe de o față din Tanzania. În timpul transferului de la o închisoare la alta, am fost legate cu lanțuri, ca niște criminali. Mai întâi, m-au trimis la un examen medical, unde au crezut că am tuberculoză. Și, ca urmare, am fost trimisă la izolare. M-au ținut în acea cameră timp de optsprezece zile și am slăbit cincisprezece kilograme. Înainte de a vorbi cu cineva, trebuia să-mi pun mai întâi o mască de protecție, ca aceea a doctorilor. Când aveam nevoie de ceva, trebuia să stau în colțul cel mai îndepărtat al camerei, cu fața la perete, și să strig gardianul. Ușa avea o deschizătură mică la mijloc, pe unde îmi dădeau mâncarea. Nu aveam voie să mă apropii de ușă. Mă tratau ca pe un animal. Aveam nevoie de săpun, de periută de dinți. Strigam, strigam mai tot timpul — dar nu venea nimeni.

La prima mea audiere, judecătorul a fost foarte nepoliticos și rău, cu mine și cu Layli. Layli Miller Bashir era studentă la American University Law Clinic și se ocupa de cazul meu. Layli m-a întrebat ceva, dar înainte ca eu să răspund, judecătorul a spus: „Nu e nevoie, curtea nu are nevoie să știe asta.” Și apoi mi-a pus el o întrebare și, înainte să pot spune ceva, a răspuns el în locul meu. Nu am putut vorbi deloc la tribunal. Nu credea că mama mea nu mă putea proteja de mutilarea genitală. Și nu credea că tata le apăraseră pe celelalte surori, dar nu și pe mine. Eram înspăimântată. A țipat mult și mi-a pronunțat greșit numele, atât pe al meu, cât și pe al țării mele, iar când l-am corectat s-a supărat foarte tare. Și apoi a mai spus ceva, iar eu am replicat: „Nu, nu am spus așa ceva.” A strigat: „Asta este pentru ultima oară când întrerupi curtea.” După cum mergea audierea, știam că nu-mi va acorda azil. Hotărâse acest lucru înainte ca eu să ajung în fața curții. Layli mi-a spus să nu-mi fac griji, că, indiferent ce s-ar întâmpla, ea va acționa pentru a se face dreptate. M-a implorat să nu mă întorc.

În închisoare, m-am întâlnit cu un reporter de la *New York Times*. La început, nu am vrut să dau interviul. Deja dădusem destule, dar niciunul nu mă ajutase să ies din închisoare. Așa că mi-am spus: „Ce rost are? Simt că-mi expun familia. Și, cine știe, poate voi fi trimisă înapoi în țara mea și asta mă poate afecta foarte grav.”

Trimiseseră procurorului districtual o listă cu membri ai Congresului care semnaseră o petiție pentru ca eu să fiu eliberată condiționat, dar fusese respinsă. Dacă douăzeci de membri ai Congresului nu reușiseră să mă scoată de la închisoare, cum ar fi putut să mă ajute un interviu?

Dar, în cele din urmă, am decis să vorbesc și, spre surprinderea mea, povestea a apărut pe prima pagină în *New York Times*. Era în data de unsprezece ale lunii și am ieșit pe douăzeci și patru. Îmi spuneau că presa e foarte puternică în această țară. Mai puternică decât Congresul? Era înspăimântător și nu puteam înțelege.

Totul se întâmplă cu un scop. Tot ce se întâmplă este predestinat. Așa că am ieșit pentru că Dumnezeu a făcut acest lucru posibil. La vremea aceea sufeream și nu vedeam astfel lucrurile. Mă gândeam: „De ce mi se întâmplă mie, și nu altcuiva?” Dar acum, când mă uit în urmă, știu că dacă nu aș fi trecut prin toate astea, cazul meu nu ar fi fost cunoscut astăzi de atâția oameni. Asta e lucrarea lui Dumnezeu. Și este într-adevăr de necrezut.

Din *Spune adevărul puterii* (Curtea Veche Publishing, 2009)

Baltasar Garzón

Spania

„Probleme mondiale par să fie doar cele pe care le urmărești la televizor, după care iei cina și te duci la culcare. Nu putem spune: «Mă interesează doar ce se întâmplă în țara mea, iar ce nu se întâmplă aici, ci în afara granițelor țării mele, nu mă afectează.»“

Judecătorul **BALTASAR GARZÓN** și-a construit o carieră ilustră abordând dușmani puternici și specializându-se în cazurile de corupție la nivel guvernamental, crimă organizată, teroriști, unități antiteroriste și șefi de carteluri. În 1973, Augusto Pinochet a condus o sângeroasă lovitură militară în Chile împotriva președintelui ales democratic, Salvador Allende. Cei șaptesprezece ani ai regimului de teroare condus de Pinochet s-au caracterizat prin violări ale drepturilor omului pe scară largă, inclusiv dispariții și execuții. În octombrie 1998, Garzón a făcut istorie atunci când l-a pus sub acuzare pe Pinochet în timp ce acesta se afla în Europa, într-o vizită la Londra. Garzón l-a urmărit în mod legal și cu multă îndrăzneală pe general, în ciuda presiunilor intense venite atât din interior, cât și din afară. Când, în cele din urmă, Pinochet a fost eliberat de Londra pe motive de sănătate, ca urmare a unei decizii a Secretarului de Stat din Marea Britanie, Jack Straw, campania lui Garzón pentru justiție a creat un precedent prin care șefii de stat puteau fi judecați pentru crime cum ar fi tortura și genocidul și a dovedit că nimeni nu este mai presus de lege și că imunitatea poziției nu se aplică și în cazul crimelor împotriva umanității. Alte țări au urmat în scurt timp exemplul lui Garzón și există în momentul de față cereri de extradare a lui Pinochet și din alte țări (Belgia, Franța, Elveția), în timp ce fostul dictator al Ciadului este acum deferit justiției în Senegal. Activitatea lui Garzón a dat speranță miilor de victime ale regimului Pinochet și ale brigăzilor militare (juntas) din Argentina (1976-1983), precum și tuturor celor care au suferit din cauza dictatorilor peste tot în lume. În primul rând, atunci când un guvern își persecută propriul popor, această trădare devine o problemă de interes mondial. Cu procesul lui Pinochet pe rol, judecătorul Garzón conduce anchete împotriva oficialilor din armata argentiniană, iar alții i-au urmat exemplul, punându-l sub acuzare pe fostul general Rios Montt din Guatemala. Datorită lor, lumea nu va mai fi niciodată la fel de sigură pentru dictatori.

Baltasar Garzón © 2000 Eddie Adams

Din îmbinarea responsabilității care mi-a fost predată la seminar, impusă de disciplină, cu cea pe care am deprins-o acasă, prin intermediul muncii independente, a rezultat o combinație minunată. Familia mea este catolică și a considerat că eram prea neastâmpărat ca să devin preot. Dar am fost încăpățânat și tot m-am dus la seminar, de la 11 până la 17 ani. Îmi doream să devin misionar și să mă ocup de dreptatea socială în beneficiul altor oameni, dar după un timp am realizat că nu puteam face față tuturor restricțiilor impuse de viața de preot. Așa că am optat pentru studierea dreptului. Cu toate că familia mea era o familie înstărită din clasa de mijloc și nu a trebuit să muncesc pentru a putea studia, am considerat că trebuia s-o fac pentru ca și surorile și frații mei să poată studia. Am lucrat în construcții, apoi la o benzinărie, am fost și chelner. Tatăl meu era diabetic și lucra și el tot la benzinărie. Eu lucram noaptea, pentru ca el să poată merge acasă — avusese deja o criză diabetică. Studiam noaptea pentru ca dimineața să mă pot duce la Facultatea de Drept, iar după-amiaza dormeam puțin. Bineînțeles că munca era și un mod de a mă întâlni cu prietena mea. (Prietena de atunci este și femeia cu care m-am însurat.) Nu dormeam prea mult. De fapt, nici acum nu dorm prea mult (trei ore pe zi), pentru a reuși să mă ocup de cât mai multe lucruri.

Pentru a deveni judecător în Spania, trebuie să studiezi cinci ani dreptul. Apoi dai un examen special, care cuprinde 438 de subiecte, după care urmează școala de judecător. Pe 1 decembrie 1980, când

DESPRE SUBIECT:

JURISDICȚIA UNIVERSALĂ, PACEA ȘI RECONCILIAREA

Începerea de către Baltasar Garzón a urmăririi penale a dictatorului chilian Augusto Pinochet a fost un caz de reper în aplicarea jurisdicției universale, o idee conform căreia anumite crime încalcă atât de grav valorile umanității încât toate națiunile au dreptul și responsabilitatea de a le urmări în justiție, indiferent de locul în care au loc sau de naționalitatea făptașului ori a victimei. Organizații precum Amnesty International au desfășurat campanii pentru a convinge guvernele din întreaga lume să adopte o legislație care să recunoască jurisdicția universală pentru cele mai atroce crime: genocid, crime de război, tortură, execuții fără procese și dispariții. Țări precum Statele Unite, Rusia și China și-au exprimat vehement opoziția față de principiul jurisdicției universale, argumentând că acesta încalcă suveranitatea țărilor. Totuși, apărătorii drepturilor omului sunt de părere că acesta este un instrument necesar protecției drepturilor omului și un mesaj pentru dictatorii din toată lumea conform căruia comunitatea internațională nu va închide ochii când vor comite crime împotriva propriilor popoare.

În 2009, Curtea Penală Internațională l-a acuzat pe Omar Hassan Al-Bashir, președintele Sudanului, de crime împotriva umanității pentru atrocitățile comise în Darfur, acesta fiind primul mandat emis vreodată împotriva unui șef de stat în funcție.

Comisiile pentru Adevăr și Reconciliere au încercat să mențină balanța între a-i face pe dictatori și pe alți criminali responsabili pentru încălcările drepturilor omului și a crea pentru țări condițiile necesare reconcilierii cu trecutul și pentru a merge mai departe. Chile, Africa de Sud, Salvador și alte țări au avut succes, într-o măsură diferită, în realizarea acestui lucru.

Surse: Global Policy Forum, Human Rights Watch și Amnesty International

SURSE DE INFORMAȚII:

FEDERAȚIA INTERNAȚIONALĂ A DREPTURILOR OMULUI

www.fidh.org Scopul FIDH este de a obține îmbunătățiri efective în domeniul protecției victimelor, în prevenirea abuzurilor împotriva drepturilor omului și în punerea sub acuză a vinovaților pentru încălcarea acestora.

INTERNATIONAL COMMISSION OF JURISTS

www.icj.org Comisia Internațională a Juriștilor, cu sediul la Geneva, este dedicată primatului, coerenței și implementării dreptului internațional și principiilor care promovează drepturile omului.

CURTEA EUROPEANĂ DE JUSTIȚIE

www.curia.europa.eu Este instanța supremă a Uniunii Europene.

CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI

www.echr.coe.int/echr Misiunea Curții Europene a Drepturilor Omului este aplicarea Convenției pentru Protecția Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, adoptată de Consiliul Europei în 1950.

INTERNATIONAL CENTER FOR TRANSITIONAL JUSTICE

www.ictj.org Asistă țările în stabilirea responsabilităților pentru atrocitățile comise în încălcarea drepturilor omului.

CURTEA INTERNAȚIONALĂ DE JUSTIȚIE

www.icj-cij.org Curtea Internațională de Justiție, cu sediul la Haga, este principalul organ judiciar al Națiunilor Unite.

CURTEA PENALĂ INTERNAȚIONALĂ

www.icc-cpi.int Curtea Penală Internațională (CPI) este o curte permanentă, independentă, care judecă persoane acuzate de cele

mai grave crime de interes internațional, precum genocidul, crimele împotriva umanității și crimele de război. CPI funcționează în baza unui tratat la care au aderat 100 de țări.

AMNESTY INTERNATIONAL 14 PRINCIPLES ON THE EFFECTIVE EXERCISE OF UNIVERSAL JURISDICTION

<http://web.amnesty.org>

GLOBAL JUSTICE OR GLOBAL REVENGE? INTERNATIONAL CRIMINAL JUSTICE AT THE CROSSROADS

Hans Köchler, SpringerScience, Springer-Verlag, Viena, 2003

O examinare critică a conceptului de jurisdicție universală.

UNITED STATE INSTITUT OF PEACE

www.usip.org O instituție americană independentă înființată de Congresul Statelor Unite pentru a promova rezolvarea conflictelor și evoluția post-conflictuală.

Death and the Maiden

Piesă de teatru semnată de Ariel Dorfman, Penguin, 1977

am împlinit 24 de ani, am devenit judecător. Lucrez la tribunalul național de doisprezece ani. Mă ocup de crima organizată, terorism, trafic de droguri, extrădări, contrafaceri, corupție, crime comise în afara Spaniei, dar în care sunt implicați spanioli ce trebuie judecați, genocid și tortură, cum ar fi în Argentina și Chile, crime comise împotriva organismelor internaționale, a regelui sau a guvernului. Am fost, de asemenea, politician timp de un an, în 1993, și am ocupat funcția de director al Programului Național împotriva Comerțului Ilicit cu Droguri. Activitatea mea este periculoasă, în special în cazul problemelor legate de terorism și contraterorism, asta însemnând terorismul de stat sau escadroanele de execuție create împotriva terorismului organizat. Am fost în situația să cer reținerea ministrului adjunct de Interne, împreună cu a altor șefi din poliția antiteroristă. Am judecat cazuri împotriva șefilor din cadrul poliției antidrog sau civile, pentru că au existat multe cazuri de luare de mită. Activitatea mea legată de problemele din Spania se ocupă în general de cazurile de terorism, terorism politic, acte teroriste pro-independență, terorism islamic. Dar mai ales de cazurile de terorism ETA, care este o organizație bască din nordul Spaniei. Am primit multe amenințări cu moartea, dar te obișnuiești cu ele. Amenințările nu m-au făcut niciodată să-mi schimb părerea. Ele apar în special când investighez cazurile de trafic de droguri din Columbia sau Turcia, mai ales cele cu heroină. O singură dată s-a exercitat o mare presiune asupra mea, atunci când am deschis cazurile legate de contraterorism și de escadroanele de execuție. Cineva a pătruns în casa mea și mi-a lăsat o coajă de banană pe pat. La acea dată, au apărut acuzații împotriva mea, potrivit cărora aș fi folosit nechibzuit fonduri guvernamentale. Aveau tot felul de chitanțe, unele reale, altele false. Din fericire, am reușit să demonstrez că acele acuzații erau false. (De atunci, țin o evidență exactă a fiecărui lucru pe care-l cumpăr.) Dar aceste acuzații au continuat, până când am ajuns la procurorul general și i-am cerut lui să mă ancheteze, ca totul să fie clarificat. Atunci a apărut și coaja de banană. Acea coajă era un avertisment: puteau să facă ce voiau cu familia mea; o amenințare în stil mafiot. Dacă au avut acces la cel mai intim loc din casa mea, dormitorul, însemna că puteau pătrunde oriunde. În acea sâmbătă, familia mea nu se afla acasă, iar casa noastră este dotată cu camere de supraveghere și păzită de un polițist timp de douăzeci și patru de ore pe zi. O săptămână mai târziu, mi-a telefonat un jurnalist. Cum nu se întâmplase nimic, iar eu nu spusese nimic și nici nu denunșasem pe cineva, un individ i-a telefonat acestui jurnalist și i-a relatat povestea pătrunderii în casa mea și a cojii de banană. Așa că ziaristul m-a întrebat: „Ați găsit o coajă de banană pe pat săptămâna trecută?” Iar eu am replicat: „Nu, despre ce e vorba? Nu am găsit nimic.” În acea seară, la cină, i-am spus soției mele: „E o tâmpenie, un jurnalist pretinde că săptămâna trecută am găsit o coajă de banană la noi în pat.” Soția mea a pălit. Am întrebat-o: „Ce-i cu tine, nu te simți bine?” Și mi-a spus că în aceeași sâmbătă, când s-a întors cu sora ei de la cumpărături, au găsit coaja de banană pe pat. Dar ele nu i-au acordat nicio importanță, pentru că au crezut că unul dintre copii o lăsase acolo. Au aruncat-o la gunoi și gata. Așa că ne-am dat seama că era adevărat, că pătrunseseră în casă, broaștele ușilor erau stricate, camerele nu mai funcționau, așa că ni s-a făcut frică. În ciuda presiunilor, îmi este foarte clar că am o

responsabilitate. Restul este lipsit de importanță. Nu pot lăsa ca aceste lucruri să-mi schimbe viața, am ales de bunăvoie să fac acest lucru. Educația m-a învățat că, și la bine, și la rău, trebuie să înfrunți problemele, și nu să fugi de ele. Pentru că nu poți face ceea ce multă lume face, nu poți să pretinzi că acestea nu sunt problemele tale. Cred că un judecător trebuie să trăiască în societate, trebuie să se ocupe de problemele din cadrul societății și trebuie să fie direct preocupat de ele, trebuie să le înfrunte. Avem legi bune și eficiente, atât pe plan local, cât și internațional. Dar nimeni nu pare să le aplice. Probleme mondiale par să fie doar cele pe care le urmărești la televizor, după care iei cina și te duci la culcare. Nu putem spune: „Mă interesează doar ce se întâmplă în țara mea, iar ce nu se întâmplă aici, ci în afara granițelor țării mele, nu mă afectează.” Preocuparea mea de bază este ca victimele, cele masacrate ca rezultat al crimelor împotriva umanității, să fie protejate.

Violarea în masă a drepturilor internaționale ale omului trebuie condamnată de oriunde. Drepturile internaționale ale omului funcționează sub o jurisdicție universală. Problema este dacă vrei să aplici legea internațională sau nu — fie o poți aplica, fie te poți ascunde de ea.

Întotdeauna mă uimește faptul că politicienii continuă să redacteze convenții internaționale. Dar când vine vremea să aplice una dintre acele legi ratificate, spun așa: „Problema este că stabilitatea economică și politică poate fi zdruncinată de aplicarea acestei măsuri.” Și atunci, ce importanță mai are? Ratificăm legile pentru a le aplica sau nu? Mai uimitor este că nu există nicio inconveniență când discutăm despre violarea drepturilor omului. Dar există multe inconveniențe când vorbim despre judecatori sau când trebuie să-i deferim justiției pe cei care au comis violări ale drepturilor omului. Dacă cei care au puterea politică ar sprijini transparența, atunci și democrația, sistemele politice și economia s-ar întări. Dar le e frică să fie chemați la tribunal, de aceea nu vor un sistem judiciar internațional cu o putere adevărată. Statele Unite, de exemplu, nu vor recunoaște Curtea Penală Internațională. Liderilor lumii nu ar trebui să le fie frică să accepte jurisdicția unui tribunal care îi va trimite în judecată pe cei acuzați de crime împotriva umanității sau de alte delikte internaționale. Pe de altă parte, ei nu ezită să accepte globalizarea economică sau libera circulație a persoanelor în statele europene. Europa nu se împotrivesc unei legi comune care să restricționeze imigrația. Acceptă faptul că anumite delikte au caracter transnațional și afectează întreaga umanitate. Atunci care este problema judecării acestora? Ne lăudăm că stabilim norme și structuri, dar apoi pretindem că aceste legi nu se aplică și în cazul nostru. De la procesul de la Nürnberg, am făcut tot ce ne-a stat în putință să nu aplicăm legile. În Cambodgia nu au fost aplicate din cauza Chinei. În America de Sud nu s-au aplicat din cauza Statelor Unite, iar în Africa de Sud din cauza Marii Britanii. Acum, ca urmare a atrocităților din Bosnia și Rwanda, devenim în sfârșit mai conștienți. Denunțurile și activitățile organizațiilor neguvernamentale, cum ar fi Amnesty International și Human Rights Watch, au contribuit la această conștientizare. Și atunci când asemenea cazuri ajung la oameni ca mine, consider că avem mijloacele necesare și mă întreb

de ce să nu le aplicăm? Un jurist independent poate profita de instrumentele legale, le poate dezvolta, ajutând societatea.

Principiile internaționale trebuie aplicate. Pot fi trași la răspundere cei care perpetuează crimele împotriva umanității. Președintele Ciadului a fost închis în Senegal pentru tortură. Italia a deschis o anchetă în cazul delictelor comise atunci când s-a încercat asasinarea lui Bernardo Leighton la Roma. S-au făcut progrese spectaculoase, ca în cazul deciziei Camerei Lorzilor potrivit căreia Pinochet nu era imun în fața acuzării. Datorită acestui caz din Anglia, comunitatea internațională a acceptat faptul că principiul jurisdicției universale este valid. Cu patru ani în urmă, când am început să mă ocup de aceste cazuri, jurisdicția era un obstacol formidabil. Abia ne croiam un drum. Acum, în universități și în forumurile internaționale oamenii recunosc că putem folosi legile care au fost votate, dar niciodată aplicate. Acum știm că le putem folosi.

Când toate aceste lucruri vor face parte din cărțile de istorie, modul în care au fost judecate aceste cazuri va constitui o practică standard în aplicarea principiului justiției universale și în aducerea în fața acesteia a cazurilor de genocid, terorism, tortură sau dispariții.

Va fi doar o problemă de identificare a victimelor și a criminalilor și de aplicare a legii. Astăzi, unii susțin că este o problemă politică și economică și că relațiile dintre o țară și alta ar putea fi afectate. În câțiva ani, toată lumea va putea înțelege care este de fapt problema; e evident că este vorba doar de o problemă juridică.

Curajul înseamnă să fii sincer cu tine însuși și să-ți înfrânghi frica. A existat un judecător sicilian, Giovanni Falcone, care pentru mine a reprezentat personificarea independenței judiciare. A fost asasinat în 1992 pentru devotamentul său față de justiție. Atunci a realizat guvernul italian că trebuia să lupte împotriva mafiei. Când întâlnești

oameni cu un asemenea curaj, înțelegi cât de importantă este domnia legii. Trebuie să-i dai înapoi societății ceea ce ea îți oferă ție. Este un mod de gândire, o filosofie de viață. Și presupune cerințe și dificultăți foarte mari.

Din Spune adevărul puterii (Curtea Veche Publishing, 2009)

Erou local:

OTTO SAKI

Deși are numai 24 de ani, Otto Saki deține deja un record impresionant în lupta împotriva nedreptăților din țara sa natală, Zimbabwe. Ca lider al studenților, Otto a condus proteste și boicouri împotriva politicilor represive ale regimului Mugabe, politici care limitează libertatea de asociere, de întrunire și de exprimare. Lucrează în prezent pentru asociația Avocați din Zimbabwe pentru Drepturile Omului și face campanie pentru victimele Operațiunii Murambatsvina, prin care guvernul a încercat să curețe orașele de săraci, deportându-i la sate, operațiune soldată cu numeroase decese și cu peste un milion de oameni rămași fără locuințe. A prezentat cazul în fața Înaltei Curți din Zimbabwe și a comunității internaționale pentru drepturile omului.

„Să fii activist în Zimbabwe este ca și cum ai construi o casă, spune Otto. Am pus fundația și fiecare cărămidă pe care o avem, căci fiecare piatră pe care o alegem poate contribui la construirea unei case solide, a unui mediu mai bun. Construcția finală poate dura multă vreme, însă în cele din urmă vom avea tot ce ne trebuie pentru a dobândi o societate mai bună.“

Marina Pisklakova

Rusia

„O femeie a sunat la linia telefonică de urgență și ne-a anunțat că soțul ei hotărâse s-oucidă. Noi am sunat la poliție, dar ofițerul i-a telefonat imediat soțului și i-a spus: «Dacă ai de gând s-o faci, fă-o fără tam-tam.» Și mi-am dat seama că nu exista nicio speranță.“

MARINA PISKLAKOVA este un activist de frunte pentru drepturile femeilor din Rusia. A studiat ingineria aeronautică la Moscova, iar pe vremea când se ocupa de cercetare la Academia de Științe din Rusia, a fost surprinsă să descopere că violența în familie ajunsese la proporții epidemice. Datorită eforturilor sale, oficialii din Rusia au început să urmărească abuzul domestic și să estimeze că într-un singur an aproape cincisprezece mii de femei au fost ucise și cincizeci de mii au ajuns la spital, în timp ce numai între o treime și o cincime dintre toate femeile agresate au primit asistență medicală. Fără o legislație care să scoată acest abuz în afara legii, nu existau mecanisme de acțiune, grupări de sprijin sau agenții care să protejeze victimele. În iulie 1993, Pisklakova a deschis o linie telefonică de urgență pentru femeile maltratate și apoi și-a extins activitatea și a pus bazele primului centru de criză din țară. A făcut lobby pentru interzicerea abuzului și a lucrat cu un sistem de aplicare a legii foarte ostil, pentru a oferi ajutor victimelor și pentru trimiterea în judecată a criminalilor. A început o campanie în mass-media pentru a dezvălui public violența împotriva femeilor și a le educa pe acestea în privința drepturilor lor. Apare în mod regulat la radio și la televiziune pentru a promova respectul pentru drepturile femeilor. Eforturile Marinei Pisklakova au salvat numeroase vieți, aceasta punându-și în pericol chiar propria viață.

Marina Pisklakova © 2000 EDDIE ADAMS

Când am lansat prima linie de urgență pentru cazurile de violență domestică din Rusia, în 1993, am fost singură. Am răspuns la telefoane câteva ore, în fiecare zi, timp de șase luni. Mă ocupam și de consilierea oamenilor, alte patru ore. Nu puteam spune „nu”; erau atâtea femei. Nu aveam niciun fel de instruire, detașare, limite. Dar, în același timp, nu știu cum aș fi putut să mă ocup de altceva.

Fără să-mi dau seama în ce intrasem, am început această activitate în timp ce lucram în calitate de cercetător la Institutul pentru Studii Socio-Economice asupra Populației, din cadrul Academiei de Științe din Rusia. În timp ce mă ocupam de un sondaj de opinie vizând problemele femeilor, am primit într-o zi un răspuns pe care nu am știut cum să-l clasific. Acesta descria durerea și suferința unei femei chinuite de soțul ei. L-am arătat unor colegi și ei mi-au spus: „Totmai ai citit despre un caz de violență domestică.“

La puțin timp după aceea, am întâlnit-o în fața școlii pe mama unuia dintre colegii de clasă ai fiului meu. O jumătate a feței îi era învinețită. Nu mi-a spus ce i se întâmplase. Într-o seară, câteva zile mai târziu, m-a sunat. Povestea ei m-a șocat. Când soțul ei și-a pus costumul și i-a căzut un nasture pe care ea nu l-a cusut la loc, a luat un pantof și a lovit-o cu el peste față. Timp de două săptămâni, nu a putut să iasă din casă. Suferea foarte tare și era rănită — fizic și emoțional —, o jumătate a feței îi era albastră spre neagră. Am întrebat-o: „De ce nu-l părăsești?“ Era o întrebare tipică, la care ea mi-a răspuns: „Unde să mă duc?“ I-am spus: „Divorțează. Ia-ți un alt apartament.“ Și mi-a răspuns: „Depind în totalitate de el.“ Din această convorbire am început să înțeleg totul: cum agresorul își consolida controlul, slăbind încrederea victimelor și afectându-le demnitatea. De asemenea, femeia mi-a mai mărturisit cum soțul ei venea acasă, se ducea la bucătărie, atingea podeaua cu degetul și, dacă găsea o urmă de praf, întreba zeflemitor: „Ce-ai făcut toată ziua?“ Podelele din bucătăriile rusești au totdeauna un pic de praf, mai ales dacă ai copii care aleargă peste tot — bucătăria e de obicei centrul familiei în apartamentele noastre mici.

DESPRE SUBIECT:

VIOLENȚA DOMESTICĂ ȘI VIOLENȚA ÎMPOTRIVA FEMEILOR

În toate societățile, la un nivel mai scăzut sau mai ridicat, femeile și fetele tinere sunt supuse abuzurilor fizice, sexuale și psihologice de către bărbați, indiferent de clasa socială din care ele provin, de formația lor culturală și de venituri, negându-li-se astfel dreptul de a participa pe deplin în societate. Violența împotriva femeilor are scopul de a le forța pe acestea să se situeze într-o poziție subordonată față de bărbați. Unele femei, precum acelea care aparțin grupurilor minoritare, femeile indigene, cele refugiate, imigrantele, cele care trăiesc în sărăcie, în aziluri sau în închisori, cele cu dizabilități, femeile în vârstă, cele strămutate și cele din zonele de conflict armat sunt în special mai vulnerabile la violență. Una din trei femei este bătută, lovită, brutalizată, violată sau agresată sexual în timpul vieții sale. În unele țări, 70% dintre femei sunt abuzate sexual.

Violența împotriva femeilor și a fetelor desfășurată în propriile case este tolerată în multe contexte. Incidentele de abuz între soți, inclusiv violul marital, împreună cu abuzul sexual și cel psihic al fetitelor și al femeilor de către membri ai familiei sunt rareori raportate poliției, din cauza fricii de repercusiuni, de stigmatizare, a neîncrederii în poliție sau în justiție, a fricii de a-l pune în pericol pe membrul vinovat din familie, cât și din necunoașterea drepturilor legale. În plus, reticența victimelor în a dezvălui ceea ce se întâmplă poate fi cauzată și de o anumită ezitare a poliției și a curților judecătorești de a da curs plângerilor făcute, din cauza lipsei unei legislații adecvate sau a strategiilor de aplicare a legilor existente. Această stare de fapt reflectă lipsa unui mediu de sprijin căruia femeile și fetele să i se adreseze fără jenă sau teamă de răzbunare și de noi acte de violență împotriva lor.

Sursa: Națiunile Unite

SURSE DE INFORMAȚII:

MARINA PISKLAKOVA

Center Anna

Anna U, Dimitriya Ulyanova

Dom 3, library 95, Moscow, Russia

Telefon: 7-0951351163

Fax: 7-0953359648

E-mail: marinapparker@gmail.com

AMNESTY CAMPAIGN TO STOP VIOLENCE AGAINST WOMEN

<http://amnesty.org/en/campaigns/stop-violence-against-women>

Site în limbile engleză, franceză, spaniolă și arabă.

WOMEN AGAINST VIOLENCE EUROPE

www.wave-network.org WAVE colectează și distribuie informații despre munca organizațiilor ce activează în domeniul violenței împotriva femeilor și a copiilor și despre dispozițiile legale aplicabile, programe de prevenire, campanii și activități internaționale în domeniu; editează publicații pe această temă și totodată organizează și coordonează evenimente precum Conferința WAVE.

UN WOMENWATCH

www.un.org/womenwatch Site-ul central al ONU pentru probleme legate de drepturile femeilor.

UN DECLARATION ON THE ELIMINATION OF VIOLENCE AGAINST WOMEN

www1.umn.edu/humanrts/instree/e4devw.htm

DEUTSCHER FRAUENRAT

www.frauenrat.de Este un consiliu național care include peste 50 de asociații și organizații de femei din toată Germania.

EUROPEAN WOMEN'S LOBBY

www.womenlobby.org Este cea mai mare organizație a asociațiilor de femei din Uniunea Europeană. EWL urmărește promovarea drepturilor

femeilor și a egalității dintre femei și bărbați în Uniunea Europeană și este activă în diferite domenii, precum poziția economică și socială a femeilor, femeile în luarea deciziilor, violența împotriva femeilor etc.

ASSOCIAZIONE DELLE DONNE DE EUROPA MERIDIONALE

www.afem-europa.org Federația organizațiilor de femei din Spania, Portugalia, Franța, Grecia și Italia.

STOP VIOLENȚEI ÎMPOTRIVA FEMEILOR

<http://www.stopvaw.org/Romania2.html> Apărătorii drepturilor femeilor au dezvoltat acest site ca pe un instrument pentru susținerea drepturilor femeilor din țările Europei Centrale și de Est și din fosta Uniune Sovietică. Site în limba engleză.

WOMANKIND WORLDWIDE

<http://www.womankind.org.uk/> Womankind Worldwide este o organizație britanică de caritate care le oferă femeilor posibilitatea de a-și cunoaște drepturile legale și de a le folosi în beneficiul vieții lor cotidiene. Site în limba engleză.

FUNDAȚIA SENSIBLU

www.fundatiasensiblu.ro; fundatiassb@adpharma.ro

Strada Aleea Negru Vodă nr. 4, Bl. C3A, Sc. 3, Et. 3, Ap. 43, Sector 3, București, România

Fundația Sensiblu se implică în susținerea femeilor și copiilor care sunt victime ale violenței domestice.

Privită din afară, o astfel de scenă pare ridicolă, dar am aflat la scurt timp că era ceva obișnuit. Pentru această femeie, conversația cu mine reprezenta o oportunitate de a se confesa cuiva care nu o judeca și care nu o întreba: „Cu ce-ai greșit?” Nu mi-am dat seama că, de fapt, începusem să o consiliesc. Dar am înțeles din povestea ei că violența fizică provine din cea psihologică.

Așa că am început să mă gândesc că trebuia s-o ajut, să o recomand cuiva. Și mi-am dat seama că nu exista un asemenea loc. Nu vă pot explica sentimentele mele. M-am simțit neajutorată și lipsită de speranță. În Rusia avem o vorbă: „Dacă te bate, asta înseamnă că te iubește.” Acum înțeleg substratul acestei zicale. M-am întrebat: „Ce poți face în privința unei atitudini împăimântenite?” Dar am știut ce aveam de făcut. Am creat o linie de urgență.

Au fost și câteva momente neplăcute de-a lungul timpului. Am ridicat odată telefonul și o voce de bărbat m-a amenințat: „Dacă nu încetezi, ai grijă de fiul tău.” Acest lucru chiar m-a speriat. Și mi-am mutat fiul la părinți, pentru câteva luni. Acest lucru e foarte greu de suportat pentru o mamă.

O prietenă a început să lucreze cu mine din ianuarie 1994, și până în vară pregătisem deja un grup de femei care lucrau în calitate de consultanți prin telefon. În 1995, am început să mă deplasez și în alte orașe din Rusia și să mă ocup de ședințe de pregătire pentru alte grupuri de femei, care începuseră să apară și care doreau să înființeze o linie telefonică sau un centru de criză. Apoi am început să dezvoltăm programe prin care să oferim consultanță psihologică și legală pentru victimele violenței domestice.

În 1997, am lansat un program de pregătire a avocaților care se ocupau de cazurile de violență domestică. După legea actuală din Rusia, violența este considerată o metodă de apărare, fapt care poate fi negociat la tribunal și, ca urmare, se poate obține o pedeapsă mai mică. Aceasta este poate cea mai crudă formă de abuz psihologic, pentru că are loc în fața victimei, la tribunal. Victima este făcută să pară vinovată și este învinuită de către abuzator în mod deschis. Cu regret trebuie să spun că încă mai există mulți judecători care acceptă faptul că victima a fost, într-un fel, responsabilă de agresiune, evitându-se astfel tragerea la răspundere a vinovatului pentru acțiunile sale. Prin urmare, victima suferă o nouă traumă.

La începutul noului mileniu, aveam peste patruzeci de centre de criză pentru femei în întreaga Rusie și am înființat recent Asociația Rusă a Centrelor de Criză pentru Femei, care e înregistrată oficial și recunoscută ca atare. Sunt onorată de faptul că am fost aleasă primul ei președinte.

Nu sunt o persoană extraordinară. Orice femeie în locul meu ar fi făcut același lucru.

Din *Spune adevărul puterii* (Curtea Veche Publishing, 2009)

Erou local:

CRISTINA HORIA

Cristina Horia este Director Executiv și membru al Consiliului Director al Fundației Sensiblu din august 2002. A absolvit Facultatea de Sociologie și Asistență Socială din cadrul Universității București și, de la începutul activității profesionale, s-a implicat activ în sprijinirea persoanelor aflate în dificultate, în mod special femei și copii victime ale violenței domestice.

Principalele responsabilități în cadrul Fundației Sensiblu presupun promovarea imaginii fundației și a programelor sociale derulate, reprezentarea fundației în relațiile cu autoritățile, cu alte companii și organizații, coordonarea programului 'CASA BLU' pentru femeile și copiii victime ale violenței domestice, menținerea relației cu partenerii din program, coordonarea programului de donații și sponsorizări al fundației și identificarea noilor oportunități de finanțare.

„M-am implicat în lupta împotriva violenței domestice pentru că am simțit că pot să mă implic total și să fac o diferență. Cred că nu poate fi ceva mai umilitor și mai dureros decât desconsiderarea, lipsa de respect, lipsa de încredere, dorința de strivire a demnității și stimei de sine, nimicirea ca femeie, soție și mamă, desființarea fizică și emoțională. Și toate acestea se întâmplă acolo unde ar trebui să ne fie bine, să găsim alinare și confort, echilibru și înțelegere.

Îmi doresc să pot arăta în continuare femeilor și fetelor că pot aștepta altceva de la viață, că pot să trăiască altfel și că sunt suficient de puternice pentru a se construi pe sine, a fi cine vor ele și a avea încredere în ceea ce sunt și ce vor.

Experiența de până acum mi-a arătat că oamenii se pot schimba, și în bine, și în rău, și au posibilitatea de a alege. Și în acest caz, să avem înțelepciunea de a alege să ne fie bine.“

IMPLICAȚI-VĂ!

TEME DE DISCUȚIE ȘI ACTIVITĂȚI

DISCUȚII

Urmăriți filmul *Te doy mis ojos* (titlul în engleză: *Take My Eyes*).

Film distins cu premii, această peliculă a lui Icíar Bollaín ne aduce în atenție povestea lui Pilar, o femeie care luptă să-și reconstruiască viața alături de soțul ei, Antonio, după ce acesta a distrus-o prin violență și abuz. După vizionare, comentați maniera în care explorează acest film problemele obișnuite ale violenței domestice existente în Europa. Păstrați întrebările de mai jos ca ghid pentru o viitoare discuție deschisă în clasă.

ÎNȚELEGEREA CAUZELOR

1. Ce înseamnă să fii „soț și soție”? Discutați despre importanța individuală a unor noțiuni precum: răbdare, încredere, dragoste și respect; discutați apoi despre rolul altor concepte: control, responsabilitate, așteptări și dependență (de o familie sau gospodărie).
2. Care sunt percepțiile tradiționale, în Europa, asupra violenței domestice? Și cum contribuie ideea că femeia este subordonată la dependența financiară și emoțională a acesteia de bărbat? Discutați despre accepțiunea culturală a violenței domestice, atât la nivel național cât și internațional.
3. Violența domestică ar trebui considerată o problemă publică sau una privată? Care mai este rolul poliției, al instanței și al legiuitorului, în conjunctura în care fiecare dintre aceștia închide ochii în fața abuzului domestic?
4. Identificați diferitele motive pentru care, de obicei, este foarte greu pentru victimele violenței domestice să-și părăsească partenerii, incluzând în discuție teama, atașamentul, dependența și stigmatul social.
5. Clasificați tipurile de violență domestică și căutați câteva soluții distincte pentru a le rezolva?
6. Molestarea sexuală și violența domestică nu se limitează la abuz fizic. Umilirea, izolarea de familie și prieteni, dar și vizionarea forțată a unor materiale video cu conținut sexual explicit sunt — toate — forme de control, care adesea însoțesc abuzul domestic sau violența sexuală. Comentați și alte forme de abuz.

ACȚIUNI ULTERIOARE — IMPLICAȚI-VĂ ȘI MAI MULȚ

1. Căutați mai multe informații. Studiați statisticile despre violența domestică, din SUA și din UE. Acordați atenție procentelor de populație, în funcție de regiune, de statutul socio-economic și de sex.
2. Prestați muncă de voluntariat. Pentru a trece la acțiune, căutați instituțiile locale implicate în cauză, precum: adăposturi pentru femei, grupări medicale de întraajutorare a victimelor, grupuri de susținere și linii telefonice pentru apeluri de urgență (*hotline*).

SURSE BIBLIOGRAFICE

Organizații

The Council of Europe's Campaign to Stop Domestic Violence Against Women

http://www.coe.int/t/congress/stopviolence/default_EN.asp

European Commission: Employment, Social Affairs and Equal Opportunities: Gender Equality

http://ec.europa.eu/employment_social/gender_equality/index_en.html

Literatură

„Violenza domestica contro le donne e le bambine“ („Violența domestică împotriva femeilor și a fetelor“), articol aparținând Innocenti Research Centre

<http://www.unicef-irc.org/publications/pdf/digest6i.pdf>

Romper il Silenzio: Campagna europea contro la violenza domestica (Rupe tăcerea: Campanie europeană împotriva violenței domestice)

http://ec.europa.eu/employment_social/equ_opp/violence/bre_aksilence_it.pdf

Gábor Gombos

Ungaria

„Un om destul de tânăr, suferind de retardare mintală severă, se afla într-o cușcă. Am întrebat personalul cât timp petrecea în cușcă. Răspunsul a fost: toată ziua, cu excepția unei jumătăți de oră în care un membru al personalului lucrează cu el. Și i-am întrebat: de ce țineți această persoană într-o cușcă?”

Gábor Gombos, © 2000 Eddie Adams

În întreaga lume, oamenii suferind de retardare mintală, bătrânii cu demență și oamenii de toate vârstele care suferă de boli psihice, depresie, schizofrenie sunt de obicei abandonați unei vieți de discriminare. Sunt închiși în aziluri de nebuni, unde condițiile de degradare înseamnă inactivitate, spații murdare și folosirea piedicilor fizice, cum ar fi închiderea în cuști. Li se neagă dreptul la intimitate, asistență medicală, mâncare, haine, pături și căldură; reabilitarea și reintegrarea lor în societate reprezintă rar scopul tratamentului, medicamentele sunt folosite abuziv și nu există aproape deloc o înțelegere de comun acord cu pacientul în privința experimentării diverselor tratamente. Lipsa cronică de resurse include lipsa personalului calificat și prea puține modalități de protest împotriva abuzurilor comise împotriva celui mai vulnerabil segment al societății. GÁBOR GOMBOS cunoaște prea bine aceste condiții. Între 1977 și 1990 a fost închis de patru ori în saloanele pentru bolnavi psihic din spitalele Ungariei. A ieșit de acolo hotărât să revizuiască asistența psihiatrică, mai întâi din țara sa și apoi din întreaga Europă. În acest scop, Gombos a înființat prima ONG cu activitate în domeniul problemelor de sănătate mintală (EGISZ, Asociația Familială Națională pentru Bolnavii Mintal) în 1993, iar în anul următor a fost cofondatorul Vocii Sufletului, prima ONG din Ungaria destinată foștilor pacienți și supraviețuitorilor instituțiilor de sănătate mintală, în cadrul căreia e șeful comitetului de conducere. Gombos este membru al comitetului director al Mișcării Psihiatrice a Foștilor și Actualilor Pacienți și a Supraviețuitorilor din Europa, ca și al Rețelei Europene de Constrângere și Colaborare în Psihiatrie și se află de asemenea în comitetul editorial al revistei Cu Voce Tare. Este cofondator al Forumului Ungar de Interes pentru Sănătatea Mintală. Activitatea neobosită a lui Gábor Gombos pentru oamenii cu afecțiuni mintale a ajutat la sistarea practicilor vătămătoare și depreciative ale acelei perioade și a adus în sfârșit la lumină potențialul celor cu deficiențe mintale.

În Ungaria, există cincizeci și trei de case sociale pentru bolnavii mintal, similare cu vechiul sistem american al spitalelor de stat pentru astfel de bolnavi (opuse spitalelor psihiatrice și saloanelor de acest fel pentru cei grav bolnavi, unde aceștia petrec cel mult două sau trei luni). Majoritatea acestor cincizeci și trei de instituții au fost fondate în 1953 de către partidul comunist, care a susținut că boala mintală era o caracteristică a capitalismului, dispărând în comunism. După câțiva ani, au descoperit că încă existau oameni cu deficiențe mintale în societate. Cum să rezolvi această problemă? Au fondat aceste instituții la distanță mare de orașele importante, pentru a-i face mai puțin vizibili pe cei cu afecțiuni psihice. Iar dacă nu-i vezi, atunci ei nu există.

Depresia este o problemă națională, ca de altfel peste tot în lumea civilizată. Rata suicidului în Ungaria este una dintre cele mai ridicate din lume.

Bolile psihice clasice (depresia severă, depresia maniacală, schizofrenia) sunt prevalente oriunde. Noi avem 100 000 de oameni bolnavi de schizofrenie și alți 100 000 cu probleme severe de depresie și maniaco-depresivi. Sunt câteva mii de paturi în spitalele psihiatrice și în casele pentru bolnavii psihic. Chiar și cele mai noi facilități, construite după 1994, reflectă atitudinea discriminatorie și prejudecățile societății, stigmatizarea celor cu disfuncții mintale. Clădirile sunt moderne, dar atitudinile sunt vechi, casele fiind construite fără camere pentru terapie, fără săli de mese comune și cu cuști pentru cei foarte grav bolnavi.

Ceea ce lipsește este o rețea ușor de contactat și flexibilă a diverselor servicii sociale pentru bolnavii cu disfuncții mintale: locuință, alimentație, cumpărături și alte nevoi. De asemenea, nu există servicii pentru pacienți în afara instituțiilor. Fie măcar pentru o jumătate de oră pe zi, acești oameni pot fi nu numai membri egali ai societății, dar pot învăța să-și câștige existența. Dar pentru că aceste servicii lipsesc cu desăvârșire, singura posibilitate a familiilor și auto-

DESPRE SUBIECT:

DREPTURILE CELOR CU INFIRMITĂȚI MINTALE

Preocuparea crescândă în toată lumea față de diagnosticale greșite, tratamentul și instituționalizarea celor bolnavi mintal s-a transformat într-o mișcare socială internațională majoră. Supraviețuitorii maltrărilor psihiatrice au devenit activi în scopul de a reforma, povestind despre efectele dureroase ale acestor practici.

Psihiatria se bazează de obicei pe un diagnostic categoric de boală, stabilit mai mult pe simptomele psihice standard decât pe examinarea individuală a pacientului. Cercetările au demonstrat faptul că un număr alarmant de pacienți sunt diagnosticați greșit și, în consecință, maltratați.

Tratamentul pacienților bolnavi mintal a început să se bazeze din ce în ce mai mult pe medicamentele fabricate de companiile farmaceutice puternice și profitabile, crescând astfel și preocuparea lor față de legăturile financiare dintre profesiile psihiatrice și cei care le reglementează. Cel mai grav este faptul că tratamentul pacienților din instituțiile psihiatrice include de cele mai multe ori metode inumane, precum terapia cu electroșocuri și lobotomia. În multe cazuri, pacienții sunt ținuți acolo împotriva voinței lor, în cuști sau legați, deși mulți dintre aceștia nu reprezintă un pericol pentru societate.

Surse: UN Enable și WNUSP

SURSE DE INFORMAȚII:

GÁBOR GOMBOS

Budapest Besci ut 88

3rd Floor I 15

81034

Telefon: 36-1-4132730 Fax: 36-1-4132739

www.gombosg.sw.hu, gombosg@yahoo.com

WORLD NETWORK OF USERS AND SURVIVORS OF PSYCHIATRY

www.WNUSP.org

Este o rețea internațională a celor maltratați psihic. Website-ul său include un program al conferințelor pe această temă, dar și lucrări și studii academice pertinente.

EUROPEAN NETWORK OF (EX-)USERS AND SURVIVORS OF PSYCHIATRY

www.ENUSP.org

Este o rețea europeană a celor maltratați psihic. Pe site-ul său este listat programul evenimentelor și un newsletter periodic. Există, de asemenea, și informații despre cum să te alături acestei cauze și să devii membru.

MINDFREEDOM INTERNATIONAL

www.MindFreedom.org

Instituția luptă împotriva medicației forțate, a restricțiilor psihice, a terapiei involuntare cu electroșocuri și a altor violări ale drepturilor omului legate de sănătatea mintală. Este o coaliție internațională a peste 100 de grupări implicate în teritoriu și a mii de membri individuali din 14 țări. Majoritatea membrilor s-au identificat ca fiind supraviețuitori ai violării drepturilor omului prin intermediul profesiilor ce țin de sănătatea mintală. Oricine susține drepturile omului se poate înscrie ca membru în această organizație, inclusiv profesioniști în domeniul sănătății mintale, avocați, activiști și rude ale victimelor.

UN ENABLE (COMITETUL AD-HOC AL ONU PENTRU CONVENȚIA INTERNAȚIONALĂ COMPREHENSIVĂ ȘI INTEGRALĂ, AXATĂ PE TEMA PROTEJĂRII ȘI PROMOVĂRII DREPTURILOR ȘI DEMNITĂȚII PERSOANELOR CU DIZABILITĂȚI)

www.un.org/esa/socdev/enable/rights/wgcontrib-wnusp.htm

Aceasta este o contribuție a World Network of Users and Survivors of Psychiatry; comitetul UN Enable a fost instituit pentru drepturile persoanelor cu dizabilități, inițiativa fiind intitulată „Dreptul la Autonomie și Autodeterminare“.

INTERNATIONAL DISABILITY ALLIANCE (IDA)

www.inclusion-international.org

IDA reprezintă peste 600 de milioane de persoane cu handicap din întreaga lume. Alianța este compusă din următoarele opt organizații internaționale: Inclusion International, International Federation of Hard of Hearing People, World Blind Union, Disabled Peoples' International, Rehabilitation International, World Federation of the Deaf, World Federation of the Deafblind și World Network of Users and Survivors of Psychiatry.

Zbor deasupra unui cuib de cuci

Ken Kesey, Editura Polirom, Iași, 2005

Acțiunea acestui roman se desfășoară într-un azil de bolnavi mintal din Oregon, lucrarea fiind un studiu al procesului instituțional și al minții umane. Este produsul nemijlocit al muncii de voluntariat prestate de Kesey într-un spital de boli mintale. Pe de altă parte, în timpul petrecut acolo, Kesey a experimentat terapia electroconvulsivă și a ingerat substanțe psihoactive. Ceea ce a rezultat a fost un portret plin de viață și de o acuratețe dureroasă a ceea ce a trăit el însuși. Ulterior, pe baza cărții a fost lansat și un film (extrem de apreciat), în care a jucat Jack Nicholson.

rităților locale este de a condamna oamenii trimițându-i în case de ajutor social pentru bolnavi psihici. Acest lucru este tragic. Lipsa resurselor nu este motivul principal al eșecului guvernului de a face ceva (fapt trâmbitat mereu), pentru că o sumă nerezonabil de mare este cheltuită pentru servicii ineficiente și care violează drepturile umane fundamentale. Într-o instituție, de exemplu, am găsit un om destul de tânăr, suferind de retardare mintală severă, care se afla într-o cușcă. Am întrebat personalul cât timp petrecea în cușcă. Răspunsul a fost: toată ziua, cu excepția unei jumătăți de oră în care un membru al personalului lucrează cu el. Și i-am întrebat: de ce ți-neți această persoană într-o cușcă? Iar răspunsul a fost: pentru propria lui protecție.

Durata de așteptare pentru a fi admis într-o astfel de casă este de aproape trei ani și, deși condițiile sunt detestabile, pentru că aceste case nu sunt instituții de reabilitare, e totuși surprinzător că oamenii așteaptă să fie primiți în ele. Asta nu înseamnă că acești oameni vor să ajungă acolo; ci că nu există alternativă sau sunt forțați s-o facă. Sistemul de asistență din Ungaria este el însuși o încălcare a drepturilor omului. Dacă un om primește un diagnostic psihiatric sau de retardare mintală și dacă se consideră că acea persoană e incompetentă, atunci ceilalți pot iniția procedura de a transfera pentru bolnav un însoțitor, iar niște oficiali iau această decizie de însoțire temporară, care durează câteodată doi sau trei ani. Înseamnă că, în acea perioadă, toate drepturile tale civile sunt controlate de un însoțitor, inclusiv proprietatea, casa și banii. Abuzurile sunt la ordinea zilei.

Din punct de vedere medical, poți fi tratat sau spitalizat împotriva voinței tale numai dacă ai acceptat inițial în mod voluntar. Însoțitorii încalcă această prevedere, pretinzând că pacientul e incompetent, și îl condamnă la tratament „voluntar“ pe viață. În noile case sociale pentru cei bolnavi psihici, mai mult de 90% dintre rezidenți au un însoțitor, ceea ce e o rușine.

Una dintre problemele pe care încercăm să le rezolvăm este terapia ocupațională prin diverse meserii. Se face puțin în această direcție, iar ceea ce există deja nu are un caracter foarte terapeutic. Pacienții muncesc în prezent pentru instituție, spală băile, podelele, și asta gratis. Ar trebui să fie plătiți cu un salariu minim pentru această muncă de întreținere, în loc să fie exploatați de instituție. Faptul că pot practica aceste meserii înseamnă că pot supraviețui foarte bine în societate cu un sprijin minim.

Am vizitat o asemenea instituție timp de trei ore, însoțit de psihiatru, director, asistenta-șefă și de alții, și niciun pacient nu părea să-l recunoască pe vreunul dintre ei sau să inițieze o conversație cu membrii personalului, ca și cum n-ar fi existat nicio relație între ei. Cu toate acestea, respectiva instituție e foarte mândră de faptul că are un psihiatru, pentru că majoritatea instituțiilor de acest fel nu au așa ceva. Psihiatru l-a susținut că el trebuia să-i consulte doar pe pacienții cu deficiențe grave, care constituie doar 5% dintre cei internați, și ca urmare se află acolo doar trei după-amiezi pe săptămână.

Din *Spune adevărul puterii* (Curtea Veche Publishing, 2009)

Erou local

MUGUR CIUMĂGEANU

Este un hibrid psi – în același timp absolvent de studii medicale (în 1996), dar și de psihologie (în 2002), precum și psihoterapeut specialist și formator în psihoterapie cognitiv-comportamentală. În 2002, Universitatea de Medicină și Farmacie „Victor Babeș“ din Timișoara i-a acordat titlul de doctor în medicină, pentru o lucrare în domeniul psihiatric. Din 1992, Mugur Ciumăgeanu a activat în numeroase proiecte neguvernamentale din domenii variate, cum ar fi educația pentru sănătate, dezvoltarea rurală, facilitarea comunitară, combaterea violenței domestice și dezvoltarea de servicii pentru grupurile defavorizate. Din 2002, după mutarea la București, implicarea sa neguvernamentală s-a centrat pe participarea la programe antidiscriminare (în favoarea minorității roma, a comunității LGBT, a persoanelor cu probleme de sănătate mintală), precum și pe derularea unor programe care vizează dezvoltarea de servicii psihosociale. Mugur Ciumăgeanu a lucrat ca rezident psihiatric și apoi ca psiholog clinician, în spitale psihiatrice din Franța și România. În 2006, a preluat conducerea Centrului Național de Sănătate Mintală, înființat cu scopul de a coordona reforma serviciilor publice de sănătate mintală din România. În 2008 Mugur Ciumăgeanu a părăsit

Copyright © Annaleda Mazzucato, RFK Europe

sistemul public și actualmente lucrează ca psihoterapeut autonom, ca formator specializat în psihoterapie și ca expert în proiectele unor organizații pentru drepturile omului, cum sunt Agenția de Monitorizare a Presei (ActiveWatch) și Salvați Copiii. Pe parcursul ultimilor ani, a contribuit la îmbunătățirea suportului legislativ în favoarea persoanelor cu probleme de sănătate mintală, dar și la formarea profesioniștilor din sistemul public psihiatric și a viitorilor psihoterapeuți cognitiv-comportamentali.

IMPLICAȚI-VĂ!

TEME DE DISCUȚIE ȘI ACTIVITĂȚI

DISCUȚII

1. Societatea le pune etichete oamenilor, în funcție de caracteristici, roluri și stil de viață. Prin intermediul acestor etichete, noi constituim o identitate unică. Ce cuvinte ați folosi, pentru a vă defini identitatea? Creați o hartă a identității proprii, incluzând în ea componente precum: religia, rasa, vârsta, regiunea geografică etc. Scrieți-vă numele în mijloc și trasați conexiuni către cuvintele care vă definesc identitatea. Această activitate va releva modul în care cei din jur vă percep identitatea. Discutați despre maniera injustă în care sunt caracterizați cei cu boli psihice. Apoi despre cum influențează etichetele societății modul în care ne percepem noi înșine.
2. Prejudecăți apar pe multe niveluri ale identității, cum ar fi rasa și sexul. De-a lungul istoriei, autoritățile au declarat anumite grupuri de persoane drept „cetățeni de mâna a doua“, refuzându-le drepturi fundamentale. Ce anume credeți că se înțelege prin expresia „cetățeni de mâna a doua“? Care sunt distorsiunile legate de cei considerați „cetățeni de mâna a doua“? Și, în fine, de ce oamenii care suferă de handicap mintal sunt tratați, în unele cazuri, drept „cetățeni de mâna a doua“?
3. Întrebați-vă ce ați putea să-i răspundeți cuiva despre care știți că a fost afectat de boli psihice debilitante. În ce fel l-ați trata diferit de o persoană care nu a suferit de o asemenea boală? Cercetați felul în care stigmatizăm în mod nedrept persoane cu boli mintale?
4. Numiți câteva trăsături predeterminate biologic (cum ar fi înălțimea, culoarea părului și pielea). Apoi, gândiți-vă la câteva trăsături personale pe care le dezvoltați pe măsură ce creșteți (precum spiritualitatea sau generozitatea). Ce anume face ca o trăsătură să fie moștenită, spre deosebire de una pe care o cultivați voi înșivă? Cele mai multe boli psihice sunt cauzate de mici dezechilibre biologice, neinfluențate de comportament sau stil de viață; cei mai mulți pacienți suferinzi de boli psihice nu au niciun control asupra bolii lor. În final, ilustrați felul în care boala mintală poate afecta pe oricine, indiferent de personalitate sau de trecut.

ACȚIUNI PE PLAN LOCAL

Planul European de Acțiune pentru Sănătate Mintală al Organizației Mondiale a Sănătății

Organizația Mondială a Sănătății a elaborat acțiuni și obiective adecvate pentru sănătatea comunității europene, având în vedere stigmatul aruncat asupra bolilor psihice. Conceptualizarea, dezvoltarea și aplicarea măsurilor în domeniul sănătății mintale nu trebuie compromise de stigmatizarea larg răspândită a celor cu probleme de sănătate mintală, care conduce la discriminare. În multe cazuri, persoanele cu probleme de sănătate mintală suportă lipsa egalității de șanse, cauzată de aceste discriminări. Drepturile omului și respectul pentru oamenii cu probleme de sănătate mintală trebuie să primeze. În consecință, delegarea responsabilităților este un pas crucial în vederea atingerii acestor obiective, prin care se îmbunătățește integrarea și includerea socială.

Acțiuni prevăzute pentru comunitățile locale, de combatere a stigmatului și discriminării:

- Inițiați activități de contracarare a stigmatizării și discriminării, subliniind omniprezența problemelor de sănătate mintală, șansele ridicate de vindecare în general și tratamentul, precum și faptul că acestea sunt rareori asociate cu violența.
- Introduceți noi reglementări legislative sau examinați legislația existentă în privința persoanelor cu handicap, pentru a vă asigura că acestea acoperă domeniul sănătății mintale într-o manieră proporțională și echitabilă.
- Dezvoltați și aplicați la nivel național, sectorial și antreprenorial politicile de eliminare a stigmatizării și discriminării din cadrul practicilor exercitate față de angajații cu probleme de sănătate mintală.
- Stimulați implicarea comunității locale în programele de sănătate mintală, sprijinind inițiativele organizațiilor neguvernamentale.
- Elaborați un program coerent de politici și norme referitoare la stigmatizare și discriminare, care să încorporeze standardele drepturilor omului existente la nivel internațional și regional.
- Stabiliți un dialog constructiv cu mass-media și furnizați-i sistematic informații.
- Stabiliți standarde pentru reprezentarea celor afectați și pentru facilitarea carierelor lor, în cadrul unor comisii și grupuri responsabile de planificarea, furnizarea, revizuirea și controlul activităților vizând sănătatea mintală.
- Stimulați crearea și dezvoltarea locală și națională a organizațiilor neguvernamentale și de prestare a unor servicii pentru cei afectați, care să reprezinte persoanele cu probleme de sănătate mintală, carierele acestora și comunitățile în care trăiesc.
- Încurajați integrarea copiilor și a tinerilor cu probleme de sănătate mintală și cu dizabilități în sistemul de învățământ obligatoriu și în cel de formare profesională.
- Creați programe de formare profesională pentru persoanele care suferă de probleme de sănătate mintală și sprijiniți adaptarea locurilor de muncă și a practicilor de lucru la nevoile lor speciale, în scopul de a le asigura accesul în competiția forței de muncă.

Sursa: Organizația Mondială a Sănătății

Abubacar Sultan

Mozambic

„Familia băiatului a fost împușcată și tăiată în bucăți de față cu el. Mi-a împărtășit cele mai cumplite momente din copilăria lui.“

ABUBACAR SULTAN a traversat Mozambicul în mașină, în mijlocul atrocităților gherilei, prin locuri depărtate și drumuri nebătute, pentru a salva copiii-soldăți cu vârste cuprinse între 6 și 13 ani, forțați să fie martori și chiar să comită atrocități împotriva propriilor familii sau a vecinilor. Războiul din Mozambic (1985-1992) a dezrădăcinat 250 000 de copii și a lăsat orfani 200 000, în timp ce alte zeci de mii au fost recrutați cu forța pentru luptă. Se întâmplă uneori în lume ca forțele guvernului și lupta de gherilă să fie îndreptate exclusiv împotriva civililor neînarmați. În timpul acestor brutalități, Sultan s-a ocupat de instruirea a peste 500 de persoane prin terapii practicate la nivelul comunităților, proiectul său vizând peste 20 000 de copii împreună cu familiile lor. Astăzi continuă să lucreze cu copiii, concentrându-se pe reeducarea socială și pe drepturile copilului prin intermediul inițiativei sale cunoscute sub numele de Wona Sanaka.

Abubacar Sultan, © 2000 Eddie Adams

Când a izbucnit războiul din Mozambic, eu îmi terminam pregătirea ca profesor la universitate. Vecini, rude, prieteni ai celor răpiți și oameni care părăsiseră zonele afectate de luptă, aduceau cu ei noutăți despre război și suferință.

La sfârșitul anului 1987, UNICEF a estimat că un număr de 250 000 de copii au rămas orfani sau au fost despărțiți de familiile lor. O mare parte dintre ei au fost implicați în război în calitate de combatanți activi, antrenați cu forța și obligați să lupte. Am fost șocat de fotografiile copiilor-soldăți capturați de forțele guvernamentale sau de cele ale copiilor uciși în luptă. Simțeam că nu mai puteam continua cursurile, în timp ce toate aceste evenimente se petreceau în țara mea. Așa că am decis să fac ceva.

Cam în același timp, un orfelinat local a acceptat să interneze treizeci și cinci de copii capturați în luptă. Un psihiatru și un asistent social i-au intervievat. Răspunsurile lor au fost înfiorătoare: familii întregi răpite, duse în pădure, forțate să care greutăți până la bazele militare și supuse la diverse abuzuri. Copiii erau bătuți, violați și obligați să asiste la bătăi și crime, trimiși în luptă și forțați să ucidă. Acestea erau practicile obișnuite. Mulți dintre ei au fost abuzați fizic, răniți, iar majoritatea, traumatizați.

Unul dintre băieții răpiți, de numai 7 ani, mi-a schimbat viața. Când am ajuns la orfelinat, băiatul se izolase complet de lume. Într-o zi era calm, iar într-alta plângea. În final a început să vorbească. Mi-a spus că locuia împreună cu familia, atunci când un grup de rebeli l-a trezit noaptea, l-a bătut și l-a obligat să dea foc barăcii în care dormeau părinții săi.

Iar când familia a încercat să scape, a fost împușcată și tăiată în bucăți de față cu el. N-o să uit niciodată ce a simțit acest băiat pentru că m-am pus în locul lui în timp ce îmi povestea cele mai grele momente din viața lui. Pe măsură ce-l ascultam, toate imaginile

DESPRE SUBIECT

COPIII- SOLDAȚI

Folosirea copiilor ca soldați este o practică încadrată juridic în traficul cu ființe umane și manifestată prin recrutarea copiilor din zonele de conflict prin folosirea forței sau a coerciției. Micile victime ale acestei practici atroce ajung de obicei sclavi (sclavie juvenilă) sau sunt abuzate (sclavie sexuală).

Copiii sunt recrutați pentru că sunt considerați abili, ieftini, ușor de antrenat să ucidă și capabili de ascultare necondiționată. Deși majoritatea copiilor-soldați au vârste între 15 și 18 ani, sunt și unii care nu au nici măcar 7 sau 8. Cea mai mare parte a lor sunt folosiți în lupte și li se dau sarcinile cele mai grele sau sunt obligați să participe la acte de violență atroce, adesea săvârșite chiar împotriva familiei sau a comunității lor. Altor li se dau sarcini care nu țin de lupta propriu-zisă, cum ar fi pregătirea muniției, pregătirea meselor, statul de gardă, spionarea, mesageria. Multe fete sunt obligate să se mărite sau să satisfacă apetitul sexual al soldaților. Și fetele, și băieții-soldați sunt adesea violați și expuși riscului de a contracta boli transmisibile sexual, iar fetele sunt expuse unor sarcini nedorite.

Copiii-soldați sunt folosiți atât de către forțele guvernamentale, cât și de către organizațiile paramilitare și de grupările rebele. UNICEF a estimat că peste 300 000 de copii sub 18 ani sunt angajați în mai mult de 30 de conflicte armate în diferite zone ale lumii. Copiii-soldați sunt adesea uciși sau răniți grav, în timp ce cei care supraviețuiesc trebuie să trăiască având traume cumplite, atât fizice, cât și psihice. Dezvoltarea lor este, în multe cazuri, ireparabil compromisă, iar copiii-soldați care reușesc să supraviețuiască și să se întoarcă acasă sunt respinși de propriile comunități.

Fenomenul copiilor-soldați privește toate zonele planetei: Africa și Asia sunt locuri unde este cel mai des întâlnit, dar traficul de minori realizat în acest scop este practicat și în America, Europa de Est și Orientul Mijlociu.

Surse: Amnesty International și Departamentul de Stat al SUA

SURSE DE INFORMAȚII:

ABUBACAR SULTAN

Senior Advisor Child Protection

3 UN Plaza, UNICEF House, Room 752, NY 10017

WONA SANANA PROJECT-FUNDAÇÃO PARA O DESENVOLVIMENTO DE COMUNIDADE

Av. Eduardo Mondlane, 1270 I andar

PO Box 2935 Maputo, Mozambique

childdb@teledata.mz

UNITED NATIONS CHILDREN'S FUND (UNICEF)

www.unicef.it UNICEF este o organizație internațională care face parte din ONU și funcționează în 191 de țări din întreaga lume. Obiectivul UNICEF este acela de a combate toate obstacolele — sărăcia, bolile, discriminările — care atentează la viața și fericirea copiilor.

GLI OBIETTIVI DEL MILLENNIO

www.millenniumcampaign.it Campanie promovată de către ONU în 2000 pentru îndeplinirea, până în 2015, a opt obiective importante de dezvoltare susținută, dintre care multe au ca prioritate drepturile minorilor.

HUMAN RIGHTS WATCH: CHILDREN'S RIGHTS DIVISION

<http://www.hrw.org/en/category/topic/children's-rights>

Monitorizează abuzurile asupra copiilor din întreaga lume și generează campanii de sensibilizare pentru oprirea acestora. Proiectele HRW sunt centrate în primul rând pe abuzuri săvârșite sau cel puțin tolerate de guverne. Site în limba engleză.

INTERNATIONAL COALITION TO STOP THE USE OF CHILD SOLDIERS

www.child-soldiers.org Coaliție a diferitelor organizații neguvernamentale ce încearcă să promoveze adoptarea standardelor legale (printre care

Protocolul facultativ al Convenției cu privire la Drepturile Copilului) la nivel regional, național și internațional, care interzic recrutarea militară și folosirea minorilor sub 18 ani în conflicte. Site în limba engleză.

CHILDREN RIGHTS' CENTRE

www.childrensrightscentre.co.za Organizația Children Rights' Centre acționează pentru garantarea drepturilor copiilor la supraviețuire și protecție, bazată pe principiile Declarației Drepturilor Omului.

SAVE THE CHILDREN „CHILDREN AND WAR PROJECT“

www.savethechildren.net Campania „Children and War Project“ a organizației internaționale nonprofit Salvați Copiii își propune să salveze miile de copii constrânși să fie soldați, să-i restituie familiilor acestora și să le ofere suport psihologic tuturor copiilor care au trăit traume puternice. Site în limbile franceză, engleză și spaniolă.

GLOBAL MARCH AGAINST CHILD LABOR

www.globalmarch.org O manifestare ce a avut loc în toată lumea pentru a cere respectarea drepturilor copiilor și pentru abolirea sclaviei juvenile. Site în limba engleză.

Balada micului soldat, în regia lui Werner Herzog (Germania, 1984)

Documentar realizat în Nicaragua, în februarie 1984, în timpul războiului civil; se referă la grupurile militare Contras, care au înfruntat Frontul Sandinist de Eliberare Națională, responsabil (după cum arată filmul) pentru crime împotriva populației. Filmul se concentrează mai ales pe destinul copiilor-soldați.

War Dance, în regia lui Seane Fine și a Andreei Nix Fine (SUA/Uganda, 2007)

Filmul redă povestea călătoriei făcute de un grup de copii din tabăra de refugiați din Patongo, nordul Ugandei, pentru a participa la Festivalul Național de Muzică din 2005, ce a avut loc în capitala Kampala. E vorba de trei dintre numeroșii copii care, la vârsta lor, au trăit și văzut atrocitățile războiului.

copilăriei mele, toate nimicurile care m-au rănit mi-au revenit în minte. Și chiar am încercat din când în când să mă substituie lui și să-i retrăiesc experiența. Iar povestea acestui băiat este doar una dintr-o mulțime de astfel de întâmplări.

Conflictul din Mozambic a fost unic în felul său, pentru că a vizat doar populația civilă. Conflictele directe între guvern și forțele rebelilor au fost foarte rare. În majoritatea cazurilor, soldații se duceau direct în sate, unde furau totul din barăci, ucideau pe toată lumea sau îi răpeau pe toții. În plus, prindeau fete și băieți pentru a-i îndoctrina și transforma în soldați. Avem dovezi că la sfârșitul războiului multe fete au fost folosite ca servitoare sau ca partenere sexuale pentru soldați. După câțiva ani de îndoctrinare, acești copii au devenit niște mașini perfecte de ucis. Au ajuns să facă aceleași lucruri ca soldații: să omoare cu sânge rece.

A existat o reală psihologie a terorii. Oamenii riscau să fie uciși dacă nu erau de acord cu ceea ce erau obligați să facă. Fie ucideai, fie erai ucis. Asta i-a împins pe oameni să facă ce-au făcut. Chiar și viața în taberele rebelilor era atât de grea, încât singurii care aveau acces la mâncare sau la cele necesare existenței erau soldații. Să fii soldat în acel moment însemna să supraviețuiești. La asta se reducea totul.

Împreună cu organizația *Salvați copiii* (din Statele Unite), am pus la punct un program pentru a aduna informații despre copiii care fuseseră despărțiți de familiile lor din cauza războiului. Scopul programului era de a le oferi victimelor un sprijin psihologic și social, dar ne-am dat repede seama că nu avem resursele necesare. Puteam doar să-i ajutăm pe copii să părăsească zonele de conflict pentru a se întoarce la familiile lor. Mergeam zilnic în zonele de conflict, găseam cât mai mulți copii posibil și apoi îi direcționam către taberele de

refugiați din țară și din țările limitrofe. Când se putea, îi duceam în medii mai sigure.

În unele cazuri, nu eram autorizați să mergem pe front nici măcar de către guvern, cu atât mai puțin de către rebeli — cu care nici nu aveam vreun contact. Încercam să le oferim copiilor cel puțin cele pentru necesitățile primare — apă, mâncare, medicamente — în tentativa de a face față malnutriției, malariei, holerei și altor boli. Dar dacă un copil avea răni cauzate de arme de foc sau fusese mutilat de către minele antipersonal, atunci trebuia să ne ocupăm de el înainte de a începe adevărata muncă. Desigur, și noi ne aflam tot timpul în pericol.

Nu era niciun drum sigur în toată țara, de aceea unicul mod convenabil de a ajunge în acele zone era avionul. Au tras în noi de mai multe ori, făcându-ne aproape să cădem. Ni s-a întâmplat să aterizăm pe porțiuni de pământ minate. Am avut destule incidente de zbor. Pentru a nu fi doborâți de frică, ne gândeam la norocul pe care îl aveam chiar și pentru că eram vii.

Sper că într-o zi vom avea o lume în care copiii să poată fi tratați din nou ca niște copii și în care să li se poată da toate șansele pe care le merită ca ființe umane... Știți, odată ce le-ai dat oamenilor șansa de a-și exprima propriul potențial, se pot rezolva multe probleme. Țara mea este un exemplu de cum au fost în stare oamenii să folosească propriile resurse, în circumstanțe dintre cele mai dificile și extreme. Oamenii au într-adevăr o mare capacitate de recuperare și, în țări ca a mea, acest lucru are o semnificație importantă. În aceasta trebuie să credem.

Din *Spune adevărul puterii* (Curtea Veche Publishing, 2009)

Erou local

ISHMAEL BEAH

Autorul cărții autobiografice *Amintirile unui soldat-copil* (Vicenza, Nerl Pozza, collana Le Tavole d'Oro, 2007)

Ishmael Beah, născut în Sierra Leone, în 1980, avea doar 11 ani când în satul său a izbucnit un război civil violent și sângeros. Când avea 13 ani, mama sa și doi frați au fost uciși, iar el a fost recrutat ca soldat-copil. După doi ani lungi și sângeroși de război, UNICEF reușește în cele din urmă să-l elibereze și să-l ducă într-una din casele-familii din Freetown, capitala Sierrei Leone. Ishmael a încheiat programul de reabilitare în 1996; apoi a câștigat un concurs pentru participarea, în calitate de povestitor al propriei experiențe traumatizante, la o conferință a Națiunilor Unite. Când în 1997 Freetown a fost invadat de forțe armate, Ishmael a fugit la New York, unde a găsit refugiu pe lângă o casă-familie. La New York a urmat Școala Internațională a Națiunilor Unite, și-a luat diploma de bacalaureat și s-a înscris apoi la Oberlin College din Ohio, unde și-a luat licența în Științe Politice, în 2004.

În prezent este membru al Human Rights Watch, Children's Rights Division Advisory Committee, și a vorbit de nenumărate ori la Națiunile Unite, la Consiliul pentru Relații Externe și în cadrul unui grup de lucru al pușcașilor marini, intitulat Center for Emerging Threats and Opportunities.

Copyright © 2006, John Madere

„Lupta pentru a le garanta copiilor drepturile nu este nici pe departe gata. Deși războiul din Sierra Leone s-a încheiat, drumul nostru abia începe.”

IMPLICAȚI-VĂ!

TEME DE DISCUȚIE ȘI ACTIVITĂȚI

ACTIVITATE: CE PUTEȚI FACE UTIL?

1. Să vă informați: citiți ziarele și aflați dacă scrie în vreunul despre copiii-soldați.
2. În ce țări sunt copiii obligați să lupte?
3. Există vreo țară pe continentul vostru în care copiii luptă în războaie?
4. Aflați ce organizații se ocupă de problema copiilor-soldați.
5. Adăugați-vă numele pe lista susținătorilor campaniei inițiate de World Vision, care cere încetarea folosirii copiilor pe post de soldați. (www.worldvision.org).

La nivel local

1. Redactați o scrisoare către editorul ziarului local, în care să îi spuneți cum credeți că pot proteja autoritățile copiii împotriva abuzurilor.
2. Implicați comunitatea voastră în problemă: întrebați-i pe ceilalți dacă știu ce sunt copiii-soldați și în care părți ale lumii există această practică și implicați-i în campaniile internaționale în favoarea drepturilor copiilor.
3. Gândiți-vă la un mod creativ și plăcut de a strânge fonduri destinate asociațiilor care se ocupă de reinsertia în societate a foștilor copii-soldați. De exemplu: scrieți pe tricouri ce anume sunt copiii-soldați și vindeți-le în comunitatea voastră.
4. Aflați de pe Internet sau din ziare dacă în vecinătatea orașului vostru au fost, sunt sau vor fi expoziții/conferințe pe tema copiilor-soldați.

La nivel național

1. Informați-vă cu privire la ce face țara voastră pentru a pune capăt blestemului care îi afectează pe copiii-soldați.
2. Cereți-i în scris unui politician local să încurajeze comunitatea pentru a lua parte activ la apărarea drepturilor minorilor din lumea întreagă.
3. Aflați dacă și câți foști copii-soldați sunt refugiați în România și care sunt asociațiile ce au grijă de ei.

La nivel global

1. Căutați informații despre UNICEF: ce e, cu ce se ocupă, de când există, care sunt inițiativele sale la nivel mondial și ce puteți face pentru a ajuta organizația.
2. Căutați alte site-uri care se ocupă de drepturile copiilor: care sunt problemele cele mai stringente?
3. Campania Mileniului: aflați ce e și în ce fel pune problemele minorilor printre priorități.
4. Redactați o scrisoare către Secretariatul General al ONU referitoare la copiii implicați în conflictele armate, pentru a vă informa asupra stadiului muncii lor.

5. Informați-vă despre progresul lucrărilor legate de tratativele de pace (de exemplu, în Afganistan).
6. Faceți cercetări în privința:
 - Comisiilor speciale pentru Adevăr, Dreptate și Reconciliere instituite în zonele post-conflict (de exemplu, în Liberia, Argentina, Bosnia, Cambodgia, Africa de Sud).
 - Reintegrării post-conflictuale a refugiaților în zonele afectate (de exemplu, în Bosnia).
 - Reformelor socioeconomice (de exemplu, în unele țări din Europa, cum ar fi Irlanda de Nord).

DISCUȚII

1. Cunoașteți vreun fost copil-soldat care a găsit refugiu în comunitatea voastră? Dar în România? Dacă l-ați putea intervieva, ce i-ați spune? Câteva exemple:
 - Cine te-a obligat să lupti?
 - De ce îți era cel mai tare frică?
 - Ce le dorești copiilor din țara ta?
 - Ce pot face autoritățile pentru ei?
 - Ce pot face comunitățile cetățenești?
 - Ce putem face pentru a opri folosirea copiilor în războaie?

CURAJ

FĂRĂ

FRONTIERE

VOCI DE DINCOLO DE ÎNTUNERIC

de Ariel Dorfman

Traducere de Diana Nicolae și Julian Semilian

Adaptare după cartea *Spune adevărul puterii.*
Apărători ai drepturilor omului care transformă lumea
de Kerry Kennedy

SCENA ESTE GOALĂ. LUMINILE SE APRIND ASUPRA CELOR OPT ACTORI CARE ÎI ÎNTRUCHIPEAZĂ PE APĂRĂTORII DREPTURILOR OMULUI: PATRU BĂRBAȚI ȘI PATRU FEMEI, GRUPAȚI SIMETRIC.

PRIMA VOCE (BĂRBAT)

Curajul începe cu o singură voce.

Doar atât.

Am făcut ce trebuia să fac.

Orice altceva ar fi avut gust de cenușă.

Asta știm să facem.

LUMINILE SE STING TREPTAT ASUPRA CELOR ȘI OPT ȘI AUZIM O VOCE DE BĂRBAT (AL NOUĂLEA ACTOR) DIN ÎNTUNERIC.

BĂRBATUL (din întuneric)

Ei știu. Nu pot spune că nu știu. Nu pot pretinde că merg mai departe pe aici cu ochii închiși.

LUMINILE SE APRIND ASUPRA PRIMEI VOCI.

PRIMA VOCE (BĂRBAT)

Intri pe tărâmul morții și știi asta.

Știi că orice clipă poate să fie și ultima.

A DOUA VOCE (FEMEIE)

Intri pe tărâmul morții...

PRIMA VOCE (BĂRBAT)

... și știi, știi că acea clipă poate să fie și ultima.

A DOUA VOCE (FEMEIE)

Atâta știi.

LUMINILE SE APRIND ASUPRA CELEI DE-A PATRA VOCI.

A PATRA VOCE (FEMEIE)

Asta știu. Știu ce înseamnă să aștepți în întuneric tortura și ce înseamnă să aștepți în întuneric adevărul.

VOCEA BĂRBATULUI (din întuneric)

Știe.

LUMINILE SE APRIND ASUPRA BĂRBATULUI CARE SE AFLĂ ÎN MIJLOCUL SCENEI.

Știe ce înseamnă să aștepți în întuneric tortura și ce înseamnă să aștepți în întuneric adevărul.

A PATRA VOCE (FEMEIE)

Am făcut ce a trebuit să fac.

Orice altceva ar fi avut gust de cenușă.

LUMINILE SE APRIND ASUPRA CELEI DE-A TREIA VOCI.

A TREIA VOCE (BĂRBAT)

Mi se spune că aveam grijă de ceilalți încă din copilărie. M-am împrietenit cu pigmeii, deși în comunitatea mea, în Congo, erau considerați animale. Mi-am împărțit pâinea cu ei, i-am adus la noi acasă, le-am dat hainele mele. Comunitatea nu privea cu ochi buni faptul că mă împrietenisem cu pigmeii, dar eu îi consideram prietenii mei, ca pe oricine altcineva.

BĂRBATUL

Guillaume Ngefa Atondoko.

BĂRBATUL FACE UN SEMN CU MÂNA ȘI PE ECRAN, ÎN SPATELE ACTORILOR, APARE NUMELE GUILLAUME NGEFA ATONDOKO.

Da. S-a împrietenit cu pigmeii de mic copil. Da. Desigur.

A CINCEA VOCE (BĂRBAT) (din întuneric)

Timp de o lună am fost condamnat la moarte și mi-a fost foarte frică.

LUMINILE SE APRIND ASUPRA CELEI DE A CINCEA VOCI. BĂRBATUL FACE UN SEMN CU MÂNA ȘI PE ECRAN APARE NUMELE WEI JINGSHENG.

Apoi mi-am spus: „Wei Jingsheng, până la urmă tot vei muri. Atunci de ce să mori fiind bătaia de joc a dușmanilor tăi?” Și așa mi-am stăpânit frica în acel moment de cumpănă și am trecut cu bine. Mi-am păstrat demnitatea. Nu alege să înfrunți regimul, dacă nu ești pregătit să mori. Trebuie să îți asumi o responsabilitate față de cei aflați în suferință. Dacă nu lupți împotriva tiraniei, tiranii nu te vor lăsa să ai o viață normală.

A TREIA VOCE (BĂRBAT)

Intri pe tărâmul morții...

PRIMA VOCE (BĂRBAT)

Numele meu este Hafez Al Sayed Seada.

BĂRBATUL FACE UN SEMN CU MÂNA ȘI PE ECRAN APARE NUMELE HAFEZ AL SAYED SEADA.

Am aceste cicatrice pe față de când m-au aruncat printr-o fereastră. M-au întrebat cine era conducătorul Organizației pentru Drepturile Omului din Egipt. Le-am spus că eu. Eu eram răspunzător pentru tot. Am scris raportul, l-am citit, l-am revizuit și m-am decis să-l public într-un ziar. Nu mă tem. E datoria noastră să arătăm cu degetul greșelile guvernului. Dacă nu o facem noi, atunci cine?

BĂRBATUL

Hafez Al Sayed Seada, da. Asta este datoria lui.

Și a fost aruncat printr-o fereastră. Da.

A DOUA VOCE (FEMEIE)

Dacă nu o facem noi, atunci cine?

Numele meu este Digna Ochoa.

BĂRBATUL FACE UN SEMN CU MÂNA ȘI PE ECRAN APARE NUMELE DIGNA OCHOA.

Sunt călugăriță, dar am lucrat la început ca avocat. Tatăl meu a fost lider de sindicat în Veracruz, Mexic. În fabrica de zahăr în care lucra a fost implicat în luptele pentru apă potabilă, șosele și certificate de proprietate pentru deținătorii de pământ. Am studiat dreptul deoarece auzeam mereu că tatăl meu și prietenii lui aveau nevoie de mai mulți avocați. Iar avocații aveau tarife atât de mari... Tatăl meu a fost întemnițat pe nedrept timp de un an și cincisprezece zile. Apoi a fost dat „dispărut” și torturat, acuzațiile care i s-au adus fiind inventate. Acest fapt m-a determinat să încerc să fac ceva pentru cei nedreptățiți, deoarece am văzut cu ochii mei ce înseamnă asta, cu tatăl meu. Primul caz la care am lucrat era unul îndreptat împotriva unor ofițeri de poliție judiciară care fuseseră implicați în reținerea ilegală și torturarea mai multor țărani. La început am primit mesaje telefonice prin care mi se cerea să renunț la caz. Apoi am primit prin poștă amenințări. În cazul în care nu renunțam la caz urma să fiu ucisă sau alți membri ai familiei să fie omorâți. Mi-am continuat însă munca și chiar am făcut publică situația. După aceea, am „dispărut” și eu, iar poliția m-a ținut *incommunicado* timp de opt zile. Doream să le divulg toate probele pe care le aveam împotriva lor. Ascusesem bine dosarul cazului, altundeva decât în casa mea, în birou sau în locurile în care

trăiseră victimele, pentru că mă temeam că ar putea fi furat de poliție. Simțeam acum pe pielea mea ce simțise tatăl meu, dar și suferința altora. Mai târziu, după ce am reușit să scap din casa în care fusesem torturată, am început să lucrez în cadrul Centro Pro. Și de atunci încocoace m-am ocupat în mod direct de nenumărate cazuri care semănau cu al meu sau al tatălui meu. Dintotdeauna m-a revoltat suferința celorlalți. Pentru mine, furia înseamnă energie, e o forță. Dacă o nedreptate nu provoacă furia, poate trece drept indiferență sau pasivitate. Nedreptatea e cea care ne motivează, care ne determină să acționăm, să ne asumăm riscuri, știind că dacă nu vom face nimic nici lucrurile nu se vor schimba. Furia ne-a dat puterea de a-i înfrunța pe soldați și polițiști.

Am aflat apoi că atât polițiștii, cât și soldații erau obișnuiți ca superiorii să urle la ei și să fie prost tratați. Așa că atunci când au dat peste o femeie, care altminteri le-ar fi fost indiferentă, îmbrăcată ciudat și care le cerea tot felul de lucruri adresându-li-se cu autoritate, au înlemnit. Odată un bărbat a „dispărut” timp de douăzeci de zile și am scris petiții de *habeas corpus* în numele lui. Autoritățile au refuzat să recunoască faptul că îl au în custodie și nu ne-au permis accesul în spitalul în care se afla internat. În timpul unei schimbări de gardă, am reușit să mă strecur înăuntru. Când am ajuns în dreptul salonului unde se afla persoana respectivă, asistenta de la ușă mi-a spus că nu am voie să intru. I-am spus că îmi pot purta singură de grijă și am rugat-o să sune la un anumit număr în cazul în care mi s-ar fi întâmplat ceva. I-am lăsat legitimația mea. Am tras aer în piept, am deschis ușa cu putere și am țipat la ofițerii poliției judiciare aflați înăuntru. Le-am cerut să plece imediat, pentru că eram avocatul persoanei respective și trebuia să discut cu aceasta. Nu-au știut cum să reacționeze, așa că au plecat. Am avut două minute la dispoziție, care au fost de ajuns pentru a-i explica omului cine eram, că mă aflam în legătură cu soția lui, și să-i cer să semneze o hârtie prin care puteam demonstra că se afla reținut în spital. A semnat. Între timp a sosit poliția. Au intervenit în forță. Au încercat să mă prindă și să mă scoată de acolo. Nu se așteptau să iau o poziție de atac — singura poziție de karate pe care o știam, probabil din filme. Bineînțeles că nu știu karate, dar ei au crezut pe moment că voi ataca. Deși tremuram în interior, am spus cu hotărâre: „Dacă vă atingeți de mine, o să vedeți voi”. Iar ei s-au retras replicând: „Ne ameninți.” După care eu am răspuns: „Luați-o cum vreți.”

A ȘAPTEA VOCE (BĂRBAT) (din întuneric)

Numele meu este Doan Viet Hoat.

LUMINILE SE APRIND ASUPRA CELEI DE A ȘAPTEA VOCI, BĂRBATUL FACE UN SEMN CU MÂNA ȘI NUMELE LUI DOAN VIET HOAT APARE PE ECRAN.

Am petrecut douăzeci de ani în închisorile vietnameze, dintre care patru, la carceră. Mi s-au interzis creioanele, hârtia și cărțile. Pentru a nu mă demoraliza complet, cântam și vorbeam singur. Gardienii credeau că am luat-o razna, dar le-am spus că dacă nu aș vorbi singur chiar aș înnebuni. Am încercat să iau lucrurile mai simplu și să mă gândesc la celula ca la casa mea, ca și cum aș fi adoptat un stil de viață monahal și m-aș fi călugărit. De vreme ce nu aveam la dispoziție nicio carte, eram nevoit să îmi folosesc numai mintea. Meditația Zen mi-a fost de folos, cu ajutorul ei te poți cufunda în propriul sine. Am reușit să scriu în secret un raport despre condițiile din lagăr. Dacă aș fi păstrat tăcerea în acea închisoare simțeam că dictatorii ar fi câștigat lupta. Îmi doream să demonstrez că nu poți reduce pe cineva la tăcere prin forță, doar pentru că nu este de acord cu tine. Am continuat să lupt chiar dacă mă aflam în spatele zidurilor pușcăriei. Dacă nu o facem noi, atunci cine?

A TREIA VOCE (BĂRBAT)

Intri pe tărâmul morții...

A PATRA VOCE (FEMEIE)

Vreau să scap de aceste amintiri. Numele meu este Dianna Ortiz.

BĂRBATUL FACE UN SEMN CU MÂNA ȘI PE ECRAN APARE NUMELE DIANNA ORTIZ.

Vreau să am la fel de multă încredere în mine și în ceilalți, să fiu la fel de cutezătoare și de lipsită de griji ca în 1987, când am plecat în munții din zona de vest a Guatemalei să-i învăț pe copiii localnicilor să scrie și să citească în spaniolă și să-i fac să înțeleagă Biblia în limba lor nativă. Dar pe 2 noiembrie 1989, această Dianna pe care tocmai v-am descris-o a încetat să existe. Acum cu greu îmi mai amintesc cum era viața mea înainte de a fi răpită la vârsta de 31 de ani. În schimb îmi amintesc tortura. Poate părea ciudat, dar până și acum simt prezența tortionarilor mei, le simt mirosul, le aud suieratul vorbelor în ureche. Îmi amintesc. Polițistul m-a violat încă o dată. După aceea m-au coborât într-un puț plin de cadavre, corpuri de copii, bărbați și femei, unele decapitate, cu sângele închegat. Unii mai erau încă în viață. Îi puteam auzi gemând. Cineva plângea. Nu-mi dădeam seama dacă sunt eu sau altcineva.

PAUZĂ

Tortionarii mei nu au fost niciodată aduși în fața justiției. Americanul care a fost răspunzător de torturarea mea nu a fost niciodată judecat. Știu acum lucruri pe care puțini cetățeni americani le cunosc: știu ce înseamnă să fii un cetățean nevinovat și să fii acuzat, interogat, torturat. Știu ce înseamnă să ai un guvern care se ferește să-ți rezolve revendicările și să facă dreptate, și care în mod direct îți distruge imaginea, deoarece cazul tău îi creează probleme politice. Știu ce înseamnă să-ți aștepți tortura în întuneric, și tot în întuneric să aștepți adevărul. Încă mai aștept.

BĂRBATUL

Așadar, știe. Nu poate spune că nu pășește înainte cu ochii deschiși, că nu am avertizat-o. Nu poate spune că nu știe.

A CINCEA VOCE (BĂRBAT) (din întuneric)

Asta știu.

LUMINILE SE APRIND ASUPRA CELEI DE A CINCEA VOCI. BĂRBATUL FACE UN SEMN CU MÂNA ȘI PE ECRAN APARE NUMELE DALAI LAMA.

Numeroși tibetani au venit să mă vadă în India, pe mine, Dalai Lama, producând un adevărat aflus, pentru a-mi vorbi despre părinții, frații și surorile lor care au fost omorâți sau despre torturile la care ei înșiși au fost supuși. Adeseori plângeam. Acum, după ce am auzit atât de multe istorisiri, ochii mi s-au uscat. Ori de câte ori aud vești proaste din Tibet, mă încercă reacția firească a unei uriașe tristeți. Cu toate acestea, deznădejdea nu îmi are rostul. Sentimentele de furie disperată nu fac altceva decât să otrăvească mintea, să provoace amărăciune în suflet și să slăbească voința. Trebuie să vedem întotdeauna cadrul mai larg și să ne reamintim că, în cele din urmă, aplecarea naturală a omului către libertate, adevăr și dreptate va învinge.

A TREIA VOCE (BĂRBAT)

Asta știu.

BĂRBATUL FACE UN SEMN CU MÂNA ȘI PE ECRAN APARE NUMELE KOIGI WA WAMWERE.

Într-o noapte, când am fugit în Uganda, cinci oameni, toți mascați, m-au răpit și m-au adus în Kenya. Am fost dus la subsolul unei secții de poliție și m-am trezit într-o mare de apă. Eram dezbrăcat și stătusem în apă toată noaptea. Am rămas în acea apă aproape o lună. Apa se scurgea din secție în temnița de la subsol și te inunda până la genunchi. Puteam astfel îngheța apa, făcând-o atât de rece încât tremurai întruna, pentru ca apoi să o încălzească atât de mult, încât te sufocai. Mă interogau în timpul zilei. Mă amenințau că mă vor arunca de pe acoperiș.

BĂRBATUL

Minciună. Nu l-am amenințat niciodată că-l vom arunca de pe acoperiș. Koigi wa Wamwere minte. Da. A mințit în privința lipsei libertății în Kenya. A mințit cu privire la tratamentul la care sunt supuși muncitorii forestieri din Kenya. Koigi wa Wamwere a mințit și când a scris despre corupția companiilor controlate de guvernul kenyan și a mințit când a vorbit despre orânduirea tribală a celor de la putere. Minte tot timpul. Ar fi trebuit să-l aruncăm de pe acoperiș.

A TREIA VOCE (BĂRBAT)

Da, numele meu este Koigi wa Wamwere. Să stai în închisoare este foarte greu, dar îți trebuie mai puțin curaj să rezisti acolo decât să ieși afară și să continui ce-ai început înainte, știind că te poți reîntoarce oricând la închisoare. Iar eu am continuat. Am continuat.

A ȘASEA VOCE (FEMEIE)

Cu toții am continuat.

LUMINILE SE APRIND ASUPRA CELEI DE-A ȘASEA VOCI. BĂRBATUL FACE UN SEMN CU MÂNA ȘI PE ECRAN APARE NUMELE HINA JILANI.

Micile succese contează foarte mult. Poate că sunt puține și disparate, dar toate contează. Simțim că există acolo ceva, o lumină la capătul tunelului. Și am văzut acea lumină de multe ori.

A OPTA VOCE (FEMEIE) (din întineric)

A sunat telefonul și o voce, un bărbat, mi-a spus: „Știu cine ești.“

LUMINILE SE APRIND ASUPRA CELEI DE-A OPTA VOCI (FEMEIE). BĂRBATUL FACE UN SEMN CU MÂNA ȘI PE ECRAN APARE NUMELE MARINA PISKLAKOVA.

Știu cum te cheamă. Știu unde te afli. Știu unde locuiești. Și am să te omor.

BĂRBATUL

Știu cum te cheamă, Marina Pisklakova. Știu unde locuiești Marina, Marina mea. Am să te omor, Marina Pisklakova.

A OPTA VOCE (FEMEIE)

Am lansat prima linie telefonică pentru apeluri de urgență în cazuri de violență domestică din Rusia, aproape din întâmplare, în 1993. Mama unui coleg de clasă al fiului meu mi-a cerut sfatul. După ce i-a căzut un nasture de la costum, care nu a fost cusut la loc imediat, soțul ei a luat un pantof și a lovit-o cu el drept în față. Timp de două săptămâni nu a putut să iasă din casă. M-a sunat într-o seară, tulburată de-a binelea și rănită, cu o jumătate de față aproape neagră de la vânătăi. Am întrebat-o: „De ce nu-l părăsești?“ Și mi-a răspuns: „Unde să mă duc, Marina? Sunt complet dependentă de el.“ Așa că m-am gândit că ar trebui să o ajut. Că ar trebui să o recomand cuiva. Și mi-am dat seama apoi că nu avea unde să se ducă, la cine să ceară ajutor. Și așa am lansat linia telefonică. După care, în 1987, am demarat un program de instruire a avocaților în domeniul violenței domestice.

A DOUA VOCE (FEMEIE)

Numele meu este Rana Husseini. Sunt ziaristă.

BĂRBATUL FACE UN SEMN CU MÂNA ȘI PE ECRAN APARE NUMELE RANA HUSSEINI.

În numele onoarei, o fetiță de 16 ani din Iordania a fost ucisă de familie pentru că fusese violată de fratele său. La începutul anchetei m-am întâlnit cu doi dintre unchii ei. De ce fusese vina ei că a fost violată? De ce familia nu l-a pedepsit pe frate în schimb? Mi-au răspuns că ea își sedusese fratele.

BĂRBATUL

Ea și-a sedus fratele, i-am spus noi Ranei Husseini.

A DOUA VOCE (FEMEIE)

I-am întrebat de ce credeau că, existând atâtea milioane de bărbați pe străzi, fata ar fi ales să-și seducă propriul frate? La care ei mi-au replicat că fata a pătat imaginea familiei comițând un act imoral. Singura modalitate de a salva onoarea familiei era ca fata să fie ucisă. Sângele spală onoarea.

BĂRBATUL

Sângele spală onoarea. I-am spus, i-am spus acelei ziariste, Rana Husseini, i-am spus că singura cale prin care onoarea familiei putea fi salvată era ca fata să fie ucisă.

A DOUA VOCE (FEMEIE)

Pedeapsa medie pentru crimele făcute în numele onoarei este de șapte luni și jumătate. Dar este important să știm că cei care comit aceste crime sunt la rândul lor victime. Dacă nu ucizi, ești tras la răspundere pentru onoarea familiei. Dacă ucizi ești un erou.

A CINCEA VOCE (BĂRBAT)

Unul dintre lucrurile extraordinare care s-au descoperit în Comisia pentru Adevăr din Africa de Sud este numărul mare al celor care sunt gata să ierte, deși au avut de suferit îngrozitor — oameni despre care ai fi crezut că sunt plini de amărăciune și de dorință de răzbunare. A avut loc un masacru, soldații deschizând focul asupra unui grup de demonstranți împotriva apartheidului, incident în urma căruia aproape douăzeci de oameni au fost uciși și mulți alții răniți. Am avut o audiență cu sala plină, la care au participat oameni care îi pierduseră pe cei dragi în masacru. S-au prezentat și patru ofițeri, dintre care unul alb și trei negri. Albul a spus: „Am dat ordin soldaților să deschidă focul“ — și în încăperea tensiunea a devenit atât de palpabilă, încât aproape că o puteai tăia cu cuțitul. După care s-a întors către public și a spus: „Vă rugăm să ne iertați. Și vă rugăm să ne reprimiți în comunitate.“ Iar acel public furios a izbucnit în ropote de aplauze asurzitoare. A fost un moment incredibil. Atunci am spus: „Să păstrăm tăcerea, pentru că suntem în fața a ceva sfânt.“

PAUZĂ

Numele meu este Desmond Tutu.

BĂRBATUL FACE UN SEMN CU MÂNA ȘI PE ECRAN APARE NUMELE ARHI-EPISCOPULUI DESMOND TUTU.

Am făcut ce a trebuit să fac. Orice altceva ar fi avut gust de cenușă. Aș fi trăit în minciună. Aș fi putut participa la luptă de pe o poziție mai puțin importantă. Dar Dumnezeu m-a luat, cum s-ar spune, de ceafă, ca pe Ieremia. Avem un Dumnezeu care nu spune: „Aha... Te-am prins!“ Nu. El spune: „Ridică-te.“ Și tot Dumnezeu te scutură de praf și-ți spune: „Mai încearcă o dată.“

A PATRA VOCE (FEMEIE)

Puține și disparate

Puține și disparate

Există totuși ceva.

A ȘASEA VOCE (FEMEIE)

O lumină

O lumină la capătul tunelului.

PRIMA VOCE (BĂRBAT)

Numele meu este Muhammad Yunus. Am demarat programul Grameen pentru a oferi săracilor acces la credite.

BĂRBATUL FACE UN SEMN CU MÂNA ȘI PE ECRAN APARE NUMELE LUI MUHAMMAD YUNUS.

Am fost criticați de specialiștii în dezvoltare care insistau că nu e rentabil să acorzi împrumuturi unor femei sărace, care nu au cunoștințe și abilități financiare. Potrivit acestora, pentru dezvoltare e nevoie de împrumuturi de multe milioane de dolari destinate proiectelor enorme de infrastructură. Dar eu lucrez cu oameni reali, din lumea reală. Cu o noapte înainte ca o femeie să-și ia împrumutul de treizeci și cinci de dolari de la bancă, ea se va învăța pe toate părțile până se va decide dacă va fi în stare să plătească banii înapoi. Se va îngrozi că ceva rău i s-ar putea întâmpla. Și după aceea va ține banii în mână, tremurând, cu lacrimile scurgându-i-se pe obraji și nevenindu-i să creadă că noi avem încredere să-i încredințăm o sumă atât de mare. Treizeci și cinci de dolari! Și apoi se străduiește să plătească prima rată, apoi a doua rată și tot așa timp de cincizeci de săptămâni, una după alta, și cu fiecare rată devine mai curajoasă! Și când termină cu ultima rată e fericită că a reușit și vrea să sărbătorească. Nu este doar o tranzacție monetară achitată. Înainte de lua împrumutul nici nu simțise că există, parcă fusese un nimeni. Acum aproape că se ridică în picioare și ia lumea în piept strigând: „Am reușit, mă descurc de una singură.“

A DOUA VOCE (FEMEIE)

Curajul începe de la o singură voce.

Am făcut ceea ce a trebuit să facem.

Orice altceva ar fi avut gust de cenușă.

A OPTA VOCE (FEMEIE) (din întineric)

Numele meu este Juliana Dogbadzi.

BĂRBATUL FACE UN SEMN CU MÂNA ȘI PE ECRAN APARE NUMELE JULIANA DOGBADZI.

Sunt din Ghana. Nu am fost niciodată la școală. La 7 ani, părinții mei m-au luat de acasă și m-au trimis la un templu, unde am fost sclava sexuală a preotului local timp de șaptesprezece ani. Se spunea că bunicul meu furase doi dolari. Când membrii familiei noastre au început să moară, un prezicător a afirmat că familia mea trebuia să aducă la templu o fată tânără pentru a îmblânzi mânia zeilor. De vreme ce m-am născut la scurt timp după moartea bunicului meu, eu am fost cea sacrificată.

Douăsprezece dintre noi, patru femei și opt copii, trăiam într-o cameră, într-o casă acoperită cu stuf. Era construită din lut și nu avea nici geamuri, nici uși. Ploaia intra înăuntru, șerpii la fel. Tavanul era jos, un pic deasupra capetelor noastre, și toți dormeam împreună pe o saltea, pe jos. O zi obișnuită acolo decurgea astfel: te trezeai dimineața la cinci, te duceai la pârâu, la cinci kilometri distanță, să aduci apă pentru tabără, măturai, pregăteai mâncarea pentru preot (din care tu nu aveai voie să mănânci), te duceai la fermă, munceai până la șase seara și te întorceai să dormi fără mâncare, asta dacă nu reușeai să șterpelești ceva resturi. Aveam aproximativ 12 ani când am fost violată prima dată. Trebuia să fac ceva să-mi schimb viața. Am evadat de mai multe ori. Prima oară m-am dus la părinții mei, dar au fost mult prea speriați pentru a mă adăposti. Spuneau că dacă ar fi făcut-o, zeii i-ar fi omorât pe dată. M-au adus înapoi la preot. Mi-am zis că nu, nu se putea să trec din nou prin toate acestea. Trebuia să găsesc o cale de a mă elibera și de a le elibera de asemenea și pe celelalte femei. Într-o zi un bărbat, reprezentant al unei organizații nonprofit intitulată International Needs Ghana a venit la templu pentru a discuta cu preotul. Asta a fost șansa mea. Nu știu de unde mi-au venit

curajul și încrederea, dar mi-a dispărut pe loc toată frica. Cu pruncul nou-născut legat în spate, și cu celălalt copil, Wonder, în brațe, am evadat în pădure.

Acum, că am scăpat, încerc să le domolesc frica altor femei, spunându-le povestea mea. Îndeletnicirile mele sunt periculoase, dar sunt pregătită să mor pentru o cauză dreaptă. Spre deosebire de celelalte fete și femei, eu am reușit să trec peste frica pe care o inducea acest sistem de sclavie sexuală. Asta a fost arma mea. Și continuă să fie.

A ȘAPTEA VOCE (BĂRBAT)

Numele meu este Elie Wiesel.

BĂRBATUL FACE UN SEMN CU MÂNA ȘI PE ECRAN APARE NUMELE ELIE WIESEL.

Sunt de partea celor mici și a celor fără putere. De aceea, în fiecare carte de-a mea, se regăsește întotdeauna un copil, un bătrân, întotdeauna. Deoarece sunt atât de neglijat de guvern și de societate. Așa că îi adăpostesc. Mă gândesc la copiii din ziua de azi care au nevoie de vocile noastre. Le datorez ceva celor lăsați în urmă. Și sper ca trecutul meu să nu devină viitorul copiilor voștri.

A TREIA VOCE (BĂRBAT)

Am avut totuși o anumită acoperire. Dacă m-aș fi aflat într-o primejdie mai mare, nu pot pretinde că aș fi procedat la fel cum am făcut. Nu știu. Nu am pretenția că am un curaj nativ. Mai degrabă sunt o persoană cât se poate de normală și încerc să evit pericolul ori de câte ori pot. Aveam însă un angajament față de dreptate. La sfârșit, indiferent de curajul pe care l-aș fi așiat, totul se dovedea a fi un exercițiu prin care învățăm să trăiesc cu propriile mele frici. După o vreme nu am mai luat în seamă pericolul, întocmai după cum, pentru un chirurg, e un lucru obișnuit să vadă sânge.

BĂRBATUL

José Zalaquett. Da. Desigur. Avocatul din Chile.

BĂRBATUL FACE UN SEMN CU MÂNA ȘI PE ECRAN APARE NUMELE JOSÉ ZALAUQUETT.

Avocatul care a organizat apărarea prizonierilor după lovitura de stat. Avocatul acela, care a ajuns în lagărele în care nimeni nu putea pătrunde. Avocatul acela pe care l-am băgat de două ori la pușcărie. Zalaquett.

A CINCEA VOCE (BĂRBAT)

Mă numesc Martin O'Brien.

BĂRBATUL FACE UN SEMN CU MÂNA ȘI PE ECRAN APARE NUMELE MARTIN O'BRIEN.

A CINCEA VOCE (BĂRBAT)

M-am implicat în luptă pe când aveam 12 ani. Mai mulți oameni au bătut la ușa casei noastre și m-au întrebant: „Martin O'Brien, vrei să iei parte la un marș pentru pace și să demonstrezi împotriva violenței?“ Le-am spus că vreau să merg cu ei. Îmi amintesc că îmi era frică. O parte dintre cei care au participat la marș au fost atacați cu cărămizi și sticle și câțiva dintre ei au fost bătuți. Dar am continuat să mășăluim în fiecare weekend prin diferite zone ale Irlandei de Nord, iar o mișcare populară intitulată Oamenii Păcii a început să prindă contur. Dar cel mai rău lucru e apatia — să rămâi indiferent în fața nedreptății și să nu faci nimic. Să nu îți trăiești viața cu frică și să nici nu le dai celor care generează frica putere asupra ta. Mai bine mori mai devreme.

BĂRBATUL

Mai bine mori mai devreme. Precum Fauziya Kassindja. Ea și-a dorit să moară mai devreme.

A ȘASEA VOCE (FEMEIE)

N-am s-o fac. Nu mă voi mărita cu acel bărbat. Aveam 17 ani, iar el 45 și avea deja trei neveste. Dar mătușa mea mi-a zis: „Știu că nu-l iubești acum, dar după *kakiya* vei învăța să-l iubești. Măine e *kakiya*.” Dar cu ajutorul surorii mele am reușit să scap din Togo și să ajung în Statele Unite cu un pașaport fals. I-am spus ofițerului de la emigrări de pe aeroportul Newark că vreau azil. I-am povestit totul. Mă rog, aproape tot, pentru că era stânjenitor. Nu i-am spus de *kakiya*, pentru că probabil nu ar fi înțeles. Mi-a spus că de judecător depinde dacă primești sau nu azil, așa că acum urma să merg la pușcărie. Am început să strig. Nu făcusem nimic, de ce mă trimiteau la închisoare? M-au pus în lanțuri. În centrul de detenție din New Jersey, am întâlnit-o pe Cecelia Jeffrey, o altă prizonieră. S-a purtat cu mine ca și cum aș fi fost fiica ei. Mă învelea când mergeam la culcare. Eram bolnavă și nu-mi dădeau niciun medicament, așa că m-am gândit: „Dacă tot o să mor, de ce nu m-aș întoarce?” Și Cecelia mi-a spus: „Ești nebună, Fauziya? Ai idee la ce te întorci? Ai idee?”

A PATRA VOCE (FEMEIE)

Chiar și în vremuri foarte întunecate
Au fost oameni
Au fost oameni care au sărit în apărarea celorlalți
Cel puțin un om a luat atitudine pentru a-i proteja pe ceilalți.

A CINCEA VOCE (BĂRBAT)

Ai o singură viață. Iar curajul începe de la o singură voce.

A PATRA VOCE (FEMEIE)

Să menționăm faptul că, în vremuri ca acestea, a existat cel puțin o persoană care a luat atitudine pentru a-i apăra pe ceilalți.

A ȘASEA VOCE (FEMEIE)

„Ești nebună, Fauziya?” mi-a spus ea. „Vrei să te întorci în Togo?” A doua zi Cecelia a intrat la duș și m-a chemat după ea. Stătea nemșcată cu picioarele depărtate și mi-a spus: „Uite. Pentru asta vrei să te întorci?” Nu înțelegeam ceea ce vedeam.

„Știi ce e asta?” Nu știam. Nu semăna deloc cu organele genitale feminine. Deloc. Era ceva perfect neted, ca palma mea. Singurul lucru vizibil era o cicatrice, ca o cusătură, cu o mică gaură. Nicio labie, nimic. *Kakiya*. „Cum poți să trăiești așa?”, am spus. Și ea mi-a răspuns: „Voi trăi toată viața mea așa. Plâng când mă privesc. În sufletul meu plâng. Mă simt neputincioasă, învinsă, tot timpul.”

Și eu mă uitam la ea și o vedeam pe cea mai puternică femeie de pe pământ. Din afară nu-ți puteai da seama cât de mult suferea. Este cea mai iubitoare persoană pe care am întâlnit-o vreodată. Ea m-a convins să rămân. M-a convins să rămân și mi-am câștigat lupta.

A DOUA VOCE (FEMEIE)

Numele meu este Kek Galabru. Sunt din Cambodgia.

BĂRBATUL FACE UN SEMN CU MÂNA ȘI PE ECRAN APARE NUMELE KEK GALABRU.

Asta știi. Ne-ar fi fost ușor să ne luăm bagajele după care să ne urcăm într-un avion și să nu mai privim înapoi. Dar apoi ne-am zis: „Imposibil, ei au încredere în noi.” Când cineva vine să ne vadă și ne spune: „Ași fi murit dacă nu erați voi la locul potrivit”, asta ne dă și mai multă energie. E o victorie dacă salvăm fie și o singură persoană.

A PATRA VOCE (FEMEIE)

Puține și disparate
Dar am văzut lumina de multe ori.

BĂRBATUL

Chiar așa să fie? Chiar au văzut acea lumină de multe ori? Câte lumini au văzut cu adevărat? Câte vieți au salvat în realitate? Puține și disparate, asta e tot ce știi: știi ce înseamnă să aștepti tortura în întuneric și ce înseamnă să aștepti în întuneric adevărul. Știi că această clipă ar putea fi și ultima. Și de ce le este cu adevărat frică e faptul că nimănui nu-i pasă, că nimeni nu ascultă, că oamenii uită, că se uită la televizor și spun că astea nu sunt problemele lor, după care iau cina și merg la culcare. Oamenii se duc la culcare. Asta e tot ce știi și de asta le e frică. Știi că trei miliarde de oameni trăiesc în sărăcie și că patruzeci de mii de copii mor în fiecare zi din cauza unor boli care ar putea fi prevenite. Mai știi că, dacă lumea în ansamblu consumă anual bunuri și servicii în valoare de douăzeci și patru de trilioane de dolari pe planetă, aproape un miliard și jumătate de oameni au venituri mai mici de un dolar pe zi. Știi că trei dintre cei mai bogați oameni din lume dețin împreună bunuri care depășesc produsul intern brut al celor mai sărace patruzeci și opt de țări din lume la un loc. Și acest lucru nu se va schimba dacă vor salva câte o viață pe rând. Nimic nu se va schimba niciodată. De asta se tem: că nimănui nu-i pasă cu adevărat.

PRIMA VOCE (BĂRBAT)

Numele meu este Oscar Arias Sánchez. Și mie îmi pasă.

BĂRBATUL FACE UN SEMN CU MÂNA ȘI PE ECRAN APARE NUMELE OSCAR ARIAS SÁNCHEZ.

Cheltuielile militare nu constituie doar un consum excesiv; sunt de asemenea și o uriașă denaturare a priorităților civilizației noastre: în fiecare an, 780 de miliarde de dolari sunt investiți în instrumente ale morții, în armament și luptători, toate acestea pentru a ucide oameni, sume care s-ar putea cheltui pentru dezvoltarea umanității. Dacă am îndrepta fie și numai cinci procente din această sumă înspre programe de combatere a sărăciei, în următorii zece ani toată populația lumii s-ar putea bucura de servicii sociale de bază. Sărăcii lumii plâng după școli și doctori, nu după arme și generali. Într-o lume în care se poartă o luptă dramatică, pe viață și pe moarte, deciziile pe care le luăm în privința felului în care vrem să ne ducem viețile, a ceea ce ne dorim să fim, au consecințe majore. În acest context este limpede că trebuie să ne plasăm de partea vieții.

BĂRBATUL

Da. Bineînțeles. Sărăcii lumii plâng. Dar cui îi pasă?

LUMINILE SE STING TREPTAT ASUPRA TUTUROR VOCILOR, LĂSÂNDU-L PE BĂRBAT SINGUR PE SCENĂ.

Cui îi pasă?

LUMINILE SE APRIND ASUPRA CELEI DE A TREIA VOCE (BĂRBAT)

A TREIA VOCE (BĂRBAT)

Pe atunci mă aflu în junglă și observam viața dificilă a sătenilor din Birmania.
BĂRBATUL FACE UN SEMN CU MÂNA ȘI PE ECRAN APARE NUMELE KA HSAW WA.

Dimineața, sătenii luau sape și coșuri și erau obligați să construiască diverse lucruri pentru armată. Nu primeau niciun ban pentru asta. M-am dus în alt sat, la cinci zile de mers depărtare, unde am rămas o vreme. Experiența aceasta mi-a schimbat viața. Am vorbit cu o mamă, al cărei fiu se sinucisese, pentru că mai mulți soldați îl obligaseră să se culce cu ea. Fiul s-a sinucis de rușine. Mama avea inima frântă. Atunci m-am decis să lucrez pentru acești

oameni. La început nu aveam nici hârtie, nici pix, cu care să lucrez. Cei care luptau împotriva autorităților mi-au spus că astfel de incidente se întâmplau tot timpul, că nimănui nu-i păsa și că ar trebui să mă înarmează și să lupt. Dar m-am hotărât să continui să lucrez la mărturie și să înregistrez povestirile cât pot de bine. Într-o vreme am vrut chiar să mă împușc, pentru că nu aveam apă și eram nevoiți să mâncăm numai orez nefiert. Nu puteam găti deoarece ne temeam că soldații ar putea vedea lumina focului. Viața era însă și mai dură în sezonul ploios. Era foarte frig pe dealuri și nu aveam decât o folie de plastic cu care să ne învelim. Deși ne agățam hamacurile la înălțime pentru a ne feri de lipitorile de pe jos, dimineața ne dădeam seama că altele căzuseră din copaci și ne supseseră sângele. Dar am continuat să adunăm povești. În cele din urmă, o franțuzoaică pe care am întâlnit-o ne-a dat hârtie și bani pentru poștă. Eram atât de fericiți, că în sfârșit puteam să facem ceva. Foarte mulți din foștii mei colegi și-au susținut între timp lucrările de doctorat în Statele Unite. Vin aici cu bani. Apoi mă gândesc: „Eu ce tot păzesc aici?” Nu reușesc să câștig nimic pentru mine și nici nu par să ușurez în vreun fel suferințele localnicilor. Într-o zi, am trecut pe la o altă organizație pentru apărarea drepturilor omului, specializată pe altceva. Și acolo, la... coșul de gunoi, am văzut documentația la care lucrasem cu atâta greutate. Fusese atât de dificil pentru noi să trimitem acea scrisoare și să punem cap la cap mărturiile cu privire la suferințele îndurate de oameni! Iar hârtia zăcea acum mototolită și aruncată la gunoi.

BĂRBATUL

Ka Hsaw Wa. Din Birmania. Da. S-a simțit cu inima frântă. Da. Dar noi i-am spus că era o muncă inutilă. I-am spus că-și irosește viața. I-am spus că nimănui nu-i pasă.

A TREIA VOCE (BĂRBAT)

Am simțit că mi se rupe inima. Dar nici nu pot renunța. Dacă îmi întorc spatele și plec, mi-am zis, cine va face această muncă? Curaj? Nu știu dacă îndrăzneala izvorăște din putere sau din suferință.

BĂRBATUL

Nimeni nu a ascultat și nimănui nu i-a pasat.

PRIMA VOCE (BĂRBAT)

Numele meu este Kailash Satyarthi.

LUMINILE SE APRIND ASUPRA PRIMEI VOCI. BĂRBATUL FACE UN SEMN CU MÂNA ȘI PE ECRAN APARE NUMELE KAILASH SATYARTHI.

Pe când aveam 5 sau 6 ani, chiar în prima zi de școală, pe scările școlii am dat peste un cizmar și fiul său, care făceau pantofii copiilor. Intrasem tare bucuroși. Aveam cărți noi, geantă, haine noi, uniformă, totul era nou, dar am dat cu ochii de acel copil și m-am oprit pentru că era pentru prima dată când vedeam, când înțelegeam un asemenea lucru și m-am întrebat de ce un copil de vârsta mea face pantofii altor copii și de ce eu mă duc la școală și el nu? Am vrut să-l întreb asta pe copil, dar nu am avut curaj, așa că am intrat în școală și profesorul mi-a urat bun venit, iar eu nu am întrebat nimic, dar încă mă gândeam la acest lucru, așa că la câteva ore mai târziu mi-am făcut curaj și l-am întrebat pe profesor: „Domnule, aș vrea să știu de ce acest băiat de vârsta mea stă pe scări și lustruiește pantofi?” Și el s-a uitat la mine ciudat și mi-a răspuns: „Ce întrebare mai e și asta, nu de-asta ai venit tu aici, să pui astfel de întrebări inutile, ci să înveți. Nu e treaba ta.” M-a înfuriat un pic răspunsul lui. Așa că m-am hotărât să o întreb și pe mama acasă, ceea ce am și făcut, la care ea mi-a spus: „Ei, nu ai văzut că mulți copii muncesc? Țăra e destinul lor. Sunt săraci. Trebuie să muncească.” Și apoi mi s-a spus să nu-mi mai fac griji în privința asta. Dar într-o zi m-am dus la cizmar, la tatăl băiatului,

și l-am întrebat: „În fiecare zi îl văd pe băiatul tău. Și am o întrebare. De ce nu-l trimiți la școală? De ce nu se duce și el la școală când mă duc și eu? Că doar e de vârsta mea, are vreo 5-6 ani?” Tatăl s-a uitat la mine și timp de două minute nu a putut să-mi răspundă. Apoi mi-a răspuns încet, spunându-mi un lucru care m-a mișcat. Mi-a zis: „Nu ne putem schimba, suntem născuți să muncească, iar alții ca mine să meargă la școală. Cum adică? Drept urmare, această întâmplare mi-a provocat o mică revoltă în minte, pentru că nimeni nu-mi putea răspunde. Pe cine aș mai fi putut să întreb? Profesorul meu nu știa ce să-mi răspundă. Nimeni nu știa ce să-mi răspundă. Am purtat această întrebare în suflet ani în șir.

Și acum fac ceva în sensul ăsta. Și nu numai atât. Numai în India cinci milioane de copii se nasc în sclavie. Copii mici, de 6-7 ani, sunt obligați să lucreze paisprezece ore pe zi. Dacă plâng după părinți sunt bătute, iar uneori sunt chiar spânzurați cu capetele în jos de copaci și însemnați cu fierul roșu sau arși cu țigara. Sunt prizonieri — le este interzis să plece. Și numărul acestor copii crește — în același ritm cu cel al exporturilor. Numărul exporturilor de covoare crește și, odată cu el, crește și cel al copiilor sclavi. De aceea derulăm anumite campanii. Și conducem acțiuni secrete, raiduri prin care îi eliberăm pe copii și îi returnăm familiilor lor. Ne asigurăm ulterior că acei copii eliberați au intrat la școală și se integrează în societate. Dar odată ce i-ai eliberat, începe greul. Primul nostru obiectiv este să îi facem să redevină copii. Gândiți-vă de pildă la Nagasur, un băiat de 14 ani care a încercat să evadeze. A fost apoi marcat cu fierul înroșit, ca un animal, pentru a se ști cui îi aparține. Nu a mai putut vorbi și de aceea nu a putut povesti nimic din ceea ce i se întâmplase. Un alt băiat de pe stradă, prieten cu el, ne-a istorisit povestea lui.

A CINCEA VOCE (BĂRBAT) (din întuneric)

A fost deosebit de greu să ne facem auzit glasul.

A ȘAPTEA VOCE (BĂRBAT)

Noi, palestinienii...

BĂRBATUL FACE UN SEMN CU MÂNA ȘI PE ECRAN APARE NUMELE RAJI SOURANI.

...suntem un popor aproape uitat, condamnat la o existență de mână a doua. Nimănui nu-i trebuie pacea — o pace dreaptă — mai mult decât nouă, celor oprimați.

A CINCEA VOCE (BĂRBAT) (din întuneric)

Toți cei dispăruți erau țărani.

BĂRBATUL FACE UN SEMN CU MÂNA ȘI PE ECRAN APARE NUMELE FRANCISCO SOBERÓN. LUMINILE SE APRIND ASUPRA CELEI DE-A CINCEA VOCI.

Țăranii din Anzi, a căror limbă natală este quechua, nu spaniola. Sunt considerați cetățeni de mână a doua, de aceea nu prea au fost luați în seamă.

PRIMA VOCE (BĂRBAT)

Nimic nu e mai greu pentru un prizonier decât să știe că lumea l-a uitat. Și de obicei torționarul se folosește de acest argument pentru a învinge rezistența prizonierului, spunându-i că, ei bine, nimănui nu-i pasă.

A TREIA VOCE (BĂRBAT) (din întuneric)

Ceilalți membri ai mișcării nu știau unde locuim și nici cine organiza acțiunile. Astfel încât, dacă cineva era prins de poliția secretă poloneză, persoana respectivă trebuia să știe cât mai puține informații cu putință.

BĂRBATUL FACE UN SEMN CU MÂNA ȘI PE ECRAN APARE NUMELE ZBIGNIEW BUJAK.

În prima noapte după ce s-a instaurat legea marțială am rămas la o mânăstire. Apoi, în ziua următoare, m-am mutat într-un apartament. De la fe-reastră puteam vedea tancurile intrând unul după altul în șantierul naval. Am reușit să luăm legătura cu cei din Comitetul Solidarității pentru a discuta dacă ar fi sau nu potrivit să ne alăturăm lor, dar ei au fost de părere că toți oamenii din conducere ar trebui să se ascundă în locuri diferite. M-am îmbrăcat într-o uniformă de inginer și am luat trenul înapoi spre Varșovia. În fiecare lună eram nevoiți să ne schimbăm atât casa, cât și înfățișarea. Trebuia să mergem în apartamentele unor străini și să ne încredem orbește în ei. La început ne temeam că acești oameni ar fi putut să ne vândă. Recompensa pentru o asemenea ispravă era uriașă: douăzeci de mii de dolari și un permis permanent de ieșire din Polonia. Dar numai o singură dată a fost trădat unul dintre noi.

A DOUA VOCE (FEMEIE) (din întuneric)

Ne-am încrezut în străini. Și numai o singură dată a fost trădat unul dintre noi.

A ȘASEA VOCE (FEMEIE) (din întuneric)

Nu avem dreptul să ne pierdem speranța.

A ȘAPTEA VOCE (BĂRBAT) (din întuneric)

Dacă nu o facem noi, atunci cine?

Numele meu este Bobby Muller.

LUMINILE SE APRIND ASUPRA CELEI DE-A ȘAPTEA VOCE. BĂRBATUL FACE UN SEMN CU MÂNA ȘI PE ECRAN APARE NUMELE BOBBY MULLER.

Unul dintre lucrurile care m-au scos din minți foarte tare atunci când am primit Premiul Nobel pentru Pace pentru munca depusă împotriva minelor antipersonal a fost reacția presei care a prezentat totul într-un mod foarte siropos, încercând să-i facă pe oameni să se simtă buni și să-i inspire. A fost o mare porcărie. Oamenii cred că totul s-a încheiat pentru că avem un tratat internațional. De fapt însă ne trăim viața izolați, departe de dispe-rare, durere, chinuri. De aceea sunt atât de pornit să urmăresc aplicarea legilor — pentru ca genocidele din Cambodgia sau Rwanda să nu mai fie posibile. Comunitatea internațională trebuie să spună răspicat că nu va mai tolera un astfel de comportament. Dacă îl tolerăm totuși, atunci el va deveni un teren fertil pentru a semăna semănțele distrugerii. Și într-o bună zi, această nebulie va ajunge și pe strada ta.

A CINCEA VOCE (BĂRBAT)

Numele meu este Bruce Harris.

BĂRBATUL FACE UN SEMN CU MÂNA ȘI PE ECRAN APARE NUMELE BRUCE HARRIS.

Ce încercăm noi să facem la Casa Alianza, în Guatemala, este să le redăm copiilor copilăria, dacă nu este prea târziu. Am început prin a le oferi numai mâncare și adăpost — dar acest lucru s-a dovedit a fi o naivitate. Mă tot gândesc la un preot din Brazilia care spunea: „Când le dau de mâncare celor flămânzi, mi se spune că sunt un erou; când întreb de ce sunt flămânzi, mi se spune că sunt comunist.“ A-i hrăni pe cei flămânzi e un scop nobil, dar ne-am maturizat ca instituție și acum ne întrebăm și de ce sunt acești copii flămânzi, de ce sunt ei abuzați și uciși. Așadar am demarat o investigație pentru a vedea de ce poliția ucide copiii străzii, punând astfel în discuție *statu-quo*-ul și presupunerea că, dacă cineva poartă pistol și uniformă, poate comite o crimă și scăpa nepedepsit. La scurt timp am început să primim telefoane și amenințări cu moartea. Iar într-o dimineață... un BMW fără plăcuțe de înma-triculare și cu geamuri fumurii a apărut la centrul de criză din Guatemala City, la Covenant House. Trei bărbați au întrebat de mine: „Bruce Harris e pe aici? Am venit să-l omorâm.“ După ce paznicul le-a spus că nu mă aflu

acolo, s-au întors la mașină, după care au tras din mers rafale de mitralieră. De obicei, chemi poliția când se petrece un astfel de lucru — ce ironie, în cazul de față. Polițiștii au strâns toate gloanțele de la fața locului. Au luat toate probele. Când cei de la Covenant House din New York au auzit despre acest incident, mi-au trimis o vestă antiglonț. Avea și garanție, îți primeai banii înapoi în cazul în care nu te-ar fi apărut cum trebuie!

A ȘASEA VOCE (FEMEIE) (din întuneric)

De fiecare dată când mă simțeam înspăimântată...

BĂRBATUL FACE UN SEMN CU MÂNA ȘI PE ECRAN APARE NUMELE ASMA JAHANGIR. LUMINILE SE APRIND ASUPRA CELEI DE-A ȘASEA VOCE.

...de fiecare dată când mă simțeam înspăimântată, mă duceam acasă la directorul Comisiei pentru Drepturile Omului din Pakistan. Acolo îmi invit prietenii și ne distrăm împreună de minune. Simțul umorului și o anumită căldură a oamenilor din jur m-au făcut să supraviețuiesc, cel puțin asta a funcționat în cazul meu. Aș fi luat-o razna, dacă aș fi rămas singură și izolată.

Desigur, copiii mei sunt îngrijorați pentru mine. Trebuie să îi potolesc și să le spun, uneori în glumă: „OK, acum nu-mi mai rămâne decât să-mi fac o asigurare de viață astfel încât, atunci când eu voi muri, voi veți fi niște copii bogați.“

PRIMA VOCE (BĂRBAT)

Numele meu este Sezgin Tanrikulu.

BĂRBATUL FACE UN SEMN CU MÂNA ȘI PE ECRAN APARE NUMELE SEZGIN TANRIKULU.

Sunt avocat, în Turcia. Când sunt în fața curții, față în față cu cei pe care îi acuz de tortură, când aceștia se uită în ochii mei iar eu nu-mi feresc privirea, când nu sunt primul care se echiează, simt că am mai mult curaj decât ei. Bineînțeles că am fost urmărit în fiecare zi, din momentul în care ieșeam din casă dimineața. Nu puteam să fac nimic altceva decât să privesc partea amuzantă a situației. De cele mai multe ori, oamenii erau asinați cu un glonț în ceafă. În cadrul organizației noastre pentru drepturile omului glumeam spunând că va trebui să ne plasăm oglinzi pe umeri ca să vedem ce ni se pregătește! Astfel puteam vedea cine ne urmărește sau încercă să ne ucidă!

VOCEA A OPTA (FEMEIE) (din întuneric)

Numele meu este...

PAUZĂ. BĂRBATUL FACE UN SEMN CU MÂNA, DAR PE ECRAN NU APARE NIMIC.

Numele meu este...

BĂRBATUL FACE ÎNCĂ UN SEMN CU MÂNA DAR TOT NU APARE NIMIC PE ECRAN. CEIALȚI ACTORI RÂD SAU ÎNCEARCĂ SĂ O ÎNCONJOARE PE CEA DE-A OPTA VOCE, PROTECTOR. CEA DE-A OPTA VOCE CONTINUĂ SĂ VORBEASCĂ DIN ÎNTUNERIC. LUMINILE ÎNCEP SĂ SE STINGĂ ÎNCET ASUPRA BĂRBATULUI.

Nu-mi pot dezvălui numele. Sunt din Sudan. Părinții ne-au învățat în copilărie să iubim oamenii, indiferent cât de simpli sau de săraci ar fi. Casa noastră era întotdeauna plină. Întotdeauna se găsea în casa noastră cineva bolnav care căuta alinare sau care trebuia să nască. Am învățat să-i consider pe toți sudanezii drept familia mea. Dar nu-mi pot dezvălui numele. Cei care sunt suspecți de guvern că lucrează pentru organizații de apărare a drepturilor omului sunt arestați, adesea torturați în case părăsite și, dacă sunt norocoși, sunt trimiși la pușcărie. Dacă mi-aș dezvălui numele nu mi-aș mai putea continua activitatea.

A CINCEA VOCE (BĂRBAT)

(probabil îngânat și de celelalte voci care repetă aceleași cuvinte)

Dacă și-ar dezvălui numele, nu și-ar mai putea continua activitatea.

LUMINILE SE STING COMPLET ASUPRA BĂRBATULUI.

A PATRA VOCE (FEMEIE) (din întuneric)

Numele meu este Rigoberta Menchú Tum.

LUMINILE SE APRIND ASUPRA CELEI DE-A PATRA VOCI. UNUL DINTRE ACTORI FACE UN SEMN CU MÂNA ȘI PE ECRAN APARE NUMELE RIGOBERTA MENCHÚ TUM.

A PATRA VOCE (FEMEIE)

Trebuie să reinventăm speranța. Aceste lucruri nu vor fi uitate. Nu vor fi uitate. Suntem cei care au ultimul cuvânt.

A DOUA VOCE (FEMEIE)

Dumnezeu a binecuvântat America cu bogății nenumărate, dar nu știm ce să facem cu ele, de aceea lăsăm milioane de copii să moară de foame, fără adăpost și fără cele necesare vieții. Într-o națiune care a fost binecuvântată cu o economie de nouă trilioane de dolari, sărăcia ucide copiii mai încet, dar mai sigur decât armele de foc. Sunt sigură că, dacă nu reușim să ne salvăm copiii, nu vom reuși să ne salvăm nici pe noi înșine.

UNUL DINTRE ACTORI FACE UN SEMN CU MÂNA ȘI PE ECRAN APARE NUMELE MARIAN WRIGHT EDELMAN.

Vine un moment în viață când te uiți în jur și îți dai seama că nu despre asta este vorba. Și că trebuie să schimbi niște lucruri. Chiar dacă asta ar putea însemna că vei muri. Fiecare trebuie să-și deschidă plicul din suflet și să vadă ce i-a fost menit. Și nu a spus nimeni niciodată că va fi ușor. Nu trebuie să vezi întreaga scară ca să faci primul pas. Dacă nu poți să fugi, mergi, dacă nu poți să mergi, târăște-te, dacă nu te poți târi, continuă să te miști cum poți. Continuă să te miști, Marian Wright Edelman, continuă să te miști.

A ȘAPTEA VOCE (BĂRBAT)

Numele meu este Abubacar Sultan.

UNUL DINTRE ACTORI FACE UN SEMN CU MÂNA ȘI PE ECRAN APARE NUMELE ABUBACAR SULTAN.

Când a început războiul în Mozambic, îmi terminam stagiul de pregătire ca profesor universitar. Eram șocat de fotografiile copiilor soldați care fuseseră capturați de forțele guvernamentale sau care fuseseră împușcați în lupte. Nu era deloc în regulă ceea ce se petrecea. Nu puteam să mă duc în continuare la cursuri, să le predau studenților mei, în vreme ce aceste lucruri se petreceau în țara mea. M-am hotărât să fac ceva... Cam pe atunci, un orfelinat local din Mozambic a preluat treizeci și cinci de copii care fuseseră capturați în luptă. Poveștile lor erau înfiorătoare. Un anumit băiat, de numai 7 ani, mi-a schimbat viața. Se izolase complet de lume. Într-o zi era calm, iar în alta plângea întruna. Într-un final a început să vorbească. Mi-a spus că trăia cu familia lui când un grup de rebeli l-au trezit în toiul nopții, l-au bătut și l-au obligat să dea foc colibeii în care locuia cu părinții. Când aceștia au încercat să scape, au fost împușcați și tăiați în bucăți, de față cu el. N-o să uit niciodată ce a simțit acest băiat, pentru că m-am pus în locul lui, în timp ce îmi povestea prin ce trecuse. Mi-a împărtășit cele mai grele momente din viața lui. Imaginile, imaginile dureroase pe care le aveam din copilărie ale unor nimicuri care mă făcuseră să sufăr au prins din nou viață... În fiecare zi intram în zonele de conflict, înregistram în acte cât mai mulți copii cu puțință, încercam să le luăm urma în rândul comunităților de oameni deportați și să îi trimitem în tabere de refugiați în țările vecine. Majoritatea acestor copii se aflau pe front, așa că ne-am dus și noi tot acolo. În țară, pe atunci,

drumurile nu erau sigure astfel încât nu puteam ajunge în acele zone decât cu avionul. De câteva ori aproape că ne-au doborât. Am avut câteva accidente de avion. Ori de câte ori ne înspăimântam prea tare, încercam să îmi reamintesc cât de norocoși eram să fim încă în viață.

De nenumărate ori m-am întrebat de ce am ales să fac asta. Aveam doi copii, și până când au împlinit vreo 4-5 ani nu știu dacă am apucat să petrec mai mult de două zile pe lună cu ei. Îmi răneam propria familie. Erau mereu îngrijorați de siguranța mea. Cu toate acestea însă, ceva puternic care izvoră din lăuntru meu reacționa, spunând că eram o ființă umană și că alte ființe umane se aflau în pericol. Atitudinea mea se explică, pe de o parte, prin religie (sunt un musulman practicant) și, pe de altă parte, prin educație. Și cu toate acestea sunt mulți oameni ca mine care nu și-au pus niciodată problema să facă ce am făcut eu. De aceea, cred că e vorba de ceva mai profund, ceva ce vine din interior. E, probabil, un soi de dar pe care îl ai în interior.

A CINCEA VOCE (BĂRBAT)

Numele meu este Gábor Gombos.

UNUL DINTRE ACTORI FACE UN SEMN CU MÂNA ȘI PE ECRAN APARE NUMELE GABOR GOMBOS.

Sunt din Ungaria. Într-o zi, mă aflam la slujbă și m-am dus să vizitez o instituție de psihiatrie. Se afla acolo un bărbat tânăr care suferea de retardare mintală severă și care era închis într-o cușcă. I-am întrebat pe angajați cât timp petrecea bărbatul acolo. Mi-au spus că toată ziua, cu excepția unei jumătăți de oră în care un membru al personalului lucrează cu el. De ce îl țineti închis în cușcă? i-am întrebat.

A ȘAPTEA VOCE (BĂRBAT)

Le sunt dator celor lăsați în urmă.

Orice altceva ar fi avut gust de cenușă.

A TREIA VOCE (BĂRBAT)

Aveau nevoie de o voce. Și eu am devenit vocea lor.

A OPTA VOCE (FEMEIE) (din întuneric)

Numele meu este Helen Prejean.

LUMINILE SE APRIND ASUPRA CELEI DE-A OPTA VOCI. UNUL DINTRE ACTORI FACE UN SEMN CU MÂNA ȘI PE ECRAN APARE NUMELE HELEN PREJEAN.

Când am ieșit din acea cameră de execuție a lui Patrick, după ce asistasem pentru prima oară în viața mea la uciderea unui om, mă simțeam golită complet pe dinăuntru. Un astfel de lucru ori te însuflețește ori te paralizează pur și simplu. Când spun că te însuflețește, mă refer la principiul învierii, al depășirii morții și al rezistenței în fața răului. Patrick murise, dar eu nu aveam de ales. Trebuia să-i duc pe oameni acolo. Trebuia să îi duc acolo prin povestirile mele. Așadar de cincisprezece ani lupt pentru abolirea pedepsei cu moartea, care este un act de supremă disperare. Nu știm ce altceva să facem, și de aceea imităm cel mai îngrozitor comportament al criminalilor. Dar cu toate acestea, cred că dacă vom reuși să-i întorcem pe oameni la conștiința și la inimile lor, atunci ei vor reacționa.

A PATRA VOCE (FEMEIE)

Mă numesc Wangari Maathai.

UNUL DINTRE ACTORI FACE UN SEMN CU MÂNA ȘI PE ECRAN APARE NUMELE WANGARI MAATHAI.

Mișcarea Greenbelt a început în 1977 în Kenya, atunci când, în urma participării la diferite forumuri care aveau ca temă nevoile lor, numeroase femei din zonele rurale sau din centrele urbane au început să vorbească despre degradarea mediului. Nu aveau lemne de foc. Aveau nevoie de fructe

pentru a combate malnutriția copiilor lor. Aveau nevoie de apă potabilă curată, dar toată apa era poluată de pesticidele și ierbicidurile folosite la ferme pentru a spori recoltele și a face astfel mai mulți bani.

Consiliul Național al Femeilor, o organizație neguvernamentală, a răspuns la apelul lor, încurajându-le să planteze copaci. A fost dificil la început, pentru că femeile simțeau că nu aveau nici cunoștințele necesare, nici tehnologia și nici banii pentru un astfel de lucru. Dar în curând le-am arătat că, pentru a planta copaci, nu era nevoie de nimic din toate acestea, astfel încât procesul plantării copacilor a devenit un frumos simbol al speranței. Era un lucru pe care îl puteau face și ale cărui rezultate le puteau observa. Și astfel, femeile și-au dezvoltat adevărate tehnici forestiere.

Mergeam să adunăm semințe de copaci pe care le plantam apoi, așa cum făcuseră alte femei cu alte semințe. Metoda e simplă: iei un ghiveci, torni pământ în el și pui înăuntru semințele. Ghiveciul trebuie așezat undeva mai sus, astfel încât gășile sau caprele să nu poată ajunge să mănânce mlădițele. Numai în Kenya am plantat douăzeci de milioane de copaci. Și am demarat programe similare în alte aproximativ douăzeci de țări. Aceste lucruri nu ne-au atras deloc simpatia conducătorilor, dimpotrivă. Am intrat în tot felul de necazuri cu ei. Iată ce s-a petrecut în 1989. Președintele Moi dorea să preia controlul asupra parcului Uhuru, singurul parc rămas în Nairobi în care oamenii sărmani, fără posibilități financiare, puteau veni. Dorea să construiască aici cea mai înaltă clădire din Africa, cu șaizeci și două de etaje. Alături de zgărie-nori urma să fie amplasată o statuie a lui (astfel încât l-ai fi putut mângâia pe creștet de la etajul al patrulea). Toată zona centrală din Nairobi urma să fie refăcută. Am declanșat un protest în parc dar am fost bătută de poliție. Eram numai un grup mic de femei, pentru că, la vremea respectivă, frica era încă foarte mare. Dar am câștigat în cele din urmă, deoarece cei care ofereau banii necesari pentru acel proiect și-au retras sprijinul financiar din cauza protestelor populației. Desigur, ne-au atacat, m-au atacat și pe mine. Dar, din fericire, am pielea groasă ca a unui elefant.

LUMINILE ÎNDREPTATE ASUPRA CELEI DE-A PATRA VOCI PĂLESC.

A TREIA VOCE (BĂRBAT)

Numele meu este Juan Méndez. Sunt din Argentina. Am făcut ceea ce a trebuit să fac.

LUMINILE ÎNDREPTATE ASUPRA CELEI DE-A TREIA VOCI PĂLESC.

A CINCEA VOCE (BĂRBAT)

Numele meu este Van Jones. Organizația noastră scoate la iveală încălcările drepturilor omului în Statele Unite, mai cu seamă violențele poliției. Am făcut ceea ce a trebuit să fac. Dacă nu o facem noi, atunci cine?

LUMINILE ÎNDREPTATE ASUPRA CELEI DE-A CINCEA VOCI PĂLESC.

A ȘAPTEA VOCE (BĂRBAT)

Numele meu este Freedom Neruda. Sunt din Coasta de Fildeș. Dacă nu o facem noi, atunci cine?

LUMINILE ÎNDREPTATE ASUPRA CELEI DE-A ȘAPTEA VOCI PĂLESC.

PRIMA VOCE (BĂRBAT)

Numele meu este Samuel Kofi Woods. Sunt din Liberia. Dacă nu o facem noi, atunci cine?

LUMINILE ÎNDREPTATE ASUPRA PRIMEI VOCI PĂLESC.

A TREIA VOCE (BĂRBAT)

Dacă întorc spatele și plec, cine se va mai ocupa de asta? Dacă nu o facem noi, atunci cine?

A ȘASEA VOCE (FEMEIE)

A fost nevoie de curaj? Aș spune mai degrabă că a fost nevoie de încăpățănare.

LUMINILE ÎNDREPTATE ASUPRA CELEI DE-A ȘASEA VOCI PĂLESC. SCENA ESTE ACUM DIN NOU CUFUNDATĂ ÎN ÎNTUNERIC.

PRIMA VOCE (din întuneric)

Curajul începe cu o singură voce.
Dacă nu o facem noi, atunci cine?

TĂCERE PRELUNGĂ

A OPTA VOCE (din întuneric)

Dacă nu o facem noi, atunci cine?

BĂRBATUL (din întuneric)

Dacă nu o facem noi, atunci cine?

BĂRBATUL APARE SINGUR, ÎN MIJLOCUL SCENEI, ÎNTR-O LUMINĂ ORBITOR DE ALBĂ.

BĂRBATUL

Da. Aceste nume. Elie Wiesel și Jaime Prieto Mendez din Columbia și Nataša Kandić din Serbia și José Ramos Horta din Timorul de Est și Harry Wu, care și-a petrecut ani în șir în lagărele de reeducare din China și care refuză să se considere un erou pentru că nu a murit, și Vera Stremkovskaya, cea avocată afurisită din Belarus care se încăpățânează să îi apere pe acei afurisiți de bătrâni pe care nu dă nimeni doi bani, și Baltasar Garzón, acel judecător afurisit din Spania care crede că nu există granițe pentru criminalii de război, și Maria Teresa Tula din El Salvador, care a fost arestată de atâtea ori, amenințată de atâtea ori, și care tot nu renunță, nu renunță să îi caute pe cei dispăruți, și Senhal Sarihan, care aduce flori copiilor deținuți în închisorile din Turcia, și acea afurisită parlamentară lesbiană din Mexic, Patria Jiménez, și episcopul Wissa și Vaclav Havel... Toate aceste nume. Nume pe care nu le vom uita. Cel puțin eu, unul, nu le voi uita. Alții poate vor uita aceste nume. Mereu numele astea pălesc și se șterg din memorie. În ciuda finalului victorios și sfidător. Dacă nu o facem noi, atunci cine? Luminile sunt îndreptate asupra lor acum, iar aplauzele care stau să înceapă îi înconjoară și îi mângâie, luminile care încep să pălească, se sting una câte una, în vreme ce publicul pleacă acasă, iar spectatorii, odată ajunși la căminele lor dau drumul la televizoare unde un chip îndepărtat, poate chiar unul dintre aceste chipuri, se tăvălește de durere după care moare, și e vremea cinei, și e din nou timpul pentru somn, iar mâine toate se vor întoarce la locul în care au fost mereu, în sfârșit ei și noi, din nou împreună, ei și cu mine, din nou ei și cu mine, conștienți că acolo, dincolo de noi, dincolo chiar și de aceste lumini palide, se află alții, cei care nu s-au aflat niciodată în centrul atenției, ale căror nume nici măcar eu nu le știu, de care nimănui nu-i pasă, acei oameni de care te poți lipsi de dincolo de lumini, ale căror voci nu au fost niciodată înregistrate și nici transcrise, ale căror corpuri sunt mai mult decât invizibile, ei și noi, ei și cu mine din nou, împărțășind, împărțășind în adâncă beznă a nopții această unică fărâmă de înțelepciune. Ai o singură viață. Aștept aici, cu această învățătură. Știu de asemenea cum să aștept. Îmi vine mereu rândul. Știu de asemenea ce înseamnă să aștepti în întuneric.

LUMINILE SE APRIND ASUPRA PRIMEI VOCI ȘI APOI ȘI ASUPRA CELORLALTE VOCI, PE MĂSURĂ CE VORBESC. O LUMINĂ PALIDĂ RĂMÂNE ÎNDREPTATĂ ASUPRA BĂRBATULUI.

PRIMA VOCE

Nu vreau să pretind că am fost un erou
La început nu am avut nici pix, nici hârtie, cu care să lucrez.

A OPTA VOCE

Dar nu-ți poți trăi viața în frică
Dându-le altora putere asupra ta,
Alții care pot genera frica.
Mai bine mori mai devreme.
Orice altceva ar fi avut gust de cenușă.
Atâta știi.

A ȘAPTEA VOCE

Puține și disparate
Puține și disparate.
Ceva există.
O lumină.
Am făcut ce a trebuit să fac
Știind acest lucru, știind acest lucru
Că săracii lumii strigă după ajutor.

A ȘASEA VOCE

Asta e tot ce știi.
Orice altceva ar fi avut gust de cenușă
Asta e tot ce știi.
Că săracii lumii strigă după ajutor
Că săracii lumii strigă după ajutor
După școli și doctori, nu după generali și arme.
Trebuie doar să crezi în ceea ce faci, atâta tot.

A CINCEA VOCE

Nu am fost niciodată singur
Asta e tot ce știi.
Numai altcineva îmi poate da speranța
deoarece
Numai altcineva îmi poate lua speranța
de tot.
Am făcut ce a trebuit să facem, atâta tot.
Orice altceva ar fi avut gust de cenușă.

A PATRA VOCE

A fost nevoie de curaj?
A fost nevoie de încăpățănare, încăpățănare
Ca o bară de metal
în suflet.
Sentimentul puterii interioare, ca o bară de metal pe dinăuntru
Astfel ca trecutul nostru să nu devină viitorul copiilor voștri.
Orice altceva ar fi avut gust de cenușă.
Știind acest lucru, știind acest lucru
Le datorăm ceva celor lăsați în urmă.

A TREIA VOCE

Și Dumnezeu ne scutură de praf și ne spune: „Încearcă din nou.“
Dumnezeu spune: „Încearcă din nou.“
Dumnezeu spune că
Ai o singură viață
numai una.
Și astfel mergem mai departe
Știind acest lucru, știind acest lucru,
Că dacă îi vom întoarce pe oameni spre inimile lor
vor reacționa.
Asta e tot ce știm
Nu am fost niciodată singuri.

A DOUA VOCE

Și astfel continuăm
știind acest lucru, știind acest lucru
că acest moment s-ar putea să fie
ultimul
așteptând, așteptând,
așteptând în întuneric adevărul.
Nu am fost niciodată cu adevărat singuri.

PRIMA VOCE

Nu vreau să pretind că am fost un erou
Am făcut ceea ce a trebuit să fac, asta-i tot.
E chiar atât de simplu.
Orice altceva, orice altceva ar fi avut gust de cenușă.
Asta e tot ce știi
Munca abia a început.

A DOUA VOCE

Asta e tot ce știm.
Am făcut ce a trebuit să facem.
Munca abia a început.

*LUMINILE SE APRIND ASUPRA TUTUROR CELOR OPT PENTRU ULTIMA DATĂ
ÎN TIMP CE SE STING ASUPRA BĂRBATULUI.*

CÂTEVA SUGESTII PROPUSE DE AUTOR PENTRU PUNEREA ÎN SCENĂ A PIESEI

1. Piesa a fost scrisă pentru nouă voci, și acesta este așadar numărul ideal de actori pentru o reprezentație. Piesa poate fi totuși montată și cu un număr mai mare sau mai mic de actori. Dacă se optează pentru mai puțini, probabil firesc ar fi să fie cel puțin cinci (doi apărători jucați de bărbați, două femei și încă un actor în rolul Bărbatului), deși nu este absolut necesar, chiar dacă ar fi recomandabil ca fiecare voce să corespundă sexului apărătorilor drepturilor omului din viața reală. La limită, piesa s-ar putea juca și numai cu trei actori, dar s-ar pierde un anumit ritm. Pe de altă parte, reprezentația ar avea mult de câștigat dacă s-ar folosi zece de participanți, atât timp cât cei cărora le revin replici mai lungi vor avea ocazia să rostească și unele mai scurte, mai lirice, în așa fel încât fluxul și ritmul interpretării să nu fie afectat. Cu toate acestea, indiferent de soluția aleasă, doar un singur actor ar trebui să joace rolul Bărbatului. (Și o acrită ar putea interpreta totuși acest rol, deși, de-a lungul istoriei, în pielea unor personaje opresive au intrat mai cu seamă bărbați.)
2. Pentru montarea piesei este nevoie de un ecran pe care să apară numele apărătorilor. Acesta poate fi totuși înlocuit de mijloace care necesită ceva mai puțină tehnologie: o tablă pe care să fie scrise numele, panouri mari care să fie aduse pe scenă etc. — orice formulă care permite ca numele să fie văzute și identificate și care, de asemenea, sporește autoritatea Bărbatului, iar mai târziu, pe cea a personajelor care ajung să își spună singure numele.
3. Poveștile spuse de protagoniști sunt emoționale prin natura lor și nu trebuie să fie jucate într-o manieră exagerat de dramatică (sau melodramatică). Să lăsăm aceste voci să vorbească de la sine, prin intermediul actorilor și actrițelor, într-un mod cât mai natural. Cu alte cuvinte, trebuie evitată „exagerarea“ poveștii. Niciun actor nu va pretinde că este acel personaj, ci numai canalul prin care acel personaj ajunge la public. De aceea, este posibil să nu fie o idee bună aceea ca vocile să accentueze cuvintele într-un anumit fel (specific asiaticilor, africanilor, latinoamericanilor etc.).
4. Este nevoie de anumite lămuriri cu privire la personajul Bărbatului. El este, într-o anumită măsură, un personaj mitologic, întruchipând multiplele fațete ale Răului, desprinse parcă din Evanghelie, un ins care ne amintește prin cuvintele și prezența sa scenică lucrurile împotriva cărora luptă și militează apărătorii. La începutul piesei, el apare ca fiind un personaj periculos, în sensul că are puterea de a provoca suferințe fizice, o prezență a răului care pânzeste în stat și în societate, gata de acțiune în orice moment. Dar pe măsură ce vocile scot la iveală faptul că nu pot fi intimidat în asemenea moduri (prin închisoare, tortură, exil), Bărbatul devine ulterior întruchiparea a ceva mult mai insidios, omniprezent și familiar, atât pentru cei care interpretează, cât și pentru cei care privesc spectacolul: puterea indiferenței și a apatiei, care sunt cei mai mari dușmani ai luptei pentru o lume mai bună. Atacurile pe care le îndreaptă împotriva lor se vor concentra mai mult pe sarcasm și bătaie de joc decât pe amenințări, încercând să le inducă gândul că, din moment ce lumii nu îi pasă, ei de ce ar trebui să își sacrifice viețile? În acest sens, el devine, ciudat lucru, un soi de proiecție a fricilor interioare care îi încearcă pe activiștii pentru drepturile omului, a îndoielilor care li se strecoară în suflet în timpul acțiunilor lor. Ei au curajul de a înfrunta moartea. Întrebarea este dacă au ei destulă forță (și dacă dau dovadă de suficientă solidaritate între ei) încât să facă față vorbelor goale despre drepturile omului, atât de răspândite în rândul celor puternici (oameni și popoare), care nu vin cu nimic concret atunci când, de fapt, este nevoie de acțiuni și nu de cuvinte. Au ei curajul de a înfrunta moartea din sufletul oamenilor care sunt nepăsători în fața suferințelor altora? Piesa nu oferă un răspuns direct la această dilemă, dar pune în scenă conflictul propriu-zis, lansând întrebarea către public, tocmai prin vocea Bărbatului, care este așadar nevoit să se prezinte într-o anumită lumină limpede, să-și scoată foarte clar la iveală trăsăturile, folosind cuvinte parcă desprinse dintr-un coșmar și care se încadrează bine în lirismul general al piesei, în ritmul ei etc. Bărbatul își poate asuma de asemenea un rol mai activ pe scenă (manevrând camerele de luat vederi, în caz că există), așezându-i pe ceilalți în diferite poziții, putând să se miște în timp ce restul rămân pe loc, până în momentul în care el suferă o „înfrângere“ temporară, cauzată de umorul și solidaritatea celorlalți. Dar nu putem scăpa cu adevărat de el din visele noastre, până când nu îl vom alunga din viața noastră, printr-un efort zilnic susținut în slujba dreptății.

ALTE CĂRȚI DE ARIEL DORFMAN

DEATH AND THE MAIDEN

Această piesă a fost pusă în scenă și în limba română, sub titlul *Fecioara și Moartea*. Acțiunea piesei, ecranizată ulterior, se petrece într-o țară din America Latină al cărei nume nu este pomenit, dar care încearcă să își revină după o dictatură. Paulina Salas, una dintre victimele torturilor, crede că își recunoaște tortionarul în persoana doctorului Miranda, pe care soțul ei, avocat și apărător al drepturilor omului, Gerardo Escobar, îl aduce acasă într-o seară. Ea încearcă să-l facă să mărturisească. Doctorul își apără nevinovăția. Piesa pune în discuție problemele referitoare la justiție, memorie și moralitate, precum și modul în care victimele pot evita acele comportamente care le-au distrus iremediabil viața. Folosind tehnica suspansului, ca într-un veritabil thriller, textul prezintă atât consecințele dictaturii asupra sufletului locuitorilor unei țări, cât și modul în care te poți opune unei astfel de tiranii.

HEADING SOUTH, LOOKING NORTH: A BILINGUAL JOURNEY

În acest volum de memorii, autorul povestește felul în care a supraviețuit în 1973, după lovitura de stat împotriva lui Salvador Allende, confruntându-se în orice clipă nu numai cu moartea, dar și cu dilemele despre cum ar putea rezista terorii și represiviilor împotriva supraviețuitorilor. În paralel, sunt trecute în revistă numeroasele sale plecări în exil, în diferite țări, astfel încât volumul este în egală măsură și o explorare a felului în care un copil american crește într-o lume în care sărăcia și nedreptatea se cer a fi vindecate.

SURSE SUPLIMENTARE DE INFORMAȚII

AMNESTY INTERNATIONAL

Amnesty International este o mișcare mondială care militează pentru recunoașterea internațională a drepturilor omului. Susținătorii ei sunt revoltați de abuzurile asupra drepturilor omului, dar sunt plini de încredere într-o lume mai bună — așadar, acționează pentru îmbunătățirea drepturilor omului prin campanii și solidaritate internațională. În peste 150 de țări și regiuni ale lumii, instituția are mai mult de 2,2 milioane de membri și susținători, care coordonează acțiuni justițiare pentru o gamă variată de probleme.

Amnesty International UK
Centrul de Acțiune al Drepturilor Omului
17-25 New Inn Yard
Londra EC2A 3EA
Telefon: 4402070331500
Fax: 4402070331503
Textphone: 4402070331664
E-mail: sct@amnesty.org.uk
www.amnesty.org

ANTI-SLAVERY INTERNATIONAL

Anti-Slavery International se concentrează asupra drepturilor persoanelor care sunt în mod deosebit vulnerabile la exploatarea prin muncă, în special femeile, copiii, lucrătorii emigranți și populațiile indigene.

Abuzurile împotriva cărora luptă Anti-Slavery International includ: sclavia; comerțul cu oameni; traficul de femei; dificultățile lucrătorilor emigranți căzuți în servitute; datoriile și alte tradiții care obligă oamenii la munci nedorite; munca forțată; prostituția forțată; forma abuzivă de a obliga copilul să muncească; mariajul forțat sau timpuriu și alte forme de căsătorie servilă.

Thomas Clarkson House
The Stableyard
Broomgrove Rd.
London SW9 9TL UK
www.antislavery.org

CENTRUL ROBERT F. KENNEDY PENTRU JUSTIȚIE ȘI DREPTURILE OMULUI

Centrul Robert F. Kennedy pentru Justiție și Drepturile Omului este o organizație nonprofit a cărei misiune constă în împlinirea visului lui Robert Kennedy de a crea o lume a păcii și dreptății prin intermediul programelor interne și internaționale în domeniile social, economic, justiție rasială, de a forma o generație de lideri și de a rezolva problemele cele mai complicate cu care se confruntă societatea.

1367 Connecticut Avenue NW, Suite 200
Washington, D.C. 20036
Telefon: (202) 463-7575
Fax: (202) 463-6606
www.rfkcenter.org

COMISIA FULBRIGHT ROMÂNIA

Administrează schimbul de programe educaționale și culturale dintre România și Statele Unite și oferă burse la nivel național.

Str. Ing. Nicolae Costinescu nr. 2
București, Sector 1, România
Tel: +4021 231 5500, +4021 230 7719
Fax: +4021 230 7738
office@fulbright.ro

DECENIUL DE INCLUZIUNE A ROMILOR

Deceniul de Incluziune a Romilor 2005-2015 este un angajament politic fără precedent susținut de către guvernele din Europa Centrală și de Sud-Est pentru a îmbunătăți statutul socio-economic și incluziunea socială a romilor din regiune. Proiectul se concentrează pe domenii prioritare precum educația, ocuparea forței de muncă, sănătate și locuințe. Guvernele se angajează să țină seama de alte aspecte de bază ale sărăciei, discriminării și atitudinii față de diferențele de gen.

www.romadecade.org

FUNDAȚIA EUROPEANĂ ROBERT F. KENNEDY, ONLUS

Fundația Europeană Robert F. Kennedy, filiala europeană a Centrului Robert F. Kennedy pentru Justiție și Drepturile Omului, este o organizație nonprofit cu sediul la Roma (Italia), condusă de Kerry Kennedy. RFK Europe a fost creată pentru a atrage atenția și a promova drepturile omului în toată lumea, în special în Europa, și a oferi un sprijin concret celor care își dedică viața pentru a-i ajuta pe alții, prin denunțarea încălcărilor și limitării drepturilor naturale ale oamenilor.

Via di Porta Pinciana nr. 1, 00187 Roma, Italia
Telefon: 390696036100
Fax: 390696036104
info@rfkennedyeurope.org
www.rfkennedyeurope.org

HUMAN RIGHTS WATCH

Este o organizație internațională care monitorizează activitatea privitoare la drepturile omului în toată lumea. Misiunea ei este „să sprijine victimele și apărătorii drepturilor omului pentru a preveni discriminările, să susțină libertatea politică, să protejeze oamenii împotriva tratamentelor inumane în timp de război și să aducă vinovații în fața justiției“. HRW investighează încălcările drepturilor omului și îi trage la răspundere pe cei care sunt la putere pentru a înceta practicile abuzive și pentru a respecta legile internaționale ale drepturilor omului.

350 5th Avenue, 34th Floor
New York, NY 1118-3299
Telefon: 212 2904700
Fax: 212 7361300
www.hrw.org

INSTITUTUL ASPEN ROMÂNIA

Aspen România este o asociație nonprofit, neguvernamentală, dedicată dezvoltării unui leadership vizionar în România și încurajării unei dezbateri deschise și informate între lideri despre dificultățile din România de azi.

Strada Amman nr. 35, Ap. 10, Sector 1
010777 București, România
Tel: +40 21 316 42 79
Fax: +40 21 317 34 43
E-mail: office@aspeninstitute.ro
www.aspeninstitute.ro

INSTITUTUL PENTRU O SOCIETATE DESCHISĂ

Institutul pentru o Societate Deschisă activează pentru a crea democrații tolerante, ale căror guverne să fie reponsabile față de cetățenii lor. Pentru a-și îndeplini scopul, ISD intenționează să formeze politici publice care să asigure o mai mare corectitudine în sistemul politic, legal și economic și să garanteze drepturile fundamentale. La nivel local, ISD implementează o serie de inițiative de promovare a justiției, educației, sănătății și presei independente. În același timp, ISD construiește alianțe peste frontiere și continente pentru rezolvarea unor probleme ca libertatea informației și corupția. ISD acordă o atenție specială protecției și îmbunătățirii vieții oamenilor din comunitățile marginalizate.

400 West 59th Street
New York, NY 10019, USA
Tel. 1-212-548-0600
www.soros.org

MEDICI FĂRĂ FRONTIERE

Medici fără Frontiere sau Médecins Sans Frontières (MSF), câștigătoare a Premiului Nobel pentru Pace în 1999, este cea mai mare organizație independentă internațională de ajutor medical pentru victimele conflictelor armate, epidemiilor, dezastrelor naturale și umane, ca și pentru cele care nu au acces la ajutor medical din cauza izolării geografice sau a discriminării pe motive etnice. Această organizație a fost înființată în 1972 de un grup de medici a căror misiune era să ofere asistență medicală de urgență oriunde izbucneau războaie sau alte dezastre provocate de om. Când asistența medicală nu este suficientă pentru a salva vieți, Medicii fără Frontiere sunt susținători ai drepturilor omului și acționează împotriva abuzurilor și a încălcării drepturilor omului cu care echipele lor se confruntă acolo unde oferă ajutor medical.

Lausanne St. 78, CP 116, 1211, Geneva 21, Elveția
Telefon: 41228498400
Fax: 41228498404
www.dwb.org

OVIDIU ROM

Acționează pentru a le asigura celor mai săraci membri ai societății românești accesul la educație, formare profesională și dezvoltare comunitară — prin conștientizarea opiniei publice și prin intermediul programelor Fiecare Copil în Școală și A Doua Șansă.

Str. Dr. Răureanu nr. 4, ap. 4, 050048
Telefon/Fax: 021 351 88 06
www.ovid.ro

SALVAȚI COPIII ROMÂNIA

Organizație înființată în 1990, membră a organizației internaționale SAVE THE CHILDREN, care susține drepturile copilului. Acționează pentru modificarea politicilor și a legislației în beneficiul copiilor prin organizarea campaniilor de sensibilizare a opiniei publice și sprijină copiii aflați în dificultate.

www.salvaticopiii.ro

UNICEF

Fondul Internațional pentru Urgențe ale Copiilor al Națiunilor Unite oferă asistență umanitară și pentru educare copiilor și adolescenților. A fost înființat în 1964 de către Adunarea Generală a Națiunilor Unite. Misiunea organizației UNICEF este de a ajuta și a răspunde necesităților și a oferi toate șansele posibile copiilor și adolescenților. Programele de dezvoltare UNICEF se desfășoară în toate țările lumii în cooperare cu instituțiile și organizațiile locale, în conformitate cu legile și diversitățile culturale, cu respectarea diferențelor etnice și religioase.

www.unicef.org

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

- Achebe, Chinua. *Things Fall Apart* (New York: Doubleday, 1994)
- Anand, Mulk Raj. *Untouchable* (Londra și New York: Penguin Books, 1940)
- Ba, Mariama. *So Long a Letter* (Senegal: Heinemann, 1980)
- Bales, Kevin. *Disposable People: New Slavery in the Global Economy* (Berkeley: University of California Press, 2000)
- Beah, Ishmael. *A Long Way Gone: Memoirs of a Boy Soldier* (Farrar, Straus and Giroux, 2007)
- Dalai Lama. *Freedom in Exile: The Autobiography of the Dalai Lama* (San Francisco: Harper, 1991)
- Dog, Mary Crow și Richard Erdoes. *Lakota Woman* (New York: Harper Trade, 1991)
- Fonseca, Isabel. *Bury Me Standing* (New York: Vintage Books, 1995)
- Gordimer, Nadine. *Living in Hope & History: Notes from our Century* (New York: Farrar Straus & Giroux, 1999)
- Gutman, Roy și David Rieff. *Crimes of War: What the Public Should Know* (Londra și New York: Norton, 1999)
- Havel, Václav. *Letters to Olga* (New York: H. Holt, 1989)
- Haviv, Ron. *Blood and Honey: A Balkan War Journal* (SUA: Umbrage Editions, 2000).
- Jingsheng, Wei. *The Courage to Stand Alone* (SUA și Marea Britanie: Viking, 1998)
- Klich, Kent. *Children of Ceausescu* (SUA: Umbrage Editions, 2002)
- Kyi, Aung San Suu. *Freedom from Fear* (New York: Penguin Books, 1991)
- Levi, Primo. *Survival in Auschwitz: The Nazi Assault on Humanity* (New York: Simon & Schuster Trade, 1996)
- Mandela, Nelson. *Long Walk to Freedom* (Boston: Back Bay Books, 1995)
- Menchú, Rigoberta. *I, Rigoberta Menchú An Indian Woman in Guatemala* (Londra: Verso, 1984)
- Miller, Arthur. *The Crucible* (New York: Penguin Books, 1996)
- Orwell, George. *O mie nouă sute optzeci și patru* (trad. rom. de Mihnea Gafița, Polirom, Iași, 2002)
- Pandemic: Facing AIDS Education Kit* (SUA: Umbrage Editions, 2006)
- Prejean, Helen. *Dead Man Walking: An Eyewitness Account of the Death Penalty in the United States* (SUA: First Vintage Books, 1994)
- Saadawi, Nawal El. *God Dies by the Nile* (Londra și Totawa: Zed Books; Biblio Distribution Center, 1985)
- Said, Edward. *The Politics of Dispossession* (New York: Vintage Books, 1995)
- Satyarthi, Kailash. *Globalization, Development and Child Rights* (Delhi: Shipra Publications, 2006)
- Steinbeck, John. *Fructele mâniei* (trad. rom. de Dumitru Mazilu, Rao, București, 2004)
- Soljenițin, Aleksandr. *O zi din viața lui Ivan Denisovici* (trad. rom. de Nina Grigorescu, Humanitas, 2000)
- Szymuciak, Moylda. *The Stones Cry Out, A Cambodian Childhood, 1975-1980* (New York: Hill and Wang, 1986)
- Timerman, Jacobo. *Prisoner without a Name, Cell without a Number* (New York: Knopf, 1981)
- Tutu, Desmond. *No Future Without Forgiveness* (New York: Doubleday, 2000)
- Wangari. Maathai. *The Green Belt Movement: Sharing the Approach and the Experience*. (SUA: Lantern Books, 2003)
- Wiesel, Elie. *Noaptea. Porțile pădurii* (trad. rom. de Bianca Zamfirescu, Univers, București, 1989)
- Wu, Harry (Hongda). *Bitter Winds* (New York: John Wiley, 1994)
- Yunus, Muhammad. *Banker to the Poor: Micro-lending and the Battle Against World Poverty* (SUA: Public Affairs, 2001)

Acest pachet educațional a fost creat ca parte a Proiectului *Speak Truth to Power*.

Coordonator de proiect: Kerry Kennedy

Traducere în limba română: Răzvan Hotăranu, Diana Nicolae și Julian Semilian

Grafică: Jennifer Kakaletris

Grafică revizuită: Veronica Dinu

Copyright pachet educațional pentru Europa © 2009 Robert F. Kennedy Center for Justice and Human Rights

Copyright pentru fotografiile apărătorilor drepturilor omului © 2009 Eddie Adams

Fotografiile au fost obținute prin amabilitatea fotografiilor care dețin drepturile de autor, excepție făcând situațiile în care există alte mențiuni.

Mulțumiri speciale către Magnum Photos și Impact Visuals, New York

Copyright eseu © 2000 Kerry Kennedy

Copyright eseu și piesă © 2000 Ariel Dorfman

Interviurile luate apărătorilor drepturilor omului sunt extrase din cartea

Spune adevărul puterii. Apărători ai drepturilor omului care transformă lumea (Curtea Veche Publishing, 2009).

Toate drepturile rezervate. Nicio parte a acestei cărți nu poate fi reprodusă fără permisiunea editorului.

Drepturile de autor pentru fotografiile din carte au fost concesionate în exclusivitate către

Robert F. Kennedy Foundation of Europe Onlus.

Pentru informații suplimentare, vizitați:

www.rfkennedyeuropa.org

www.rfkcenter.org

Curtea Veche Publishing

str. arh. Ion Mincu 11, București

tel: (021)222.57.26, (021)222.47.65

redacție: 0744.55.47.63

fax: (021)223.16.88

distribuție: (021)222.25.36

e-mail: redactie@curteaveche.ro

internet: www.curteaveche.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

KENNEDY, KERRY

Speak Truth to Power. Curaj fără frontiere / Kerry Kennedy; cu il. de Eddie Adams; trad. Răzvan Hotăranu, Diana Nicolae și Julian Semilian;

- București: Curtea Veche Publishing, 2009

ISBN 978-973-669-830-9

I. Adams, Eddie (il.)

II. Hotăranu, Răzvan (trad.)

III. Nicolae, Diana (trad.)

IV. Semilian, Julian (trad.)